56 OLDAL

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Ára 4 dinár

SZUBOTICA
MAJ JOVIN TRG 8

XXX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1929. OKTÓBER 27.
VASÁRNAP

J.N.K. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁBÓL

293. SZÁM

Üldözött diákok

Az egész kulturvilág részvéttel érdeklődik a magyarországi zsidó diákok tragikus sorsa iránt. Évek óta erősitgetik az illetékes magyar hatóságok, hogy nem fogják türni az egyetemeken a felelőtlen elemek garázdálkodását, de a tányérsapkások zavartalan lendülettel folytatják hajtóvadászatukat a maroknyi zsidó egyetemi hallgató ellen, akiknek sikerült átbujniok a numerus clausus szük nyilásán. — Lehetséges-e, — döbben fel a kérdés mindenütt, ahol az emberek gondolkozását a civilizáció egyetemes szempontjai irányitják — hogy egy nemzet ifjusága, — mint a költő mondja — disze-virága, éveken át sikeresen packázzon a minden más téren energikusan érvényesülő kormányakarattal, amely az antiszemitizmus barbár önkénye elé tilalomfát állit? Mit árt a magyar népnek, ha néhány zsidó tanuló magyar egyetemen szerez diplomát és mit használ neki, ha a nyugati demokráciák itélőszéke előtt a középkori reakció gyanujába keveredik?

Minden jóérzésü és felvilágosodott ember fajra és vallásra való tekintet nélkül megbélyegzi a müvelődés jogának ezt a lábbaltiprását, természetes azonban, hogy a budapesti zsidó egyetemi hallgatók nem hivatalos, de annál rendszeresebb üldözése elsősorban a zsidóság közvéleményét foglalkoztatja. Az országhatárokon átáradó zsidó szolidaritás, amely az ébredők zsidóellenes akcióira reagál, annak a jele, hogy a zsidóságot a valláson kivül valami más tényező is egybekapcsolja. Ezzel a jelenséggel szemben áll a magyarországi zsidóság vezetőinek az az álláspontja, hogy ők és a rájuk hallgató tömegek vallásra nézve izraeliták ugyan, de nemzetileg ahhoz a faji többséghez tartoznak, amely az ő rovásukra jogkorlátozó intézkedéseket foganatosit. Bizonyára megvannak a maga inditó okai annak az óvatosságnak, amellyel a magyarországi zsidók korifeusai sérelmeiknek nemcsak külföldi pertraktálását, hanem belföldi felpanaszolását is idegesen fogadják, sőt az erre vonatkozó szocialista interpellációt is illetéktelen beavatkozásnak minősitik. Az a verslábakon bicegő rabbinus is, aki a cionistákat harmadiziglen megátkozza, csak erre mifelénk hat groteszkül, ellenben a saját vidékén valószinüleg babérokat arat mindaddig, mig a fokosára támaszkodó fajvédelem ezt a nyelvelő opportunizmust is ki nem kezdi.

Ámde az utódállamok magyarnyelvü zsidósága nincs abban a kényszerhelyzetben, hogy nemzetiségi elhelyezkedését illetőleg a tények konzekvenciái elől elzárkózzék. Az uj nemzeti államok megalakulásakor a dunai bánság, Szlovenszkó és Erdély magyar anyanyelvü zsidó lakossága azt hitte, hogy ahhoz a kisebbséghez tartozik, amelyet az anyanyelv közössége határoz meg. Tiz év eseményeinek logikája ezt a hiedelmét halomra döntötte.

Tiz év alatt tiz millió font sterling gyült összse önkéntes adományokból a palesztinai zsidó nemzeti otthon felépitésére és ennek az eredménynek, különösen pedig a legutóbbi arab vérengzésnek az a hatása észlelhető, hogy a zsidó népi közösséget már azok a zsidók sem tagadják mereven, akik eddig a külön zsidó nemzetiség fogalmát perhorreskálták. Einstein professzor a zsidó nyomorban és a zsidó szellemi tradiciókban jelöli meg a cionizmus forrását és megállapitja, hogy Keleteurópának vannak olyan részei, ahol mindenegyes zsidót a személyes megtámadtatás veszélye fenyeget. — Nyugaton is van zsidókérdés, — mondja Einstein — mert rengeteg teremtő energia pusztul el a normális nemzeti megnyilatkozás olyan szerveinek hiánya miatt, amelyek csak a földdel összekötött kulturában fejlődhetnek ki. — A relativitás elméletének megalkotója nem lehet olyan szellemi *quantité negligeable*, hogy állásfoglalása sulytalan vona a probléma általános megitélése szempontjából.

Érthető, hogy az utódállamokban élő zsidók felfogása tiz év tapasztalatainak gyuródeszkájára került és ez a zsidóság inkább vonzódik ahhoz a hivatalos mentalitáshoz, amelyik a zsidóságot nemzetiségnek tekinti, de szabadságjogait teljes mértékben biztositja, mint ahhoz, amelyik a zsidókat az »izraelita« névvel tiszteli meg, de az egyetemi tanulmányokhoz való jogukat részben korlátozza, részben a gyülölet illegális szabadcsapatainak prédájára bocsátja. A világ zsidósága két táborra oszlik: cionistákra és anticionistákra. A magyarországi harcos antiszemitizmusnak oroszlánrésze van abban, hogy az utódállamok zsidó népe sokkal inkább hajlik a cionizmusra, mint tiz évvel ezelőtt. Weitzmann professzor, a cionista világszövetség elnöke meg lehet elégedve azzal az intenziv propagandával, amit a magyar egyetemeken a fajvédő leventék folytatnak a zsidó nemzeti öntudat felébresztésére.

Kinevezték a kerületi inspektorokat

Popovics Dusán eddigi dubrovniki tartományi főispán lett a szombori kerület inspektora

Beogradból jelenti az Avala: Őfelsége *Alekszandar* király a miniszterelnök-belügyminiszter előterjesztésére ukázt irt alá a kerületi inspektorok kinevezéséről. A dunai bánságban szervezett kerületek élére Őfelsége a következőket nevezte ki kerületi inspektorokká:

Velikibecskerekre: Antula J. Dragomirt, az alsódunai tartomány eddigi főispánját.

Kragujevácra: Negulics Milutint, a moravai tartomány eddigi főispánját.

Szmederevóra: Tucakovics Petárt, a sumadijai tartomány eddigi főispánját.

Szombortba: Popovics Dusánt, a dubrovniki tartomány eddigi főispánját.

Őfelsége ezzel egyidejüleg valamennyi bánság területére kinevezte a kerületi inspektorokat.

Hat hónappal meghosszabbitották a lakástörvényt

Csak az egy és két szobás lakásokat részesiti védelemben a törvény

Beogradból jelenti az Avala: A minisztertanács szombaton délelőtt *Zsivkovics* Petár miniszterelnök-belügyminiszter elnöklete alatt ülést tartott, amelyen *Hadzsics* Szteván, *Makszimovics* Bózsó, *Kumanudi* Koszta és *Svrljuga* Sztanko kivételével a kormány valamennyi tagja résztvett. Hadzsics hadügyminiszter és Makszimovics közoktatásügyi miniszter a hősök emlékszobrának leleplezési ünnepélyére Sztipbe utaztak, Kumanudi tárcanélküli miniszter és Svrljuga pénzügyminiszter pedig, mint ismeretes, Párisban tartózkodnak.

Drinkovics Máté szociálpolitikai miniszter előterjesztést tett a minisztertanácsnak arról, hogy

a lakástörvényt, amelynek érvénye október 31-ikén lejár, hosszabbitsák meg.

A minisztertanács hosszas tanácskozás után azt az általános érvényü határozatot hozta, hogy

a törvényt hathavi időtartamra meghosszabbitja, a lakásvédelmet azonban csak az egy-két szobás helyiségekre terjeszti ki és ezekre is csak akkor, ha a lakó állami tisztviselő, vagy nyugdijas.

Szrskics Milan igazságügyminiszter annak a bizottságnak a munkájáról informálta a minisztertanácsot, amely a báni közigazgatás illetékességéről szóló szabályrendeletet dolgozza ki.

A minisztertanács ezután *Demetrovics* Juraj kereskedelemügyi minisztert kérte fel, hogy a királyi kormányt a Karlovac város 350 éves fennállása alkalmából rendezett vasárnapi ünnepélyen képviselje, majd Zsivkovics miniszterelnök az ülést délben egynegyed kettőkor berekesztette.

Ujból elmérgesedett a francia-olasz viszony

Az olasz sajtó a franciaországi olasz emigráció megrendszabályozását követeli a brüsszeli merénylet alkalmából

Rómából jelentik: Az olasz-francia viszony a brüsszeli merénylet miatt jelentékenyen rosszabbodott. Az estilapok azzal vádolják Franciaországot, hogy közvetve felelős a merényletért és azáltal, hogy Párisban megtüri az olasz emigrációt, lehetővé tette az Olaszország ellen irányult merénylet előkészitését. A lapok azt irják, hogy

Franciaországnak vagy teljesen szakitani kell az olasz emigránsokkal, vagy le kell mondania az olasz barátságról.

Nincs kizárva, hogy

Párisban olasz diplomáciai lépés fog történni.

Különösen éles hangon ir az ügyről a kormányhoz közelálló *Impero*, amelynek vezércikke többek között a következőket mondja:

— Ha igy áll a dolog, ki tudunk-e térni a feltevés elől, hogy

Franciaország háboruba akarja kergetni Olaszországot?

A fasiszta Olaszország már több izben kifejezte békés szándékait, de nem hajlandó Franciaország részéről kötekedést türni annál kevésbé, mert Olaszország mentette meg Franciaországot néhány évvel ezelőtt attól, hogy a német ágyuk összerombolják. Ha Franciaország megtüri ezeket a gonosztevőket és fészküket nem akarja eltüntetni, Olaszország maga fogja azt kifüstölni. Ha Páris az olasz baráti szándék ujabb hangoztatása ellenére sem hajlandó garanciákat nyujtani, akkor ki kell jelenteni, hogy Franciaország háborut akar.

Ebben a hangulatban különös jelentőséget érdemel *Mussolini* felhivása, amelyet október 28-ikára, a *Marcia su Roma* alkalmából intézett a néphez. Mussolini kijelenti többek között, hogy a rezsim sziklaszilárdan nyugszik a férfiakon és az alkotásokon és képes minden meglepetéssel szembenézni. Az uj Olaszország politikai, gazdasági és szociális nézeteiben teljesen határozott. A milicia és az ifjusági szövetségek légiója, a pártalosztályok és a szindikátusok az állam tekintő-

Lapunk mai száma a „Habostorta“ melléklettel együtt 56 oldal

lyétől áthatva, olyan rendezett erőt képviselnek, amelyet sem a külföldön, sem a belföldön senki sem gyürhet le.

Olasz politikai körökben remélik, hogy a francia kormány meg fogja szüntetni az olasz emigrációt Franciaországban.

A római francia követség körül megerősitették a rendőri és katonai szolgálatot, mert tüntetésektől tartanak.

Mint Brüsszelből jelentik: A városi tanács melegen ünnepelte *Umberto* olasz trónörököst, amikor pénteken este megjelent menyasszonyával, Maria José királyi hercegnővel a közgyülésen, hogy fogadja a belga főváros üdvözlését. A városházáról az olasz trónörökös visszatért a királyi palotába, majd elbucsuzott az uralkodó család tagjaitól, sietve visszament az olasz nagykövetségre, ahol időközben megtették az utazási készülődést.

A pályaudvar környékén rengeteg nép gyült össze bucsuzásra, de a főváros egész rendőrségre is kivonult és rendkivül szigoru intézkedéseket foganatositott az olasz trónörökös védelmére az elutazáskor. Napközben razzia volt a Brüsszelben élő olaszok között és

harminc antifasisztát összefogdostak a rendőrök.

Az elutazás minden baj nélkül történt.

Milánói jelentés szerint, szombat délutánra várták Milánóba a Brüsszelből hazatérő trónörököst és ebből az alkalomból a székesegyházban Schuster bibornok fényes hálaadó istentiszteletet celebrált Umberto szerencsés megmenüléséért.

Százötven dinár miatt leszurta rokonát egy bajmoki gazda

Kölcsönfuvarból — halál

Szerdán este véres verekedés játszódott le Bajmokon, *Nanzinger* Ferenc gazdálkodó tanyáján. Nanzinger már régóta rossz viszonyban élt rokonával Keller Simonnal. Keller szerdán reggel felkereste rokonát és kérte, hogy adja kölcsön kocsiját és lovát. Nanzinger szó nélkül rendelkezésre bocsájtotta rokonának a kocsit és a lovat és amikor Keller pár óra mulva visszahozta a kocsit, igy szólt hozzá:

— Mennyit fizetsz a használatért?

— Hát fizetni is kell?

— De kell ám. Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen.

— *Hát mennyit fizessek?* — kérdezte Keller.

— Százötven dinárt — hangzott — a válasz.

Keller soknak találta a kivánt összeget és a két rokon emiatt civakodni kezdett. A veszekedés csakhamar parázs verekedéssé fajult. A verekedés hevében Keller elővette zsebkését és többször hasbaszurta Nanzingert, aki vértől boritva eszméletlenül terült el a földön. A verekedés zajára csakhamar előkerültek a házbeliek és Nanzingert orvoshoz vitték, aki a sebesültet a szuboticai közkórházba utalta. Nanzinger a kórházban még nem nyerte vissza eszméletét és igy eddig nem tudták kihallgatni.

Keller Simont a csendőrség nyomban őrizetbe vette és beszállitotta a szuboticai ügyészség fogházába. A nyomozó hatóságok kihallgatták Kellert, aki kijelentette, hogy Nanzinger támadta meg őt és ő csak önvédelemből használta zsebkését. A csendőrség több tanut hallgatott ki, akik jelen voltak a verekedésnél. A tanuk nagy része terhelően vallott Kellerre és kijelentették, hogy Nanzinger nem támadóan lépett fel, sőt ugy emlékeznek, hogy nem is volt nála zsebkés.

Nanzinger Ferenc állapotában péntekre virradó éjszaka rosszabbodás állt be és a bajmoki földbirtokos pénteken délelőtt anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, a szuboticai közkórházban meghalt.

Radovics Szreten a szuboticai törvényszék vizsgálóbirója elrendelte a holttest felboncolását. A boncolást szombaton délelőtt ejtették meg és megállapitották, hogy a kés átmetszette a szerencsélen ember beleit és ennek következtében állt be a halál.

A vizsgálóbiró Keller ellen elrendelte a vizsgálati fogságot. A vizsgálati fogságot elrendelő végzést szombaton a szuboticai törvényszék vádtanácsa is helybenhagyta.

A városok szövetsége követeli az adószedési jog uj rendezését

A szövetség érdekes javaslatot terjeszt a kormány elé

Zagrebből jelentik: A pénzügyminiszter, aki épugy, mint a kormány többi tagja, most minden igyekezetét az ország törvénytárának modernizálására és egyesitésére forditja, már régebben hivatalos felszólitást küldött a jugoszláv városok szövetségéhez, mint az ország önkormányzatainak érdekképviseletéhez, fejezze ki a városok kivánságait az ország uj adótörvényeinek meghozatalánál és állapitsa meg, hogyan volna a legelőnyösebben biztositható az önkormányzatok, főképen pedig a nagyobb városok pénzügyeinek rendezése. A városok szövetségének választmánya elhatározta, hogy nagyobb figyelmet szentel a kérdésnek és ezért kiküldött a külföldre egy bizottságot, amelynek tagjai voltak dr. *Srkulj* István zagrebi polgármester, a szövetség elnöke, *Sarics* Dane szenátor, a szövetség titkára és *Braum* Ferenc zagrebi képviselőtestületi tag, az ismert pénzügyi szakértő, aki már évek óta speciális tanulmányokat folytat a városok pénzügyeinek problémájáról. A bizottság bejárta Ausztria, Csehszlovákia, Németország és Svájc legkülönbözőbb tipusu városait. A bizottság tapasztalatairól jelentést tett a városok szövetsége választmányának multheti szpliti ülésén. A választmány magáévá tette a bizottság álláspontját és megbizta Braum Ferencet, készitsen tapasztalatai alapján konkrét javaslatot a pénzügyminisztérium intenciói szerint. Braum a javaslattal most készült el és azt a napokban adják át a pénzügyminiszteriumnak. Braum javaslatában a következőképen kivánja törvényileg rendeztetni a városok pénzügyi kérdéseit:

I. *A városok pénzügyeiben továbbra is fenn kell tartani az eddigi vegyes adórendszert, vagyis az állami adók után szedett pótadókon kivül fenn kell tartani az önálló városi fogyasztási adók és illetékek rendszerét is*, mert csak ilyen módon érhető el a kivánatos egyenlőség a teherviselésben és csak igy érhető el az állami adók utáni pótadó csökkentése. A városok által kivethető pótadók magasságának percentualis maximálása, illetőleg limitálása elkerülendő, mivel az egész városi költségvetés ugyis az illetékes magasabb foku állami hatóság ellenőrzése alatt áll, amely minden esetben meg fogja állapithatni, vajjon a város által kivetett terhek indokoltak-e, arra való tekintet nélkül, hogy a pótadók mekkora fokát irják elő. *Az eddigi maximálási renászer nem vezetett eredményre*, mert az egyes községek a maximálás miatt kénytelenek voltak szükségletüket rövidlejáratu kölcsönök utján fedezni és most a kölcsönök amortizálása miatt komoly zavarok merültek fel. A pótadók magasságát hagyja tehát jóvá az a hatóság, amely az egész költségvetés elbirálására is hivatott. Az uj közigazgatási törvény szellemében a legilletékesebb hatóság a báni hatóság volna. Szintén megszüntetendő minden korlátozás és a városok, illetőleg az ellenőrző közeg elbirálása alá bocsátandó az a kérdés is, vajjon a pótadók percentualis kulcs szerint vetendők-e ki minden adókötelesre egyaránt.

II. Ugyanez álljon a városi fogyasztási adókra néve is. *Itt is szünjön meg minden korlátozás és a városokra, illetőleg az ellenőrző közegekre bizzák annak eldöntését, hogy milyen fogyasztási adókat vezessenek be.*

III. *Az önálló városi adónemekhez számitandók azok a teljesitmények is, amelyeket a városok követelhetnek és amelyek nem tartoznak az illetékek és fogyasztási adó fogalma alá.* Ilyenek például: *a lakásadó (lakbérfillér), butorozott szobák utáni illetékek, vendéglők, mulatságok és kávéházak látogatóitól szedett járulékok, zongora-, harmónium- és gramofonadók, világitás és fütés utáni illetékek, vadászjog utáni járandóságok, ebadók, háztelekadók üres háztelkek után az épitkezés előmozditására, állami adómentes házak utáni illetékek, értéknövekedési adók stb.* Ezeken a már helyenként bevezetett és jóváhagyott illetékeken kivül még a következő külön megterhelésekre kérnek felhatalmazást a városok:

1. *nagy, luxuslakások utáni adó*, 2. *automobiladó*, 3. *rádiókészülékek utáni illetékek*, 4. *hirdetési adó*, 5. *villamosjegyadó*, 6. *tüzoltói illetékek és biztositótársulatok hozzájárulásai a tüzoltóságok fenntartási költségeihez*, 7. *állandó iparadók, külön illetékek önkéntes árverések és végeladások után*, 8. *iskolaadó*, 9. *agglegényadó*, 10. *pótadók az állami ingatlanátirási illetékek után.*

IV. A törvényben biztositani kell elvileg a városoknak azt a jogát, hogy illetékeket vezessenek be azoknak az intézményeknek használatánál, amelyek a városok kezelésében állnak, valamint a városok által teljesitett munkálatok után, itt is azonban el kell kerülni a tekintetbe jövő források névleges felsorolását. Az eddig szokásos ilyen teljesitményeken kivül feltétlenül meg kell állapitani a városok jogosultságát, hogy *illetékeket szedhessenek a szemétkihordásért, a nyilvános csatornák használatáért, a községek illetőségébe való felvételért. A jelenleg érvényben levő illetéktörvény intézkedéseit, amelyek csak a szerbiai városokat jogositják fel bizonyos specialis illetékek szedésére, az egész országra ki kell terjeszteni.*

V. A városok vállalatai tekintetében nagyon nehéz elvi intézkedéseket előirni a törvényben. A köz szolgálatában álló városi vállalatok, intézmények teljesitményeiért csak mérsékelt illetékek szedhetők és ezért kivánatos, hogy az illető intézményeket nyilvános szükséghelyek, fürdők, vizvezeték, világitás, vágóhid, tüzoltóság, köztisztasági intézmények fenntartásához a városi költségvetésben is történjenek hozzájárulások. Tisztára közkereseti vállalatok tekintetében városi takarékpénztárak, gyárak stb. irja elő a törvény, hogy azok a saját erejükből tartandók fenn.

VI. A szövetség nem tartja célszerünek a városi és állami bevételek kumulálását és azt javasolja, hogy a városok minden állami munkáért, amelyet elvállnak, megfelelő kártéritésben részesüljenek, amint az a külföldön szokásos.

VII. *A városoknak monopoltumot kellene adni bizonyos vállalkozások egyedüli fenntartására. Ilyeneknek tekintendők: vizvezeték, gázgyár, villanytelep, ideszámitva a bevezetési munkákat is, vágóhid, fürdő, villamosvasut, zdloghdz, temetkezési vállalat, temető stb. Az ilyen vállalatokat szigoruan kereskedelmi szempontok szerint kellene vezetni.*

VIII. A városok köthessenek minden adótól és illetéktől mentesen kölcsönöket. A kölcsönadót is vegyék ki az adókötelezettség alól.

IX. A városi jövedelmek rendeltetését ne irja elő a törvény, mert némelyikük a költségvetés fedezésére, némelyikük pedig (egészségügyi illetékek stb.) külön célokat is szolgálhatnának és önállóan volnának kezelendők. Itt is az ellenőrző hatóság hozzájárulása legyen mérvadó.

A vámház titka

A Bajai-uti vámház volt vezetője a biróság előtt

A szuboticai törvényszéken szombaton tárgyalta *Gyorgyevics* Jovan tanácselnök büntetőtanácsa *Marjanusics* Szteván, a Bajai-uti vámház volt vezetőjének bünügyét, aki ellen az államügyészség a korrupciós törvény 319. §-ának 1. szakasza alapján sikkasztás miatt emelt vádat.

Marjanusics mult év augusztus havában követte el a terhére rótt bünselekményt és az ügy azért került csak most főtárgyalásra, mert Marjanusics a tett elkövetése után megszökött. Budapesten tartózkodott és onnan ez év julius 24-ikén jött vissza utlevél nélkül, de a detektivek felismerték és letartóztatták.

Marjanusics a Bajai-uti városi vámház vezetője volt. A mult év juliusának utolsó napjaiban váratlanul rovancsolást tartottak a vámházban és ekkor megállapitották, hogy a pénztárból, amelyet Marjanusics kezelt, ezerszáz dinár készpénz és egy 4389 dinárról szóló utalvány hiányzik. A rovancsolást végző tisztviselő akkor felszólitotta Marjanusicsot, hogy huszonnégy óra leforgása alatt téritse meg a hiányt, ellenkező esetben feljelentést tesznek ellene a rendőrségen. Amikor az ellenőrző közeg, aki a rovancsolást végezte, megkérdezte Marjanusicstól, hogy hova lett a pénz és az utalvány, azt válaszolta, hogy azt előző este, amikor ittas állapotban ment az uccán, valaki kilopta a zsebéből. Marjanusics nem tudta a hiányt pótolni. Másnap bement hivatalába, ott magához vett többezer dinárt, eltávozott és többé nem is jelentkezett. Összesen 11.000 dinárral kárositotta meg a várost. Akkor megtették ellene a feljelentést és kiderült, hogy Marjanusicsot a szarajevói katonai parancsnokság is keresi, mint katonaszökevényt.

Ezekben az ügyekben tartotta meg a Gyorgyevics-tanács szombaton a főtárgyalást, amelyen a közvádat *Gdjics* Bogdán államügyész képviselte, a vádlottat dr. *Tabakovics* Pávle ügyvéd védte.

A vádlott hosszadalmas előadásban terjesztette elő védelmét. Elmondotta egész élettörténetét és azzal védekezett, hogy ismeretlen tettes felmetszette kabátját és elvette tőle a pénzt. Amikor ezt nem tudta pótolni, megszökött és Magyarországon a budapesti postán kapott alkalmazást.

A vádlott után a biróság *Reiner* Fülöp városi javadalmi ellenőrt hallgatta ki, aki ismertette a Bajai-uti vámházban lefolytatott rovancsolás lefolyását. A bizonyitási eljárás ezzel véget ért és elhangzottak a perbeszédek.

Gdjics Bogdán államügyész teljes egészében fenntartotta a vádat és kérte a biróságot, hogy hozzon szigoru itéletet. Dr. *Tabakovics* védő kérte a biróságot, hogy amennyiben a vádlottat bünösnek találná, az eset elbirálásánál vegye figyelembe az enyhitő körülményeket. A biróság ezután itélethozatalra vonult vissza, majd hosszabb tanácskozás után *Gyorgyevics* Jován elnök közölte, hogy a biróság kedden délelőtt fogja az itéletet kihirdetni.

Legjobb hirdetési orgánum a „BACSMEGYEI NAPLO“

Jön a hideg

Európaszerte esik az eső

A kellemes enyhe őszi idő véget ért. Szombaton általánosan megindult az esőzés és Európaszerte esik az eső. Nyugatról *hideg levegőtömegek nyomultak előre és a hőmérsékleti ellentétek erősen megnövekedtek.*

Franciaország egyes részein a fagypont körül van a hőmérséklet, ezzel szemben Középeurópa keleti részén a reggeli órákban 10 foknál még jóval többet mértek. A hideg levegő előnyomulása *nagy lecsapódásokkal járt már az Alpok tájékán*, Innsbruckban szombat reggelig 56 milliméter volt a leesett eső mennyisége. Ennek a folyamatnak a folytatódása az enyhe időnek nálunk is véget vet. A szombati nap folyamán még csendes esőket kaptunk, vasárnapra azonban megjönnek az erős nyugati szelek, amelyek lehülést és különösen a magasabb helyeken *havas esőket is hozhatnak magukkal.*

A meteorológiai intézet jelentése szerint egyelőre esős idő, később megélénkülő északnyugati szelekkel változékony idő erős hősülyedéssel és esetleg havas esővel várható.

Kinevezték a szuboticai adókivető bizottságot

November 4-ikén kezdődnek a kereseti és forgalmi adókivetések

Svrljuga Sztankó pénzügyminiszter néhány nappal ezelőtt kinevezte a szuboticai adókivető bizottságot. A bizottság elnöke *Piukovics* István nyugalmazott rendőrkapitány lett, helyettesévé pedig *Dulics* Máté nyugalmazott városi adóügyi tanácsost nevezte ki a miniszter. Az adókivető bizottság tagjai: *Pendzsics* György nagyiparos, *Sztipics* Máté kereskedő, *Vujkovics-Bukvin* Lojzija vendéglős, helyettes tagok: *Petyerics* Dániel kereskedő, *Kurtes* Milos kereskedő és *Szkala* István borbélymester lettek.

A *Napló* munkatársa felkereste *Grabovac* Sztepán pénzügyigazgatót, aki kijelentette, hogy *az adókivető bizottság november 4-ikén kezdi meg működését.* A bizottság a kereseti adó és a forgalmi adó kivetését fogja eszközölni és tárgyalásait a pénzügyigazgatóság épületében az első emelet 7—25. számu szobájában délelőtt nyolctól-tizenkettőig fogja tartani, de szükség esetén a délutáni órákban is tárgyal a bizottság.

A pénzügyigazgató kijelentette még, hogy *senki sem kap küllön idézést az adótárgyaldsra,* hanem az érdekeltek a városi adóhivatalnál (II. emelet 130. szoba) közszemlére helyezett regiszterekből tudhatják meg, hogy melyik napra tűzték ki adóügyük tárgyalását. A regiszterek november 3-áig maradnak közszemlén a városi adóhivatalban. Egyelőre csak a kézműárukereskedők, vegyeskereskedők, füszer- és csemegekereskedők, bőrkereskedők, szücsök és cipészek regisztereit tették közszemlére. A regiszterekben fel vannak tüntetve az adókivetés alapjául szolgáló összegek is.

Lemondott a noviszadi mérnökegylet vezetősége

Plavsics Nikola müszaki tanácsos nyilatkozata a lemondás okairól

Noviszadról jelentik: A jugoszláv mérnökegyesület noviszadi szekciója pénteken este *Plavsics* Nikola városi müszaki tanácsos, egyesületi elnök elnökletével választmányi ülést tartott, amelyen azt a feltünéstkeltő határozatot hozták, hogy *a szekció egész elnöksége, választmánya és tisztikara a manddtum lejárta előtt lemond tisztségéről* és az uj vezetőség megalakitására november 10-ikére rendkivüli közgyülést hív egybe.

A vezetőség lemondása ügyében *Plavsics* Nikola müszaki tanácsos a *Napló* munkatársának a következőket mondotta:

— A jugoszláv mérnökegyesület noviszadi szekciójának választmányát az év folyamán többizben ülésre hívtuk össze, de egy ülést sem tudtunk megtartani, mert a választmányi tagok egyetlen egyszer sem jelentek meg határozatképes számban. Péntek estére ujból egybehivtam a választmány tagjait, akiket megkértem, hogy az ülésre okvetlen jöjjenek el, mert a választmány rendkivül fontos és halasztást nem türő kérdést kiván elintézni.

— A noviszadi szekció ugyanis 1924-ben a Noviszadon egybeült országos kongresszus alkalmából elhatározta, hogy diszes és terjedelmes emlékalbumot ad ki, amely a bácskai mérnöki intézmények munkájával fog foglalkozni és ismertetni fogja mindazokat az alkotásokat, amelyek az impériumváltozás óta Bácskában müszaki téren létesültek. A munka elkészitésére egy, a választmányon kivül álló szakbizottságot delegáltunk, amely mind a mai napig nem fejezte be a munkát és annak csak egyik része készült el, de az is, mint egy háromezer példányban a nyomdában bekötetlenül hever. A szekció igen nagy összeget fektetett be a munka elkészitésébe, de érthetetlen módon mindeddig nem tudtuk a munkát kézhez kapni, hogy azt rendeltetésének megfelelően felhasználjuk. De nemcsak a munka nem készült el, a munkával kapcsolatos elszámolások ügyében is ismételten felszólitottuk a bizottságot, hogy terjessze be a választmánynak az elszámolásokat. Minden sürgetés hiábavaló volt és igy, miután a jelenlegi vezetőség nem akarja a további felelősséget vállalni az évek óta sürgetett elszámolások és az emlékalbum ügyében, péntekre választmányi ülést hivtunk egybe és gondoskodtunk arról, hogy az határozatképes legyen. A pénteki ülésen sem sikerült a kényes ügyet tisztázni, ezért *a választmány elhatározta, hogy az elnökség, a tisztikar és az egész választmány beadja lemondását.* November 10-ikére rendkivüli közgyülést hivtunk egybe, amelyen a legnagyobb nyilvánosság előtt tisztázni kivánjuk az emlékalbum és a vele kapcsolatos elszámolás kérdését és ennek megtörténte után a vezetőség beterjeszti lemondását és a rendkivüli közgyülés uj vezetőséget fog választani.

Szenny és különféle betegség csirái a szövedékben visszamaradnak és a fehérnemű a durva kezelés folytán idő előtt tönkre megy. Hiába, jó szappan hiányában meddő minden törekvés. A tiszta színszappan tisztító ereje bámulatos. Kérjük kifejezetten a 80 év óta mindenütt elismert

SZARVAS VÉDJEGYŰ SCHICHT SZAPPANT

Megnyugodott a newyorki tőzsde

Hoover elnök szerint egészséges az amerikai gazdaság

Newyorkból jelentik: A vezető bankárok megnyugtató nyilatkozatai nem tévesztették el hatásukat, a tőzsdén átmenetileg erős hullámzás következett, amely időnként viharos volt és végül az árfolyamok emelkedő irányzatot kezdtek venni. Ismét olyan nagy volt a forgalom, hogy a villamos kurzusjelző készülék jóval elmaradt, néha csak egy órával később jegyezte a létrejött árfolyamokat. Az a körülmény, hogy a napipénz kamatlába 6%-on szilárdult meg, hatás nélkül maradt és a tőzsde igen szilárd irányzattal zárult.

Hoover elnök azt a reményét fejezte ki, hogy a newyorki tőzsde eseményei nem tekinthetők az amerikai ipar egészségtelen helyzetének jeléül, *mert* hiszen az üzleti élet és az ipar szilárd alapokon nyugszik. Az elnök nem akart magáról a tőzsdei árzuhanásról nyilatkozni.

A csikágói gabonatőzsdén ismét áringadozások mutatkoztak, amelyek szoros összefüggésben voltak az értéktőzsde bizonytalan helyzetével, de később európai cégek erős keresete következtében erőteljes javulás állott be. A tengeripiacon általában gyönge volt az irányzat, mert az időjárási kilátások a la baisse hatottak, helyi kereslet jelentkezése után azonban zárlat felé javult a piac.

Ujabb newyorki jelentés szerint, a *Wall Street* környékén pénteken egész nap megerősitett rendőrjáratok cirkáltak és főleg azoknak a vállalatoknak a palotáit vette körül a rendőrség, amelyek papirjai az utóbbi napokban a legnagyobb árveszteséget szenvedték. A tőzsdén olyan hirek terjedtek el, hogy a kis spekulánsok, akiknek a három napos fekete tőzsde alatt minden vagyonuk elveszett, elkeseredésükben meg akarják ostromolni a vállalatok palotáit és kártérítést követelnek elveszett vagyonukért. Kisebb-nagyobb tüntetések voltak ugyan, de rendőri beavatkozásra nem került sor. A tőzsdeteremben is rengeteg detektiv volt, hogy esetleges ujabb pánik esetén megakadályozza a tömeghisztéria kitörését

A szász trónra tart igényt egy magyar muzsikus fia

Horváth Viktor igényének elismerése érdekében pert inditott

Drezdából jelentik: Érdekes per foglalkoztatja a német közvéleményt. A pert a drezdai törvényszéken *Horváth* Géza magyar származásu muzsikus fia, *Horváth* Viktor inditotta és keresetében a szász trónra való igényének elismerését kéri.

Horváth Viktor

— *Szászország királya vagyok* — irja keresetében és ezt az állitását érdekesen indokolja meg. Előadja, hogy apja, aki 1921-ben öngyilkosságot követett el *Albert* szász királynak és *Karolin* királynőnek törvényes gyermeke volt, akit azonban születése után azonnal eltüntettek. A szász örökösödési törvények értelmében tehát Albert király halála után — miután feleségének több gyermeke nem született, a szász trónra apjának, Horváth Gézának kellett volna kerülnie.

A drezdai törvényszéken a kereset tárgyalását már ki is tüzték és a tárgyalás iránt egész Németországban nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Befejeződött a vizsgálat a zagrebi kommunista perben

A kommunista propagandával vádolt dr. Lövi Salamont és hatvanhét társát átadták a bíróságnak

Zagrebből jelentik: A zagrebi kommunista afférban a rendőrség szombaton fejezte be a nyomozást és a letartóztatott kommunistákat átadta a bíróságnak. A rendőrség feljelentése, amelyet az államügyészségnek küldött a kommunisták ügyében száznegyven sürün teleirt gépirásos oldalra terjed.

A zagrebi kerületi bíróság elnöke elhatározta, hogy külön vizsgálóbirót fog ebben az ügyben kirendelni, mindamellett kétséges, hogy a nagy vizsgálati anyagot be tudja-e fél év alatt fejezni a vizsgálóbiró. A rendőrség szombaton délelőtt hatvannyolc személyt átadott a bíróságnak.

A rendőri fogda épülete alig ötven lépésnyi távolságra van a birói fogház épületétől, a rendőrség mégis megtett minden óvintézkedést, hogy az átadás zavartalanul folyjon le. Az uccákat rendőrkordonnal zárták el és a kommunistákat kisebb csoportokban, rendőri páncélautókban szállitották át a birósági fogházba. A kommunista mozgalom veezetői dr. *Lövi* Salamon és dr. *Deutsch* zagrebi orvosok és dr. *Galogazsa* Sztévó zagrebi ujságiró. A zagrebi bíróság külön vizsgálóbirája már hétfőn megkezdi a letartóztatott kommunisták kihallgatását.

Megszökött egy budapesti kerékpárkereskedő

Sokszorositotta a fedezeti váltóit és valamennyit leszámitoltatta

Budapestről jelentik: Kereskedelmi körökben nagy feltünést keltett a *Balassa* és *Reinhard* Podmaniczky-uccai gép- és motorkerékpár kereskedőcég váratlan összeomlása. A cég másfél millió pengő adósság bejelentésével kényszeregyezséget kért maga ellen, ugyanekkor azonban tömeges feljelentések érkeztek a cég ellen a rendőrségre. A jónevü céget *Balassa* Jenő kereskedő és *Reinhard* Ernő okleveles mérnök alapitották öt esztendővel ezelőtt. Az üzlet élénken fellendült, főként azért, mert részletre árusitották a gépeket és moorkerékpárokat. A jóhirü üzletnek külföldön is óriási hitelcket bocsájtottak rendelkezésére. A cégnél néhány hónappal ezelőtt tőkehiány mutatkozott, mire Balassa több budapesti nagybanknál nagyobb pénzösszeget vett kölcsön olykép, hogy a részletekből befolyó összegeket a bankoknak szolgáltatja be. A bank nemrégiben értesült arról, hogy a cég több külföldi gyárral szemben nem tudta teljesiteni fizetési kötelezettségeit, majd kiderült az is, hogy Balassa a befolyó részleteket nem juttatta el a bankokhoz, ezenkivül pedig a vásárlók fedezeti váltóit több példányban sokszorositotta és azokat több helyen leszámitoltatta. Ezek után történtek meg a bünvádi feljelenések. A megindult nyomozás során csak Reinhardot tudták kihallgatni, mert Balassa eltünt Budapestről. Reinhard Ernő azzal védekezett, hogy a cég kereskedelmi ügyleteiről semmit sem tud, azokat Balassa egyedül végezte. A vizsgálóbiró elfogatóparancsot adott ki Balassa ellen.

Vasuti tolvajok garázdálkodnak a Szubotica—becskereki vonalon

A tolvajok ellopták egy szentai kereskedő ötvenezer dinár értékü podgyászát

Néhány héttel ezelőtt, mint jelentettük, Szenta és Dragutinovó között a vonaton ismeretlen tettesek ellopták egy kikindai csendőrszázados böröndjeit, aki feleségével Kikindára utazott. A csendőrszázados másnap levelet kapott az ismeretlen tettesektől, akik jelentették, hogy egyik böröndjét hajlandók visszaadni, mert abban egyenruha van, amit nem használhatnak. A tolvajok közölték azt is, hogy a böröndöt Szubotica és Vinkovci között megtalálhatja a vonatban. A csendőrszázados nyomban vonatra ült és Vinkovcin rá is talált ellopott böröndjére.

A tolvajok az utóbbi napokban ujabb három hasonló lopást követtek el a Szenta—Dragutinovó között közlekedő vonaton. Három utas böröndjeit lopták el, köztük egy szentai kereskedő poggyászát, amelyben ötvenezer dinár értékü áru volt. A kereskedő feljelentést tett a szentai rendőrségen, amely a feljelentés adatait a vasuti rendőrséghez továbbitotta. A vasuti rendőrség erélyes nyomozás inditott és megállapitotta, hogy a lopásokat egy szervezett tolvajbanda követi el, amely a Dragutinovó—Szenta és a Szubotica—Zagreb vonalon működik. A vasuti tolvajok kézrekeritésére a nyomozást folytatják.

Jó közepes termés volt Magyarországon

A magyar földmivelésügyi minisztérium jelentése

Budapestről jelentik: A földmivelésügyi minisztérium szombaton közzétett legujabb vetésjelentése szerint a száraz időjárás a hátralévő mezőgazdasági munkálatokra nagyon kedvező volt. A munkákat igen kevés kivétellel már országszerte befejezték.

A buzatermés végső eredménye jó közepes volt. Összesen 19.5 millió métermázsa termett a mult évi 27.5 millió métermázsával szemben. A rozs a mult évi jó terméshez képest is nagyobb termést adott, összesen 8.4 millió métermázsa termett a tavalyi 8.3 millióval szemben. Ugy minőségre, mint mennyiségre nézve jó termést adott az árpa. Az összes termés 6.4 az előző évi 6.7 millióval szemben. A zabtermés eredménye szintén kielégiti a várakozást. Az összes zabtermés 3.8 millió métermázsát tesz ki, szemben az előző évi 3.9 millió métermázsával. Bő termést adott a szemes tengeri is, amelyből összesen 13,5 millió métermázsa termett az előző évi 12.6 millió métermázsával szemben. Burgonya összesen 23.6 millió métermázsa termett, mig a mult évben 14.7 millió. A szőlő szüretelése mindenütt folyamatban van, a termés mennyiségileg igen kevés, területenként és fajták szerint nagyon különböző. A must minősége általában kiváló, ára literenként 25—50 fillér között mozog.

Atpezsgőzött éjszaka után agyonlőtte a barátját

A felebbviteli bíróság felmentette Plavec Dragutint, a szuboticai mértékhitelesitő hivatal ellenőrét, aki ittas állapotban agyonlőtte Winkler Márk magántisztviselőt

Noviszadról jelentik: A noviszadi felebbviteli bíróság pénteken tárgyalta *Plavec Dragutinnak* a szuboticai állami mértékhitelesitő hivatal ellenőrének gyilkossági bünperét.

Plavec Dragutin, mint ismeretes, mult évi junius tizenharmadikán, a hajnali órákban, a mértékhitelesitő hivatal Kralja Alekszandra uccai helyiségének egyik szobájában revolverrel agyonlőtte *Winkler* Márk magántisztviselőt.

Plavec Dragutin a kritikus éjszakán Winkler Márk, továbbá *Vjaliszalovics* Dragutin őrmester társaságában mulatott. Hajnali öt órakor a társaság felment Plavec lakására, ahol folytatták a mulatozást. Plavec pálinkát tett az asztalra és ittak. Egyszerre azonban minden különösebb ok nélkül *revolvert rántott és rálőtt Winklerre*, akit a golyó sziven talált és azonnali halálát okozta. Plavec másodszor is elsütötte a revolvert és átlőtte saját bal tenyerét. A Kralja Alekszandra uccán szolgálatot teljesitő rendőr hallotta a két lövést, felszaladt a mértékhitelesitő hivatal második emeletére, ahonnan egy ablakból Vjaliszalovics Dragutin őrmester segélyért kiáltozott. Amikor a rendőr a szobába lépett Winkler a székről lefordulva vértócsában feküdt a padlón, mig az őrmester Plavecca! dulakodott, hogy elvegye tőle a revolvert.

Az államügyészség Plavec Dragutint szándékos emberöléssel vádolta. A szuboticai törvényszék mult évi julius harmincadikán tartotta meg ebben az ügyben a főtárgyalást, Plavecet a bíróság felmentette és elrendelte azonnali szabadlábrahelyezését. A bíróság az indokolásban kimondotta, hogy a tanuvallomások igazolták, a vádlott ittasságát és igy nem lehet feltételezni, hogy szándékában volt régi iskolatársát és barátját megölni.

Az államügyész felebbezése folytán ez a bünügy pénteken került a noviszadi felebbviteli bíróság *Trajanovics* Dusán tanácselnök büntető tanácsa elé.

Plavec Dragutin azzal védekezett a felebbviteli bíróság előtt, hogy a tett elkövetésekor annyira ittas volt, hogy nem tudja mikép történhetett a szerencsétlenség. Winkler Márk régi iskolatársa és jó barátja volt. Vele és Vjaliszálovics Dragutin őrmesterrel a »Tri Sesira« vendéglőben nyolc üveg bort ittak, majd pezsgőztek. Itt annyira lerészegedett, hogy a további eseményekre már nem emlékszik. A felolvasott tanuvallomások megerősitették Plavec vallomását.

Damjanovics Dusán államügyész fenntartotta a vádat, mig a vádlott védője felmentést kért. A felebbviteli bíróság rövid tanácskozás után indokainál fogva *helybenhagyta az elsőfoku felmentő itéletet.*

Öccsét akarta eltenni láb alól és saját magát ölte meg

Visszafelé sült el egy ausztriai gazda gyilkos terve

Bécsből jelentik: Az alsóausztriai *Haucksdorfban* néhány nappal ezelőtt az országuton holtan találták *Lust* János harminchároméves gazdát, akinek atyja azon a környéken a leggazdagabb birtokos. A halál körülményei igen titokzatosak voltak. A szerencsétlen ember görcsösen szoritott kezében egy hosszu rézhuzalt, amely át volt vetve a magasfeszültségü villamosvezetéken, a másik végére pedig egy patkó volt ráerősitve.

A csendőrség kezdetben azt hitte, hogy a jómódu gazda ugyanolyan bünténynek esett áldozatul, mint amilyen néhány hónappal ezelőtt történt Ausztriában, amikor két embert ölt meg a villamos áram. A vizsgálat azonban meglepő eredményre vezetett. Kiderült, hogy *Lust* János nem büncselekmény áldozata, nem is követett el öngyilkosságot, hanem az öccsét akarta eltenni láb alól, akivel az apai örökség miatt pereskedett. A dróthuzalt, amelyet átvetett a magasfeszültségü villamozáram vezetéken, a városban vásárolta s abban az időben állitotta fel a halálos csapdát, amikor tudta, hogy öccsének haza kell térni a szomszédos faluból, ahova az állatvásárra ment.

A csapdának azonban ő maga lett az áldozata.

TŐZSDE

Zürich, okt. 26. *(Zárlat.)* **Beograd 9.12 és fél,** Páris 20.33, London 25.17 egynegyed, Newyork 516.10, Brüsszel 72.17 és fél, Milánó 27.03 és fél, Madrid 73.75, Amszterdam 208.10, Berlin 123.42, Bécs 71.52 és fél, Szófia 3.73 és fél, Prága 15.20 és fél, Varsó 57.80, Budapest 90.27 és fél, Bukarest 3.08.

Noviszadi terménytőzsde. Szombaton a noviszadi termény- és értéktőzsdén zsidó ünnep miatt nem volt hivatalos tőzsdeforgalom.

Budapesti gabonatőzsde, okt. 26. Határidőüzlet: Buza októberre 21.70—21.96, zárlat 21.73—21.75, márciusra 23.90—24.15, zárlat 23.74—23.95, májusra 24.60—24.94, zárlat 24.62—24.64. Rozs októberre 17.70—17.82, zárlat 17.70—17.72. Tengeri májusra 17.31—17.45, zárlat 17.40—17.42. Készárupiac: buza 21.55—24.15, takarmányárpa 15.25—16.50, köles 11—12.50, tengeri 19.50—19.75, korpa 10.30—10.70, rozs 15.35—15.45, sörárpa 17.50—21.—, repce 52—53, zab 14.50—15.75. Irányzat: szilárd.

Chicagoi terménytőzsde, okt. 26. **Középárfolyamok** (zárójelben az előző napi zárlat): Buza december (122) 123¼—131½, március (130) 135.93—98, május (133) 100 ötnyolcad. Tengeri december (92.25), március 97.75), május (100.25).

Winnipegi terménytőzsde, okt. 26 Középárfolyamok: Buza október (132.75), december (133.75) 135—141 hétnyolcad, március (140.25).

Liwerpooli terménytőzsde, okt. 26. *(Zárlat.)* **Buza október** (sh. 8.3 háromnegyed d.) sh. 8.7 háromnyolcad d, december (sh. 8.6 háromnegyed d.) sh. 8.10 hétnyolcad d, március (sh. 9.2 és fél d.) sh. 9.6 d. május (sh. 9.3 háromnegyed d.) sh. 9.8 háromnegyed d

A zsedniki áldozatok hozzátartozói kártérítést kérnek a vasutigazgatóságtól

A robbanásnak még öt sulyos sebesültje fekszik a szubotical közkórházban

Az emlékezetes zsedniki robbanás ügyében még mindig folytatják a vizsgálatot annak megállapitására, hogy kit terhel a felelősség a borzalmas szerencsétlenségért. A robbanásnak, mint ismeretes, harmincegy sebesültje volt, akik közül négyen rövidddel a szerencsétlenség után belehaltak égési sebeikbe. Az elhalt munkások családtagjai most felkeresték hivatalában *Petrovics* Lázárt, a munkáskamara szubotical kirendeltségének vezetőjét, akit arra kértek, járjon közbe annak érdekében, hogy a vasutigazgatóság megfelelő kártérítést utaljon ki nekik.

Jovanovics Nikola vasuti fütő, a szerencsétlenség első áldozata feleséget és egy gyermeket hagyott hátra, *Licsin* Sztojan telepes után három gyermek, *Mucsik* Petar vasuti fékező után feleség és egy gyermek, mig a negyedik áldozat, *Kragujev* Tima vasuti fékező után feleség és két árva maradt. Az áldozatok hozzátartozói felhatalmazták Petrovics Lázárt, hogy nevükben akciót indítson a kártérítés ügyében.

A munkáskamarai megbizott a napokban beadványt intézett a szubotical vasutigazgatósághoz, amelyben előadta az árvák és özvegyek kérését és kérdést intézett a vasutigazgatósághoz, hajlandó-e elvi tárgyalásokba bocsájtkozni ebben az ügyben. Ha a vasutigazgatóság válasza elutasító lenne, akkor a munkáskamarai megbizott bevárja a vizsgálat befejezését és ha megállapitják a vasut, illetve a vasuti személyzet felelősségét a zsedniki katasztrófáért, polgári pert indit a vasutigazgatóság ellen és kártérités megitélését fogja kérni. A munkáskamarai megbizott, miután elvi kérdésről van szó, nem jelölte meg a kártérités összegét. Erre csak a további tárgyalások folyamán kerülne sor.

A zsedniki vasuti katasztrófának egyébként még öt sulyos sebesültje fekszik a szubotical közkórházban. Ezek közül a legsulyosabb égési sebeket *Denics* Brankó szenvedte, de sulyos az állapota *Volnics-Rogics* Petárnak, *Blazsevics* Gyurának, *Rita* Jakabnak és egy második gimnazistának is. Az orvosok mindamellett remélik, hogy valamennyiüket megmenthetik.

Habibullah megadta magát

Afganisztánban tovább folynak a harcok

Londonból jelentik: *Habibullah* ujból a kabuli citadella foglya. Hadügyminiszterével együtt megadta magát és kegyelmet kért *Nadir* kántól, aki fogságba vetette. További sorsáról még nem döntöttek.

Afganisztánban ugy látszik még nem áll helyre a teljes rend. Kabuli jelentések szerint három hatalmas afgán törzs tovább folytatja a háborut állitólag *Amanullah* érdekében. Angol politikai körökben ugy tudják, hogy *Nadir* kán nem pályázik komolyan az afgán trónra, csak vissza akarja állitani a belső békét, azután unokaöccsét akarja királlyá koronáztatni, ő maga pedig visszatér Európába, mert sulyos tüdőbeteg. Mostani vállalkozása egészségét alaposan megviselte, á litólag tüdőgyulladása van, állapota meglehetősen sulyos, ugy hogy orvosai a lehető legsürgősebben a Rivierára akarják küldeni.

Nehézségekbe ütközik a Daladier-kormány megalakulása

A designált miniszterelnök a miniszteri tárcák felét a szocialistáknak ajánlotta fel

Párisból jelentik: A kormányalakitás nehezen megy, neha a radikális szocialisták engedményekre

Paul Boncourt

hajlandók Leon *Blum* és Paul *Boncour* pártja irányában, a szocialisták pedig enyhitették párthatározatukat. Clermont Ferrandban ugyanis a szocialista pártkongresszus 1926-ban ugy döntött, hogy a párt egyetlen tagja sem léphet be olyan kabinetbe, amelyben nem szocialista a miniszterelnök és a miniszterek többsége. Leon Blum enyhitette ezt a szigoru feltételt és ugy nyilatkozott a párt nevében, hogy

ha a kamara többsége nem szocialista, akkor nem is igényelheti, hogy a miniszteri tárcák többsége neki jusson.

Ilyen kölcsönös nyilatkozatok után felvetődik a kérdés, hogy sikerülni fog-e a megegyezés a radikálisok és a szocialisták között és lehetséges lesz-e a két csoportot egy kabinetben egyesiteni. A szocialisták irásban kérték az ajánlatot a kabinetalakitással megbizott *Daladiertól*, amit a radikális szocialisták vezére meg is igért, ugyhogy a szocialista párt ma egy ilyen irásbeli nyilatkozat alapján fog maga között tanácskozni.

Feltéve, hogy a szocialista párt elutasitó választ ad, akkor Daladier el van tökélve, hogy

megalakitja a radikális kabinetet

és igyekezni fog közreműködésre megnyerni a független szocialistákat, a köztársasági szocialistákat és a balközép köztársasági pártját.

A szocialisták visszautasitó válasza esetén feladata majdnem keresztülvihetetlen.

A radikális szocialisták pártgyülése még együtt van Reimsban. Mikor Daladier Párisból visszatért,

Daladier

látszott rajta a nagy kinerültség és nem is ment gyenesen a pártkongresszusra, ahol izgatottan várták, hanem kipihente az ut fáradalmait. Rövid idő mulva megjelent pártjavei körében, hogy megbeszélje velük a kormányalakitás lehetőségeit és evégből a kongresszust félbeszakitották.

Daladier visszavonult *Herriot*-val és a párt több más vezető tagjával hosszas tanácskozásra. A konferenciáról csak annyi szivárgott ki, hogy a tanácskozásokon ugy határoztak, hogy Daladier fel fogja kérni a szocialistákat a kabinetbe való belépésre és ajánlatát irásban fogja eljuttatni Leon *Blumhoz* azzal, hogy még a szombati délelőtt folyamán kér választ.

A nacionalista lapok valamennyien rámutatnak arra, hogy Daladier kormányalakitása nagy nehézségekbe fog ütközni, annyira pesszimisztikusan azonban egyik lap sem látja a helyzetet, mint ahogy azt pénteken este a kamara folyosóin hiresztelték. A *Matin* véleménye szerint a felmerült akadályok folytán a **politikai körök érdeklődése most ismét a Paul Boncour-kormány esetőségei felé fordul, sőt azt sem tartják kizártnak, hogy ujabb Briand-kormány alakul.**

Leon Blum

Daladier egyébként pénteken délután, mielőtt *Reimsbe* utazott, látogatást tett Briandnál. Daladier kijelentése szerint ennek a látogatásnak csupán udvariassági jellege volt, a lapok azonban azt irják, hogy

Daladier felkérte a volt miniszterelnököt, vállalja továbbra is a külügyminiszteri tárcát.

Hir szerint Briand az ajánlatot visszautasitotta, egyes lapok szerint azonban nem adott végleges választ, hanem abban állapodott meg Daladierral, hogy ujból találkoznak. Az általános vélemény az, hogy a kormányválság hosszu lefolyásu lesz.

Daladier, a radikálispárt elnöke szombaton délután közölte a köztársaság elnökével, hogy a kormányalakitási megbizást vállalja és rögtön ezután felszólitotta a szocialistapártot a kormányba való belépésre.

A köztársasági elnökkel folytatott tanácskozása után Daladier a szenátus és a kamara elnökeit kereste fel, majd hosszasan konferált *Herriot*-val és *Chautemps*-al.

A késő délutáni órákban Daladier irásban is felszólitotta a szocialista pártot a kormányalakitásban való részvételre és

a kormánybalépés ellenében a miniszteri tárcák felét ajánlotta fel a szocialistáknak. A kabinet másik fele radikálisokból állna.

Daladier közölte a szocialistákkal kormányprogramjának négy főpontját. Ezek a pontok a következők: 1. Adóreform. 2. Az agrárválság leküzdése. 3. Szociális reformok. 4. Békepolitika.

És hogyha még olyan szép is egy száj:

hozzátartozik a lehelet édes, friss illata. Ezt nyujtja biztossággal az illatos, habzó fogkrém:

SARG KALODONT Üde lehelet

Leánynevelő-intézet, München
Flüggenstrasse 8
Kleijn von Brandes

A tanév e hó 6-án kezdődött. Legszebb negyedben, csendes fekvése. Előkelő intézet nagyszerű berendezéssel és kényelemmel. Családias otthon. Nyelvek, zene és felsőbb iskolai tantárgyak oktatása. Sport. Szigoru felügyelet. Prospektus a Bácsmegyei Napló kiadóhivatalában

HIREK

— **Őfelsége Topolára utazott.** Beogradból jelenti az Avala: Őfelsége Alekszandar király szombaton elutazott Topolára.

— **Őfelsége Mária királyné vállalta a rotterdami jugoszláv háziipari kiállítás fővédnökségét.** Beogradból jelentik: Őfelsége Mária királyné legkegyelmesebben vállalni méltóztatott a Rotterdamban és Hágában rendezendő jugoszláv háziipari kiállítás fővédnökségét. A kiállítást Hágában november 6-ikán nyitják meg Blokland holland külügyminiszter, valamint a politikai, társadalmi és közgazdasági élet reprezentánsainak jelenlétében.

— **A zagrebi közigazgatási bíróság uj elnöke.** Beogradból jelenti az Avala: Őfelsége Alekszandar király Zoricsics Milován eddigi zagrebi tartományi főispánt a zagrebi közigazgatási bíróság elnökévé nevezte ki.

— **A mezőgazdasági kongresszus rendezőbizottságának ülése Szubotican.** A szuboticai mezőgazdasági egyesületben szombaton délután a vasárnapi mezőgazdasági kongresszust előkészitő bizottság a Bácskai Mezőgazdasági Egyesület vezetőinek bevonásával értekezletet tartott. Az értekezleten a Bácskai Mezőgazdasági Egyesület részéről megjelentek dr. Lalosevics Jóca, Wamoscher Ervin, Gromilovics Toma, Merkel Péter és Ilics Dragomir. Az értekezleten, amelyen Lederer György elnökölt, Vujics Száva, dr. Sztanojlovics Sándor és Pánics Antal ismertették referátumaikat, amelyeket a vasárnapi kongresszus elé terjesztenek, majd megszövegezték a kongresszus elé kerülő összes javaslatokat. A kongresszust a városháza dísztermében tartják meg kilenc órai kezdettel. A szombati nap folyamán nagyszámu vidéki kiküldött érkezett Szuboticára és vasárnap egy földmüvelésügyi miniszteriumi osztályfőnök érkezését is várják, aki dr. Franges Ottó földmüvelésügyi miniszter helyett jön, mert a miniszter a déli bánságokban inspekciós uton van.

— **Karlovác város háromszázötvenéves.** Zagrebből jelentik: Vasárnap ünnepli Karlovác város alapításának háromszázötvenedik évfordulóját. Az ünnepségek már szombaton este megkezdődtek. Fáklyásmenet vonult keresztül a város főbb uccáin és üdvözölték a város polgármesterét. Az ünnepségek vasárnap egész nap tartanak és azokon Őfelsége Alekszandar király Mátics tábornok zagrebi hadseregparancsnokkal képviselteti magát.

— **Macdonald pénteken érkezik meg Liverpoolba.** Newyorkból jelentik: Macdonald miniszterelnök, mint Montrealból jelentik, pénteken bucsuzóul üzenetet intézett a kanadai néphez, azután leányával és kíséretével a Duchesse of Newyork gőzösre szállott. A kanadai parlament ellenzékének vezére üdvözlő táviratot küldött Macdonaldnak, amelyben azt a meggyőződését fejezte ki, hogy Macdonald amerikai látogatása nagyban hozzájárul a jóviszony megszilárditásához Amerika és Nagybritannia között. Macdonald a jövő pénteken fog megérkezni Liverpoolba.

— **A szuboticai pénzügyigazgatóság uj tisztviselője.** A pénzügyminiszter Radulovics Ivó prijavori adóhivatali tisztviselőt a szuboticai pénzügyigazgatósághoz helyezte át és adófőtiszttó nevezte ki. Radulovics Ivó szombaton foglalta el hivatalát.

— **Nagy érdeklődés előzi meg a Matica vasárnapi közgyülését.** Noviszadról jelentik: Rendkivül nagy érdeklődés előzi meg a Matica vasárnapi közgyülését. Szombaton közvetitő tárgyalások indultak meg és miután remény van a megegyezésre, valószinü, hogy a közgyülés sima lefolyásu lesz.

— **Különös rablótámadás egy leányokkal telt autóbusz ellen.** Londonból jelentik: Klowneni község országutján szokatlan rablótámadás történt. Egy autóbusz a környék szép lányait szállitotta Lenankosba, ahol a helyőrség tisztibált rendezett. Az autóbusz vigan haladt, a lányok énekeltek, amikor az ut mentén hirtelen álarcos fegyveres csoport ugrott ki a bokorból, megállitotta az autót, leszállitotta az estélyi ruhás leányokat és kombinéig levetköztette őket. A lányokat ezután visszaültették az autóba és hazaküldték őket. A báli ruhákat közben garmadába rakták a támadók és elégették. A rendőrség valószinünek tartja, hogy a város aranyifjusága meg akarta akadályozni, hogy a leányok résztvegyenek a tisztibálon.

— **Megindul a léghajóforgalom Spanyolország és Délamerika között.** Madridból jelentik: A spanyol kormány megadta az engedélyt a Cristofo Colombo spanyol léghajózási vállalatnak arra, hogy rendszeres léghajójáratokat létesitsen Spanyolország és Délamerika között. A koncesszió negyven évre szól. A társaság kötelezte magát arra, hogy havonként két-két járatot indit Délamerikába, illetve vissza Spanyolországba. Ha az utasok száma növekszik, akkor a társaság ujabb járatokat köteles beállitani. Egy-egy léghajót azonban csak akkor lehet elinditani, ha legalább negyven utas jelentkezik és legalább negyven tonna árut adnak fel. A vállalat Sevillában óriási hangárt épit. Az épitkezéseket 1931. január 31-éig be kell fejezni. Egyelőre 15 millió pezeta áll rendelkezésére a társaságnak.

— **Putti Lya ismét Berlinben filmezik.** Berlinből jelentik: Putti Lya, a világhirü filmsztár Londonból repülőgépen Berlinbe érkezett. Putti Lya ismét filmezni

fog a német fővárosban, ahol a »Borzalmak éjszakája« cimü filmjének felvételei már meg is kezdődtek. A filmsztárt a tempelhofi repülőtéren a berlini filmvilág több kiváló tagja fogadta.

— **Jugoszlávia uj térképe a bánságok határaival.** Beogradból jelentik: Belicki Milán, az ismert kartográfus megszerkesztette Jugoszlávia uj térképét, amely már a bánságok határait is feltünteti. A térkép már sajtó alatt van és a legközelebbi napokban forgalomba kerül.

— **Vasárnap lép életbe az uj zárórarendelet.** Az uj zárórarendelet, amelynek főbb rendelkezéseit október 22-iki számunkban közöltük, vasárnap október 27-ikén lép életbe. Ettől a naptól kezdve már az uj zárórarendelet előirásai szerint kell nyitni és zárni az üzleteket.

— **A deronjai plébános kitüntetése.** Budánovics Lajos szuboticai püspök, apostoli adminisztrátor Vigyázó Vendel deronjai plébánost hetvenkettedik születésnapja alkalmából szentszéki tanácsossá nevezte ki. Vigyázó plébánost ebből az alkalomból meleg ünneplésben részesitették a hivei.

— **A palesztinai zavargások miatt kétévi börtönre ítéltek egy arab sejket.** Jeruzsálemből jelentik: A jeruzsálemi angol törvényszék pénteken sulyos büntetésre itélte a legutóbbi zsidóellenes zavargások egyik vezérét, Thaleb sejket, a Hebron-törzs főnökét, akit azzal vádoltak, hogy izgatott az arabok között és harcra tüzelte őket a zsidók ellen. Bár maga a sejk nem vett részt a vérengzésekben, az angol bíróság mégis bünösnek mondotta ki s kétévi börtönbüntetéssel sujtotta, azonkivül pedig nagyösszegü pénzbirságra itélte. A jeruzsálemi angol törvényszék eddig 648 arab és 68 zsidó vádlott ügyében itélkezett. Öt arab vádlottat halálra itéltek.

— **A feleségcsempész hatvankét házassága.** Newyorkból jelentik: A feleségcsempészi hivatást mint annyi mást, Amerikában találták ki. A feltaláló egy lengyel származásu newyorki polgár. Akkor kezdte meg ezt a különös szakmát, amikor megkapta az amerikai állampolgárságot. Amerikában élő honfitársai, akik még nem kapták meg az állampolgárságot és akiknek odahaza menyasszonyaik voltak, állandóan elhalmozták megbizásaikkal. Az élelmes ember hazautazott Lengyelországba, ahol felkereste az illető hölgyet, majd házasságot kötött vele és most már mint amerikai polgárnőt vitte magával az Egyesült-Államokba. Ott aztán engesztelhetetlen gyülölet cimén nyomban elváltak és a valódi völegény most már akadálytalanul feleségül vehette az igy becsempészett hölgyet. Hatvankét esetben tette meg a lengyel ezt a különös utat Lengyelország és Amerika között és akkor már annyi pénze volt, hogy nyugalomba vonulhatott. Megismerkedett egy jómódu leánnyal és feleségül vette, de most már a saját számára. És egy nappal az esküvő után letartóztatták a feleségcsempészt. Valaki feljelentette, rájöttek csalásaira és ezért fogták el. A szerencsétlen lengyel tehát, aki hatvankétszer nősült meg mások megbizásából, egyszer akart önállóan házasodni, éppen akkor érte utól a végzet.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: *Duna:* Bezdán 64 (—5), Apatin 130 (—7), Bogojevó 150 (+4), Palánka 86 (0), Noviszad 74 (—1), Zemun 38 (—4), Pancsevó 4 (—4), Szmederevó 123 (—4). *Száva:* Zagreb 80 (—20), Mitrovica 154 (+52), Beograd 25 (—3). *Tisza:* Szenta 78 (—10), Titel 62 (—6).

— **A beogradi orosz emigránsok a berlini orosz templom megmentéséért.** Beogradból jelentik: A beogradi orosz emigránsok egyesülete vasárnap délelőtt gyülést tart, amelyen meg fogják beszélni az elárverezés előtt álló berlini orosz templom megmentésére teendő intézkedéseket. Az orosz emigránsok országos gyüjtést fognak rendezni a templom céljaira.

— **Vipera az ügyvédi irodában.** Aradról jelentik: Pénteken délután négy órakor, mikor Kriván Gyula dr. aradi ügyvéd a városházából belépett a gépirókisasszony szobájába, a fogadó és az irodahelyiség közötti küszöbről harminc centiméter nagyságu kigyó szökkent fel. Az ügyvéd nem vesztette el lélekjelenlétét, lekapta az egyik irószekrény tetejéről a fémnyelü porolót és egy jól irányzott sujtással a kigyó fejére csapott, másik csapással agyon is verte a kigyót. Megállapitották, hogy a kigyó mérges vipera volt és az is kiderült, hogyan került az irodába. Az irodával szomszédos lakás tulajdonosai a nyarat Herkulesfürdőn töltötték s mikor a család hazatért az egyik csomagba besiklott a vipera és aztán átsurrant az ügyvédi irodába.

Orvosi hir. Dr. Bugarszki Száva bőr és nemibaj szakorvos, egyetemi tanársegéd, Beograd, Terazije 1. I. (Petković ékszerész palotája) rendel délelőtt 12—1 és délután fél 5—7 óráig.

— **Elpusztult egy amerikai kormányozható léghajó.** Newyorkból jelentik: A Vigiland nevü kormányozható léghajó Pittsburg közelében elpusztult. A léghajó Newyorkból indult el és Acron felé igyekezett. Utközben a nagy ködben eltévedt és kényszerleszállást kellett végrehajtania. Eközben a dühöngő vihar odacsapta egy épület falához. A léghajó teljesen tönkrement, de a legénység megmenekült, mert az utolsó pillanatban a matrózoknak sikerült kiugrani a léghajó gondolájából.

Legyen elővigyázatos. Ha valamelyik családtagnál sápadtság, étvágytalanság, ideggyengeség, gyakori főfájás, álmatlanság jelentkezik, Energin kina-vasbort kell neki adni. Gyermekeknek 3 kis kanállal, felnőtteknek 3 nagy kanállal naponkint. Gyógyszertárakban és drogériákban félliteres üveg ára 40 dinár.

Kozmetikai intézetemben a legmodernebb szépségápolást garancia mellett végzem. Szeplők végleges kikezelése elektrolizissel (többé nem ujulnak meg). Hajszálakat, szemölcsöket nyomtalanul távolitok el. Saját készitésü szeplő, májfolt, mitesser, pattanás elleni és arcfehéritő szerek otthoni kezelésre, puderek, szappan, krém, arcviz stb. kaphatók. Vidéki megrendelésre utánvéttel küldök. Tanitványok kiképzése. Roth Olga Szubotica, Kralja Alekszandra ul. 4.

— **Az első nő, aki diszdoktorátust kapott.** Berlinből jelentik: Böhm Elisabeth, a német mezőgazdasági nőegyesület elnöknője most ünnepelte hetvenedik szü-

letésnapját. Ebből az alkalomból a königsbergi egyetemen diszdoktorrá avatták. Ez az első eset, hogy nő diszdoktorátust kapott.

— **A szkopljei 21-ik gyalogezred házi ünnepe.** Szkopljéből jelentik: A Csehszlovákiáról elnevezett 21. gyalogezred szombaton délelőtt Csehszlovákia nemzeti ünnepe alkalmából házi ünnepséget tartott. Az ünnepség keretében kiosztották azokat a rendjeleket, amelyeket Masaryk csehszlovák köztársasági elnök adományozott az ezred tisztjeinek. Az ezred ünnepélyén Vokács beogradi csehszlovák ügyvivő ünnepi beszédet mondott.

— **A választások előtt lemond a csehszlovák kormány.** Prágából jelentik: Csehszlovákia vasárnap választja meg harmadik nemzetgyülését. A választásban tizenhét párt vesz részt, köztük az egyesült magyar ellenzéki pártok is, amelyeknek eddig tiz mandátumuk volt a csehszlovák parlament két házában. Massaryk elnök Tapolcsányban eltöltött nyári üdüléséről visszaérkezett Prágába és nyomban fogadta Udrzsal miniszterelnököt, akivel az uj parlamenti választásokról és a kormány lemondásának kérdéséről hosszabb megbeszélést folytatott. A kormány a választás napján épugy, mint a legutóbbi választások alkalmával, le fog mondani, a lemondás azonban formai jellegü lesz és a kormányzati ügyek vezetésével az uj kabinet megalakulásáig ideiglenesen a mostani kormányt bizzák meg.

— **Megjelent a noviszadi történelmi társulat folyóiratának legujabb száma.** Noviszadról jelentik: Szombaton jelent meg a noviszadi történelmi társulat kiadásában megjelenő folyóirat legujabb száma, amelyben Radojsics N., Sztarimirovics Szteván metropolitáról, Grujics R. a karlováci püspökségről, Petrovics R., Nenadovics Matija püspök törvénykönyvéről közöl történelmi tanulmányokat. Ugyanebben a számban érdekes statisztika jelent meg a vajdasági szerbség 1848—80 közötti népmozgalmáról. A folyóirat még Klicin Mitának érdekes tanulmányát közli dr. Kraszojevics Györgyről.

— **November 4-ikén nyilik meg a szubotical francia óvoda.** A szuboticai francia óvodát november 4-ikén nyitják meg a Kralja Alekszandra uccában levő Prokesch-palota első emeletén. Az épület egyik több szobából álló helyiségét átalakitották az ovoda céljaira. A télen át itt lesz az oktatás, tavaszra pedig külön házat vásárol a Francia Klub. Az ovodában egyelőre csak francia nyelvü tanitás lesz és a francia tanerő már meg is érkezett Szuboticára. Rövid idő mulva egy jugoszláv óvónő is érkezik és akkor francia és jugoszláv nyelven párhuzamosan fognak tanulni a növendékek.

— **Sanghaj rabnője.** A háborus tárgyu produkciók egyre vigasztalanabbá váló özönében különös érdeklődésre tarthat számot a »Sanghaj rabnője« cimü film, amelyet hétfőtől kezdve vetitenek a szuboticai Lifkamoziban. Egy fiatal angol konzul háborus bonyodalmak középpontjába kerül. A kinaiak azzal vádolják, hogy összejátszik az ellenséges csapatokkal és fogságba vetik. Ebből az expecizióból az érdekes s helyenkint izgalmas szituációk és pompás jelenetek egész sorát varázsolja elénk Bolváry Géza, a kitünő rendező. A kinai határon folyó csatározások külön aktualitást kölcsönöznek ennek a filmjátéknak, amely értelmes és mindvégig valószerü meséjével jólesően eltér a háborus szokványfilmek unos-unalomig ismert sablónjától. A szereplők valamennyien elsőranguak. Az érdekes szépségü Carmen Boni ujból bebizonyitja, hogy egyike a legtehetségesebb filmdivának. Jack Trevor a konzul szerepében férfias és szuggesztiv, a sokoldalu Bernhard Goetzke pedig egy kinai tábornok szerepében nyujt maszkban és játékban egyaránt tökéleteset. Curt Vespermann, Ágnes Petersen és Nien Sön-Ling egy kinai filmszinész járulnak még hozzá egy-egy jól értelmezett epizódfigurával a film sikeréhez.

— **A szubotical Francia Klub hangversenye.** A szuboticai Francia Klub a téli szezonban párisi müvészek részvételével több hangversenyt rendez. A klub vezetősége egy estére leszerződtette Blanche Bufour és Marcelele Heuclin párisi énekmüvészeket, akik nemcsak Párisban örvendenek nagy népszerüségnek, hanem Londonban, Berlinben és legutóbb Prágában is nagy sikert arattak. A párisi müvészek december elején lépnek fel Szuboticán.

— **Botrány Párisban egy bünügyi nyomozás körül.** Párisból jelentik: A rendőrség már több mint hat hete mindenfelé nyomozza Rigaudin könyvelő gyilkosát. Most ezzel az üggyel kapcsolatban kinos botrány támadt. A rendőrség ugyanis nemrég letartóztatta Almasof szabómestert, akiről hivatalosan azt hireszlelték, hogy ő követte el a gyilkosságot. A baloldali lapok a leghatározottabban állitják, hogy a szabómester ellen semmiféle pozitiv bizonyitékot nem találtak. Igaz, hogy beismerő vallomást tett, de ezt szörnyü torturával csikarták ki belőle. A nyomozó közegek kalapáccsal verték Almasof ujjait és egyik ujját el is törték, majd mezitelenre vetkőztették és véresre korbácsolták. Almasof védője a törvényszéki orvosokkal megállapittatta, hogy a szabómester a vizsgálati fogságban sulyos sérüléseket szenvedett. A baloldali lapok emiatt heves támadásokkal illetik az igazságügyi kormányt és a hivatalos hatalmukkal visszaélő közegek szigoru megbüntetését követelik. Az ügyben eljáró vizsgálóbiró tiltakozott a sajtó vádjai ellen, de azt beismerte, hogy Almasof első kihallgatása egyfolytában hetven óra hosszat tartott, ami tudvalevően a büntető perrendtartásba ütközik.

— **Megvalósul a Zeppelin-járat Európa és Amerika között.** Newyorkból jelentik: A Graf Zeppelin legutóbbi amerikai utja alkalmával dr. Eckener kapitány — mint ismeretes — tárgyalásokat folytatott aziránt, hogy Európa és Amerika között a Zeppelin-járatot megvalósitsák. Az Egyesült Államokban már megalakult egy társaság is, amelynek célja a Zeppelin-járat mielőbbi

Lichtfield,
amerikai milliárdos, az amerikai Zeppelin-társaság elnöke

megvalósitása. A társaság elnöke Litchfield, az ismert milliárdos, aki a közeli napokban ismét érintkezésbe fog lépni a Zeppelin-müvek igazgatóságával a léghajóközlekedés ügyében. Remény van arra, hogy ezek a tárgyalások eredményesen fejeződnek be és a Graf Zeppelin rövidesen rendszeresen fog közlekedni Európa és Amerika között.

— **A sikkasztó noviszadi gabonakereskedő állitólag Németországba szökött.** Noviszadról jelentik: A csalás, sikkasztás és okirathamisitás miatt körözött Dosler Márk noviszadi gabonakereskedőnek még mindig nem sikerült nyomára jutni. Dosler Márkné, aki tudvalevőleg szintén elhagyta Noviszadot, levelet irt Noviszadon lakó rokonaihoz, akiktől mindenekelőtt elnézést kér azokért a kellemetlenségekért és károkért, amelyeket férje, az ő tudtán kivül okozott. Az asszony a levélben közli, hogy azért hagyta el Noviszadot, mert szégyelte magát ismerősei előtt és Budapesten állást vállalt. Egyben megirja a levélben, hogy férje minden bizonnyal Németország felé vette az utját.

Uj szerb tanfolyam kezdődik november 5-ikén Szuboticán. November 5-ikén Szuboticán uj szerb tanfolyam nyilik kezdők és haladók részére. Beiratások november 4-ikén és 5-ikén a Vilsonova uccában levő polgári leányiskolában, a Pravni Fakultettal szemben. A tanfolyam tartama három hónap.

— **Meghalt a noviszadi széngázmérgezés egyik áldozata.** Noviszadról jelentik: A Magarasevics ucca 555. szám alatti házban csütörtökön széngázmérgezés történt, amelynek egyik áldozata, Kapa György pénteken a noviszadi közkórházban meghalt. Az elhunyt édesanyja Kapa Mária, aki szintén sulyosan megbetegedett, most is a noviszadi közkórházban van és állapotában némi javulás állott be.

— **Épül a noviszadi dunai rakpart.** Noviszadról jelentik: A városi tanács árlejtést irt ki az uj közuti hid noviszadi oldalán épitendő partfal munkálataira. Az árlejtés november 11-ikén jár le. A munkálatokra 450.000 dinárt irányoztak elő.

Elsőrendü uradalmi tej november 1-től házhoz szállitva kapható. Bővebbet Connen, Preradovićeva ulica 18. Telefon 12.

— **Vikerhauzer Viktor altengernagy lett a haditengerészet parancsnoka.** Beogradból jelentik: Őfelsége Alekszandar király Hadzsics Sztevan hadügyminiszter javaslatára ukázt irt alá, amellyel nagyarányu változtatásokat eszközöl a hadsereg tiszti és törzstiszti karában. Őfelsége a haditengerészet parancsnokává Vikerhauzer Viktor altengernagyot, a hadügyminisztérium tengerészeti osztályának eddigi főnökét nevezte ki, ezenkivül kinevezte a különböző katonai fegyelmi birróságok elnökeit és tagjait. Az ukáz több áthelyezést és előléptetést is tartalmaz.

»Hotel Centrál« Sztári Becsej. Elsőrangu konyha. Tiszta szobák. Napi panzió fütéssel együtt hatvanöt dinár.

— **Bessedovski folytatja leleplezéseit.** Párisból jelentik: A Matin hasábjain Bessedovski folytatja leleplezéseit a szovjetről. Legutóbbi cikkében Stalin stratégiai tervét ismerteti, amely arra irányult, hogy az angol birodalom gyarmatainak bolsevizálásával robbantsák ki a világforradalmat. Bessedovski állitása szerint a Zinovjev-levél miatt három titkárt agyonlőttek.

Zephir-kályhával füt
már a makkász is,
Ha jó kályhát akar
szerezze be Ön is.

A Zephir-kályha

10 füt egy szobát **24**
kg fával órán át

Kérjen ingyenes árjegyzéket!

Zephir-kályhagyár R. T.
Subotica

12084

— **A noviszadi ujságiróegyesület közgyülése.** Noviszadról jelentik: A noviszadi ujságiró egyesület december elsején délelőtt tiz órai kezdettel tartja tisztujitó közgyülését.

— **Házasságok.** *Weisz* Mihály és *Matlcsek* Katica e hó 24-ikén Vrbászon házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

— *Dus* Erzsébet Nova Kanjizsa és *Kindl* Károly mérnök Kolozsvár, házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Pornografikus könyveket kaptak vizsgal jutalmul román iskolásgyermekek.** Bukarestből jelentik: A Dimineala feltünést keltő cikkben számol be arról, hogy több bukaresti szülő megbotránkozott azon, hogy jóltanuló gyermekei vizsgai jutalomkönyvül olyan könyveket kaptak, amelyeket a rendőrség pornografikus tartalmuk miatt elkobozott. Az egyik ilyen könyv cime: »Leila« s a könyv oldalakon át erkölcsi szempontból teljesen reprodukálhatatlan anyagot tartalmaz. Az egyik iskolaigazgató, aki ilyen könyveket osztott szét, ugy nyilatkozott, hogy a Leila cimü könyveket a minisztériumból kapta és ő azokat el nem olvasta. Az ügy országszerte nagy felháborodást keltett és a legszigorubb nyomozást inditották meg.

— **Merényletet követtek el a kinai köztársasági elnök ellen.** Tokióból jelentik: A tokiói lapok pénteken azt a hirt közölték, hogy Csiang-Kai-Sek tábornagy kinai köztársasági elnök ellen merényletet követtek el, de az elnök csak könnyebben sebesült meg. Sem Pekingben, sem Nankingban nem sikerült hivatalos helyről biztos hirt kapni.

Ha fáj a feje és szédül, ha teltséget, bélzigalmat, gyomorégést, oldalszurást, mellszorulást és szivdobogást érez, igyék minél előbb valódi »Ferenc József« keserüvizet. Gyomor- és bélszakorvosok bizonyitják, hogy a Ferenc József viz remek természetalkotta hashajtó. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben. 5

A Record-Erdős R. T. Noviszad délbánáti ügyfelei és üzletbarátai kivánságára Pancsevón, Vojvoda Putnika ulica 11/13. sz. alatt saját képviseletet létesitett, amely már megkezdte müködését és ügyfeleinek szivesen áll rendelkezésére MÁV-golyóscsapágyas cséplőgépek, gőz- és szivógázmagánjárók, Case-traktorok, Massey-Harris aratógépek, Deutz és Massey-Harris motorok, valamint minden más gazdasági gépek ügyében.

Orvosi hir. Dr. Bugarszki Száva bőr és nemibaj szakorvos, egyetemi tanársegéd Beograd, Terazije 1. I, (Petković ékszerész palotája) rendel délelőtt 12—1 és délután fél 5—7 óráig.

— **A Szinházi Élet legujabb száma változatos tartalommal,** sok képpel jelent meg. Az e heti szám darabmelléklete a »Szökik az asszony« cimü operett teljes szövege. A Szinházi Élet megrendelhető a Literáriánál, Szuboticán.

— **Ötvenhét emberrel elsülyedt egy komp a Michigan-tavon.** Newyorkból jelentik: Borzalmas katasztrófa történt a Michigan-tavon. A keddről szerdára virradó éjjel 57 emberrel és 27 teherautóval elsülyedt egy autokomp. A katasztrófa a parttól 25 mérföld távolságban történt, segitséget lehetetlen volt nyujtani, ugyhogy egyetlen ember sem menekült meg. Csütörtökön a tavon a komp roncsai és mentőövekkel felszerelt holttestek uszkáltak. Ugyanezen a napon a tavon több teherszállitó gőzös a parthoz csapódott, mert a tó fölött óriási forgószél tombolt.

— **Szüreti bál tizenkét sebesülttel.** Vukovárról jelentik: Egyik vukovári vendéglőben szüreti bálat rendeztek, amelyen egy lány miatt összeveszték a legények. Simics Bozsa és Dinnyés József legények között kezdődött a verekedés. Dinnyés a koresma udvarán lezurta Szimicset, majd elmenekült. Szimics barátai ekkor összegyülekeztek és a kálvária közelében várták a szurkálót, mert tudták, hogy Dinnyésnek arra kell elhaladnia. Dinnyés is megsejtette a veszélyt és összeszedte barátait. A két tábor összecsapott és a verekedés során tizenkét sebesülés történt. A legsulyosabban Godinár József soffőr és Kiss István molnársegéd sebesültek meg. A verekedők a csata után szétszaladtak. A rendőrség tizenkét legényt őrizetbe vett.

Gerber-féle Speciál világos sör elismerten a legjobb és legizletesebb.

— **Szabályrendelet készül az állami erdőségek kezelőségéről.** A bánya és erdőügyi minisztérium szükebb miniszteri bizottságot küldött ki az állami erdők kezelésére és értékesitésére vonatkozó szabályrendelet kidolgozása céljából. A bizottság ezév végéig elkészíti javaslatát.

Ágnes krémtől gyönyörű lesz

— **Noviszad rövid lejárattal árlejtést ir ki két uj elemi iskolai épületre.** Noviszadról jelentik: Az épitésügyi és közoktatásügyi miniszterium jóváhagyta az Ivándán-telepen és az Adamovics-telepen létesitendő uj elemi iskolák épitési terveit és hozzájárult ahhoz, hogy a város rövid lejárattal árlejtést irjon ki a 680.000 dinár költséggel előirányzott két iskola épitésére. Az iskolák mindegyike két-két tanteremből és tanitói lakásokból fog állni. A város az árlejtést tizenöt napi lejárattal kiirja és az épitkezést még ezidén megkezdi.

Dr. **Singer Adolf** belgyógyász-specialista visszaérkezett, rendeléseit megkezdte.

— **A vonat elé vetette magát egy daruvári gazdálkodó.** Oszijekről jelentik: Komlenics Lázár negyvenkétéves jómódu daruvári gazdálkodó gyógyithatatlan betegsége miatt pénteken reggel a vonat elé vetette magát, amely lefejezte. Komlenics véletlenül kihallgatott egy beszélgetést és abból megtudta, hogy napjai meg vannak számlálva. Emiatt annyira elkeseredett, hogy öngyilkosságot követett el.

LAUSANNE
MANOIR-SIGNAL
Institut DE WERRA
Pensionátus fiatal lányok részére. Háztartási iskola. Modern nyelvek. Nyári-téli sportok. Legjobb referenciák, Igazgatónő: Mme DE WERRA. Prospektust a kiadóhivatal küld. 0240

— **Az Iglói diákok a Bunyevacska Maticában.** A szuboticai Bunyevacska Matica kitünő mükedvelő gárdája vasárnap este nagy sikerrel adta elő Farkas Imre zenés játékát, az Iglói diákokat. Az előadást közóhajra szombaton este megismételték és vasárnap 27-ikén este ismét előadják a Bunyevacska Maticában.

Kérjen mindenütt »Miragold« étolajat, amely már minden jobb üzletben kapható.

— **Jugoszláv szerzők uj tangója.** Becskerekről jelentik: A budapesti Bárd-féle zenemükiadó cég a napokban uj tangó kottáját adta ki, amelynek »Ne higyje azt, hogy szeretem« a cime. Az uj tangó zenéjét Fischer Károly, a kiváló tehetségü zeneszerző szerezte, a szöveget pedig Magyar Zoltán, a kedvelt noviszadi poéta irta. A zene végtelenül kedves, melódikus finom muzsika, a szöveg pedig hangulatos, meleg tónusu és pompásan simul a muzsikához. A kitünő tangó előreláthatólag rövidesen általános népszerüségre tesz szert.

Ez a hires fájdalomcsillapító
„Bayer"
ASPIRIN-tabletták
eredeti csomagolása.
Kérje mindig az eredeti „Bayer" csomagolást a kékfehér-piros szavatossági jegygyel.

— **Kifosztották a vranjevói szerb templomot és a zsákmányt átdobták a Tiszaparton.** Becskerekről jelentik: Vakmerő és rejtélyes betörés történt Vranjevó bánáti községben. Ismeretlen tettesek betörtek az ottani görögkeleti szerb templomba és az oltárról elloptak egy aranykelyhet, egy finom metszett üvegből készült poharat és néhány kisebb értékü tárgyat. Az ottlévő sok más aranyból készült értéktárgyat azonban érintetlenül hagyták. Az esetet bejelentették a csendőrségnek, amely nyomozás közben a Tiszaparton hiánytalanul megtalálta az összes ellopott tárgyakat. A csendőrség gyanuja Marcsics Mita és Nikics Nova vranjevói földmüvesek ellen irányult, akiket letartóztattak.

— **Orvosi kinevezés.** Becskerekről jelentik: Az egészségügyi miniszter dr. Bozsin Teodor becskereki orvos sebész-specialistát az uzsicei kórház sebészeti osztályára vezető főorvosnak nevezte ki.

— **A Tolnai Világlapja** legujabb száma a szokott érdekes tartalommal, regénymelléklettel és gyermeklappal jelent meg. Kapható a Literáriánál, Szuboticán.

Orvosi hir. Dr. *Pálics-Szántó* Olga, a budapesti egyetemi szemklinika volt első tanársegédje Párisból visszatért és szembetegeknek ujból rendel Beogradban, Dobrinszka ulica 12. szám alatt, a királyi palota mellett. Telefon 26—10.

Mindenki nézze meg, mert mindenkit egyaránt érdekel a Tretorn hó- és sárcipő nagyszabásu filmje, amely a szuboticai Lifka-moziban kerül bemutatásra.

Köhögést, meghülést, rekedtséget, tüdőbajokat biztos eredménnyel gyógyit a *Sirolen.* Gyógyszertárakban kapható.

Szebb fogakat, amelyek gyöngyszerüen sorakoznak egymás mellé, eredményez a negyven év óta ismert és minden esetben kitünőnek bizonyult Sarg-féle Kalodont-fogkréme, mert ez a szer dus habjánál fogva a szájüreg minden mélyedésébe behatol, alapos tisztitó munkát végez és a sok bajt okozó fogkő lerakodását megakadályozza. Sok millió embernek ez az egyöntetü véleménye, akik a Sarg-féle Kalodont évek óta és rendszeresen használják.

SPORT

Vasárnap a Bácskának az SzMTC. ellen kell megvédeni veretlenségét

Előzőleg Ferrum—ZsAK. mérkőzés lesz a Bácska-pályán

Az **őszi szezonban** vasárnap elsőizben nyilnak meg a Bácska-pálya kapui. A Bácska most lesz először pályaválasztó és egyik legveszélyesebb ellenfelével saját otthonában fogja összemérni erejét.

A vasárnapi forduló iránt sportkörökben nagy érdeklődés nyilvánul meg. A programon szereplő *Bácska—SzMTC* mérkőzés valóban a szezón egyik legérdekesebb küzdelmének igérkezik és emellett *a bajnokság sorsára is döntő fontossággal bir.* A Bácska eddig három mérkőzést játszott veretlenül és két pont előnnyel tartja az első helyezést. Az exbajnok sikeres előnyomulásának utjában már csak az SzMTC és a SzAND áll, amelyek közül a vasas csapattal vasárnap kell az erőpróbát megvivni a Bácskának. Ha ezen a mérkőzésen is győz a Bácska, akkor *a bajnokság legjogosabb aspiránsává válik* és az elsőhelyezésért fej-fej mellett fog küzdeni a SzAND-al. Az SzMTC eddig kiszámithatlan formát mutatott és szeszélyesen szerepelt a bajnoki mérkőzéseken. A SzAND-ot és a ZsAK-ot legyőzte, mig a Sporttól és a Ferrumtól meglepetésszerü vereséget szenvedett. Kétségtelen, hogy *a vasascsapatnak egzisztencialis érdekei fűződnek ehhez a mérkőzéshez* és ez teljes tudásának kifejtésére fogja ösztönözni. Ha mindkét csapat kijátsza formáját, akkor a meccs sorsa teljesen nyilt. A Bácskát eddig elért szép sikerei és saját pályája önbizalomra serkentik, ami kétségtelenül erősiti pozicióját. Ezzel szemben az SzMTC épen megrendült pozíciójának védelmében nyer küzdőképességben. Az erőviszonyokat tekintve, annak a csapatnak van több kilátása a győzelemre, amelynek játékában több lesz a lelkesedés és az állóképesség.

Előzőleg fél kettőkor a *Ferrum* és *ZsAK* csapatai mérkőznek. Az ujdonsült elsőosztályu csapat az eddigi mérkőzéseken szépen szerepelt ugyan, de azért *korán sem tekinthető favoritnak* a vasutasokkal szemben, amely ezuttal kétségtelenül minden erejét küzdelembe viszi, hogy megszerezze az első pontokat.

Délelőtt a Bácska-pályán az alszövetség legfiatalabb egyesülete a *Tank* mutatkozik be bajnoki mérkőzésen a *Bunyevác S. K.* ellen. A mérkőzésen heves és érdekes küzdelem várható.

Egyéb mérkőzések: Vrbaszon *VSC—Szombori Szoko,* Szomborban *SzTK—ZsAK* és *Sport—OSC,* Szentán *SzAK—Dulcis.* A II. osztályban: Adán *ASC—Szentai Radnicski,* Sztaribecsejen *Tesla—Szt. Kanizsai AC.* A *SzAND* vasárnap Apatinba rándul barátságos mérkőzésre a *Tri Zvezde* SC-hez.

Tizenharmadszor mérkőzik héttőn Prágában a jugoszláv és csehszlovák válogatott csapat

A csehszlovák szövetség harmadrendü válogatottat állit ki a mérkőzésre

Jugoszlávia válogatott futballcsapata hétfőn, október 28-ikán, a csehszlovák államalakulás ünnepén, Prágában a csehszlovák válogatottal mérkőzik. A két ország reprezentánsainak évenként kétszeri találkozása hagyománnyá vált és nemzeti jellege abban is kifejezésre jut, hogy a mérkőzéseket az államok ünnepnapján játszák le felváltva Prágában és Zagrebban, illetve Beogradban.

Hétfőn tizenharmadszor mérkőzik egymással a jugoszláv és csehszlovák válogatott, az eddigi találkozások eredményei a következők:

1920. VIII. 29. Antverpen, Csehszlovákia—Jugoszlávia 7:0.
1921. X. 28. Prága, Csehszlovákia—Jugoszlávia 6:1.
1922. VI. 29. Zagreb, Jugoszlávia—Csehszlovákia 4:3.
1923. X. 28. Prága, Jugoszlávia—Csehszlovákia 4:4.
1924. VI. 28. Zagreb, Csehszlovákia—Jugoszlávia 2:0.
1925. X. 28. Prága, Csehszlovákia—Jugoszlávia 7:0.
1926. VI. 28. Zagreb, Csehszlovákia—Jugoszlávia 6:2.
1927. VII. 31. Beograd, Csehszlovákia—Jugoszlávia 1:1.
1927. X. 27. Prága, Csehszlovákia—Jugoszlávia 5:3.
1928. X. 27. Prága, Jugoszlávia—Csehszlovákia 3:1.
1928. X. 28. Prága, Csehszlovákia—Jugoszlávia 7:0.
1929. VI. 28. Zagreb, Csehszlovákia—Jugoszlávia 3:3.

Az eddigi találkozások mérlege tehát erősen a cseh profifutball javára billen. A tizenkét mérkőzés közül egyet Antverpenben az olimpiászon, hatot Prágában, négyet Zagrebban és egyet Beogradban játszottak le. A csehek hétszer, a jugoszlávok kétszer győztek, *három mérkőzés* pedig eldöntetlenül végződött. Érdekes, hogy a jugoszláv csapat egyik győzelmét Prágában aratta. A lejátszott mérkőzések gólaránya **52:21 Csehszlovákia javára.**

A hétfői mérkőzés a jugoszláv válogatott csapat utolsó szereplése lesz ebben az évben. A románoktól elszenvedett vereség után a szövetségi kapitány nagy gonddal igyekezett korrigálni a csapat gyenge pontjait és sikerült is olyan együttest összeállitani, amely a sportolók bizalmától kisérve veheti fel a küzdelmet a nagyfontosságu prágai mérkőzésen.

A csehszlovák válogatott frontjáról azonban furcsa hirek érkeznek. A prágai lapjelentések szerint ugyanis a Cs. A. F., a csehszlovák labdarugók szövetsége a következő válogatott csapatot jelölte ki Jugoszlávia ellen:

Andrejko (Csehie Karlin) vagy Kulda (Bohemians) — Burger, (Spárta), Cstiroki (Kladno) — Madelon (Spárta), Polacsek (Bratiszlava), Vrba (Spárta-Kosire) — Solar (Bratiszlava), Klocs (Kladno), Jedlicska (Liben), Szilni (Spárta), Taut (D. F. C.)

Ezt a csapatot *még második garniturának sem tekinthetjük,* mert hiszen teljesen hiányoznak belőle a Szlávia és a Zsizskov játékosai és *a zömét harmadrendü játékosok alkotják.* Az »erősitésül« szánt három Spárta játékos sem a valóban legjobbak közül került ki, sőt Szilni, aki egyedül képviseli a nemzetközi klasszist a csatársorban, aligha fog játszani. Erre vall, hogy a csehszlovák szövetség »minden esetőséggel számolva«, *Szilni helyett a bratiszlavai Ligeti sportklub Müllerét* jelölte ki, aki centert fog játszani, Jedlicska pedig balösszekötő lesz.

A jugoszláv labdarugók szövetsége rendkivül könnyelmüen járt el, amikor a mérkőzés feltételeinek lekötésekor nem biztositotta magát az ilyenfajta meglepetés ellen. Eltekintve attól, hogy ilyen csehszlovák válogatott kiállitása a jugoszláv futballsport lebecsülé-

sét jelenti, már csak azért sem volna szabad ezt a válogatottat akceptálni, mert egy ilyen ellenféllel szemben *a jugoszláv csapat mindent kockára tesz és semmit sem nyerhet.* Egy ilyen ellenfél felett aratott még olyan nagyarányu győzelem sem jelentene dicsőséget a legerősebb összeállitásu jugoszláv válogatott csapatra, de katasztrófális lehetne ránézve egy vereség, ami az irreális erőviszonyok mellett sem tartozik a lehetetlenségek közé.

Ilyen körülmények között a jugoszláv sportolók közvéleménye nem nagy lelkesedéssel tekint a prágai mérkőzés elé, amelynek bármilyen lesz is az eredménye, *a JNS diplomáciájának sulyos vereségét* fogja jelenteni.

A jugoszláv válogatott csapat *Mihelcsics — Ivkovics, Beleszlin — Arszenijevics, Premerl, Kunszt — Marjanovics, Hitrec, Leinert, Bonacsics, Hrnyicsek* szombaton reggel utazott el Zagrebből Prágába dr. *Pandakovics* szövetségi kapitány és dr. *Riboli* főtitkár vezetésével. Tartalékként a szpliti *Csulics* és *Mikacsics* utazott el a csapattal.

Egy beogradi sportember válasza Vlasics szerzetes-tanár előadására

Beogradból jelentik: *Vlasics* Petar beogradi szerzetes-tanár — mint jelentettük — legutóbb előadást tartott a mai sportkultusz tulzásai ellen és hangoztatta, hogy a futball, box és birkózás tönkreteszi az ifjuság lelkületét. Beogradi sportkörökben az előadás nagy feltünést keltett és a sporttényezők elhatározták, hogy sajtó utján válaszolnak a szerzetes-tanárnak. Egy ismert beogradi sportférfiu már reflektált is az előadásra. Válasza a következőképpen hangzik:

— Az utóbbi időben, ugylátszik, mintha szervezett és rendszeres hajsza indult volna a sport és különösen a futball ellen. Sok hivatott és még több hivatatlan, akik a sportról és főleg a futballról igen keveset tudnak, felhivják a tömegek figyelmét a sport veszedelmeire, amelyről ők, sajnos, nagyon keveset tudnak. Többek közt a nagyrabecsült Vlasics páter is előadást tartott a sportolás veszedelmeiről.

— Szeretném megkérdezni a professzor urat, mikor és hol volt alkalma megfigyelni a sport káros hatását az ifjuságra. Vajjon volt-e a professzor urnak alkalma megismerni azt a nagy egyesületet, amely százötvenezer egészséges és erős ifjut egyesit magában, ifjakat, akik minden pillanatban készek megvédeni hazájukat. Ismeri-e azoknak a nagy szervezeteknek életét és működését, amelyekben mindenki testvérként dolgozik minél egészségesebb és haladóbb ifjuság kialakitásán ugy fizikai, mint szellemi téren.

— Régi igazság, hogy csak egészséges testben lakhat egészséges lélek. Ezt senki se tudta megdönteni és azt hiszem, ez Vlasics urnak sem fog sikerülni. A professzor ur nem ismerve eléggé a dolgot, tulságosan könnyelmüen itélte el a sportot és azokat az öregeket és ifjakat, akik teljes szivvel dolgoznak a sport fejlődésén. Miután őt elsősorban az iskola érdekli a sporttal kapcsolatban, erre nézve a következőket jegyzem meg:

— Minden sportegyesület és különösen a futballklubok szoros kapcsolatban vannak az iskolával és tagjaik közt sok középiskolai tanár található. Igy a legtöbb esetben éppen azok végzik a középiskolai ifjuság testi nevelését, akik az iskolában a lelküket müvelik. Minden diák, aki ilyen sportegyesületbe belép, előzetesen orvosi vizsgálatnak veti alá magát és csak akkor vehet részt a gyakorlatokban, ha egészséges. Minden játékost fizikai állapota és évei szerint osztanak be valamelyik neki megfelelő csapatba és hetenként kétszer szakszerü felügyelet alatt egy-egy órát töltenek el a szabad levegőn. Minden középiskolai tanuló köteles minden negyedév végén bemutatni az iskolai előmenetelről szóló értesitőjét. Ha valamelyik diák bármely tárgyból gyönge jegyet kap, azt kizárják az egyesületből mindaddig, amig rossz jegyét ki nem javitja. Elég világos tehát, hogy a futballszervezetek törődnek az iskolával és működésük nincs kárára az oktatásnak.

— Vlasics ur bizonyára csodálkoznék, ha azt mondanám neki, hogy a háboruutáni gyermekek óriási tömege, amely a körülmények folytán minden felügyelet nélkül nőtt fel, a sportegyesületekben találta meg azt a faktort, amely helyes utra vezette őket. Nem nagy siker-e az, hogy az ifjuságot elvonták a piszkos és füstös kávéházaktól és a friss levegőre csábitották őket? Nem siker-e, hogy kiütötték a cigarettát és a szitkokat az ifjak szájából?

Előre látható, hogy a Vlasics professzor által felvetett kérdés körül érdekes sajtóvita fog kialakulni.

Vasárnapi futballprogram Oszijeken. Oszijekről jelentik: Az elmult csonka vasárnap után vasárnap ujult erővel indul meg a bajnoki küzdelem Oszijeken a pontokért. A Hajduk—Zseljeznicsár mérkőzés nem derby jellegü ugyan, a mérkőzés iránt mégis nagy érdeklődés nyilvánul meg. Az oszijeki bajnok négy hónapi pihenés után vasárnap mutatkozik be ismét a közönségnek. A mérkőzés aligha hoz meglepetést, mivel a Vasutas csapat küzdő ereje messze alul marad a Hajduk erejétől. A Hajduk vasárnap a következő csapattal veszi fel a küzdelmet: Menrat — Tóth, Opravics — Sztrup, Petelin, Glatz II. — Fritz II., Bartovszki, Szivek, Fritz I., Mészáros. A vasutasok csapat felállitása nem ismeretes. Ők jelenleg a meglepetés csapatának számitanak Oszijeken. A mérkőzés délután három órakor kezdődik a Hajduk-pályáján. Előtte egy órakor másodosztályu bajnoki mérkőzés lesz a Graficsár és az alsóvárosi Olympia között. Olympiának ez lesz az első szereplése az idei szezónban.

Az oszijeki Croatia Vukováron. Oszijekről jelentik: Az idén jól startolt oszijeki Croatia vasárnap Vukováron mérkőzik, ahol az ottani Spárta lesz az ellenfele Vukováron nagy érdeklődés nyilvánul meg az oszijeki csapat bemutatkozása iránt.

Futballmeccs Belistyén. Belistyéről jelentik: A Belistyei Sport Club vasárnap otthonában fogja vendégül látni a dolnyimiholjaci Szlogát. A Miholjaci Szlogának ez az első bemutatkozása Belistyén.

Szombori Sport—Odzsacii SC. A két csapat I. osztályu bajnoki találkozása a vidéki mérkőzések közül a legérdekesebb. Az OSC-nek ez lesz az őszi szezonban az utolsó mérkőzése, mig a Sportnak hátra van még egy igen fontos mérkőzése a bajnok sztaribecsejl Szokóval. A tabella kialakulására nagy kihatással bir a Sport—OSC meccs eredménye. A Sportnak nagyobb esélye van pontszerzésre, annál is inkább, mivel hazai környezetben játszik, azonkivül az OSC négy tartalékkal kénytelen kiállani. Az OSC Leszmeister II., Baranyi, Hügl és Pellner helyén szerepeltet tartalékot.

Box Klub alakult Oszijeken. Oszijekről jelentik: Az oszijeki Olympia Sport Klub megalakitotta a boxszakosztályát. Az uj szakosztály már a jövő héten megkezdi a működését és hamarosan megrendezi az első boxmérkőzést Oszijeken.

Megerősödött az oszijeki Hajduk. Oszijekről jelentik: Petelin Milos, az oszijeki Szlávija egykori többszörös válogatott centerfedezete, aki lábtörése miatt évekig nem szerepelt, vasárnap ismét a nyilvánosság elé lép. Petelin a Hajdukba lépett, amely a kiváló játékossal lényegesen megerősödött.

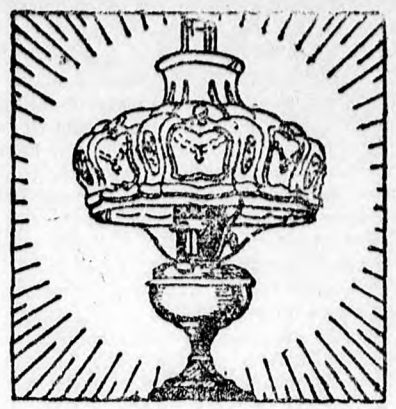

5000 drb

ALADDIN-lámpát

leszállitott árakon

hozunk forgalomba:

ALADDIN asztali lámpa 460 din.
ALADDIN függő „ 560 „

Minden lámpa angol opálporcellán ernyővel, 2 izzótesttel ingyen csomagolással bérmentve kerül leszállitásra

Szállitás csak utánvéttel vagy előzetes fizetéssel!

Részletes ismertetőt bérmentve küld

BARZEL d. d. Subotica

Óvakodjék az utánzatoktól!

11/4

KÖZGAZDASÁG

A tultermelés idézi elő a komló katasztrófális áresését

Csökkenteni kell a komlóterületeket

Beogradból jelentik: A komló árának katasztrófális leromlása nagy gondot okoz nemcsak a közvetlenül érdekelt termelőknek, hanem a gazdasági élet vezető mértékadó köreiben is, minthogy az nagyban rontja külkereskedelmi mérlegünket is. Tudvalevő ugyanis, hogy Jugoszlávia — Németország és Csehszlovákia után — a világ összes komlótermelő nemzetei között eddig a harmadik helyet foglalta el.

Alkalmunk volt erről a kérdésről hosszabb beszélgetést folytatni dr. *Palics* Emillel, a kiváló gazdasági szakértővel, aki rendelkezésünkre bocsájtotta az alábbi statisztikai adatokat a világ ezévi komlótermeléséről, amelyeket az ez év október elsején Münchenben megtartott konferencián mutatott be a *középeurópai komlóiroda* a vetésjelentések és az eddig befutott eladási bejelentések alapján. Eszerint a statisztika szerint az egyes országokban a termés métermázsákban ezeket a mennyiségeket érte el:

Hallertau	95.000
Spalt	7.500
Bajorország többi részei	19.750
Würtemberg	16.500
Baden	2.750
Poroszország	500
Egész Németországban összesen	142.000
Csehszlovákia	114.500
Jugoszlávia	42.500
Lengyelország	25.000
Franciaország (Elzász)	47.000
Magyarország	1.500
Ausztria	500

Az ezévi európai komlótermés összesen tehát 373.500 métermázsát tesz ki.

A komló katasztrófális áresésének az oka dr. *Palics* szerint elsősorban ebben a nagy termésben leli magyarázatát. A *középeurópai iroda* is kötelességének tartotta, hogy figyelmeztesse a komlótermelőket arra, hogy a rekordtermés és a tulnagy készletek folytán a következő években se számitsanak rentábilis árakra. Azt javasolja a termelőknek, hogy *csökkentsék a komlóterületeket* és hozzák azokat összhangba országuk feldolgozó szükségleteivel. *Amaz országok termelőinek pedig, amelyekben a komlótermelés, tekintet nélkül a saját fogyasztásra és a világpiac szükségleteire, főleg a jó konjunktúrára való tekintettel a komlóterület nagyságra rohamosan emelkedett, az iroda a legenergikusabban ajánlja a komlótermelés radikális csökkentését,* minthogy ezek a termelők a komlópiac ilyen helyzete folytán *feltartóztathatatlanul a bukásba rohannak.*

A középeurópai irodának ez a felhivása elsősorban Jugoszláviára vonatkozik, minthogy mi termelésünk 90%-át exportáljuk. Épen ezért kérdésessé válik kereskedelmi mérlegünk egy igen fontos poziciója, amely 1923. és 1924-ben 100 millió dinárra rugott, 1925-től kezdve pedig évenkint ennek több mint duplájára. Elsősorban a termelőkről van itt szó, akik *hektáronként 25—30.000 dinárt fektettek be komlóültetvényeikbe.* Nem szabad szem elől téveszteni, hogy az ipari növények között a komló 8900 hektárral a cukorrépa (55.000 hektár), a textilnövények (48.000 ha.) és a dohány (15.000 ha.) után következik, a komlókultura csökkenése tehát befolyással lesz uj ipari növények kulturájának a bevezetésére is, amelyeknek az itteni klima és föld megfelel és amelyeknek átgondolt és racionális munka mellett biztos volna a rentábilitása.

A komlótermelés nálunk a Száva völgyében kezdődött (Szlovéniában) és *Délbácska szlovák vidékein* a mult század második felében, nagyobb arányokat pedig 1904-től kezdve öltött, amikor a termés 600 hektáron körülbelül 2500 mm. volt. A komlóterület egészen 1913-ig — az egyes termelő országokban fellépett pernoszpora miatt — 2060 hektárra emelkedett 20.000 mm. terméssel. A háboru alatt a komlótermelés a minimumra szoritkozott. 1920-ban 1150 hektár volt komlóval beültetve, 1925-ben 3300 hektár, 22.000 mm.-val, *1926-ban megindult a komlóültetés rohamos fejlődése:* 4530 hektár 31.050 mm., 1927-ben 8650 hektár 37.758 mm., 1928-ban 8921 hektár 52.338 mm., mig az ezévi termés az iroda becslése szerint 42.500 mm.-át tesz ki kilogrammonkint 15 dinárnál alacsonyabb árakkal, ami pedig lehetetlenné teszi a termelés rentabilitását. A földmivelésügyi minisztérium adatai szerint a Vajdaságban háromszor annyi komlóterület van, mint Szlovéniában.

A komlótermelés akkor rentábilis, ha a fogyasztás megfelel annak. Ha nem tudja a fogyasztást kielégiteni, akkor az árak emelkednek és ekkor nemcsak az előző évi készleteket lehet jól értékesiteni, hanem el lehet helyezni a gyöngébb kvalitásu árut is. Az utóbbi években a pernoszpora nagy területeket pusztitott el Bajoroszágban — ahol ebben az évben 132.000 mázsás rekordtermés volt! — emiatt konjunktura követke-

zett be. Legjobban illusztrálják a komlóárak ingadozását a következő adatok:

1923-ban egy kilogramm 130 dinár, 1924-ben 90 dinár, 1925-ben 100 dinár, *1926-ban 115 dinár, 1927-ben 30 dinár, 1928-ban 20 dinár, ebben az évben elővételben 15 dinár, később pedig egész mostanig 8 dinár.*

Minthogy a mi komlónk fokozatos és normális fejlődése folytán jól volt kikészítve, megtalálta a maga piacát úgy Zsacban, mint Nürnbregben is. Ez a körülmény, valamint a kendertermelés emelésénél nyert tapasztalatok, melynek ára 1924-ben a termelési költségek alá esett, épen így az 1924/25. évek *cukorrépa* kampányának az eredményei, amikor is 1925-ben a termés az előző évi rekordtermés mögött valamennyivel elmaradt, arra késztettek sok vajdasági termelőt, hogy a komlótermelésre térjenek át.

A termelés fokozásának megszervezése érdekében — mondja *Pálics* Emil — 1926 elején hozzám is fordultak, hogy összekapcsoljak ezt az akciót a szombori tőzsdével, amelyet 1925-ben én alapítottam. Erre előadtam a termelőknek, hogy *a termelés emelése előtt biztosítani kell a fogyasztást a hazai söriparnál, ugyanezt meg kell kísérelni a külföldön is, az uj termelőket ki kell oktatni, hogy kizárólag kvalitásárut termeljenek,* meg kell teremteni a feltételeit *a modern technikai feldolgozásnak,* a kvalitásárut *származási bélyeggel* kell ellátni, hogy ilyen módon fokozatosan *eliminálnjuk a külföldi közvetitőket,* akik a mi árunkat idegen név alatt adják el, stb. A hazai söripar a sörfőzőmesterek gyakorlata szerint *cseh* komlót fogyaszt és pedig hektoliterenkint 500.700 grammot. Minthogy évi sörtermelésünk 600.000 hektoliter, *a hazai komlófogyasztás 3600 mm-ra rughatna.* Tekintettel arra, hogy *a komlótermelés* különösen *Németországban* — a magas szociális terhek és a kedvezőtlen klimatikus — és talajviszonyok folytán — *lényegesen drágább a mienknél,* meg lehet találni az utat és módot arra, hogy *az ottani komlótermelést csökkentsék a mienk javára.* Mindezeknek a megvalósitását az állam is támogathatná, vámrendelkezésekkel és kereskedelmi szerződésekkel.

Mindezt azonban ezek az emberek tulságosan lassu és bizonytalan utnak látták, amikor »a haszon a termelés növelésével biztos és gyors lesz« és »a külföldi piacokat el kell árasztani a mi komlónkkal«.

És valóban, rögtön ezután 1926-ban, megszervezték a vajdasági komlótermelők és kereskedők egyesületét, nagy arányokban megkezdődött a propaganda a termelés fokozására, jelentős befektetésekkel komlóültetvények keletkeztek — az árak pedig már 1927-ben nagy gyorsasággal estek, 74 %-kal, ma pedig 50 %-kal a termelési költségek alatt vannak. Nem volt biztositva a kizárólag kvalitásáru termelése sem, még kevésbé a származási bélyeg, a hazai és külföldi fogyasztás: az eladás megszervezése is labilis volt és mindennek az eredménye elhagyott, megmüvelt, de le nem szedett, teljes virágzásában álló komlóföldek, sok érdemes gazda tönkremenése, legalább 125 millió dinár nemzeti vagyon elvesztése az invesztíciókban, a komló és esetleges uj ipari növények kulturájának a diszkreditálása.

Minthogy a talaj és a klima a mi vidékeinken, ahol már negyven-ötven éve termelnek komlót, a termés tekintetében lényegesen jobb, mint Németországban, nem kétséges, hogy *ezt a kulturát* — a felsorolt feltételek megvalósításával — *revizió alá kell venni és fokozatosan tovább kell fejleszteni.* Segiteni fog ebben az a hitel is, amit a Narodna Banka a komlószövetkezeteknek megszavazott, ha az közvetlen, vagyis olcsó is lesz. Az eddigi szerencsétlen históriából pedig le kell vonni azt a tanulságot, hogy *a jövőben* uj ipari növények kulturálának bevezetésekor *a magánkiciativa dolgozzon ki átgondolt és részletes programmot* és biztositsa előre az állam támogatását abban a formában és irányban, amelyben az lehetséges.

Október 3. jelentősége a közgazdasági életben

Az uj közigazgatási beosztás előnyei legelőször gazdasági téren fognak mutatkozni

Dr. *Misics* Dusán, az ismertnevü beogradi közgazdász, a báni felosztás közgazdasági jelentőségéről rendkivül érdekes cikket irt az egyik beogradi lapba. Dr. Misics figyelemreméltó cikkében többek között a következőket mondja:

Jugoszlávia kilenc bánságra történt felosztása a legfontosabb államférfiui cselekvések közé tartozik, amely államunk politikai, közigazgatási és közgazdasági viszonyaink általános rendezését tüzte ki célul. A nagyjelentőségü reform közgazdasági téren is hamarosan jelentős eredményeket fog felmutatni. Le fog kerülni a napirendről egész sora azoknak a problémáknak, amelyek megoldatlansága megakadályozta, hogy országunk természeti kincsekben való gazdagságát kihasználják. Az ország, amely a közgazdasági fejlődés érdekében nagy erőfeszitéseket tesz és csak azt kivánja, hogy teremtsék meg az általános gazdasági előhaladás minden feltételét.

Tekintettel arra, hogy a bánságokra közgazdasági téren nagy feladatokat róttak, remélhető, hogy minden bánságban fejlődésnek indul a közgazdasági élet. Minden bánnak önálló közgazdasági politikát kell folytatnia, amely összhangzásban lesz egyrészt az állam általános közgazdasági politikájával, másrészt a terület lakosságának életérdekeivel. Eddig a központi hatóságok tulságosan *messze* voltak az egyes gazdasági szervektől és technikailag szinte lehetetlen volt a különböző igényeket kielégiteni.

Ami a távolesö központi hatóságok előtt kisebb jelentőségünek tünt fel, az a bán hatáskörében a legfontosabb lehet. A bán abban a helyzetben lesz, hogy forszirozza működésének bevált irányait és hatályon kivül helyezze azokat az intézkedéseket, amelyek nem járták a várt sikerrel. Eddig az állami központi hatóságok viselték a felelősséget az ország bármely részén mutatkozó hibáért, ezentul azonban a bánoknak sokkal több felelősséget kell viselniök, mint az állami központi szerveknek.

Ha a kezünkbe vesszük országunk térképét és figyelemmel kisérjük a bánságok határait, akkor látni fogjuk, hogy minden bánságnak megvan a lehetősége, hogy önálló közgazdasági egységgé alakuljon. Mindjárt hangsulyozni kell, hogy egyik bánságra sem lehet azt mondani, hogy közgazdasági tekintetben passziv. A zetai bánságról elmondhatjuk, hogy a legszegényebb, de kihasználatlan erdői és legelői nagy komplexszumaiban óriási lehetőségek rejlenek a fejlődésre és az állattenyésztés és tejtermelés racionális kiépitésére. Ilyen közgazdasági formával könyen meg lehet valósitani államunk közgazdasági tevékenységének felosztását. Az egyes bánságoknak elsősorban olyan közgazdasági müködést kell kifejteniök, amelyből makszimális haszon remélhető. Közgazdasági tevékenységünk ilyen megosztásában rejlik államunk közgazdasági megerősödésének legénvegesebb előfeltétele.

Ezzel a hivatalos törekvéssel párhuzamosan kell haladni a magán iniciativának és a bánságok közgazdasági erősitése terén. Valamennyi hivatásos közgazdasági organizációnak: kamarák, egyesületek, szövetkezetek, szövetségek stb.) csak az illető bánság keretei között szabad müködniök. Tudvalevő, hogy a magán iniciativától többet lehet várni, mint magától az államtól, vagy a báni hatóságtól. Azok az államok, amelyek nagy közgazdasági eredményeikkel tünnek ki, ezeket elsősorban a privátinicíativa konstruktiv működésének köszönhetik. Ebben az irányban kell a mi népünket is nevelni. Az államtól, különösen most, amikor számtalan szociális probléma vár megoldásra, nem lehet mindent várni. Az egyesülés mindig a legmegfelelőbb eszköz marad az egyes gazdasági ágak érdekeinek megvédésére és a fejlődés megfelelő utjának biztositására.

Mit tárgyalnak a szuboticai mezőgazdasági kongresszuson

Sztanojlovics Sándor, a bánáti mezőgazdasági egyesület titkárának nyilatkozata

Becskerekről jelentik: Vasárnap tartják meg Szuboticán a vajdasági *mezőgazdák* kongresszusát, amely iránt az egész Vajdaságban igen nagy érdeklődés nyilvánul meg. Ezalkalomból munkatársunk felkereste *Sztanojlovics* Sándort, a bánáti mezőgazdasági egyesület titkárát, aki a kongresszuson határozati javaslatot fog előterjeszteni. Kérdésünkre, hogy milyen ügyek kerülnek a kongresszuson tárgyalásra, Sztanojlovics Sándor a következőket mondotta:

— Mindenekelőtt a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló most megjelent törvénnyel foglalkozunk. A mezőgazdák körében általános az a felfogás, hogy ez a törvény teljes mértékben megfelel a viszonyoknak és alkalmas a cél elérésére, de annak rendelkezéseit szigoruan végre is kell hajtani. Különösen fontos, hogy mielőbb végrehajtsák a törvénynek azt az intézkedését, amely az állattenyésztés fejlesztését célozza. Szükséges volna mindenekelőtt az állatállományt osztályozni és a követelményeknek meg nem felelő állatok további tenyésztését megakadályozni. A baromfiállomány fejlesztésére szintén sulyt kell helyezni és ezirányban az állam támogatására is szükség van legalább az első időben.

— A birtokok hitelképessége megkivánja, hogy az agrárreformot végleg befejezzék. Nyomatékosan *fogja tehát* kérni a kongresszus az agrárreform likvidálását. Ezzel kapcsolatban fontos kivánság, hogy a birtokok összpontositassanak, mert ezáltal a mezőgazdasági munkálatok elvégzése könnyebb lesz. Kérni fogjuk a községektől agrárreform utján elvett legelők visszaadását, mert azokat a kisgazdák nem nélkülözhetik.

— A bortermelés érdekében feltétlenül szükséges, hogy a bor fogyasztási adója az önkormányzati adópótlékokkal együtt ne lehessen több száz dinárnál hektolíterenként. A földadó kérdésében azt fogjuk kifejteni, hogy a jelenlegi földadó tulságosan nagy, mert a földadó-tisztajövedelem kulcsa tulmagas és tul nagy adókat ró a földmüvesekre, akik földjük jövedelméből képtelenek annyit fizetni.

— Ami a falu kulturális állapotait illeti, azt fogjuk kérni, hogy a háromezernél nagyobb lakosságu községekben feltétlenül vezessék be a nyolc osztályu elemi iskolákat és a felső *négy* osztályban különösen a mezőgazdasággal összefüggő szaktárgyakat tanitsák.

— A száraziföldi közlekedés tekintetében követelni fogjuk egyes nyári utak kiépitését, hogy ezáltal rendes közlekedési egységeket kapjunk. Szükség van arra, hogy a vajdasági községek és járások az utépités céljára szükséges anyagokra vasuti és hajózási fuvardijkedvezményeket kapjanak. Minthogy a vicinális vonalak teherbirása az alépitmény rossz állapota miatt redukálva van, kérni fogjuk, hogy az ilyen vonalakat erősitsék meg, továbbá, hogy az ujonnan kialakult gazdasági centrumok vasuti állomásait bővitsék ki és rövidebb relációkra motoros közlekedést vezessenek be. Mivel Bánát Bácskával és Felső-Szerbiával egy gazdasági egységet alkot, feltétlenül szükséges uj hidak felépitése, még pedig Bezdán, Ilok, Becsej és Kovin községeknél a Dunán. Szükség van továbbá a Dunán egy-két helyen hajóállomások létesitésére, a csatornák kitisztitására, a védgátak megerősitésére, a táviró és telefonállomások alapos kijavitására.

— Kérni fogjuk továbbá, hogy olyan megfelelő vámpolitikát folytassanak, amely a mezőgazdaság érdekeit állandóan, minden tekintetben szem előtt tartja. Fel fogjuk hivni a mezőgazdákat, hogy saját érdekükben tömörüljenek mezőgazdasági szövetkezetbe, mert csak ily módon juthatnak olcsóbb hitelhez, mezőgazdasági gépekhez és kedvezőbb gabonaárakhoz.

— Végül a mezőgazdasági kamara kérdését fogjuk tárgyalni és kérni fogjuk a mezőgazdasági kamarák mielőbbi felállitását. A mezőgazdasági kamarák felállitását az összes mezőgazdasági egyesületek kivánják, főleg azért, hogy nekik is legyen olyan intézményük, amelyhez szükség esetén tanácsért fordulhatnak nemcsak termelési, hanem eladási ügyekben is, valamint vám- és adókérdésekben.

A Skoda-müvek hajógyárat létesitenek Szplitben. Szplitből jelentik: A Skoda-müvek egyik vezető igazgatója a napokban Szplitben időzött, ahol a Skoda-gyár hajógyárat akar létesiteni. A hajógyár épitését még ez évben megkezdik. Az épitési költségeket félmilliárd dinárra irányozták elő.

Szőlészeti egyesület alakul Irigen. Oszijekről jelentik: A földmüvelésügyi miniszterium százezer dinárt, a tartomány pedig huszonötezer dinárt utalt ki Irig községnek szőlészeti egyesület alakitására. A szőlészeti egyesület alkoholmentes italokat is előállit és terjeszt az országban.

Kertészeti kiállitás Noviszadon. Noviszadról jelentik: A Lövölde helyiségében november kilencedikén, tizedikén és tizenegyedikén kertészeti kiállitást rendeznek. Kiállitásra kerül minden fajta virág, faiskolai termések és disznövények. A kiállitás harmadik napján a kiállitott növényeket eladják. A kiállitás befejezése után a kertészeti otthonban szakelőadásokat fognak tartani a virág és gyümölcsfák kezeléséről.

Noviszadon közszemlére teszik a kereseti és forgalmi adókivetéseket. Noviszadról jelentik: A városi tanács az egyenes adókról szóló törvény és végrehajtási utasitás alapján közzéteszi a mészárosok, hentesek és szabók kereseti, valamint forgalmi adókivetését. A kivetések hétfőtől kezdődve nyolc napig a hivatalos órákon belül megtekinthetők. Az emlitett iparosok adóügyi tárgyalását november 6-ikán és 7-ikén tartják meg a pénzügyigazgatóság 5. számu szobájában. Az érdekeltek külön idézést is fognak kapni.

A bácskai tartomány utjavitási programja. Noviszadról jelentik: A tartományi biztosság hivatalos jelentésben számol be a bácskai tartomány területén az ezév juniustól augusztus végéig eszközölt utjavitásokról. A jelentés szerint a Szombor—Bezdán—Batina államhatárig terjedő utszakasz és a Noviszad—Temerin tartományhatárig terjedő utszakasz egy része még mindig rossz állapotban van. A Szombor—bezdáni országut rossz állapotban levő utszakaszát még ezidén elkészittetti a tartomány, *mig ennek az utnak a 4—12* kilométer közötti szakaszát és a Noviszad—temerini országut rossz állapotban levő szakaszát csak a jövő évbenfogja a tartomány kijavittatni. A Szombor—Sztaricvrbász tartományhatárig terjedő utszakaszt és a Bácskopalánka—Noviszad közötti tartományi utat a tartomány már megjavittatta. A városoktól átvett, illetve tartományi utakká minősitett utak állapotában nem állott be változás.

A Bácsmegyei
NAPLÓ-RA
bármelyik naptól kezdve lehet előfizetni s az előfizető részesül a
könyvkedvezményekben

Az uj Fordson traktor

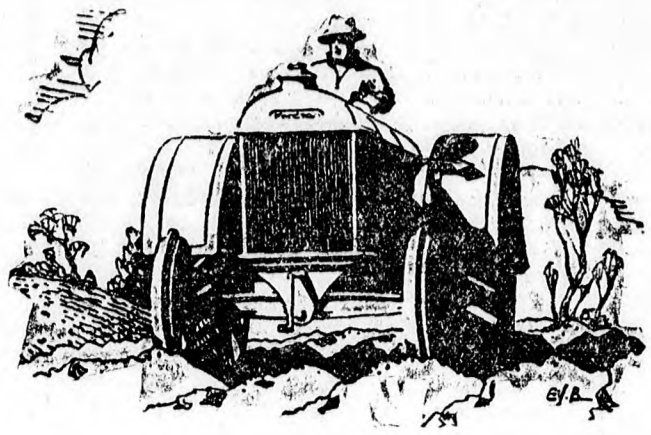

A régi Fordson traktor birtokán minden munkát gyorsan és jól elvégezett. Csökkentette a költségeket alkalmazkodóképességénél fogva és azáltal, hogy a szép idő minden óráját ki lehetett vele használni.

Az uj Fordson mindezt sokkal jobban és sokkal gyorsabban elvégezi, mert nagyon sok ujitás van rajta, főleg erősebb a motorja. Ezáltal módjában lesz Önnek, hogy például ugyanezen üzemköltségek mellett háromvasu ekével dolgozzon.

Fontos ujitások

Nagyobb erő — az uj Fordson motorja 30 féklóerőt fejt ki. Üzemköltsége változatlan maradt.

Könnyebb inditás a mágnesen levő külön inditókapcsoló utján.

Tökéletesebb elgázósitó.

Tökéletesebb sebességváltó.

Mágneses gyujtás teszi a Fordson közismert könnyü kezelhetőségét még egyszerübbé. Az inditásnál önmüködőleg következik be az utógyujtás, miáltal sok baleset elkerülhető.

Hatásosabb gyujtás, — centrifugális vizszivattyu és javitott hütő következtében.

Ára Dinár 51.500 —

Kérje a kocsi dijmentes bemutatását a legközelebbi Ford viszontelárusitónál

FORD MOTOR COMPANY, TRIESTE

A SZENTENDREI BIRÓ

A NAPLÓ PÁLYANYERTES REGÉNYE

IRTA: ARÁNYI JENŐ 9

A fiatalok is közelebb huzódtak, őket is érdekelte a beszéd, sohasem árt tanulni, hiszen mindenkit érhet rontás. Egyik-másik rémesebb históriánál megborzongtak a lányok, közelebb bujtak egymáshoz és halk, elfojtott sikkantásokkal fejezték ki a félelmüket, ijedelmüket.

A középütt lobogott tüz már leparázsolt, csak a lábakat világitotta meg és a földön heverő vagy guggonülő öregebbeket.

— A legnagyobb baj, mondta most az öreg Trifunác, hogy a mi pópánk nem tud ráolvasni, meg a misén kivül semmit sem tud olvasni, meg irni se. Beszélte a nagyapám, hogy volt nekünk egy öreg kalugyerunk, az tudott betüket pingálni meg kis ikonokat mindenféle bajról. De az még odahon volt Mitrovicán... ezek a mostaniak, ezek a fiatalok nem tudnak már semmit.

— Csak a tizedet szedni, vetette közbe valamelyik menyecske.

— No-no, annak a fele vagy kétharmada a káptalané, csititotta Péró a menyecske szavára hangosan helyeslő méltatlankodást.

— De hát, csika Péró, kérdezte most az idősebbik Szremác unoka, maga biró, törvényismerő ember, katona is volt, sokat tud, amihez mi buták vagyunk, hát azt mondja meg csika Péró, mi közünk nekünk a káptalanhoz vagy a káptalannak mihozzánk, mikor mi pravoszlávok vagyunk, a káptalan meg nyugati hitü.

— Hát az a közünk van hozzá fiam, hogy ez az egész sziget a káptalané, meg a dunai rév, meg malomjog, meg a halászat, mind a káptalané, egészen az apácák szigetének a felső csücskéig. Mikor a Lázárevics Sztipán barátja, a császár idehozta apáinkat, akkor csak ugy engedtek ide a papok, ha a tizedet nekik fizetjük. Még azt is akarták, hogy vasárnap az ő templomukba járjunk. Mikor aztán hozattunk magunknak mi fajtánkból való pópát, akkor a tized felét annak engedték át, de ahelyett harminc fuvart állit minden évben a község. Most van vagy husz éve, örökbe megváltottuk a fuvart, amikor a magyar templomhoz követ, fát mind mi hordtuk, a zsindelyt mi faragtuk.

— Minek azoknak az a sok pénz, gabona, jószág?

— Annak, hogy ha veszedelem van, akkor a király szavára minden főpap, püspök meg káptalan annyi katonát állit, amennyi törvény szerint dukál.

Oszlófélben volt a társaság, alig néhányan maradtak még, ám egyszerre mintha a sötétből sürüsödött volna eleven alakká, Vargyas öregbiró lépett a tüzhöz. Szerették és tisztelték, amit már azzal is megmutattak, hogy még a félig szendergők is felugráltak, körülfogták.

— Mi ujság? mi baj? miért jött kegyelmed?

A szép szál ember kétfelé sodorta a deresedő bajszát, a gombos biróbotot lenyomta a földre, ugy támaszkodott rá az öklével:

— Háboru.

Se a szerb, se a magyar nem kiváncsiskodó, de erre mindnyájából kipattant a kérdés:

— Hol? merre? kire?

A biró lassu mozdulattal emelte fel a kezét, ugy mutatott délre, nyugatra, délkeletre és azután hosszan, szomoruan északkeletre. A szerb férfiak némán és megértően követték szemükkel a jelölt irányokat: dél a török, nyugat a német, délkelet a rakoncátlankodó oláh vajda, de bámuló kérdéssé vált a tekintetük, mikor az utolsó mozdulatot tette a biró. Lemondó fájdalom rezgett a szavában és keserü bosszuság:

— Ott Vác ég!

— Vác?

— Vác. Fentről, a városból tisztán látni, lehet, hogy innen is, a kiserdő mögül.

Néhányan odaszaladtak, alig volt pár száz ölnyire a nyárfás mögött a Duna bal ága. Onnan azután harsány kiáltással feleltek vissza, hogy bizony ég az, de nagyon.

Mindannyian odamentek, szinte hallani lehetett a ropogását, érezni a büzét a tomboló, hatalmas lángokkal harapózó tüznek. Sok száz ház máglyája, ezernyi szegényember hajléka, vagyona, mindene.

— Dzvela munkája, mondta a magyar biró.

Sokáig álltak hallgatva az emberek, végre Péró kérdezte:

— Főbiró uram, most már mondd meg, hová szól a parancsolat.

— Várj egy kicsit testvér, hadd sirjon még egy kicsit a lelkem. Addig menjen valamelyik, élessze fel a tüzet amott, mert sokáig tart a mondani valóm.

*

Tizen, tizenketten ültek a tüz körül, lesték a megfontolt szavu öreg magyar beszédét.

— Ott kezdem, hogy a németpárti urak a héten megkoronázták Fridriket Ujváron. Hát most ez ellen is tenni kell, mert mindhiába álltunk két nap a Dunán, mindnyájan, az egész ország, hogy most nehány ur pénzért, jószágért meg hivatalért megint idegennek, a legrosszabb idegennek adjon el bennünket. A mi urunk Mátyás, hát ő parancsol. Parancsolt először is országgyülést Szegedre, azután parancsolt egy hadat a Dunántul meg Pozsony alá a német ellen, egy másikat Rozgonyi meg Zudar uramék alatt a gyujtogatókra, utoljára pedig parancsolta Szilágyi Mihály nagyurunkat déli végek kapitányának, sereggel tüstént, mert mozgolódik a kontyos.

— Éljen a király! — kiáltotta el hirtelen Péró, kiesve komor méltóságából. Egyszeriben elfelejtette az utóbbi hetek, hónapok lelki kinjait, önmarcangolásait, mindent, boldog volt, hogy mehet az ős ellenség ellen.

— Hát én most azért jöttem éjszaka évadján, mert mink is takaritunk, beszéljük meg üstöllést, hogy leszünk.

— Hát a németek meg a tótok?

— Winter olyan kólikát kapott, hogy beszélni se lehet vele. Leginkább Fridrikhez menne — kezet csókolni. Most a német polgárokra ne számitsunk, de a tótokra se, mert azoknak is elmenni az eszük. Attól félnek, hogy Giskráék ellen viszik őket és elfelejtik, hogy éppen az ő fajtájuk szenvedi a legtöbbet tőlük. Zavec uram hallgat, de a hallgatása beszél.

— No akkor itt vagyunk mi.

— Ugy van. Azt tudom, hogy ti a törökség ellen akartok, mink meg majd elosztozunk. Egyik felekezet az ujváriakra, a másik a csehekre. Igy mindenhova jut szentendrei. Két hétre indulás.

Risztics gondolkozott. Az iménti lelkesedése, amilyen hirtelen jött, olyan gyorsan higgadt le komoly elhatározássá, erős akarattá.

— Még egy nap az árpa, egy nap a behordás, azután vasárnap. Hétfőn meg kedden jöhet a rozsbuza, szerdán behordás, asztagolás odaát az udvaron. A zabot Deán maga is ellátja, addig még van pár hét. A cséplést apránként móvában ellátják a testvérek. Eddig tartott a számadástétel.

— Nekünk sürgetősebb az utunk. Másik vasárnap mise után mehetünk, de hol lesz a tábor?

— Ugy gondolom egyelőre Szegeden várja a népeket Szilágyi urunk. Ha nincs ott, majd megmondják, merre tartott.

(Folytatása következik.)

NYILT-TÉR

Nemačka Keramika
(Deutsche Keramik)
Kosmajska 7 Beograd Telefon 31-82

Meissení Hardmuth, Čeh és Zsolnay
fayenc fal- és padlóburkoló keramiai lapok.

Meissení és Hardmuth-kályhák, valamint luxuskandallók és takaréktüzhelyek (Sparherd).

Költségvetés, tervrajz dijtalan.

Tekintse meg kiállitási helyiségünket

Opštinsko Poglavarstvo Stari Vrbas.

Broj 3527—1929.

Objava

Opštini Stari Vrbas trebaće za iduću 1930. god. sledeći kancelarijski materijal, kojige i tiskanice:

1000 tabaka bele kancelarijske hartije 12 kila
1000 » bele kancelarijske hartije 10 kila
2000 » koncept hartije 10 kila
1000 » bele hartije za pisaći stroj
500 » lenjirane bele fine hartije 12 kila
3500 komada zv. dopis na ¼ takaba 12 kila po uzorku
500 » zv. dopis na ½ tabaka 12 kila po uzorku
100 » karbon hartije za mašinu I-a
25 tabaka pakpapira belog, duple veličine 96—126 120 kila
5 litara mastila Antracen I-a holandskog
1 flaša mastila za šapirograf
5 » gumiarabike srednje veličine
1 flaša mastila za špirograf
3 klupčeta trobojnog kanapa, tanki
1 » trobojnog kanapa, debeli
150 tabaka upijača prima
3000 komada koverata, zvaničan format, po uzorku
100 » koverte rukav za akte
2 tuceta olovaka Kohinor crni
2 » olovaka Kohinor mastilave
24 komada držalja u raznim vrstama
5 kutija pera za pisanje, različita, po uzorcima
24 komada guma za brisanje u raznim veličinama
2000 » zapisnika za odgoj marve na ¼ tabaka
1 kutija pečatnog voska
50 poziva za skupštinske sednice
50 izvoda iz skupštinskog zapisnika
100 komada zapisnika o saslušanju na ½ tabaka
1000 » priznanica na ½ tabaka
500 » protupriznanica na ½ tabaka
3000 » pozivnica po uzorku
200 » katastarskih posedovnih listova, spoljnji 42×52
50 » katastarskih posedovnih listova, unutarnjih 42×52
2000 kom. poreskih opomena na ¼ tabaku po uzorku
100 » gruntovni uložni list
25 tabaka plave hartije
20 » rekrutni spisak
5 » opštinski spisak mladića
10 » spisak mladića poslednje odbrane
150 komada podatci za rekrutni spisak po uzorku
200 » poziv za rekrute sa reversom po uzorku
50 » izvod iz matice rodjenih
25 » svedodžba o sklapanju braka
100 » smrtovnica sa ostavinom
50 » smrtovnica bez imetka
50 » inventar ostavine
500 » uverenje o nadležnosti po uzorku
100 » svedodžba o moralnom i imovnom stanju za sudski postupak
10 » fasikla uzanih
5 » fasikla širokih

Glavna knjiga opštinskog prireza u tvrd. povezu 125 tabaka 50×70
Tiskanica kao gore 25 tabaka 50×70
Psctarina u mekom povezu 25 tabaka 50×70
5 komada tiskanica psetarine 50×70
Iskaz zaostatka na drž. porezu i samoupr. prirezu u mekanom povezu 70 tabaka 50×70, po uzorku
Zapisnik o prenosu prava svojine stoke u tvrd. povezu 55 tabaka 50×70
Zapisnik o svojini stoke u tvrd. povezu 35 tabaka 50×70
Administrativni delovodni protokol 125 tabaka 50×70, nepovezan
Indeksa 90 tabaka 47—60 nepovezan
Sudska dostavna knjiga u mekanom povezu 80 tabaka 34×42, po uzorku
Administrativna dost. knjiga u mekanom povezu 20 tabaka 34×42, po uzorku
Rokovnik po uzorku
Vcj. delovodni protokol u mekanom povezu 40 tabaka 34×42 po uzorku

Női,kö ött mellény 60
Gyermek kötött mellény és pullover. 30
Férfi himalája pulóver 89
Gyermek gyapju 10
Gyermek patent harisnya 4

Őszi olcsóság
BRAĆA LITTMANN-nál
Subotica (Huspiac)
Prima minőségü kötött mellények és pulloverek, gyapju harisnyák, jeger kombinék és nadrágok nagy választékban 12740

Női kesztyü, minden szinben 10
Női kesztyü, mandzsettás 13
Női szarvasbőrkesztyü 38
Női szarvasbőrkesztyü fehér, sárga és szürke 45
Női klasszikeztyü, prima, mandzsettával 55

Voj. delovod. protokol u mekanom povezu 10 tabaka 34×42, po uzorku
Voj. delovod. protokol u mekanom povezu 5 tabaka 34×42, po uzorku
Evidencija raznih koplet
Pcv. del. protokol u mek. povezu 15 tabaka sa indeksom 34×42
Blagajnički dnevnik 20 tabaka u mekanom povezu 47×60
Blagajnički dnevnik 5 tabak u mekanom povezu 47×60
5 kom. blag. dnevnika po 3 tabaka u mek. povezu 47×60
Glavna knjiga opšt. blagajne u tvrd. povezu 50 tabaka 47×60
Dnevnik za naplatu mirovine u mek. povezu 10 tabaka, po uzorku
Knjiga obavljenih telefonskih razgovora u mek. povezu
Knjiga dobivenih telefonskih naredjenja
Poštanska knjiga sa 300 strana
Lica koja žele isporučiti ovaj materijal imaju svoje ponude podneti potpisanom opštinskom poglavarstvu do 15. novembra 1929. god.

U St. Vrbasu, 25. oktobra 1929. god.

12714 **Opštinsko Poglavarstvo, St. Vrbas.**

Köszönetnyilvánitás

Mindazoknak, kik édes jó Anyánk elhunyta alkalmával a temetésen való megjelenésükkel fejezték ki részvétüket, ezuton mondunk hálás köszönetet.

Dr. Beer Jenöné
sz. Novakovich Olga,
Novakovich Valéria,
Ruy Vincéné
sz. Novakovich Piroska

Köszönetnyilvánitás

Mindazoknak, kik fe.ejthetetlen apánk,

Bebök Lajos

váratlan elhunyta alkalmával mélységes fájdalmunkat részvétük el enyhiteni igyekeztek, ezuton mondunk hálás köszönetet.

Subotica, 1929 október 23. **Gyermekei**

Oblasni Dečji Dom »KOLEVKA« u Subotici

Oglas

Dečji Dom »Kolevka« u Subotici održaće 29. oktobra 1929. god. u 10 sati u kancelariji Doma: *usmenu javnu licitaciju*, prema odluci Br. 32.202/1929. Kom. radi nabavke *hleba, brašna, grisa, mesarske robe i drva za ogrev* u količini svoje potrebe do 31. decembra. Uslovi se mogu videti svaki dan u kancelariji Doma. 12568

SUBOTIČKA CHEVRA KADIŠA

Értesités

Van szerencsénk értesiteni igen tisztelt hitsorsosainkat, hogy f. hó 27-én megtartandó Szimháth Tóra ünnepen az istentisztelet d. e. 9 órakor kezdődik.

Subotica, 1929. október 24.

Szubotical izr. Szentegylet
12600 **elöljárósága.**

Házhelyek eladása

Vermes Béla X. köri szegedi szőlőkbeli ingatlanai a Budanovićeva ulica és a Radićeva ulica, továbbá a Kopunovićeva ulica és az Evetovićeva ulica közti részen a Szubotica város Tanácsa által jóváhagyott parcellázási terv szerint *200 négyszögöles parcellákban* kedvező fizetési feltételek mellett *házhelyekül* eladatnak.

A parcellázási tervek és eladási feltételek megtekinthetők, valamint bővebb felvilágositások nyerhetők naponta d. e. 9—11 óráig a *Szuboticai Gazdasági Egyesület helyiségében* levő parcellázási irodában (VIII., Knjaza Mihajla ulica 2. sz.) és a helyszinén *özv. Pertics Ernesztnénél* X. kör, Kopunovićeva ulica 66. szám alatt. Közvetitők kizárva.

Szubotica, 1929 augusztus 7.

Vermes Imre,
mint *Vermes Béla* meghatalmazottja. 12507

Fájdalomtól mélyen lesujtva tudatjuk, hogy a hön szeretett és a legodaadóbb férj illetve apa, a legjobb fiu, testvér, sógor és rokon

Dr. Juliusz Ármin ur

velikibecskereki ügyvéd, több emberbaráti intézmény elnöke és vezetője, életének 51.-ik, boldog házasságának 20.-ik évében, az ellene intézett gyilkos merénylet következtében október hó 19.-én délután 4 órakor Vel. Becskereken elhunyt.

Drága halottunkat a veliki becskereki Szent Egylet október hó 21.-én temettette el a számára az ottani izr. temetőben kijelölt diszsirba.

Béke lebegjen áldott hamvai felett!

Veliki Becskerek, 1929 október hó 22.-én.

Özv. Dr. Juliusz Árminné
Löwy Katinka
felesége

Juliusz György, fia
Özv. Juliusz Lipótné
édesanyja

Özv. Havas Dánielné
Juliusz Berta
nővére

Löbl Árminné
Löwy Juliska,
Haas Ödönné
Löwy Janka,
sógornői

Löbl Ármin,
Haas Ödön
sógorai

A „STANDARD-ELECTRIC“ (TUNGSRAM)

NÉGYCSÖVES 1929/30 TIPUSU RADIÓKÉSZULÉKEI MÁR KAPHATÓK

BÁRIUM-CSÖVEKKEL FÖLSZERELVE

TÖKÉLETES RÁDIÓÉLVEZETET NYUJT

GYÁRI FOLERAKAT:

VOLTA R.T., V. BEČKEREK

Az olcsó speciális kályha fatüzelésre

„ORANIER“

márka,

megérkezett

Oehler-Blattmann

Tulajdonos A. Meier

Novisad

12441

Van szerencsénk igen tisztelt vevőink tudomására hozni, hogy a *Manojlovićeva ulicai Ruff-palotában*

kiállitási üzletet

nyitottunk, ahol Fiat-kocsik és azok összes alkatrészei, valamint autógummik, felszerelési tárgyak, accumulátorok állandóan nagy mennyiségben raktáron vannak. Mühelyeink a volt helyiségekben Skadarska ulica 7. maradnak.

Automobilia Garage
Borošič i Drug
Telefon 151.

50.000 din. kaucióval

raktárnoki, pénzbeszedői vagy hasonló állást keres nyugalmazott vasuti tisztviselő, vasuti kalkulációkban jártas. Bővebbet Biro „MORE“ Novisád, Kr Aleksandra 3.

Kemény D. Dezső

ecetgyára

értesiti

vevőit, hogy az ecetgyár és iroda az uccanyitás következtében is a régi helyén marad: Városi bérpalotával szemben, I., Vojnovićeva 5. Bejárat az uj uccán. Ez alkalommal figyelmeztetí a t. háziasszonyokat, hogy ha sulyt helyeznek arra, hogy a télire eltett uborka, paprika és zöldfőzelékek mindig szépek és jók maradjanak, csak Kemény-féle eszencet használjanak. 2168

Kétszobás

modern lakás

fürdőszobával nov. 1-re

kiadó

Irodának is alkalmas!

Sugár Manónál

Gyümölcspiac

Borcsapok

dákók, billiárdgolyók, mandinergummik, ernyők nagyban és kicsinyben

özv. Gerber Jakabné

müesztergályos üzemében

Subotica, Bene Sudarevićeva 32

Ügyvédi irodám

igen kedvező feltételek mellett

azonnal átadó

Dr. Marjanović Andrija

ü. yvéd, Perlez 12471

SOMBORBAN

a BÁCSMEGYEI NAPLÓ részére

hirdetéseket

Dr. Szántó Miklós

Kralja Petra ulica (Bajai ut) 45. vesz fel

Telefonszám 341

Modern penzió

nyilik meg Szuboticán november 1-én a vasuthoz közel, a Vojvoda Putnika trg 18. Senoe ulica 21. szám alatt, az üzletvezetőséggel szemben. Vizvezeték, fürdőszobahasználat, központi fütés. Kitünő házi koszt. — Kereskedők és utazó urak saját érdekükben keressék fel!

Telefon 514

12732

Vukovics Gerő Subotica - Főtér

A hatóságilag engedélyezett végeladás még mindig tart. Óriási választék férfi fehérneműkben, nyakkendő ben, LBO selyem-, fóhalsnyákban és z knikban, Jaeger-árukban, valamint HABIG, BORSALINO, PANIZZA, GYUKITS és egyéb gyártmányu férfikalapokban. Tessék megtekinteni a raktárat és győződjék meg milyen leszállitolt áraimról. Az őszre rendelt árukat át kell vennem s igy naponta friss áru érkezik. Teljes üzletberendezés és porlál eladó

12550

LEVELEZÉS

Leányok! Ki volna hajlandó vigkedélyü fiuval levelezni? Leveleket »Jön a tél« jeligére a kiadóba. 12733

HÁZASSÁG

Huszonkilencéves hajókormányos feleségül venne jólelkü nőt, ki két kis árvájának szerető anyja lenne. Leveleket »Kormányos« jeligére a kiadóba kérek. 12685

Házasság céljából megismerkednék hozzámillő leánnyal vagy özveggyel. Saját üzlettel rendelkező 25 éves borbélymester vagyok. Leveleket »Hajnal« jeligére a kiadóba kérek. 12648

Nősülési szándékból 35 éves komoly, nem iszákos, szorgalmas szállodai szobaaszszony ismeretségét keresem. 41 éves, elvált 400.000 dinár készpénzzel rendelkező ember vagyok s jómenetelü üzlet tulajdonosa vagyok. Csak komoly nőkkel tárgyalok. Fényképes ajánlatokat Djordjevics Márkó, Zemun, Ribarska 13. cimre kérek küldeni. 12716

Kizárólag vagyonos diplomás urak és hölgyek házassági ügyében biztos sikerrel, diszkréten eljárok. Cím a kiadóban. 11537

Szerény, fiatal, elegáns, uri, képzett, keresztény leányomnak megfelelő házastársat keresek. Hozományul legalább 150.000 dinár értékü városi házat adok, butort, kelengyét. Fényképes, személyi adatokkal ellátott leveleket »Szemünk fénye« jelige alatt a kiadóhivatal továbbit. 12533

Fiatal gyárigazgató, világcégnél, biztos, szép pozicióban, nősülni óhajt. Megfelelő ismeretség hiányában ezuton kéri intelligens, fess, háziasan nevelt, szolid izraelita urileányok hozzátartozóit, közöljék cimüket a kiadóhivatal utján »Hozomány mellékes 32« jeligére. Abszolut diszkréció garantálva. 12580

FOGLALKOZÁS

Szűcssegéd, elsőrangu önálló divatmunkás felvételik. Spitzer szőrmeáruház, Subotica. 12743

Fiatal borbélysegéd, ki a bubihajvágáshoz is ért, november 5-ikére állást keres. Legyel Dezső, 13 Novembra ulica 58. 12711

Tanonc fizetéssel felvételik, Franciskovics Gusztáv lakatos és vizvezetékszerelő műhelyébe. Ivan Antunović ulica 5. az állomással szemben. 12705

Keresek azonnalra pincérlányokat, szobalányokat, szobaaszonyt. Óvadékkal ajánlok főpincéreket, éthordókat. Magánházakhoz szakácsnőket, mindenes lányokat. Keresek elsőrendü cukrászlányt. Lang agentura, Subotica, Vilsonova ulica 5. 12715

Deutsches Stubenmädchen mit guten Zeugnissen wird gesucht zu Aleksander Kriszhaber, Paje Kujundžićeva ulica 34. 12739

Suche intelligentes deutsch-serbisches Fräulein zu meinen zwei Kindern. Balog Sándor, Senta. 12724

Ügyes francia varrónő, ki a fehérnemü varráshoz is ért, házakhoz olcsón ajánlkozik. Mažuranićeva ulica 11. 12662

Kinderfräulein oder Kinderstubenmädchen mit deutscher und serbischer Sprachkenntnis wird gesucht. Iso Heisler, Subotica, Češka ulica 7. 12664

Felügyelőnőnek, konyhába kisegitőnek, éjjelre beteghez, vásárra, vidékre elmennék. Subotica, Palmotićeva ul. 15. Böske. 12665

Üzletvezető pénztárnoknő kerestetik azonnalra

ki önállóan vezetne egy ujonnan megnyilt fióküzletet havi fix 2000—4000 dinár fizetéssel. Szükséges készpénzóvadék 50.000 dinár. Biztos exisztencia, állandó alkalmazás. Csak személyesen jelentkezőkkel tárgyalok, irásbeli ajánlatokra nem válaszolok. Filijala M. Rajačić, Senta, Kraljevića Djordja ulica 20. 12728

Magister, nagy gyakorlattal, szerb, magyar, német és némi tót nyelvismerettel állandó állást keres. Cim a kiadóban. 12713

Keresek 15—20 éves kisasszonyt 2½ éves ikergyermekeim mellé. Magyar, német, szerb nyelvtudás megkivántatik. Dr. Szimics Milos orvos, Velika Kikinda. 12712

Tanoncot

fizetéssel felvesz Erdélyi mübutorasztalos, Lifka udvarban. 12621

Több évi ügyvédi irodai gyakorlattal, telekkönyvi jártassággal rendelkező jogász (leány) nov. 15-re állást keres. Megkeresést »Megbizható« jeligére kiadóba kérek. 12611

4 középiskolát végzett fiut tanoncnak felvesz Metropol garage, Oslobodjenja ul. 23 12598

Házvezető-gazdaasszonyt keres vidéki, izr. földbirtokos. Intelligens, szorgalmas és megbizható nők pályázatát kérem »Földbirtokos« jeligére a kiadóba. 12625

Társnőt, függetlent keresek jóforgalmu népkonyhához 3—4000 dinár tőkével. Az üzlet november 1-én esetleg megvehető. Megtekinthető, Noviszad, Futaki ut 37 — Narodna Kujna. 12683

Héber, szerb, magyar tantárgyak tanitását felnőtteknek is szakszerüen vállalja okleveles tanitó. — Megkereséseket »Tanitó« cimre a kiadóba kérek. 12719

Kötelességédet, fiatalt, kismesternél kitanultat, azonnalra felveszek. Stefan Malacko, Ruski Krstur, Bačka. 12692

Konfekciósségéd, fiatal, megbizható, a férfiszakmából, felvételik november 1-re. Árpád Király Oszijek I., Deszaticsina ulica 29. 12694

Intelligens fiatal uriaszszony házvezetőnői állást keres csak előkelő urnál. Leveleket »Sreća« jeligére a kiadóba kérek. 12637

KINTORNA

Nő: A fodrásznak két órára volt szüksége, amig kiondolálta a hajamat.

Férj: Mért nem mentél drágám ez alatt sétálni?

*

Beszélgetés a kávéházban.

— Ma nagyon gyakran megzavartak munkaközben.

— Ha én dolgozom, akkor senki sem mer belépni a szobámba.

— Hogy csinálja azt? Ön is iró?

— Nem, oroszlánszelidítő.

*

A nagyságos asszony azt mondja a szobalánynak:

— Anna, az a porcellán, amit ma eltört, még dédnagyanyámé volt.

— Na, akkor a baj nem olyan nagy, azt gondoltam, hogy nemrégiben vették.

*

A kisfiutól megkérdezik:

— Fiacskám, mi a legforróbb óhajod?

— A kisasszonynak szeretném egyszer a nyakát megmosni.

*

A szinésznő az előadás előtt kétségbeesetten siet az igazgatóhoz:

— Direktor ur — mondja — ma este nem játszhatom. Fáj a torkom és gargalizálnom kell.

— Helyes, akkor a zongorista veszi át a szerepét, maga pedig lemegy a zenekarba és minthogy ugyis a »Vizimalom« cimü drámát adjuk, maga csinálja a patakmormolást.

Olcsó, elsőrendü kivitelü
STYLBUTOROK
kivételes árak, fizetési kedvezmények az 50 éve fennálló
Hoffman Mihály özvegye
lakásberendezési vállalatnál Subotica Aleksandrova u.,
2 valódi massziv sárgaréz templomi csillár és 16 falikar alkalmi áron eladó

A világhirü
„DEKA" autógummi
elismert német márka
Képviselet **TAKÁCS MÁRTON** gummimühely
Zelenski trg 24 12064

»SIDOL«
a legjobb szer mindennemü fémtárgy tisztitására és fényesitésére
»SIRAX«
az evő- és konyhaeszközök, mindennemü cinn, bádog, fa és mázos edény, fürdőkád, küszöbök, stb. tisztitására
»AZUROL«
a legjobb folyékony indigó-kékitő
Mindenütt kapható!
Ügyeljen a névre és a védjegyre!
11801

Keresek 3 és 5 éves fiaim mellé perfekt német vagy horvát kisasszonyt, aki a háztartásban is segédkezik. Izraeliták előnyben. Ajánlatok Margit Pollák, Virovitica cimre küldendők. 12688

Cukrászsegéd, fiatal, állást keres. Serfőző Kálmán, Srbobran, Kis ucca 1549. 12593

Záradékolt diplomás gyógyszerészt keresek november 15-re. Cim a kiadóban. 12673

Mérlegképes könyvelő, perfekt magyar és német levelező alkalmazást keres. — Levelek »Megbizható« jelige postrestante kéretnek. 12661

Jóhírből való fiut borbélytanoncnak felvesz Mogorosi János, Čantavir. 12641

Házmester felvételik Vojnić, Tosinice ulica 28. sz. (Zsidókórház-ucca.) 12730

Munkanélküliek kereskedelmi képzettséggel, könnyü foglalkozásra, délután 3—4-ig jelentkezhetnek Heumann könyvkereskedésében Karadjordjev trg 12. 12557

Férfiszakácsot keresünk. — Korhecz szalámigyár. 12622

Fiatal rövidáruse gédet keresünk azonnali belépésre. Kerschner és Herzl, Stanišić, Bácska. 12635

Az állam uj elnevezése alkalmából
gumibélyegzőket és pecsétnyomókat
saját műhelyében legolcsóbban készit
Mayer-hof optikus
Szubotica — V. Beč ulica

Közelcg a téli Mindenkinek kötelessége gondoskodni arról, hogy ágynemüje rendben legyen. Erről olcsón és jól csak **Buljovčičné Német Margit** paplankészitőnél, Pašićeva ulica 8. (edénypiac) tud gondoskodni. — Készit paplanokat legolcsóbbtól a legdrágábbig. Régi használt paplanokat átalakit olcsó munkadijért. Jöjjön győződjék meg szolid áraimról. — Azonkivül minden rendelőmet egy kellemes meglepetésben fogom részesiteni. 11767

Földbirtokosokat látogató egyének, ugymint gépgyárutazók, nagyon jó mellékkeresetre tesznek szert egy olyan könnyü kis cikkel, amihez mintakollekció sem kell és minden földbirtokos megveszi. Ajánlatokat »Tiszta haszon« jeligére a lapkiadóba kérünk. 12532

Házvezetőnői állást keresek csakis Beogradban. Ajánlatokat »Bosanka« jeligére a kiadóba kérek. 12589

Gyógyszerész-asszisztenst keres nagyobb prakszissal és nyelvismeretekkel. — Ivačković M. gyógyszerész, Velika Kikinda. 10737

20%-os koronabónok eladását és vételét legelőnyösebben közvetitjük Suboticai Kereskedelmi és Iparbank. (Vasuti parkkal szemben.) 12656

Képviselőket keresünk minden községben gazdasági cikk eladására, 25% kereset. Ajánlatok »Zaradа« jeligére Jugomosse Zagreb, Zrinjevac 20 cimre küldendők. Válaszra 1 dináros bélyeg mellékiendő. 12337

Paplanos munkásokat, munkásnőket magas fizetéssel felvesz Paplanipar, a Korzón. 12409

Nevelőnőt, aki szerbül és magyarul beszél, jó bizonyitvánnyal, aki némileg a háztartásban is segédkeznék, keres azonnalra Brandeis Čalma, Szerémmegye. 12455

Megbizható helyi ügynököt keresek magas jutalékkal. Oslobodjenja ul. 12. 12567

VÉTEL-ELADÁS

Alkalmi vétel. Novakanjizsán minden komforttal ellátott, csupa téglából épült, 11 ablakos, gyönyörü, modern félemeletes sarokház, 800 négyszögöles portával, kerttel, sok, szép padolt szoba, tágas ebédlő, fürdőszoba, ártézi kut, villanyvilágitás, sertéshizlalda, remek, zárt, üvegezett, márvánnyal kirakott tágas veranda szép terrasszal, padlózott magtár és padlózott magtár-padlás. Földszinten üzlethelyiség, iroda, termény-, liszt- vagy gabonakereskedés céljaira (a Tiszai rakodópart néhány lépésnyire). Telekkönyv helyben, ügyvédnek, orvosnak, gyógyszerésznek, nagykereskedőnek szanatórium vagy szálloda céljaira rendkivül alkalmas, elköltözés miatt olcsón eladó és azonnal elfoglalható. A ház tehermentes. Ára 160.000 dinár. Érdeklődni lehet személyesen vagy irásban is Szekeres Ferenc tulajdonosnál Novakanjizsán. 12472

Eladó két láne föld háztelkeknek. Párhuzamos ut 110 Karsay-ház mellett. Érdeklődni Vilsonova 20. 12741

Gőzeke eladó Fowler féle 16-os teljes jókarban. Most látható munkában. Ugyanott a gőzeke mozdonyaihoz használható 12-es **cséplőgép** is eladó. Posta és vasutállomás: Staramoravica, náhai Fernbach Erzsébet gazdasága. 12727

Van Önnek tiszta, impregnált (vizmentes) felöltője? Ha nincs kap 20 dinárért Imprelint portómentesen. Pénzt »La Plachtep« Subotica, vagy postacsekk Beograd 51560. 12735

Eladó más vállalkozás miatt egy 12 HP szivógázmotor, és két pár 38 collos kő. Üzemben megtekinthető. Kurin Lajos, Mali Idjoš Bačka. 12726

Eladó generáljavitott félteher Ford-autó és külön félteher karosszéria. Novoth, Bajmok. 12736

Csak

»Danica« cipőt vásároljon, mert »Danica« cipő a legjobb, legizlésesebb és nagyon olcsó. Subotica, Aleksandrova ul. 12578

Modern, emeletes házam, a város legszebb és legforgalmasabb helyén elköltözés miatt jutányosan eladó és azonnal átvehető. Vukovits Gerő, Szuboticán, Főtér. 12570

Borbélyüzlet, jóforgalmu, elköltözés miatt 6000 dinárért eladó. Harminc hónapig házbérmentes. Érdeklődni Gyura Panić fodrásznál, Szenta, Tópart. 12674

Méhek országos kaptárban erősen betelelve kaphatók Bódiss és Weninger méhészetéből, Palić. 12683

Tégla-, pasztilla- és folyékony-alakban kapható a **„Brixol"** a vezérképviseletnél: **Komers Agrarno i Komercialno K. D., Szubotica,** Vilsonova ul. 11

Veszek jó karban levő pianinót, valamint cséplőszekrényt és elevátort 4—6. számut. Ajánlatok Konrád János cimre, Kovin küldendők. 12675

Nagy fali ingaóra és egyéb berendezési tárgyak Palicson, Mamužićeva ucca 20, Szalaynál olcsón eladók. 12657

Eladó 3 szobás kis családi ház. Cim: IV. kör,, Hvarska ul. 11. 12666

Danica

cipő a legjobb hazai gyártmány. Kapható: Suboticán, Aleksandrova ul., Sentán B. Drágin divatüzletében városház épület, Novi Vrbason Diesler József divat- és rövidárukereskedőnél. a főutcán. 12579

Nem meglepetést, de jó

PAPLANT

Suboticán csak PAPLANIPARNÁL kaphat. 12408

Zongorák, pianinók, valamint az összes hangszerek és alkatrészek legolcsóbb beszerzési forrása Bánátban Prágai György cég, Velika Kikinda. Viszonteladóknak árengedmény. 12697

Kupio bih 50 jutara zemlje, lošije u Banatu. Ponude slati na administraciju lista pod znakom »Jeftino«. 12642

8-as cséplőkészlet, Clayton-Shuttleworth gyártmány, 1905. évből, fogaskerekes magánjáróval, 54 collos cséplőgéppel, részletfizetésre is olcsón eladó. Record-Erdős R. T., Novisad. 12703

Cséplőkészlet, 8 HP Hofherr-Schrantz gyártmány, 10 légkörnyomásra, 54 collos gyürüskenésü cséplőgéppel, 1915. évből, kedvező feltételek mellett eladó. Record-Erdős R. T., Osijek. 12702

Eredeti gőzmagánjáró, 8 HP, Hofherr-Schrantz gyártmány, 10 légkörnyomásra, 1922. évből, továbbá ugyanolyan gyártmányu gőzmagánjáró, 10 légkörnyomásra, 1911. évből, olcsón eladó. Record-Erdős R. T., Osijek. 12701

8 HP láncos gőzmagánjáró, MÁV-gyártmány, 1910. évből, 10 légkörnyomásra, kitünő állapotban eladó. Record-Erdős R. T., Veliki Bečkerek. 12700

20%-os koronabónokat legmagasabb áron veszünk. Banka Krausz, Osijek I. 12676

Uj ház 3 uccai szobával, konyhával, üzletnek is alkalmas, elköltözés miatt olcsón eladó. XI., Hrvatska 16. Petróleumfinomitónál. 12717

Fekete polituros sublótszekrény olcsón eladó. Save Tekelije ul. 67. 12663

Perzsakabát, használt, igen olcsó áron sürgősen eladó. Redler szücsmester, Mlinkova ul. 5. 12661

Pianino sürgősen olcsón eladó. Krombholz zongorahangoló és javító, Vilsonova ul. 30. 12682

Cimbalom, pedálos, jókarban levő, eladó. Karlović, VI., Miletićeva ul. 73. 11266

Novisadon jólmenő fűszer- és csemegeüzlet, forgalmas helyen, családi okok miatt eladó. Cim Kardos hirdetőirodában, Novisad. 12596

Fűszerüzletberendezés, kisebb üzletnek, olcsón eladó. Huth Gáspár, Bajmok. 12592

Szőlő

mézédes, eltevésre is igen alkalmas, kicsinyben kg.-ként 3.50 dinárért kapható Piukovits József központi irodájában Jelačićeva ulica 4. 11971

Eladó Palicson 500 négyszögöles telek pormentes helyen szép kényelmes családi házzal. Alkalmas pensionak vagy szanatóriumnak. Cim a kiadóban. 12626

Minden mennyiségü cukorrépát a legmagasabb áron azonnali szállitásra készpénzfizetés ellenében veszek. Karlo Reš, Szombor, Željeznička ulica. 12630

A Bačko-petrovoselói főtéren, a községházával szemben levő sarokházvendéglő nyári kerttel, 10 szobával, főszer, istálló és más mellékhelyiségekkel, továbbá nagy üzlethelyiséggel, 800 négyszögöl telekkel, a mellette ujonnan épitett lakóházzal eladó. Bővebbet ugyanott Adler Simonnál. 12634

120 hold legprimább föld, könnyü fekete humusz, Szárcsától 4 kilométerre, kétszobás tanyával, 28 ló részére féröhellyel, eladó 3 évi törlesztésre is. Érdeklödök forduljanak idösb Petrovics Sztefánhoz, Szárcsa. 12632

8-as cséplő, jókarban, 13 éves, eladó vagy elcserélendő nagyobb, szintén jókarban levő cséplőért. — Ober Elek cipész, Bačka Topola. 12590

Elutazás miatt olcsón eladó rádió, tükör, szőnyeg, más berendezések. Jukićeva 34, udvarban d. u. 2—6. 12645

Citroen autó, keveset használt, kitünő állapotban, kifogástalan gummikkal olcsón eladó. Érdeklödni Reiter József lakatosnál, Bačka Palánkán. 12649

Singer cipészgép olcsón eladó. Marušević Gjuro, Marija Vojnić Tošinice 5. 12566

Drinai betonkavics, 10 tonnás kocsi vagonba rakva, Racsa vasutállomásra állitva **160 dinár.** Megrendelhető Stjepan Beck-nél, Vukovar. 12599

Jómenetelü élelmiszerbódé, biztos exisztencia, betegség miatt azonnal átadó. Érdeklödni Lang agentura, Subotica, Vilzonova ulica 5. 12583

Korcsma házzal és berendezéssel eladó vagy kiadó Szentán a Hires-soron. — Azonnal átvehető. Sinkovics Mihály. 12584

Prima rétiszénát, valamint szobafütőszenet, mindennemü tüzifát ajánl Fr. Lippert, széna- és fakereskedés, Osijek I., Desatičina 19. Kérjen árjegyzéket. 12529

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett feligás levelekat továbbitnak Kárdusokódásokhoz válaszbélyeg mellékelendő.

Müszaki cikkek, Wolfner-gépszij, **S. K. F. golyóscsapágyak,** réz-, vas-armaturák, viz-, gőz-, gázvezetékcsövek kaphatók. Barzel vaskereskedés, Subotica. 10445

Mali-Idjošon a főuccán 174. számu ház nagy portával és üzlethelyiséggel is örökáron eladó. Érdeklödni ugyanott a tulajdonosnál. 12333

Ajándék óra

Ismételten figyelmeztetjük a t. fogyasztó közönséget, hogy minden

IDOL CIPŐKRÉM

dobozban van egy betü. Ha a betükből az

IDOLKREM

szót összeállitja, vagy **120 darab vegyes betüt beküld,** kap ezért jutalmul

egy szép órát

Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika d. d.
Novisad
6307

»DAMA«

fehérnemü és kézimunka szalon

Elvállal női-, férfi- és gyermekfehérnemüt a legolcsóbb árban

Monogrammozást és drukkolást vállalunk

TOLSTOJEVA ULICA 21
Kenyérgyár ucca

Olcsó árak! **Füzők** Olcsó árak!

orvosi rendelre, **hasköt**ők a legmodernebb kivitelben

Gutai-nénál, VII., Ostojićeva ul. 15

AZ AGGKORI BAJOKAT

megszünteti és könnyit azokon a *Planinka-gyógyfütea* amely az ereket rugalmassá teszi, ritkitja a vért, elejét veszi az éredényelmeszesedésnek, fokozza a vérkeringést és a munkaképességet a késő öregkorig megőrzi.

Kérjen a gyógyszertárakban csak valódi BAHOVEC-féle „PLANINKA"-teát leplombált csomagokban a készitő cég nevével:

APOTHEKE Mr. BAHOVEC, LJUBLJANA

KIRAKATÜVEGEK VITRUMNÁL, NOVISAD, FUTOŠKI PUT 137. 9987

Tégla- és cserépgyár ötjáratu motormalom nagy vidékkel eladó vagy bérbeadó Nagy Antal, Mol, Bácska.

Deutz 120—150 HP uj szivógázmotor fatüzeléssel álló kéthengeres 50%-al, beszerzési áron alul eladó. — Mamužić Ivan gépkereskedőnél, Subotica, Sudarevićeva ul. 9. 12359

Házhelyek. Az épülendő vámhivatal és teherpályaudvar közvetlen közelében Hrvatska ulica 26. sz. alatt 12 parcella házhely és egy lakóház jutányosan eladó. Érdeklödni Monastirska ul. 4. szám. 11513

Eladó vagy bérbeadó ház berendezett mészárszékkel és mészárosmühellyel. A ház 3 szobából, 2 konyhából és a szükséges mellékhelyiségekből áll, azonkivül 8 jószágra való istálló. 40 sertésre való ól, minden csatornázva, szép kerttel. Felvilágositással szolgál Vilim Gross, Osijek, Novigrad 66. 12402

Eladó őszi és tavaszi szállitásra nagyobb mennyiségü nemes gyümölcsfa, vadonc, diszfa és diszcserje báró Tallián Tibor máriatelepi faiskolájában, Nova Kanjizsa, Bánát. Árjegyzéket kivánatra díjmentesen küld Nagymihály Antal faiskola kezelő. 12461

Jó állapotban levő **használt Fordson-traktorok, Oliver-ekék, Ford-autók, Ford és Fordson-alkatrészek** — azonnali szállitásra a legolcsóbb áron kaphatók. — Földvári Béla cégnél Sztari-Becsej és Szenta. 5635

MODERN HÁZ Paje Kujundžića ulica 13 alatt **ELADÓ.** Bővebb felvilágositást Dr. Wilheim ügyvéd ad. Telefon 92. 12361

Zászlók

tiszta gyapju tengerészzászlószövetből, **garantált** fény-, eső- és viharmentes. Nagyban és kicsinyben. — **Winkler József,** Subotica, Madjarska ul. 9. Kérjen árajánlatot. 10079

Táblaüveg minden méretben, ornament üveg fehér, ornament üveg szines, homályos üveg, mausslin üveg, tetőüveg (Schnurlglass) maratott mintás üveg, csiszolt üveg a legjutányosabb árban kapható. Épületüvegezési vállalat. — Nagy Mihály üveg- és porcellánkereskedő, Strosmajerova ul. 9. 12489

20 láne prima föld a békovói templomnál eladó. Érdeklödni Paje Kujundžićeva ulica 50. 12512

Kis Wertheim-kasszát 1 vagy 2-ös számut megvételre keresek. Dohány Zoltán, Trumbićeva ul. 20. 12520

Bácskopetrovoszeló és Sztáriecsej községektől 5 km távolságra, a Tisza mentén, 68 kat. hold szántó, megfelelő, szép tanyaépületekkel, a gazda részére külön szép épület padlózott szobákkal, jutányos áron, kedvező fizetési feltételekkel eladó. Bővebb felvilágositással szolgál Prva Štedionica D. D., Bácskopetrovoszeló. 12459

Használt boros

hordók

minden mennyiségben azonnal tölthető 50 litertől 7000 literig kaphatók Krix Lajosnál, Subotica, Mažuranićeva ul. 19. 7112

Olcsóbb mint bárhol, csakis Földes Samu ruhaáruházában, Szuboticán Rudics ucca gyümölcspiac. (saját ház). Férfi öltöny 360 dinártól, férfi télikabát 350 dinártól, gyermekruha 150 dinártól, női télikabát 325 dinártól, bőrkabát 850 dinártól, elegáns raglán 600 dinártól, plüsbéléses **szalgalléros,** rövid angol bunda 800 dinártól és városi bunda 1400 dinártól. Nagy választék felöltőkben, trencskotokban, utazóbundákban (kocsira, autóra) gyermek tólikabátokban. Tessék meggyőződni. Ügyeljen a cimre. 12298

Ajtók, ablakok azonnali szállitásra részletre is kaphatók Mihály István asztalosnál, Subotica, Zlatarićeva ul. 22. Tüzoltó laktanya közelében. 11173

Rózsa- és fehérburgonyát, saját termelést szállit Danilo Ivkov, Sztapár 12261

Női téli-, őszikabátok, ruhák, pongyolák, gyermekköpenyek legolcsóbb alkalmi árban. Speciális konfekció áruház, Osijek I., Strossmajerova 4. 11799

20%-os koronabónokat veszünk. Pučka štedionica i založni zavod d. d. Osijek, Desatičina ulica 27. 11802

Modern családi ház, adómentes, tiz év alatt ingyen kifizetődik, eladó. Azonnal beköltözhető. Földes ruhaüzlet. 12281

Főnton két két szobás uccai lakás, előszobával és fürdőszobával, mellékhelyiségekkel, egy két szobás udvari lakás, előszobával, mellékhelyiségekkel, egy üzlethelyiség azonnal eladó és azonnal átvehető. Cim Frankopanska ul. 15. 12292

Mülábak

mükarok, gyógyfüzők, támgépek és betegtoló-kocsik, Schönbrunnál, Szubotica, Paje Kujundžićeva 20.

Sarokház eladó 80.000 dinárért, mely áll 2—2 szobás és két egyszobás lakásból a belterületen. Érdeklödni lehet Lagner fodrásznál, Pašićeva ul. 6.

Kárpitos

munkákat, szelonokat és javitásokat olcsón vállal **Konrád** kárpitos, Subotica, Zmaj Jovin trg 5. 11798

»Neo-Derma« kivonat biztos szer viszketegséggel járó bőrgyulladások és bőrbajok ellen 10 dinár előzetes beküldése mellett prospektust küld Nada laboratórium, Subotica.

20%-os koronabónokat veszünk minden mennyiségben kedvező feltételek mellett. Ajánlatok »Br. 397« jeligére Jugomosse, Zagreb, Zrinjevac 20 cimre küldendők. 11906

Eladó sarokház vegyeskereskedéssel. Bácska Topolán a legforgalmasabb utcában levő, teljesen renovált ház a benne levő állandóan jóforgalmu vegyeskereskedéssel együtt elköltözés miatt jutányos áron eladó 100 darab sertésre alkalmas hizlalóval, góréval, istállóval és egyéb mellékhelyiségekkel. Felvilágositással szolgál a Bács-Topolyai Takarékpénztár. 12042

Gyapjufonalat kötődék részére minden minőségben és vastagságban azonnal és olcsón szállit Karl Prelog, Ljubljana, Gospodska ulica 9 12123

LIFKA-MOZI

Vasárnap utoljára
Ha még nem látta, nézze meg

A falu szégyene

orosz filmet
Ezenkivül a nagy siker aratott helyi felvétel

Szubotica ünnepe 1929. október 13.-án

Városunk szines-hava filmen

Hétfőtől: Jack Trevor, Bernhard Götzke, Agnes Petersen, Carmen Boni, ***Sanghai fogoly***

AIDA

gőz

mühimző-, kézimunka- és fehérneműszalon, I. Albina ulica 1.
Zenede mellett

Nemes, fajtiszta gyümölcsfákat, diszcserjéket, bokor és futórózsákat őszi szállításra ajánl a Vajdaság legrégibb kertészete. Kérje őszi árjegyzékünket. Bednarz-féle kertészet, Stara Kanjiža. 12351

KÜLÖNFÉLE

Elveszett e hó 24-ikén, csütörtökön egy Pista névre hallgató csóka. Aki tud felőle, jelentse a rendőrségen, vagy Zödi Pálnál, VI., Šenoe ulica. 12737

Nagyvendéglő, amelyben a faluban egyedüllevő táncchely is van, leltárral együtt bérbeadó. Gelecov. Krstur, Bánát. 12731

Kiadó azonnalra bolthelyiség a postával szemben. Érdeklődni a háztulajdonosnál, Pavlovics Zdena, Vilsonova 20. 12742

Két ágyas butorozott szoba telefonhasználattal kiadó. V., Kralja Tomislava trg 1. Telefon 740. 12729

Háromszobás udvari lakás kiadó. Paje Kujundžićeva ulica 34. 12738

Üzlethelyiségek, lakások Subotica legélénkebb piacteri házában örök árban kedvező fizetési feltételekkel eladók, esetleg a ház egyben is eladó. Bővebbet dr. Blum fogorvosnál, Subotica Trumbićeva ulica 2. 12698

Egyszobás lakás, mellékhelyiségekkel együtt a villanytelephez közel kiadó. Érdeklődni Paja Dobanovacski ulica 3. szám alatt a házmesternél lehet. 12722

Egy nagynivóju célra, melynek keresztülvitelében a n. é. közönség szives közreműködését kérjük, szíveskedjenek selyem-, atlasz- és klottpaplanjaikat minél előbb nálunk megrendelni. Bővebbet az üzletben, Pašićeva ulica 8. (Edénypiac) Bulyovčić Béláné, paplanos. 12609

Grafologia-kiromantik. Ha megakarja tudni jellemét, jövőjét, szerencséjét keresse fel a világhirü — egyptomi grafológust, **Ali-Ben-Alit,** aki a tenyér vonásaiból és kézirásából mindent pontosan megmond. Levelekre válaszol. Sombor, Mala Crkvena ul. 11. 12687

Különbejáratu butorozott uccai szoba kiadó s diákok vállaltatnak teljes ellátásra. Petrogradska (Kenyérgyár) ul. 30. 12725

Szuterén üzlethelyiség forgalmas helyen lakással együtt kiadó. Harambašićeva ul. 14. 12718

Bródból Zagrebba történt átköltözésem alkalmával az 1930. évre uj nagy, képes levélbélyegárjegyzéket bocsátottam ki. Az árjegyzéket 200 darab különböző román bélyeggel együtt 20 dinár előzetes beküldése ellenében küldöm meg bárkinek. Izidor Steiner, Jugoszlávia legrégibb bélyegkereskedése, Zagreb, Zrinjski trg 14. 12492

Két szoba, konyha, kamra, istálló, nagy kert kiadó. V., Fruškagorska ul. 16. 12693

32 lánc szántóföld tanyával együtt haszonbérbe kiadó. 15 lánc buzával bevetve. Tulajdonos Danyi Mártonné, Mali Idjoš. 12654

Szoba, konyhával kiadó. Ugyanott akácfaoszlopok eladók. Češka ul. 64. 12655

Jómenetelü vendéglő Oszijeken, több vendégszobával, nagy táncteremmel azonnal kiadó. Bérlő köteles lenne a leltárt átvenni. Cim a kiadóban. 12686

Egy üres szoba azonnalra kiadó. Ugyanott egy lóápolásban jártas házmester felvétetik. Majšanski put 58. 12653

Kiadó november 1-re különbejáratu szépen berendezett butorozott szoba két személynek is. December 1-re egy 17 méter hosszu, 7 méter széles, 4 méter magas száraz raktár a centrumban. Cim Rádio Reklam. 12632

Prima perzsaszőnyeg 5 és 3½ eladó. Ugyanott 5 és 2 szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt kiadó. — Ivan Antunovićeva ul. 11, emelet. 12721

Két szoba és előszobából álló lakás a gyümölcspiacon november elsejétől magánosoknak, gyermektelen házaspárnak vagy iroda számára kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 12690

Szépen butorozott kétágyas szoba telefonnal, közel a vasutigazgatósághoz, kiadó. Oslobodjenja ul. 11. 12689

Butorozott szoba kiadó. VI. Petrogradska ul. 21 12695

Butorozott szoba kiadó. — Petrogradska ul. 5. 12680

Száraz, csinos butorozott szoba, esetleg bútor nélkül is, azonnal kiadó. II., Kumičićeva 27. 12679

Egyszoba-konyhás lakás mellékhelyiségekkel november 1-re kiadó. Preradovićeva ul. 14. 12691

Modern kétszobás lakás november 1-re kiadó. Save Tekelije ul. 48. 12601

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és dinasz betüszerese számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jellegü leveleket továbbitunk. Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

KOHAJDA *Első Suboticai Általános Ócskaság- és Régiségkereskedése és Ingatlan Közvetitési Vállalata,* **I., Vizoničeva ul. 28.**

10 éve fennálló asztalosmühely berendezéssel, házzal együtt eladó. Elad jókárban levő ebédlőket. Hálo-, szalón- és egyéb butorok és mindenféle ingóságok, házak a város minden részében olcsón eladók. — Dísznősör kapható

Nagy választék — Olcsó árak

Őszi és Téli

Női kalapujdonságok

Braća M. Vitanovićnál

Sokolska ul. 4

Elsőrendü minőség — Egyes modellek

Charmolain Faille

paplanselyemből készülnek a

divatos paplanok

Pero Vujković

TELEFUNKEN

rádiókészülékek, hangszórók, lámpák

állandó nagy gyári lerakata. Viszonteladóknak eredeti gyári engedmény!

KONRATH D. D.

univerzális rádiószakvállalat, Subotica

4087

VESE, HÓLYAG, RHEUMA

LEGHATÁSOSABB GYÓGYVIZE A SAVOLDÓ, VIZELETHAJTÓ

SALVATORFORRÁS

Vezérképviselet
Horvátország, Szerémség és a Vojvodina területére
Braća Čeliković, Novisad

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára a nagy
Petrović Svetislav-film
Latin negyed (Quartier Latin)

Hétfő—szerda

Utazás a föld körül 20 nap alatt Zepelinen

Ez a film nem rövid kis film-ujság, hanem a teljes utazás, mert az Ufa-gyár operatőrje a Zepelinen utazott s filmezte az egész utat.
A film körülbelül 1500 méter

Utolsó éj a siralomházban

Egy film a halálbüntetés ellen — Főszereplő: Lil Dagover — Ufa-film

Labor üzletházban több irodahelyiség, esetleg garson lakások kiadók. Bővebbet Preradovićeva ul. 18. 11129

Nagy száraz és magas pincehelyiség, a Paja Dobanovački uccában azonnal bérbeadandó. Dr. Fischer Jákó ügyvéd. 12271

Üres szoba, konyha, éléskamra, üres kis szoba, konyha, különbejáratu butorozott szoba azonnalra kiadó. Hadžićeva ulica 4. 12474

A főuccán egy ujonnan épült emeletes épületben lévő két uccai szoba s vizvezetékkel felszerelt mosdószoba, nagy uccai erkéllyel butorozva vagy butor nélkül azonnalra kiadó. Felvilágositást nyujt »Dunav« biztositó Vilsonova ul. 11. 7821

A dohányzás teljes vagy részleges leszokására orvosok által ajánlott Aluma-pasztillák legjobban beváltak. Dobozonként 30 dinár. Postai szétküldés: Blum gyógyszertár, Szubotica, főpostával szemben. — Kapható gyógyszertárakban, drogériákban. 11070

Rossz a rádiója?

Nincs megelégedve teljesitményével? Elavult rendszerü? Forduljon bizalommal **Pálfi Jenő, rádió-technikai laboratóriumához Subotica X., Vesnićeva ulica 5.** (Lelencház mögötti sarokház) 11174

Ültessen összel gyümölcsfát. Kérjen árjegyzéket és rendelje meg idejében szükségletét **Bednárz-féle** faiskolában, **Sztára Kanjizsa.** 12385

Lakás és iroda

Subotica legforgalmasabb helyén — a főposta melletti sarokházban — f. évi november hó első napjától kiadó: 1. **Egy erkélyes saroklakás,** amely áll öt uccai szobából, egy előszobából, egy cselédszobából a szükséges mellékhelyiségekkel. — 2. **Egy udvari földszintes irodahelyiség,** mely áll két udvari szoba, egy előszoba és irattárból. Jelenleg ügyvédi irodául szolgál. Cim a kiadóban. 11470

Pertics

művészfényképész **Csirkepiac,** Gimnázium mellett. Ujdonság: mesterséges napsugarak, ragyogó frizurák! 10840

Gyógyszertárbérlet szerbhorvát vidéken előjegyzésben. Magiszterek állást keresnek. Kemikálija, Noviszad. 12558

Két nagyobb diáknak butorozott szoba kiadó. Érdeklődni Paje Kujundžićeva ulica 50. 12513

»Palma« cipők kiválóságát minden vevőm dicséri. **»Palma«** cipőáruház Huspiac, volt Mácskovics-ház. Gyermek iskolai cipők nagy választékban. 10706

Majsai uton 60 kapa szőlő jó feltételek mellett részbe, vagy pénzért kiadó. Sokolska ul. 11. 12581

Pincehelyiség kiadó. Oslobodjenja ulica 14. 12587

Fehér mályvagyökér és gyermekláncfügyökér ásatására és kikészitésére helyben és vidéken vállalkozókat keresünk. Ajánlkozók jelentkezzenek személyesen Illés gyógyszertárban, Szubotica, főpostával szemben. 11070

Elegáns emeleti butorozott szoba fürdőszobahasználattal magános urnak azonnalra kiadó. Cim a kiadóban. 12606

Butorozott szoba külön bejárattal kiadó. VI., kör, Sienkievićeva ulica 11. 12610

Lakás, egy szoba, előszoba, villanyvilágitással a központban gyermektelen házaspárnak kiadó. Sudarevićeva ul. 14. 12638

A szerkesztésért felelős BRÓDY MIHÁLY *Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál.* *Felelős kiadó: NAGY SÁNDOR Szubotica.*

IERÉNYI JANOS:

VIRÁGÉNEKEK

I.

Aki rózsát öntöz, maga elhervadhat,
én rózsát öntözlem, de el is hervadtam.

Piros leveleknek hüvös italt adtam,
szomjas szájja! mégis keserü maradtam,

szomoru maradtam, mindent rá szerettem,
piros rózsa földjét véremmel hintettem.

Kertet kerítettem köréje a vágyból,
napot is küldtem rá friss csoddlkozásból,

estét is küldök rá mesélő szavakkal,
reggelt is könyörgő igazgyöngy harmattal

Az ő jósdgában szdzszor sir a lelkem,
az ő szépségében ezerzer véreztem.

Mégis pirosságát telejtse itt nálam,
mégis a fájdalmát csak szenvedje vállam,

mégis legyen rózsa: emlékező szemnek
kire hogyha tél van, meleget leheljek,

hogy mást sohse várjak, mindig csak őt várjam,
szépsége templomát mindig tisztán járjam.

Sok szirma hullásán kedvesem kedvét töltse:
ugy is szivem marad dércsipte gyümölcse.

Alkonyi reménység szomoru hajnala,
hajnali csüggedés vigaszos alkonya,

édes kicsi szive: szivek szivecskéje,
kicsi csengőt kötök csillanó nevére,

csillanó nevének kicsi csengőjével
eljátszatom magam hogyha bánt az éjjel.

Eljátszatom magam bánatban vigaszba,
bánatban vigaszba, télben uj tavaszba.

II.

Neki sok-sok édes jó éjszakát,
nekem a virrasztás böjtjét a gyászban,
neki az esték mély szelidségét bennem,
nekem: hogy a szánalmát sohse lássam,
neki elrejtő száztornyu meleg várat,
nekem egy félig elfelejtett mesét róla,
neki a hópihék millió friss örömét,
nekem a vérem csillagcsöpplelt a hóra,
neki: virágot, napot, nekem vádat, itéletet,
neki: hogy sohse áld, nekem: hogy mindig kerem,
neki szerencsés könnyü utat mindenütt,
nekem a lába egy nyomát az őszi déren.

III.

Ide tűz a szemed
könnye, könnye,
valaki, valaki
mintha jönne.

Szerelem, szerelem:
fényes óra,
tipegő kicsi szív,
álmodj róla.

IV.

Ég
egy tavaszi virágos rét
átélt énekünk csapongó romdncában,
elején a komoly iniciále
a találkozás szép vörös izgalmában,
aztán a pergő betük: sok öröm sok alakja,
a szelidség átütő kéksége: ibolyák,
békés nevelés: zöld lombról csorgó fehér tiirt,
a nap gőgös tüdjának végén két aranysas:
a hajnal: aki elhoz, az alkony: aki elvisz,
s köztük a folyó gyilkoló éje, melynek
sötétjét csillagokra teritette az érzés,
egy sarlós kérdőjeel is olykor, mint a hold
alatta mindig a szív a pont,
ha könnycseppet sir rá: tengernyi öröm,
ha csókot ejt rá: a mélység szomorusága.
Azért dlisz tovább: boldog kalász a nyárban
a napsütés palástjával a testeden,
körül a termés áldott örömének verse forr,
s még szivnyi tüzbe süriti vágyát egy pipacs is,
junius: fiatal sóvárgás fényes álma,
julius: izmos legény, gőgös kaszával,
augusztus: merengő asszony a kutnál.

Ó drága románc! csupa sugár, csupa szin,
ki gondol róla az Őszre, a beteg poétára,
aki szenvedő fakó vonással a végén oda irja
bus nevét?

V.

Vérünknek mégis nem szünő pirosságot,
fájdalmunknak mindig vig ütőeret,
ajkamra édes málnát: a nevedet,
lámpámba alig-tény lángot: tán szeret?

Egyikünknek hüségből elfutást,
másikunknak gyönyörből hajszolást,
s mindkettőnknek a fáradtság vasárnapján
megint boldog, megint uj találkozást!

VI.

Holott tán venném inkább a kelyhet,
benne a szépséget s a szerelmet,

önteném minden szent csöppjét a mélybe
mindenért semmit daccal elcserélve.

Szépségét dobnám az égre csillagul,
gyerekcsodának: hátha visszahull.

Ha nem: legalább köny valna az arcon,
s ha csillag is: de célért üzne harcom.

A ténynek igy dshatnám az éj szemét,
a testtel nem ölném meg a szellemét.

Köréje könnyen képzelnék egel,
mely csak egy haldlal tenyeget.

S béke, cél, kenyér, bor várna rám
az igéret oltár asztalán

A vágy hazug szürének öregapja
zsarnok papként mutatna a magasba,

Ki álmot, valót, rut jelent, tiszta vért
kér mindössze a meg sem szült holnapért.

Egy életből kitelne az áldozat,
csöggedésből ijesztő kárhozat.

S vezetne, üzne vészen tengeren
az üdv prófétája, a türelem.

Tudnám, hogy jön s kisér, aki eltemet
ha addig el is koppantom a szivemet.

S ha sohse lelnék is a csodakutra
hitet mégis tán kapnék a balga utra.

Harun al Rasid

Irta: BAEDEKER

(Befejező közlemény)

Az eddigi közlemények tartalma:

A király utazik és ismeretlenül vegyülve a nép közé, közvetlenül akar érintkezni vele. Orvosának a segitségével kioson palotájából, a vasuthoz hajtat, ott másodosztályu jegyet vált s a kupéban agent provocateur-nek nézik. Kisebb városban leszáll a vonatról, s ott mint egy miniszter privátszekretárlusa mutatkozik be. Az urak, akik közé kerül, gyanut fognak, telefonon kérdést intéznek a székvárosba, ahonnan azt felelik, hogy a miniszter egyáltalán nem tart magántitkárt. Erre a rendőrkapitány detektivet küld hozzá, aki igazolásra szólitja föl. Előtte Őfelsége nem akar nyilatkozni, s keresztülviszi, hogy maga a rendőrkapitány hallgatja ki. Ennek elárulja kilétét, s rendjelet igér neki, ha a titkot nem árulja el s megkönnyiti a városból való távozását. Ujból vasutra ül s egy kereskedelmi utazónak a társaságában teszi meg az utat a legközelebbi nagyobb városig, ahol vigéchotelben telepszik le. Ott másnap reggel egy könyvkereskedő boltjában könyveket vásárol, beszélgetést folytat a szakértelmes könyvárussal könyvekről és irodalomról. Ebben a boltban még egy érdekes férfiuval ismerkedik meg, s e két uriembernek a társaságában ebédel a »Medve«-restaurant-ban, ahol további ismeretségeket köt, akikkel aztán elbeszélget a liberalizmusról s a vele határos kérdésekről. Lassanként mindtöbben veszik észre, hogy nagyon hasonlit a királyhoz, de egyelőre senki se gyanitja kilétét. Egyik uj barátjával nőtársaságba indul, Oregonné asszonyhoz, akinek emléksorokat jegyez be az emlékkönyvébe. Aztán uj barátaival a polgári párt gyülését látogatja meg ,ahol reakciós beszédeket hall, amelyeket szocidlis izü közbeszólásokkal zavar meg. Ezeket a rendőrség megsokalja és a kaliía csak a királyhoz való hasonlóságának köszönheti, hogy a teremből ki nem dobják... Másnap kellemetlen meglepetésre ébred. Mindkét város lapjában, amelyben hazulról távozása óta megfordult, szóváteszik kétértelmü szereplését. Az egyik nyilt levélben hivja föl a belügyminiszter figyelmét a főkapitányra, aki a gyanus idegent kellő igazoltatás nélkül elutazni engedte, a másik pedig felszólitja a rendőrséget, hogy teljesitse vele szemben a kötelességét. Helyzetét még jobban bonyolitja, hogy a székesfőváros lapjai meg egyidejüleg a kirdly betegségéről hoznak allarmirozó közleményeket. Elhatározza, hogy további bonyodalmak elkerülése végett hazautazik s uj barátjának, Haroldnak a lakásáról megtelefonozza ezt az orvosdnak, aki azt felelli neki: »A vasutnál fogom várni, Felséges Ur!« A barátja meghallja e választ, ami csak megerősiti a gyanuját, hogy a kirdly az, aki egyik városban mint privdttitkár s a másikban mint magánzó szerepel. A könyvárus és Harold kikisérik a kalifát a vasuthoz. Harun al Rasid mindvégig tagadja kilétét, de két »barátja« abban a meggyőződésben vesz tőle bucsut, hogy a kirdlynak kivdn »szerencsés utazást.«

*

Amikor a székvárosba ért, az orvosával kocsiba ült a király és azt kérdezte tőle:

— Mi ujság?

— Szeretném azt felelni, amit hasonló kérdésre Rosenkrantz vagy Guildenstern válaszolt Hamlet urnak, hogy: »a világ becsületes lett«, de ily nagyot nem merek hazudni. Ugy se hinné el Fölséged... Inkább mondhatnám azt, hogy tisztára megbolondult. Harun al Rasid rövid távolléte valóságos tropenkollerbe ejtett egy sereg izgékony fejet és nyugtalan idegrendszert. Igazán ideje volt, hogy az én uram hazatérjen a Penates-eihez és billentse helyre ezeket a balra bemlott gondolkozásokat... Fölséges uram e históriai napokban valószinüleg nem látott lapokat...

— Ellenkezőleg! Szenvedélyesen olvastam őket.

Akár egy kávéházi ujságfaló vagy kaszinói *Zeitungsmarder*. Nagyon érdekesek voltak.

— Igen, mert sokat hazudtak. Ilyenkor mindig érdekesek.

— Élveztem is őket, s mindent tudok, amit rólam ugy is mint királyról s ugy is mint magánzóról irtak.

— Azt is, hogy a kormány lemondásra határozta el magát?

— Csak nem?! Erről még nem értesültem.

— Természetesen. Ezt a »legujabb«-at csak a mai esti kiadások közölték, amelyeket Fölséged még nem olvashatott.

— Lemond? És vajjon miért? Mert beteg voltam? Vagy azért, mert nem voltam beteg?

— Fölséged jobban tudja mint én, hogy a kormányok sose azért buknak, amiért megérdemlik, és sose azért mondanak le, amit okul fölhoznak... De hát, ismétlem, a világ, jobban mondva: a politikai közvélemény megbolondult, s ennek a hatása alatt a délben tartott minisztertanács egyhangulag, de bizonyára nem szivesen, azt határczta, hogy levonja az u. n. konzekvenciákat és beadja lemondását. A kormány válságos helyzetbe került, mert nem volt módjában feleletet adni arra a kérdésre, hogy hol van és mit csinál a király...

— Szóval: a betegségemért is a kormányom felelős.

— Az alkotmányos életnek vannak ily furcsaságai, Felséges Ur.

— Bolond lyukból bolond szél fuj, — jegyezte meg a kalifa. — Már most szeretném tudni, hogy ha ma nem gyógyulok meg, helyesebben: nem érkezek haza, *kinek* mondott volna le az én derék kormányom?

— Azt én is szeretném tudni, — felelte az orvos, — meg a kormány is... De hát ez szerencsére (és különösen a minisztérium szerencséjére, amely jobban szeret maradni mint menni) csak platonikus állásfoglalás volt. Elvi kijelentés. Botcsinálta elhatározás. A lemondást csak *in principio* határozta el a minisztertanács, leginkább az ellenzéki vezércikkirók heves támadásai folytán, amelyeket nem utasitottak elég energiával vissza a kormánypárt lapjai. Óh, Felséges uram, milyen gyámoltalan ez a félhivatalos és egészen hivatástalan kormánytámogató sajtó! Én, ha kabinetfőnök volnék, a politikámat az ellenzéki lapoktól támogattatnám és a kormányhüek által támadtatnám. Mingyárt sokkal simábban menne minden.

— Ha gyakran lesznek miniszterválságok, még önre is kerülhet a sor, és akkor megpróbálhatja ezt a szisztémát.

— Egyelőre örülök, hogy nem vagyok ilyen kellemetlen szituációban... Most ezek a szerencsétlen emberek, t. i. a Felséged szerencséskezü tanácsosai, elhatározták a lemondásukat, és nem tudják, kinek nyujtsák be azt, amikor nincs kéznél a király.

— Már kéznél van, — mosolygott Harun al Rasid.

— Hála Istennek! És most már a válság is gyors megoldást nyer. Ahogy az én uramnak a telefonüzenetét vettem, azonnal autóba ültem (a költségeket majd bátor leszek fölszámitani), végiglátogattam az összes reggeli lapok szerkesztőit (soha ennyi orvosi vizitet nem tettem egyfolytában!) és tudtukra adtam, hogy Felséged, hála a jó Isten bölcsességének és az én orvosi tudományomnak —

— Éljen! Éljen! — nevetett közbe a király.

— Tehát: hála e két kedvező tényező harmonikus együttmüködésének Felséged egészsége teljesen helyreállott, s a mi szeretett királyunk holnap már sétát is tehet és elnököl a gyorsan egybehivandó minisztertanácsban. Ezt a tiszteletreméltó gyülekezetet természetesen nem én fogom összehivni, hanem Felséged...

— Ha megengedi... No, és a látogatás eredménye?

— A szerkesztő uraknak lelkükre kötöttem, hogy e fordulatról lehetőleg hallgassanak s igy annak a hire holnap reggel kellemes meglepetésképpen hasson. Képzelje el, Felséges uram, a reggeli ujságok szerkesztőit, mily boldogan dörzsölik ma a kezüket és mint kéjelegnek már előre a diadalukban! És képzelje el az »estiek«-et, amelyek ma délután a kormány gyors lemondását és régenstanács alakitását követelték, hogy le lesznek forrázva hidegzuhannyal holnap reggel! De egyelőre még ők vannak előnyben... Nem hallja Fölséged, mit kiáltanak a rikkancsok még most is, egyórával éjfél előtt?

A király figyelni kezdett. Csakugyan, a kis ujságügynökök vékony hangon, de élesen sipitották:

— A kormány lemond! Alkotmányválság küszöbön! A király betegségét még mindig titkolják!

Őfelsége a fejét csóválta.

— De hiszen ellenkezőleg áll a dolog, — tünődött. — Éppen azt tartották eddig titokban, hogy egészséges vagyok.

— Ebből láthatja Felséged, hogy mint irják a történelmet! *Et voilà comme on écrit l'histoire!*

— Érdekes! — jegyezte meg az utazó, aki nemrég még Gunnar, a magánzó volt. — Ily fölfordulás! És mindez azért, mert pár napig nem »uralkodtam«, s mert a betegségemről nem adtak ki naponta bulletin-t!...

— Biz' ugy van, királycm. S ebből is láthatja, hogy milyen jelentékeny tényező Fölséged az állam életében.

— Még majd magam is elhiszem... A látszat legalább arrellett szól...

— Szerencsére most minden rendbe jön. A reggeli lapok helyreállitják a király egészségét és a kedélyek nyugalmát; Felséged sétakocsizást tesz és lassu tempóban halad, hogy kényelmesen viszonozhassa népének kalaplengető üdvözléseit; délben elnököl a koronatanácsban, s ha a miniszterelnök boldogan konstatálja, hogy a betegségnek (amely neki kicsihijja hogy az állásába nem került) semmi nyoma se maradt s hogy a magas beteg jobb szinben van mint volt valaha, akkor Felséged azt fogja mondani: »És ezt kizárólag az én kitünő orvosomnak köszönhetem.«

— Mi *mást felelhetnék*? — kérdezte mosolyogva a kalifa. — De a királyné gondos ápolásáról is megemlékezhettek, ugy-e?

— Mellesleg azt is megemlitheti Fölséged, — felelte a doktor.

— Milyen jó ön! — tréfált a király.

... A gépkocsit nem a várpalota főkapuja előtt állitották meg, hanem mintegy száz lépésre tőle, s Gunnarnak, a magánzónak, a kis utazótáskáját, amely különben is az orvos ingóságai közé tartozott, ez vitte ama »hátsóajtó«-ig, az ismert *Hintertürl*-ig, amely az udvar bizalmasai előtt mindig nyitva állott. A doktor a »vendégével« együtt most is akadálytalanul surranhatott be.

— Csak egy percre üdvözlöm a családomat, amelyet egy örökkévalóság óta nem láttam, rögtön visszajövök, — mentegetődzött Harun al Rasid.

— Csak menjen, Fölséges ur, menjen. Szeretem Felségedben ezt a családias vonást. Jól teszi, hogy ebben a tekintetben is jó példát mutat az alattvalóinak, akiknél ez a hajlam napról-napra észrevehetőbben csökken.

Ez a perc nem tartott tovább egy rövid negyedóránál (s ez nem tovább 20—25 percnél), a király már megint a dolgozószobájában volt s igy szólt a doktorhoz:

— Bocsánatot kérek, hogy ily soká elmaradtam. Maga bizonyosan azt gondolta, mialatt várakozott rám, hogy: »Szép kis király, aki még azt se tudja, hogy királyok erénye a pontosság. *Pünktlichkeit ist die Höflichkeit der Könige*«.

— Ez a szabály csak a nyilvánosság előtti megjelenésekre vonatkozik, — mondotta a doktor. — Máskülönben a királyoknak csak ugy szabad elkésniök mint más halandóknak. Mért legyenek ők jobbak az alattvalóiknál?

— Pedig az volt a szándékom, hogy sietek... Nem akartam lefeküdni addig, amig meg nem köszönöm, amit tett értem.

— Az egész nagy áldozat abból állott, hogy türnöm kellett a miniszter urak szemrehányásait és zaklatásait, amért nem engedtem őket a »betegem« kórágyához... Meg van-e legalább elégedve Fölséged expedíciójának az eredményével?

— Igen is, nem is. Nem találtam meg azt, amit kerestem, de ráakadtam egynémely jóra, amire nem is gondoltam.

— Ez is mutatja, hogy az utazás éppen olyan mint az élet, — filozofált a doktor. — Ott se igen találjuk meg azt, amire számitunk, de annál inkább bukkanunk oly élményekre, amelyek kellemes vagy kellemetlen meglepetésként hatnak.

— Igaz. Igy utaztam és igy éltem e három napon. Bizonyos tekintetben meg is vagyok elégedve, mert néhány napig nem kellett királynak lennem, s ön nem is gondolja, milyen szerencse az, ha valakinek nem muszáj uralkodni.

— Szerencse, szerencse, — nem bánom, legyen szerencse. Csak azt ne tessék hinni, hogy ez valami különösen ritka szerencse. Ilyen szerencséje vajmi sok embernek van ebben az országban. Fölségedet kivéve mindenkinek. Avagy ugy méltóztatott érteni, hogy csak királyok tudják, és más senki se, hogy milyen passzió és öröm nem lenni királynak?

— Az orvcsok mindig szabadalmazott és pácienseikre rászabaditott gunyolódók voltak. Mintha azoknak nem volna amugy is elég bajuk... Hát csak tessék viccelődni *sans gêne et sans scrupule*. Az életünk a maguk kezében van, hát el kell viselnünk egyetmást az éles eszüktől és — *uti figura docet* — a még élesebb nyelvüktől. Pedig ugy van, ahogy mondtam. Három napig, háromszor huszonnégy óráig *csak ember voltam* és semmi egyéb, s ez oly élmény, amelyen nem sok ember megy keresztül, és csak kevés király.

— Természetes... Mert sokkal több az ember mint a király, hacsak el nem fogadjuk a Rembrandt-németnek azt az állitását, hogy minden paraszt a saját földjén: király.

— Azok, édes barátom, amint azt Langbehn ur is mondja: gógkirályok. Gőgből azok, mert a maguk kis birtokterületén szuverénül gazdálkodnak és büszkébbek arra, hogy parasztok mint a francia forradalom-előtti arisztokraták a grófi vagy hercegi ranglukra, amire jellemző, hogy egy ilyen parasztnagyur arról a kispolgárról, aki a szomszédságában földet vásárolt és azt megmunkálni kezdte, megvetően mondta: »Ez az én szomszédom azt hiszi, hogy mert van földje, már ő is paraszt!«... Mi kevesen ellenben, akik nagy területen munkálkodunk, amely nem a miénk, mi szeretetkirályok vagyunk s nem a magunk javára gazdálkodunk... Ám ama kisszámu királyokból is, akik vagyunk, nem mindegyik éli át azt a szenzációt, hogy napokig nem tudják róla, hogy király, s ugy bánnak vele mint más közönséges halandóval, sőt néha ugy mint valami szédelgővel.

— Reméllem, hogy Felségedet —

— Hiába reméllí. Bizony annak néztek, s ha nem is joggal, de nem is egészen ok nélkül. Hiszen végelemzésben, mégis csak félrevezettem a közönséget, s be akartam azt csapni.

Harun al Rasid elbeszélte egész odisszeáját, s a történet végén a hallgatóság kijelentette, hogy ilyen jól már régen nem mulatott. A tanár ur, Harold és a könyvárus a doktornak is megtetszettek, s mikor e rokonszenvének kifejezést adott, igy szólt a király:

— Azt a kitüntetést, amelyet a »megmentőm«-nek, a rendőrfőkapitánynak szántam, Harold és Biolf uraknak is adományozni fogom, a professzort pedig, aki annyira vágyódik a nagy közkönyvtárak után, majd áthelyeztetjük ide, a székesfővárosba.

— Meg is érdemlik a Fölséged figyelmét mind a hárman... Tudja, mit irigylek Fölségedtől?

— Sejtem. A civilistámat, amelyet annyira sokallnak.

— Óh, dehogy! Fölséged ezt a tiszteletdijat csakugy megérdemli mint legtöbb tisztviselője a fizetését, sőt némelyiknél még jobban. Az én királyom az ő országának igazán nem a legrosszabb hivatalnoka... Különben is, az irigység főbüne nem tör fel oly magas régiókba. Az ember, kevés kivétellel, a természeténél fogva irigy, s ugyancsak a természeténél fogva azokat irigyli, akik valamely tekintetben közel állnak hozzá, s akiknek a helyében szeretne lenni. Felséged talán nem fogja hizelgésnek venni, ha azt mondom, hogy sokkal magasabban áll fölöttünk, semhogy irigyelhetnők. Kinek volna reménysége, hogy a helyébe jusson? Fölösleges erő- és energiapazarlás volna az ilyen nagy urra irigykedni... *Én igazán nem a jól* dotált állásáért irigylem, hanem azért, mert módjában van sok embert boldoggá tenni azáltal, hogy megjutalmazhatja, kitüntetheti őket.

— Ez csakugyan jóleső érzés, kedves doktor, nemcsak a kitüntetetteknek, de nekem is, bár másrészről elvesztettem bizalmamat a szokásos kitüntetések valódi értékében s főleg azoknak igazságosságában. Nézze csak a szóbanforgó esetet. A jeles rendőrfőkapitány csak azért jut a keresztjéhez, amellyel kénytelen-kelletlen diszitem fel, mert törvénytelenséget vagy legalább is szabálytalanságot követett el, — igaz, hogy a királya kedvéért. A másik három kiváló érdemü uriember pedig, ha véletlenül nem támad kedvem eljátszani a bagdadi kalifa szerepét, talán sohase jutott volna ilyen elismeréshez.

— Hja, felséges Uram, ez a világ sorja, amivel szemben csak az vigasztalhat meg bennünket, hogy *néha az érdemet is kitüntetik*.

— Nos, hogy az érdem *mindig* megkapja a jutalmát, majd rajta leszünk, hogy alaposabban ismerkedjünk meg az emberekkel, s e célból máskor is fogok hasonló kirándulásokat tenni és pedig másodmagammal.

— A királyné Őfelségével?

— A királynénak a gyermekek mellett a helye, — felelte tréfás komolysággal a kalifa.

— Felséged kiváncsivá tesz. Vajjon ki lesz az a hölgy, akit magával vinni méltóztatik?

— Hallja, doktor, van egy régi közmondás, amelyet bizonyosan maga is ismer, s amely igy szól: ***Multa licent stultis, pictoribus atque poëtis.*** (Sok van megengedve a bolondoknak, a festőknek és a költőknek.) Ezt majd kibővitjük ezzel: *et doctoribus*. Csak az udvari bolondok háborodnak azután annyit kookáltatni az uralkolójukkal szemben mint amennyit ön mond nekem.

— Felséges Ur, a doktoroknak több szabad mint ama másik három kategóriának: a doktoroknak minden szabad. Egyébaránt arra kérem, tekintsen udvari bölcsének.

— Ahhoz ön tulokos... Egyelőre majd utitársamnak fogom kinevezni... Maga igen jól tudja, hogy eszem ágában sincs asszonnyal menni kéjutazásra. Ezt az ország minden polgára megteheti, csak éppen a király nem... Ön lesz az, akit legközelebbi földeritő utamra magammal szólitok.

— Óh, ily kitüntetés, Fölség!

— Legyen nyugodt. Meglesz az a másik is, amelyről néhány nap előtt szó volt köztünk.

— Felséged, ugy látszik, a fejébe vette, hogy ezentul csak valóban érdemes férfiakat fog kitüntetni.

— Amennyiben ez tőlem függ. De amint tudja...

— Tudom... Láttam már függetlenebb embert is mint az én szeretett királycm.

— Nos, majd ön kieszel egy okot, amely lehetővé teszi, hogy hosszabb időre tünhessek el Bazulról, és pedig a maga társaságában. Ön lesz az én kitünő Dzsáfárom, akivel együtt barangolunk szerte az országban, és nem csupán hotelekben, kávéházakban és zsurszalónokban, hanem munkásotthonokban, iparoskaszinókban, sztrájktanyákon és szatócsegyesületekben, s általában az u. n. kisemberek között is meg fogunk fordulni.

— Királyi gondolat! Kell-e hangsulyoznom, mily szivesen fogom elkisérni az utjára Felségedet?

— Én már előre is örülök az expedíciónak, amelynek a mostani csak olvasópróbája volt. A kettőnk közös vállalatának, reméllem, nagyobb eredménye lesz.

— Már hogyne! Hiszen én is ott leszek!

— Szerény kis ibclya! — nevetett a király és kezdett bucsut venni. — Isten önnel, doktor. Korán akarok kelni, hogy mielőbb láthassam az ujságokat, amelyeket ezentul a magam kedvére (*nem pedig ad usum Delphini* — kiplajbászozva) szeretnék olvasni.

— Helyes, Fölséges Ur! Ez is harunalrasidi vonás, amely közelebb hozza a népéhez, s főleg az u. n. közvéleményhez. Persze, ezt rendesen jogosan hivják »ugynevezett«-nek, mert csak *ugy hivják* s valójában nem fejezi ki pontosan a polgárság valódi nézeteit.

— E három nap alatt is észrevettem, — mondta a király, — hogy a közvélemény csak egy sereg oktalan és néhány okos embernek a különvéleménye, amelyet közvéleménnyé dagaszt a többi milliók lomhasága, akik röstellnek gondolkozni és örülnek, ha a lapjuk meg a vezetőjük szuggerálja nekik, mit kell hinniök, vallaniuk és gondolniuk. De azért olvasni fogom az ujságokat, mert azért van bennük sok olyan közlemény is, amelyért kivételesen nemcsak a szerkesztő vállal felelősséget, de a józan ész is... Jó éjszakát!

... A lapok másnap reggel minden irányban megnyugtatták a lakosságot. A király sétakocsizást tett, s ez alkalommal a közönség lelkes ovációkban részesitette a népszerü uralkodót, aki cly pompás szinben volt mint még soha (hála az udvari orvos rendkivüli tudományának), délelőtt pedig a Felség elnöklete alatt a koronatanács tartott ülést, amely folyó ügyeket intézett el s a kormány lemondását tárgytalanná tette. — bár az ellenzék lapjai váltig hangoztatták, hogy a lemondás a jelen körülmények között is helyén volna, mert a minisztérium a kritikus napokban nem állotta meg a helyét. De ezt a szójátékot oly rossznak találták mindenfelé, hogy általa a kormány helyzete csak megszilárdult.

*

Hogy az ujkori Harun al Rasid az ő derék Dzsáfárjával *másodszor* is utra fog-e kelni, s hogy ezt az utazást mikor teszi meg, arra a szerző is kiváncsi.

AZ ÜZLET
részletesen tájékoztat
a magyar üzleti világ
eseményeiről.
Ingyenes
mutatványszámot
küld a kiadóhivatal
Budapest, VI., Andrássy-ut 29
2453

A falu bölcse

Hiába, kérem, mégis csak szép dolog az a tekintély. Szép az, ha az ember peckesen, emedt fővel mehet végig az uccán és csak ugy leereszkedően, félvállról mosolyog a járókelőkre, akik sietnek már tiz lépésről előre köszönni. Szép az, ha a paraszt, mielőtt a mezei munkába fogna, megkérdi az embert, hogy alkalmas lesz-e az időjárás. Szép az, ha a községházára valami cifra leirat érkezik és elküldik a kisbirót az emberért, hogy legyen szives elolvasni és megmagyarázni azt a rendeletet. Szép az, ha a füszeresné, aki pedig egyébként szintén okos asszony, eljön az emberhez, hogy levelet irjon a fiának, aki Amerikában van. Szép az, ha a szomszéd kikéri az ember véleményét ujonnan vásárolt lova felől, mire azt mondja az ember: »no, nem sokkal ér többet, mint amennyit adott érte«. Szép az, ha a gyerekek összesugdosnak az ember háta mögött, de mindennél szebb az, ha szenvedélyes viták hevében azzal intézik el a nézeteltérést, hogy »bizony ez igy van, mert Keczeli uram is igy mondta«.

Keczeli Andrásnak hivják ugyanis ezen tekintélyes férfit, a végtelen Bölcseség mucsai helytartóját. Ő az, akinek egyenkint és összesen is kijutott a fentebb leirt földi javakból, ő az, akinek a hirnevével hét határban senki sem vetekedhetett, ő az, akire azt szokták mondani, hogy »a neve fogalom«.

Ám de a fák nem nőnek az égig s egy szép napon Keczeli uram is áldozata lett a természet emberhetetlen törvényének.

Ama főfoglalkozása mellett tudniillik, hogy ő volt a falu bölcse, emellett volt neki még egy mellékfoglalkozása is: az asztalos mesterség. És ez okozta a vesztét. Nem mintha nem értett volna hozzá. Erről szó sem lehet; mert ő, aki mindenben oly kiváló, természetesen a mesterségében is felülmulhatatlan volt. Csakhogy, aki az égre néz, tetszik tudni, sokszor kitöri a lábát egy cseresznyemag miatt...

Eljött egyszer a jegyző Keczeli uramhoz azzal a hirrel, hogy a községi előljáróság elhatározta egy népkönyvtár létesitését.

— Ez igen hasznos dolog — hagyta rá Keczeli uram.

— Nagyon örülök, hogy egy véleményen vagyunk. A népet oktatni, nevelni kell... Ugy gondoltuk, hogy ezt a könyvtárat részletekben állitjuk fel: az idén megcsináltatjuk a szekrényt, jövőre, ha addig élünk, megvesszük a könyveket és azután, ha megsegit az Isten, beszerezzük a népet is, amely ezeket a könyveket elolvassa. Első tehát a szekrény, amelynek elkészitésére ezennel felkérem Keczeli uramat. Meg tudná-e csinálni karácsonyig?

— Mért olyan sürgős?

— Azért, mert ujévkor bíróválasztás lesz és igy nem biztos, hogy az uj biró kifizeti-e majd azt a könyvszekrényt, amit a régi biró rendelt. Ezért kell sietni.

— Most már értem jegyző urat. Meglesz karácsonyra, én mondom. És mekkora legyen az a szekrény?

— Itt vannak, kérem, a méretek: a magassága négy méter, a hosszusága hat, a vastagsága pedig kettő ötven.

— Hatalmas alkotmány lesz.

— Igen, az előljáróság abban az esetben, ha nem kapunk ingyen könyveket a kormánytól, valószinüleg gabonát óhajt elraktározni benne... És még valamit: elől, az ajtajában üveg legyen arany diszitéssel... Tehát karácsonyra.

— Meglesz, ha mondom...

Még aznap hozzá is fogott a munkához. Először az udvarban gyalulta a deszkákat, de később, amikor hidegre fordult az idő, átalakitotta mühelynek a nagyszobát. Itt igen kellemes volt dolgozni, a duruzsló kályha mellett, a pipafüstben.

Ezen oknál fogva ott ült Keczeli uramnál egész napon át a szomszédság, kicsinyek és nagyok egyaránt, mert a meleg kályha igen jó dolog télen, főleg akkor, ha azt a más szenével fütik. Keczeli uram mulatságos kérdésekkel vagy tanulságos történetekkel szórakoztatta a vendégeit.

Például azt mondja:

— Tudja-e kend, sógor, hogy mi a külömség a Szahara, a Niagara meg az asszony között.

— Nem én.

— Hát a Szahara: sivatag, a Niagara: zuhatag, az asszony pedig: ingatag...

Avagy:

— Mondja, komám uram, ha kend babot ültet a kertjében, akkor mi terem ott?

— Valószinüleg bab.

— Jól van. És ha kend aranyat ültet, akkor mi terem ott?

— Semmi. Az arany nem csirázik ki.

— Téved, komám uram. Ha kend aranyat ültet a kertjében, akkor ott — terem a szomszéd, hogy ellopja az aranyat...

Igy mulattatta Keczeli uram az öregeket. A fiataloknak ellenben mesélt az egyszeri borbélyról, aki véletlenül elvágta a vendége orrát s ijedtében leejtve a borotvát, elvágta a lábáról a nagyujját is; a baj csak most kezdődött: a levágott testrészeket ugyanis forditva varrták oda, ugyhogy a szerencsétlen embernek attól fogva mindig le kellett vetnie a cipőjét, hogy kifujhassa az orrát... Avagy elmondta annak a mérnöknek az esetét, aki a Lánchidat készitette s amikor készen volt vele, leugrott onnan a Dunába, mert észrevette, hogy a hidfő oroszlánjainak nyitott szájából hiányzik a nyelv... De leginkább a rátótiakról szeretett beszélni, akik például templomot épitettek, de elfelejtettek ablakokat csinálni rája; ezen azután ugy akartak segiteni, hogy zsákokba gyüjtötték a napfényt, amit bevittek a templomba...

A gyerekek jókat kacagtak ezeken a félszegségeken, de Keczeli uram leintette őket:

— Ezt nem azért mondtam el nektek, hogy nevessetek rajta, hanem azért, hogy lássátok, milyen nagy állatkertje van a jó Istennek és mennyi szarvatlan marha szaladgál benne.

Igy hamarosan eltelt az idő s jött a karácsony.

— No, Keczeli uram, készen van-e? — kérdezte a jegyző.

Keczeli uram válasz helyett bevezette a jegyzőt a nagyszobába: ott állt, fényesre mázolva, a padlótól a menyezetig érő könyvszekrény.

A jegyző egy pillanatra elsápadt, azután a hasát fogta, ugy kacagott.

— Talán nem tetszik a jegyző urnak? — kérdezte Keczeli uram, rosszat sejtve. — Pedig pontosan a rendelés szerint készült: a magassága négy méter, a hosszusága hat és a vastagsága kettő ötven. Elől, az ajtókban, üveg, arany diszitéssel. Nem jól van talán?

A jegyző már fuldoklott a nevetéstől:

— Nagyon is jól van minden, drága Keczeli uram. Csak azt mondja meg... hühühü... csak azt mondja meg, hogyan fogja kivinni ezt a ménkünagy szekrényt ezen a kicsiny ajtón?...

B. F.

ŐSZI FUTTATÁS

Tulajdonképen egy hangulatos, méla versikével kéne kezdeni, hogy aszongya, itt az ősz, költöznek a fecskék, hullanak a levelek, ésatöbbi. De ilyenkor valami szégyenkezés féle fogja el az embert, utóvégre nem szép dolog el enni a lirai költők elől a falatot, szegényeknek alig várják már az őszt, hogy beállithassanak az obligát őszikével és most még a cikkiró is bitorolja az ő vadászterületét?

Aki nyomban szembetünik: sőt szemet szur: a *gesztenyesütő nénike*. Ott strázsál a sarkokon, megannyi élethü kópia, mind feketében, akár a varjak, kendősen, hajlott háttal, a kis kályha fölött gubbasztva, nyakában tábla: »Friss a maróni!« Mint valami játékbaba, amelyből egyszerre több hasonló darabot csináltak, ugy telepedtek a sarkokon, hogy össze lehetne téveszteni őket. Számolgatja, fogdossa, szurkálja és örökösen rendezgeti a gesztenyéit, szinte fáj a szive, amikor jön egy vevő és hamm! bekapja szép barnára sült csemegéit.

Az állatkertben és a nagy parkokban programmszerüen, pontosan, akár a halálos itéleteket, hajtják végre a hangversenyeket. Nyilvános, kerti hangversenyek. Szabad bemenet. De az idő hüvösre fordul, kőd van, a park néptelen és Beethoven szimfóniáját csak a lombjaikat hullató fák és a madarak, nevezetesen a pávák és a gyöngytyukok hallgatják áhitattal. Igen jó publikum. Odacsrakoznak a pavillon köré, kimeresztik fekete szemeiket, szétteregetik a tollaikat, mint önagysága a régi jó időkben a sleppjét és fürdenek a zene hullámaiban. Muzikális tyukok. A karmester a végén meghajol, már csak csupa szokásból is és a verebek taps helyett heves csirippelésbe fognak. A muzsikusok megértik a madárnyelvet, barátságosan bólogatnak a kopaszodó fák felé és a páváknak a vonóval integetnek.

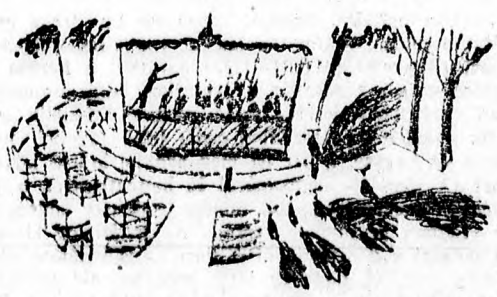

Aki a váltakozó időjárást kedveli, az örül az ősznek, de mit szóljon hozzá a szegény ember, akinek

nincs átmeneti — hogy a téliről ne is beszéljünk — kabátja? Busan rója az uccákat, náthás szegény, szobája fütetlen, mit is tehetne mást? Leül a járda közepére és lógatja a fejét, a békebeli konflis paripák fatalizmusával, hogy iszen majd csak lesz valahogy, mert az ugy még sosem volt, hogy valahogy ne lett volna...

Hát nem a sors iróniája, hogy tőle, a hektikástól kérnek:

— A tüdőbetegek javára — rázza az orra alá a perselyt egy bájos kis lány.

A kislánynak nincs tüdőbaja, hálaisten, ezt látni pirospozsgás arcáról, ő csupán a jótékony mentő szerepére vállalkozott, amikor utonáll és vállalja a viszszautasitó, haragos, kellemetlen arcokat. Mert nem elég, hogy azt mondják: »nem adok!« de ráadásul még ciccó, epés szellemességekkel traktálják a szegény jótékonykodókat.

— Nekem is hiányzik a fél tüdőm — jegyzi meg flegmával a kabátnélküli ember és köhög egyet, szivből, hogy lássa a kicsi, csakugyan igazat beszél.

Milyen kinos jelenet, mikor egy embertársunk, aki különben szemrevaló, sőt ha jobban megmozdana, csinos embernek is nevezhető lenne, azt mondja, hogy éhes. Hogy:

— Kérem én már két nap óta nem ettem!

A gyomra korgása a másik uccáig hallatszik és vele szemben áll egy jóllakott ember, akin pompás bunda feszül, vastag óralánca, jómód és polgári kényelem ri le a pocakjáról. Szerencsére közibük robog egy autó és ezt a pillanatot arra használja fel a jóember, hogy elillan, akár a benzinfüst.

A járdának is megvan a maga külön egyéni élete. Mondhatnám: szezon élete.

Önagysága legfrisebb őszi kreációkkal lejt végig a korzón. Nyomában az obligát aszfaltbetyár, aki illetlen bókokat sugdos a füleibe. A többi nők irigykedve nézik. Nem a toalettje miatt. A betyár miatt. Elvégre

a mai nehéz gazdasági viszonyok mellett nem mindenkinek jut egy aszfaltbetyár, ez a müfaj mintha kissé kihalóban lenne, a betyárokat kivonták a forgalomból, jóutra tértek, avagy őket is a nyomor tizedelte meg? Kivesznek, akár a bölény, ugy kell bánni velük, akár a himes tojással, mert mindjárt megsértődnek. A multkor is, önagysága márcsak csupa szokásból is rárivalt az egyikre:

— Takarodjon, maga aszfaltbetyár!

És a hiu fráter komolyan vette a dolgot, visszavonult mindörökre!

Utánpótlásról pedig a várcs — igen helytelenül — nem gondoskodik.

Jobbérzésü, figyelmes férjek direkt szerződtetnek aszfaltlovagokat, akik hitvesük nyomába szegődnek, hogy aztán a molett mamuska otthon elpanaszkodhessék:

— Hallatlan! Ma megint a sarkamban volt egy aszfaltbetyár!

Viszont ha elmarad az ipse, önagysága szemrehányóan vonja felelősségre a férjét:

— Ábris, te elhanyagolsz!

Nemsokára lehull az első hó, ez azonban mit sem zsenirozza a vadnyaralót, aki máig sem hagyott fel a nomád élettel és künn táborozik a nagy Duna mentében, alkalmi vigwammjában. Naponta leussza a maga

pár kilométerjét, evez, sütkérezik a kései napfényben és nem akarja tudomásul venni, hogy a kalendárium már rég tul haladott a nyári időszámitáson.

— Milyen jó időnk van! — mondja és a viharedzett család versenyt lubickol az immár hüs hullámok között.

Dresszben futkároznak a parton, a környék népének élénk csudálkozására, akik azt hiszik, hogy tán a nyomor vitte őket rá erre az életre...

Egyetlen dolog van ami becsalja őket a bünös város falai közé: a futball!

— Ma meccsnap van! — szól a papuska, mire a viharedzett familia felkerekedik és benyomul a városba.

Amerre vonulnak: összecsődül a nép apraja, nagyja. Nyomukban pusztulás. Akár a tatárjárás, ugy huznak át a környéken. Az elővigyázatosabbak kaszával, kapával védekeznek ellenük.

Végül pár szót a lirai költőről, aki mint emlitettük, most költi az őszikéket, csendesen ül a fészkében és mivel a rágcsálók fajtájához tartozik, szájában a félig megzabált ceruzával, dicskoszoruval a homlokán, mélán és feltünés nélkül ihlik...

Az ő verse nélkül nem is lenne érvényes az egész ősz!

Fényes Jenő:

A dal

A dal legyen egy gondolat,
de röpke mint a szó,
ha nem üllan egy perc alatt,
ha több mint pusztán gondolat,
már nem is lehet jó.

Csak hintse meg, érintse meg
a lelked ahol fáj
és menjen, tünjön gyorsan el
mert jaj az ész ha felfigyel
s egy dalt még ott talál.

Tiller Ferenc:

Őszi arany

Kertünk vége őszi aranyból
A táradt nap sárgán barangol,
Piros papirból font az ég.
Csönd. A rőzse vörösbe' ég...

Legyez puhán a függöny ránca
Lágyan hullámzik bus szél tánca.
Tul a palánkon erdő sárgul.
Levél pereg a béna ágrul:

Két ujjam aléltan babrál
A szál virágon gomblyukomon
A kertben léptem várja valaki.
Lobogva, némán gyul az orom.

Tükös tüzekbe, fátylas tömjén
Libeg fölötte szent imába.
A nap hamuszin tógát öli s én
Magamnak sugom: mindhiába!

TÖRTÉNELEM APRÓ TÖRTÉNETEKBEN

Tisza Kálmán

(1830—1902)

Hegedüs Loránt, a jeles publicista és financember (szül. 1872-ben) jegyezte föl, hogy gyermekkorában besompolygott egyszer reggel öt órakor (az álmából fölébredve) apjának, Hegedüs Sándornak, a kitünő közgazdasági irónak és később kereskedelmi miniszternek (1847—1906) a dolgozószobájába, s csodálkozással látta, hogy az *még* dolgozik, tervez, számol és jegyezget az iróasztalánál. Loránt nem merte háborgatni a dolgaiba elmerült politikust, visszament a szobájába és ujból lefeküdt. Apja, a nagy munkaerő, ellenben azon éjjel egyáltalában nem feküdt le és nem aludt egy percig se, reggelinél pedig elbeszélte, hogy min dolgozott az éjjel.

— Összeirtam, — mondotta, — hogy mennyi fölöslegeset költ el évente az ország. Majd megmutatom Tiszának, s bebizonyitom neki, hogy ha ezeket a kiadásokat törli a budgetből, akkor olyan költségvetést terjeszthet a Ház elé, amely teljesen deficitmentes.

Aztán persze a dolgai után látott, bankokban fordult meg, a szerkesztőségben járt s bizottságokban elnökölt meg ülnökölt, s családját csak késő este látta viszont a vacsoránál. De a kitünő férfiunak nem volt valami jó étvágya s kedvetlenül mondta:

— Kárba veszett az éjjeli fáradságom. Tisza azt felelte az előterjesztésemre, hogy: szép, szép, de hát a teóriák szürkék, Magyarországon éppen a fölösleges kiadások azok, amelyeknek a törléséről legkevésbbé lehet szó.

A kiválóan gyakorlati államférfiu nyilatkozatában rejlő igazságot később Hegedüs Sándor és Hegedüs Lóránt a maguk ügykörében is tapasztalták. Az előbbiből kereskedelmi, az utóbbiból pénzügyminiszter lett, s természetesen ők se tudtak szabadulni a fölösleges kiadásoktól, amelyekről Voltaire találóan mondta egyik szatirájában: *Le superflu, chose très nécessaire.* (A fölösleges, az csak az igazán szükséges.) Egyébaránt a divathölgyeknek s általában a mondan világnak is egyik jelmondata.

Prosper Mérimée

(1803—1870)

a *Colomba* és a *Carmen* hires irója, életének utolsó évtizedében állandóan betegeskedett s a telet mindig Cannes-ben töltötte, ahonnan rendesen április végén tért vissza Párisba. Történt azonban, hogy 1867-ben kellemetlenül hüvös volt a május-hónap, s még az olyan családoknál is, amelyeknek a tagjai mind egészségesek voltak, füteni kellett. A már éppen nem fiatal (64 esztendős) Mérimée sokat szenvedett akkor a váratlan hidegtől, s keservesen panaszkodott miatta akadémiai tagtársainak és Institut-beli barátainak. Ezek közül azok, akik természettudományokkal foglalkoztak, megmagyarázták neki, hogy ilyen fagyos idő évszázadonkint kétszer és mindig körülbelül ötven esztendős időközökben fordul elő, hogy 1816-ban volt utoljára ilyen idő, s hogy most mintegy ötven évig nem fog ennyire leszállani a hőmérő.

Mire Mériéme tréfás haraggal kiáltott föl:

— Mily pech-es ember vagyok! Nekem *kétszer* kellett ezt az abnormis időjárást átélnem!

Aztán meg mosolyogva tette hozzá:

— De ha vesszük, szerencsés is vagyok, mert nagyon valószinü, hogy *harmadszor* nem kell rajta keresztülesnem. 1916 májusában már nem fogok füttetni...

A finomtollu iró három évvel s néhány hónappal e nyilatkozata után (1870 szeptemberében) meghalt. A sedan-i kapituláció és barátnőjének, Eugénia császárnénak a bukása még siettették a törékeny szervezet összeomlását.

Montesquieu

(1689—1755)

Charles de Secondat, baron de La Brède et de Montesquieu, — igy hivták a világhires publicistát, lord Chesterfield (1694—1773) barátját, a *Perzsa Levelek* kitünő irójáť. Ez a szatirikus könyv, amelyben sok szellemességgel és maró gunnyal kritizálja korának politikai és társadalmi életét (első nagyobb müve) tette őt hiressé, s bár irt még azontul kitünő könyveket (A rómaiak nagyságáról és hanyatlásáról, a Törvények szelleméről, stb.) mindig csak ugy emlegették: a »Lettres persanes« szerzője. Az irodalmon kivül — a polgári s a társadalmi életben — is kiválóan elmés férfiu volt, és könnyen járta meg az, aki polémiába keveredett vele, — rendesen a rövidebbet huzta. Ez a sors érte egy tudományos ellenfelét is: P. René Joseph de Tournemine tudós jezsuita pátert (1661—1739), akivel nyilvános vitába kellett bocsájtkoznia. Mikor látta, hogy a polémia (persze nem az ő részéről) kevésbbé előkelő fordulatot vesz, a következő nyilatkozatot tette közzé:

— Mivelhogy Tournemine tisztelendő ur és én azelőtt jóbarátok voltunk, de ujabban ellenségekké lettünk, arra kérem a t. c. közönséget, hogy abból, ami rosszat ezentul egymásról irunk, el ne higyjen egy szót se.

Ezzel a szokatlan »nyilttéri közlemény«-nyel aztán a polémia véget is ért. Hogy kinek volt igaza a vitás kérdésben, akkor se tudta meg senki. Mert Montesquieu attól a naptól kezdve elhallgatott, s az ellenfele is kénytelen-kelletlen abba hagyta a vitatkozást. Nem akarta kitenni magát annak, hogy »egy szót se higyjenek« abból, amit mond.

A felek a párbaj után nem békültek ki, — irták volna a lapok másfélszáz évvel később.

II. Miklós

(1868 1917)

Az ugynevezett »békecár«-ról el lehet mondani, hogy a »pech«-nek is cárja volt. A legtragikusabb sors érte, melyet csak a legnagyobb drámaköltő, az Élet, gondolhatott ki. Őszintén óhajtotta a békét, az ő kezdeményezésére ült össze Hágában 1899-ben a békekonferencia. Ezzel a békeakkorddal fejezte be II. Miklós cár a 19. századot s már néhány év mulva azzal kellett inaugurálnia 20-ikat, hogy háborut viseljen Japán ellen, egy további évtized mulva pedig belekeveredett a világháboruba, amelyben senki se vesztett annyit mint ő.

Korának leghatalmasabb uralkodója sohase volt boldog, mert mindig érezte, hogy »nincs és nem is lehet szerencséje«, s a környezete is »halvégzetes« embernek tartotta, akit üldöz a szerencsétlenség. Talán még Ferenc Józsefet (1830—1916), ezt a szintén sorsüldözött fejedelmet se érte annyi csapás mint a minden oroszok cárját. Álljon itt ezekből egy kis gyászbokréta.

Koronázási ünnepségén, amelyet örömnapnak képzelt ő és minden hive, a Chodinszkij-mezőn a nagy tolongásban, amelyet lelkes tisztelői idéztek elő, nem kevesebb mint kétezer muzsikot nyomtak halálra. Pár évre rá Kievbe utazik a cár s egy hajó a szemeláttára fullad háromszáz utasával a Dnyeszterbe, háromszáz cárhü ember, akik azért sereglettek ott össze, hogy láthassák és éljenezhessék szeretett uralkodójukat. Nemsokkal ezután együtt utazik vonaton egyik kedvelt miniszterével Lobanoff herceggel, aki a szomszédos kupéban hirtelen meghal. Leghőbb vágya volt, hogy fia szülessen (mert mindig ugy érezte, hogy nem él sokáig), de az Égiek nem teljesitik ezt az óhaját, — egymásután születnek a gyermekei, de *mind leány*, s csak az ötödik lesz fiu, aki — ujabb csapás! — a születésétől kezdve életképtelen, és sohase lehet cár. A családi élet csendes örömeit többre becsüli a hatalomnál és a történeti névnél, — ettől is megfosztja a sors, a felesége sulyos idegbetegségbe esik, örökké szomoru s mosolyt csak az csalhat ajkára, ha egy Rasputin nevü szélhámos (1872—1916) hóbortos és veszedelmes tanait hallgathatja. Az örökbéke uralmáról ábrándozik s türnie kell, hogy politikai cselszövők »beleugrassák« a japánok elleni háboruba, amelyben rengeteg hajója és több százezer embere pusztul el. E háboru lezajlása után természetszerüleg jöttek a forradalmak s az azokkal járó merényletek, vérengzések és tömegmészárlások.

Hogy a világháboruban mi történt a szomoru cárral s annak szerencsétlen családjával, mindenki tudja.

*

Érdekes anekdotát beszél el Paléologue »A cár országa a nagy háboruban« cimü érdekes emlékirat kitünő szerzője II. Miklós cárról s a most emlitett Sztolipinről.

1909-ben történt, hogy Sztolipin valami sulyos belpolitikai rendszabályt javasolt a cárnak. II. Miklós révedező arccal hallgatja meg az előterjesztést, azután közömbös mozdulatot tesz, mintha mondaná:

— Nem mindegy, hogy mit csinálunk?

De ezt csak gondolja, valósággal igy nyilatkozik:

— Nekem semmi se sikerül, bármihez fogok. Hiába, nincs szerencsém... És aztán az emberi akarat oly tehetetlen, — minden a sorstól függ...

Sztolipin épp oly bátor és határozott jellem volt, mint aminő ingatag és gyönge természet a cár-ura, és energikusan tiltakozott annak fatalisztikus felfogása ellen.

Ekkor a cár azt kérdezte tőle:

— Olvasta a Szentek Életét?

— Igenis, Felség.

— Tudja azt is, hogy melyik a születésem napja?

— Hogyne, Felség! Május hatodika.

— Nos hát, Arkadjevics Péter, ez *Jóbnak a napja is.*

— Bravó! — kiáltotta Sztolipin. — Igy hát Felségednek az uralkodása dicsőségesen fog végződni, mert Jób, aki a képzelhető legkegyetlenebb megpróbáltatásokat megadással türte, végül megérte, hogy boldog lett s áldásban, jóllétben fejezhette be szomoruan indult életét.

A cárt nem győzte meg ez a finoman kigondolt vigasztalás. Bánatosan mondotta:

— Higyje meg nekem, hogy ez nálam nem lesz, nem lehet igy. Több ez bennem sejtelemnél. Mély meggyőződésem, hogy még nagyobb csapások várnak rám. Itt e földön nem nyerhetem el jutalmamat. Sokszor alkalmaztam magamra Jóbnak e mondását: »Mert amely félelemtől féltem, az jöve reám; és amitől tartok vala, az esék rajtam!«

Valóban ugy történt minden, amint a cárok és az emberek legboldogtalanabbja előre megsejtette.

Az összes indiánus törzsek legfőbb főnöke, a százhétéves White Horse Eagle üdvözli a Bácsmegyei Napló olvasóit

Irta: Govorkovich János

Bécsnek illusztris látogatója van. Az *Osage* indiánus törzs legidősebb tagja, az összes indiánusok között a legidősebb és mint ő maga mondja, az *egész világ legöregebb embere*, a törzsek elismert uralkodója, a százhét esztendős *White Horse Eagle* (magyarra fordítva fehér-paripa-sas) világkörüli körutján, most itt tartózkodik Bécsben, *Wa-The-Na* királynő kíséretében és Amerikából magukkal hozott titkárjuk társaságában.

Az *Osage* az indiánus törzsek legelőkelőbbje, elődjeinek a családfája messze benyulik a huszezer éves történelemre vissza tekintő indiánus nép eredetébe, viszontagságos életüket, magas színvonalu kulturájukat, de vérengző harcaikat is ötezer éves emlékek igazolják. A történelemnek minden betüje vérrel van irva és gyilkos fegyverrel bevésve a nemzetek testébe, de annyi vér, annyi *drágakő, víz* talán sohsem folyt, mint Amerika őslakóinak idejében, ahol egy-egy népünnepélyen ezer számra vágták ki a *drágakövet*, a szivet, élő emberek melleiből, a rabszolgaságba hajtott ellenséges törzsek legyőzött harcosaiból, hogy leskalpolt koponyáikból magas hegyeket emeljenek rettenetes isteneik haragjának az enyhitésére.

Ha ma egy régi amerikai arisztokratikus törzsnek a főnöke ugy köszönti a gőgös európai embert, *mint ahogy engem* köszöntött ma a Fehér Sas: *»üdvözlégy testvér!«* ezzel a köszöntéssel jellemzi legjobban egy dicsőséggel teljes mult utódja, a jelen emberének demokrácia felé hajló együttérzését, a megtört hatalomnak az uralkodó hatalomhoz való kényszeredését...

A bécsi Burg hatalmas épületének első emeletén most rendezik be az Amerikából származott néprajzi gyüjteményt és ennek legérdekesebb részét az indiánusok történetével összefüggő tárgyakat. Ez a munzeum még el van zárva a nagy közönség elől és mégis az igazgatóság elhatározta, hogy ma megnyitja egyetlen egy látogató előtt. Ez a látogató a Fehér Sas. A látogatás hirére nagy tömeg verődött össze és kiváncsi csoportokra osztva elszéledt az előcsarnok, a diszes márványoszlopos kupolacsarnokban és a muzeum földszinti termeiben. Egy részük a második emeleti márványkarzaton helyezkedett el, ahova az esztei muzeum termei nyilnak.

A százhétéves király

Elterjedt a hir, hogy a tiszteletbeli indiánus király, akinek az Egyesült Államok kormánya hagyományos tisztelettel meghagyta a cimét, beszédet fog intézni a közönséghez és egy Amerikából ideszakadt indiánus táncolni fog a fejedelem előtt. A látogatás idejét fél tizenegyre mondták be, a percek mulnak, a közönség kiváncsisága türelmetlenségbe csap át. Végre hallatszik az egzotikus vendég autótülkölése. A muzeum igazgatója, a hivatalnoki karral kilép az uccára, hogy fogadja a ritka vendéget. A kocsiról leszáll a *Fehér Sas*, vele együtt *Wa-The-Na* királynő, utánuk a titkár.

A közönség élénk érdeklődéssel és *hoch*... üdvrivalgással fogadja a királyt, ez felemeli a karját az olasz fasiszták módjára és anyanyelvén válaszol az üdvözlésre:

— *Hau-Ko-La!*

Az igazgató angol nyelven, az idegenek óvatosságával lassan ejtve ki a szavakat, üdvözli a vendéget, *Fehér Sas* hibátlan angolossággal válaszol neki. Csokoládébarna, egy századév által rancba szedett, szőrtelen arca, viharedzett archőre, az ezeréves tölgyfa kérgére emlékeztet. Éles, de jóságos tekintetét rászegzi az őt fogadó urakra és egymásután barátságosan nyujt nekik kezet.

Magas növésü, termete erőteljes, mozdulatai biztosak és amint felfelé megy a lépcsőn, fáradságot el nem áruló járásából nem lehet kivételesen magas korára következtetni. Ez a viszontagságokban megedzett faj dacolni látszik a korral, a vénség nem tud vele megküzdeni és a jelek szerint még sok évet fog vállaira venni az öreg arisztokrata, mig az aggkort eléri, mig eljut a végső határig, ahova *apja százegyvenhét és anyja százharminchatéves korukban érkeztek.*

Az uralkodó nemes jelensége, öltözetének festőiessége mély benyomást tesz a nézőre. Magas lábszárait *pantallon* szabásu nadrág fedi, két oldalán fehér és vörös gyöngyökkel kirakott, egymás mellé sorakozó háromszögekből álló széles sávokkal. Felső testén barna bőrkötös függ bő ujakkal és gazdag vékonyra *metélt* lecsüngő *bördisszel*. Mellét és vállait nagyszemü gyöngyfüzérek ékesitik drágakövekből, tarka színükkel különösen festői látványt nyujtva, a gyöngysorok között násfaszerü drágakövekkel kirakott nyakláncok, brossok ékesitik a mellét. Fejét sárgás színü főkötő fedi és ezen az impozáns szárnyakból alkotott korona, az indiánusok tipikus fejdisze. De a mi rangját jelzi, a nyaka körül függő gyöngygallérhoz hasonló homlokszallag, ez helyettesiti az európai királyi koronát.

Wa-The-Na királyné homloka körül ugyanilyen jelvényt visel. A fehér alapu gyöngyszallagon felváltva szines csillagok és horogkeresztek vannak kivarrva. A bécsi nép nem jártas az ősnépek ornamentikájában és nem ismeri a horogkereszt eredetét. Nem tudja, hogy ez a motivum milyen gyakran fordul elő a keleti népek diszleteiben és félreérti a jelentőségét. Ez a félreértés késztet egy mellettem álló hölgyet a megjegyzésre, aki férjéhez fordulva mondja:

— *Schau, er ist auch ein Hackenkreuzler..*

Ez a hölgy, aki valószinüleg szintén ehhez a fajszeretet prédikáló, de más fajok ellen érzett gyülöletet érző szektához tartozik, nem ismeri *Fehér Sas* nemes gondolkodásmódját, amelyről különben én magam is csak később személyes érintkezés által győződtem meg: az ő elve, hitе, az egész emberiséget felölelő szeretet, legfőbb vágya a béke. Talán csak egy dolog van amit nem szeret, amitől irtózik, amit megvet, ez a háboru.

Az igazgató átkiséri előkelő vendégét a termeken. A királynő gyengéd hódolattal támogatja férjét. A királynő azelőtt százszázalékos amerikai asszony volt, most nemcsak a férje törzsének a viseletét fogadta el, de neki ajándékozta legnemesebb érzelmét, az asszonyi hüséget. Mint később megtudtam ő a *big chief* második felesége és harminchat éve osztja meg fenséges férje sorsát, akinek első *felesége tiz fiu és nyolc leány gyermeket ajándékozott* és ezek közül, ami jellemző az indiánus faj szivósságára, *még valamennyi él*, elszórva az Egyesült Államok különböző városaiban. A legidősebb »fiu« a trónörökös most *hetvennyolc éves.*

Az igazi és a szalonindián

A csoporthoz még egy indiánus csatlakozik. Első pillanatra impozáns jelenség. Széles sastoll koronája valódi, épen olyan mint a törzsfőnöké, de ha ruházatát közelebbről szemléljük rögtön felfedezzük benne a szinházi embert. A teljesen indiánus módra szabott nadrág és bluzból hiányzik az értéket megadó nemes anyag, a bőr. Rikitó piros selyem a ruha anyaga, bár festői, de *talmi*. És még egy szin van ezen az emberen ami nem valódi, a bőrének a szine. Ez a sárgára festett európai tipus, aki az igazi fajember mellett elég groteszkül hat, annál inkább feltünteti a másiknak a nemes eredetét. Indiai módon a szivét érintő gesztussal és indiai szóval üdvözli a királyt, avval az általános köszöntéssel amire később engem is megtanitott a királyné.

— *Hau-Ko-La.*

A *big chief* arcán nagy jóság terül el a mikor kezét nyujt neki és egy pár barátságos szót mond az anyanyelvén. A »szalonindiánus« szintén ezen a nyelven felel, de azután gyorsan angolra forditja a beszédet. Én most közvetlen mellettük állok és végig hallgatom a párbeszédet. Az indiánussá vedlett európai, aki modern asszonyainkhoz hasonlóan kendőzés által akarja elérni a faji szépséget, de akinek ez az igyekezete megint csak azt az eredményt mutatja fel mint a mi asszonyainké: elcsufitja különben egészen csinos arcát, elmondja, hogy évekig élt Amerikában az indiai törzsek közelében, ismeri a szokásaikat, megtanulta a táncaikat és most boldog, hogy bemutathatja ezt a táncot a fejedelemnek.

— Én is nagyon örülök ennek az alkalomnak, — mondja *Fehér Sas* és ismét a szivét érintő mozdulattal üdvözli az álindiánust.

Miután az igazgató végig kalauzolta a földszinti termeken a fejedelmet, az előcsarnokba térnek ahol már előre elkészitett ülőhelyek várják őket.

Békepipa, indiántánc a Burgban

A szalónindiánus aki eddig udvariasan hordta Fehér Sas után a békepipát, meghajlik előtte és a pipát az ölébe helyezi. Azután szertartásosan köszönti, amit az öreg ép oly ünnepies mozdulatokkal viszonoz. A rendezők szétválasztják a közönséget, hogy helyet adjanak a táncosnak. A fenséges pár fenn ül a lépcsőfokon elhelyezett székeken, mellettük jobb oldalon a muzeumi igazgató a hivatalnoki karral, balfelül tiszteletteljes tartással a magántitikár, körülöttük a nép. És megkezdődik a tánc, az ismert szenvedelmes, temparementumos nemzeti indiánus tánc, müvészies gesztusaival, a lábakat egymás elé rakó, félig álló, félig guggoló hajlongásaival. A tánc elárulja táncosának köznapi foglalkozását. Bizonyosan mint táncos került Amerikába s foglalkozásának köszönheti, hogy most egy indiánkirály előtt táncol.

A közönség kivácsian lesi, mikor gyujt rá az öreg király a békepipára a táncos müvész iránti barátsága jeléül. De ez a szertartás elmarad. Ebben a kegyben őfelsége valószinüleg csak uralkodókat szokott részesiteni.

A produkció végével a táncos a fönséges ur elé járul, indiánus módon üdvözli őt és angol nyelven megköszöni a kegyet, amelyben részesitette.

A törzsfőnök jóságosan és kegyesen mosolyog, nagyon örült, hogy a táncos felelevenitette nemzeti erejét és köszöni neki ezt az élvezetet. Azután ismét

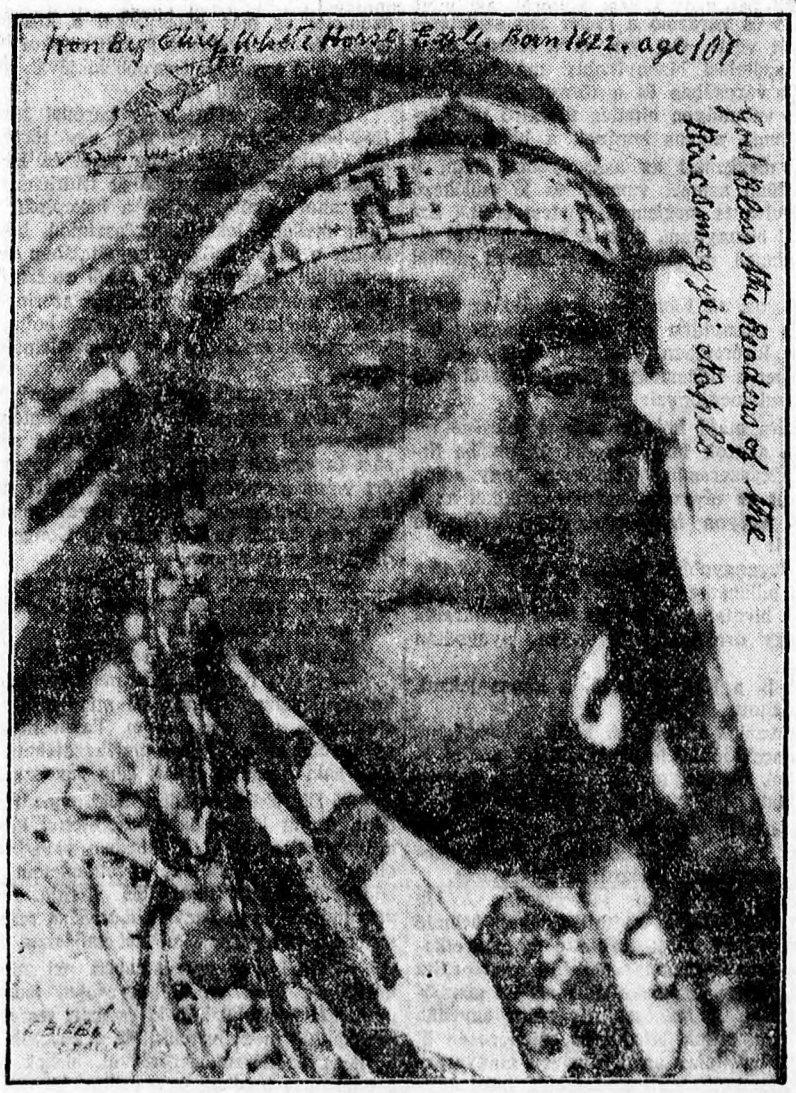

lent a csoport és megkezdődik az elmaradhatlan fényképezés. A fényképész néhány felvételt készit az illusztris párról azután megindulnak a belső márvány csarnok felé, ahol köralakban elhelyezett régi római és görög szobrok tanuskodnak az antik müvészet

örökkévalóságáról. Most alkalmasnak találom az időpontot és megkérem az igazgatót, hogy mutasson be a fenséges urnak, akit a Bácsmegyei Napló nevében megakarok interjuvolni.

Az öreg uralkodó rendkivül kedvesen szorit velem kezet és meghiv, hogy látogassam meg lakásán, a Bristol szállodában. Bemutatom neki a feleségemet, aki felhasználva a gyengébb nemnek a férfiak által biztositott privilegiumát megkéri Fehér Sast, adjon autogramot.

— Nagyon szivesen, de ez a hely most nem alkalmas erre, hanem látogasson meg Madam a férjével és örömmel fogom a kérését teljesiteni.

Most felfelé indulnak a lépcsőkön az első emeleti indiánus néprajzi gyüjteményt megtekinteni. Utánuk tódul a nép, de a *muzeum hivatalnokai udvariasan* visszatartják őket.

— Az első emeleti termek még nincsenek berendezve, a közönségnek nem lehet bemenni. A big chief látogatása kivételes, magántermészetü. De tessék türelemmel lenni, a fejedelem nemsokára visszatér és beszédet intéz a közönséghez.

És az emberek kivácsi türelemmel várnak. Nem sokára leszól az első emeleti karzatról az egyik teremőr:

— A big chief kéri a közönséget, hogy a hozzáintézendő pár szót csendben hallgassa végig. És elcsendesül a *moraj.*

Isten áldása legyen a bécsieken

A márványkorlát mögött összegyült hivatalos személyek csoportja fölött kiemelkedik a törzsfőnök hatalmas alakja. Amint ott áll a diszes csarnok karzatán, elmosódik körülötte az emberhullám, sastoll koronája beárnyékolja az elsimuló vonalakat és az uralkodók által alkotott márvány keret közbefogja a bukott dinasztia késői vendégét, a királyt, a ki eljött a császár hajlékába, ahol nincs többé házigazda. És megszólalt az öreg sas.

— *Testvéreim, férfiak és asszonyok. Eljöttem közétek, hogy megnézzem a ti szép városotokat, eljöttem ide a muzeumba, ahol annyi sok szépet láttam és örülök, hogy eljöttem és köszönetet mondok nektek a figyelemért amelyben részesitettetek. Isten áldása legyen rajtatok és az egész bécsi népen.*

És felemeli a jobb karját üdvözlésre, mintha áldásra emelné.

— *Hau-Ko-La!*

De a bécsi nép nem érti az angol beszédet és nem ismeri az indiánus üdvözletet. Csak némán néz az agg fejedelemre, és ő, mintha megértené a néma kérdést még egyszer a magasba emeli jobb karját és elkiáltja:

— *Hoch! Hoch!*

Erre azután kitör az általános *hoch*-kiáltás. Lelkesen tombol, kalapot lobogtat a nép akit most az ősi *német szó sziven talál és utat nyit a szivükbe az idegen fejedelem számára.* De sokan csalódottan kérdik:

— Mi haszna, ha nem érthettük a szavát, miért nem beszélt németül?

— Mert nem tud, mondják mások.

Legközelebbi szomszédaink hozzánk fordulnak és kivácsian kérdezik, hogy mit mondott az öreg ur? Leforditom nekik a pár szót, amit különben enélkül is elképzelhetnének és egyik a másiknak adja át a királyi üzenetet:

— *Isten áldása legyen a bécsieken*

Látogatóban a big chiefnél

Délután azután feleségemmel eleget teszünk a meghivásnak és jelentkezünk a Bristol szálloda portásánál. Kérdezi, *hogy milyen nevet jelentsen a big chief* titkárának?

— A nevemet hiába mondanám meg, azt ugy sem ismerik, hanem mondja meg egyszerüen, hogy itt van az a jugoszláviai *Gentleman,* akit a big chef ma délelőtt felszólitott a látogatásra, a jugoszláviai magyar lap munkatársa. A portás feltelefonál.

— Tessék felfáradni.

Elébünk jön a szmokingos titkár és betessékel a szobába. A szoba egyszerü szállodai szoba, nyitott ablakai a Ringre néznek, kivül autótülkölés, villamoskocsi robogás és pokoli zaj. De a nyugovóra készülő nap csendes mosolyt küld a zsivajon át a Fehér Sashoz. Ugyanaz a nap, amely százhét évvel ezelőtt születés helyének a szikláját melegitette. Azt a sziklát amelyre mint Wa-The-Na királynő mondja, a törzsfőnököt világra segitő orvos és varázsló a Fehér Sas születésének az eseményét véste. Ott van ez a felirás, ez a sziklába vésett születési bizonyitvány ma is Coloradó állam egyik városában és a törzsfőnök büszkén hivatkozik rá, ha valamilyen hitetlen ujságiró megkérdi, hogy hol vannak magas korának a bizonyitékai.

A big chief megismeri az asszonyomat, mint ő maga mondja kitünő szemei vannak és jó emlékező tehetsége évek mulva is megismeri a »testvéreit.« Ezt különben nem kell bizonyitani, mert a királynőjétől elkért arcképre minden nehézség és szemüveg nélkül irja rá:

— *God bless you, all Vienna* — Isten áldása önön, egész Bécsen. És odanyujtja az arcképet nagyon barátságos mosoly kiséretében. Mondom, hogy én is szeretnék egy képet a Bácsmegyei Napló olvasói számára. Erre ravaszul megjegyzi:

— Erre a célra majd kölcsön adja a felesége.

Én ebbe nem akarok belenyugodni és tovább firtatom a dolgot. Egyszersmind megkérem, hogy adjon bővebb információt az olvasóim számára, akiket az ő magas személye nagyon fog érdekelni. Wa-The-Na királyné közbeszól:

— Ezt most legnagyobb sajnálatunkra nem teheti a *big chief,* minden pillanatban várjuk az autót, egy club estélyére vagyunk hivatalosak, hanem tessék idefáradni holnap délután egy órakor, akkor *aztán* nyugodtan elcseveghetünk.

És már szól is a telefoncsengő, a kapus jelenti, hogy az autó előállott.

— De nem zavarjuk a *lunchnél* kérdi a feleségem.

— Nekünk nincs időnk ebédelni, mondja a királyné, minden percünk el van foglalva, mi csak testvéreink számára élünk.

Tiszteletteljesen elbucsuzunk, a big chief megcsókolja az asszony kezét, engem szivére emelt kezekkel köszönt és barátságosan megrázza a kezemet.

Másnap délután egy órakor jelentkezem. A *big chief nagy* karosszékben ül, a nyitott ablakon beömlő nap sugarai alatt. Börköntösét levetette és szövetkabát van rajta, de összes gyöngysorai és ékszere rajta függ. Fején óriási kerek szalmakalap a szélén gömbölyü bojtokkal diszitve. A fenséges pár nincs egyedül, egy bécsi hölgy van náluk látogatóba, átellenesen ül Fehér Sassal és kifogástalan angol nyelven magyarázza, hogy fia nem tarthatta meg az igéretét, mert ágybanf fekvő beteg.a azért ő jött helyette.

Mikor a big chief engem észre vesz, barátságosan int.

— *Good after-noon my brother* — jó napot testvérem.

A királyné megkér, hogy foglaljak addig helyet mig a férje elintézi a hölgy kihallgatását, azután társalogni kezd velem. A királynő termete magas, a kora is az, bár bizonyosan lánya is lehetne a férjének. Fejét dércsipte fehér haj födi, arcának barázdái elárulják éveit.

Megkérdem az öreg urat, hogy tetszik neki Európa, Bécs?

— Európa nem uj előttem, — mondja, Bécset nagyon szeretem, különösen a lakosságot, kedves, jó testvéreimet. Valamikor nagyon sokat utaztam, ismerem egész Amerikát, Chinát, Japánt, Indiát és Európát. Mikor még fiatal voltam 1887-ben, még csak hatvanöt éves, részt vettem Victoria angol királynő jubileumán, aki nagyon kedvesen fogadott. Erre az ünnepségre az amerikai kormány küldött, ahol nagyon jó összeköttetéseim vannak, mert a *vörösbőrüek* és a *halvány arcok békeapostolának tekintenek,* aki emberszeretettel igyekeztem mindig a két törzs ellenségeskedését megszüntetni és más népfajokkal a közeledést lehetővé tenni. Ez az igyekezet hozott egykor össze a mult, a történelem egyik legnagyobb lakjával, a dicsőnevü *Lincoln Ábrahámmal is.*

Elmondja aztán, hogy európai tartózkodása alatt 1889-ben alkalma volt *még egy történelmi* nagysággal közelebbi érintkezésbe jutni, ez Bismark volt, aki heteken át vendégül látta őt fridrichschafeni kastélyában, ahol együtt sziták a békepipát Ez a békepipa most mellette fekszik az asztalon, hosszan elnyujtva és bár a nagy fonöknek egyáltalában nincsenek harcias szándékai most még sem ebből eresztgeti a békefüstöt, hanem modern amerikai szokás szerint *kurta angol pipából.* Mellette fekszik érdekes botja, reám nézve kétszeresen érdekes, mert szenvedelmes botgyüjtő vagyok.

— Megengedi, hogy megnézzem?

Felém nyujtja, és mialatt szemlélgetem a népies müvészettel belevésett zöldesbarna szinnel átitatott sast és egyébb indus diszitéseket, megkérdem mennyiért volna hajlandó nekem átengedni? Mert az én gazdag gyüjteményemben van ugyan mindenféle példány az indus bottól kezdve egész a Congo-ból származóig. de ilyen még nincsen.

— Testvérem, — mondja, ennek az ára megfizethetetlen. Ez családi ereklye és több mint nyolcvan éve van az én birtokomban.

— És még soha sem hagyta el?

— Soha. Egyáltalában nem vesztek el és nem felejtek el semmit. Hogy ez mindig igy lesz-e, tünődik elmélázva, azt nem tudom. Talán majd ha megöregszem, elhagy majd az emlékezőtehetségem, de most még hála istennek emiatt nem panaszkodhatom.

— Big chief, mondom neki, engedjen meg egy kérdést. Amint látom ön elöszeretettel kéri isten áldását a testvéreire. Most is *istenben* való bizodalmát árulta el és miután ebből azt következtetem, hogy meggyőződése a *montheismus* felé hajtja, másrészt pedig ugy tudom, hogy öseinek a vallása *polytheistikus* volt, szabad-e kérdeznem, milyen valláshoz tartozik.

— Én hiszek egy istenben, aki mindnyájunk felett uralkodik, mert az az egyesület, melynek tagja vagyok ezt feltételül köti ki és *mert* testvéreim ezt mindnyájunktól megkövetelik, de leginkább azért mert ez a meggyőződésem. Azonkivül, hiszek a természetben, a napban, a holdban és a csillagokban.

És itt bőven beszélt arról a testvéri szövetségről, amelyhez tartozik.

Miután pedig egyesületi tagságról volt szó megemlitette, hogy most Berlinből jött Bécsbe, ahonnan egy kirándulást tett Drezdába a Rotary Club meghivására. ahol a Club vendége volt és az alapszabályoknak megfelelőleg a tiszteletére adott bankett után előadást tartott az indiánus törzsek történelméből és kulturális intézményeiről.

Ő a legfőbb etikai alapon álló egyesületnek a tagja, természetesen tiszteletbeli tagja és mint mondja, engem érdekelni fog, hogy milyen tagsági jegye van a »*Breakfast Club*« tagságának az igazolására. Avval aztán kigombolja a köntösét és elővesz egy bőrbe kötött névjegy nagyságu kis okmányt. Felnyitom: benne nehéz szinarany lemez van, amelyen a club elnöksége müvésziesen vésett betükkel igazolja: *Big chief White Horse Eagle* tiszteletbeli tagságát.

És most megnyilatkozik a régi törzsek utódjának az aranyimádása, amely még abból az időből származik amikor nemzete duskálhatott ebben a nemes fémben, amikor még embernagyságu szobrokat és disztárgyakat készitettek belőle és megtöltötték velük királyaik kincstárait. Kedvteléssel mondja a nagy ősök utódja:

— Vegye a kezébe, milyen nehéz.

Ezt adták neki a régi gazdagságból, ennek az aranynak a ragyogása maradt meg régi dicsőségből.

A királyné két vastag albumot hoz elő: a törzsfőnök európai utjának emlékeit. Megható az asszonyi gyengédség amellyel megőrizte az összes lapok cikkeit amelyek erről a szereplésről beszámolnak, a sok fényképet ahol a big chief előkelő európai férfiakkal, diplomatákkal és társaságban szereplő emberekkel együtt szerepel, sőt a világutazók gyengeségéhez hiven még azokat az étlapokat is eltette amelyek a tiszteletükre rendezett bankettekről szólnak.

Az indián uralkodó szivesen eljön Jugoszláviába is

Megkérdezem, nem látogatnak-e el Jugoszláviába?

— Ha önök meghivnak szivesen eljövök. Ezt talán ön kezdeményezhetné.

A királyné megmagyarázza, hogy a big chief annak a kormánynak vagy egyesületnek a költségére utazik aki őt vendégül látja. A kapott ajándékokat pedig törzsének kulturális céljaira fordítja. Erre megjegyzem:

— Nekem sajnos nincsenek olyan összeköttetéseim, hogy ezt kieszközölhetném. De ujabban nálunk is megalakult a *Rotary Club,* amelynek én is tagja vagyok és mindenesetre megemlitem a vezetőségnél a magas vendég látogatási hajlandóságát.

Most a titkár egy nagyobb társaság látogatását jelenti. Az órára nézek, már teljes két órája időzöm itt. Felkelek, hogy eltávozzam, de a királyné visszatartaz ablak mellett álló székre mutat: foglaljon itt helyet mig ezek eltávoznak. Egy nagy amerikai cég bécsi képviselője vezet be négy szép fiatal leányt. Az öreg gavallér kedvteléssel legelteti rajtuk a szemét, azután mindegyiknek megcsókolja a kezét. A lányok nem beszélnek angolul és a vezetőjük adja elő kérelmüket. És előkerül *négy* Kodak fényképező készülék. Fehér Sas felhuzza börköntösét, fejére teszi sastollas koronáját és pózba vágja magát. Látszik, hogy megszokta ezt a helyzetet. A hölgyek arca sugárzik az örömtől, végtelenül sajnálják, hogy az öreg sassal nem tudnak beszélni. A felvétel után elbucsuznak, most az én kérésem kerül sorra.

— A Bácsmegyei Napló olvasói, bizonyosan nagy megtiszteltetésnek vennék ha a *big chief* kegyes volna nekik az arcképén üdvözletet küldeni.

Kissé vonakodik. Nem is tudná a lap nevét leirni.

— Az a legkevesebb.

Kiveszem a zsebemből a lap egy példányát és felajánlom neki látogatásom emlékéül. Ez megnyeri tetszését, megkéri a királynét, hogy adjon egy szép nagy fényképet, leül és öreg betükkel ráirja, miközben élesen szem előtt tartja a lap *cimét:*

— *Hon. Big chief White Horse Eagle. Born 1822 age 107.*

God bless the readers of the Bácsmegyei Napló

Az aláirás hitelesitéseül pedig odarajzolja törzsének a jelvényét egy sastollat, kis pajzsszal fedve.

Azután a királyné irja alá:

Queen Wa-The-Na. A főnök iránti tiszteletének a jeléül egészen apró betükkel.

Megköszönöm a kegyes fogadtatást és miután a királyné lelkemre köti, hogy megküldjem nekik azt a lapszámot ahol a cikk meg fog jelenni, barátságosan elbucsuzunk.

Engleski E&M Magazin
Strossmayerova 10 Vuka Karadžića 18
elsőrendü különleges divatáruház és férfi szabászati müterem
BEOGRAD
Vuka Karadžića 18, Telefon 24-98
Férfiruha és fehérnemü mérték után elsőrendü, valódi angol anyagból, előkelő szabással és legfinomabb kidolgozásban. BURBERRY, Weaterproof, Trenchscoat, ulszterek, utazó és sportruhák, lumberfelöltők urak és hölgyek részére. NICKY-féle feltünő izléses nyakkendők.
12909

Eszti és Guszti

Irta: Gergely Boriska

A szombatok lajtorjája egyre jobban növekedett az időben, mialatt apró kis történés foszlányok tükreiben nézegettük a szaporodó évek felé haladó Esztikét. Utja egyszerü volt, gyermeki és csak bárányfelhőkkel komorodó, mialatt megértéssel és féltve kisértük figyelemmel öntudatlan lépteit az előrefutó esztendők nyomán. Esztike a gyermek gondatlanságával lépegette át a szombatok ünnepi lépcsőit és maga mögött hagyott mindent, ami nem nőtt szorosan az életéhez. Ezek ugy maradnak el, mint egy elviselt cipő, elnyütt ruhadarab, kanyaró, betegség és teleirt füzet.

De vannak dolgok, melyeket nem hagyhatunk el, végig kisérnek minket botorkáló életünkön. Talán hogy végül a mi akaratunk döntsön ezek sorsa fölött. Ezeket vagy leszedjük magunkról mint egy ránk tapadó bogáncsot a cserjés után, vagy magunkhoz öleljük mint az életünk szükséges tartozékát. A fájdalom megismerése az, amikor ezeket a kérlelhetetlen végzet tépi le szivünkről, megsemmisitve bennünk gyökérszálait.

Az Időben haladva senki se mehet olyan büntetlenül és ártatlanul, mint a térben. Ha Zeppelinen átrepüljük a földtekét a megismerések tökélletességig felfokozott gyönyörében van részünk. De ha az élet az időben haladva ad tapsztalatokat és megismeréseket nekünk, azok vajmi ritkán okoznak gyönyöröket.

Minél messzibb jutottunk az időben, annál kevesebbet.

Ezzel a mélabus megállapitásokkal még nem akarom előkészteni a nyájas olvasót Esztike sorsának szomoru fordulására. Esztike csak tizennyolc éves!

Eszti tizennyolc éves...

Ebben a korban az ifju vágyak tavaszvirágtól lombosak és kelyhet tárnak a misztikumok befogadásának és élik a szép csodát az érzelem hintán lebegve, mint liliom a karcsu szárakon.

*

Esztinek sok unokatestvére volt és ezek közül a Guszti hovédönkéntesi egyenruhában állitott be egy szeptember eleji napon Gártan Izidorékhoz. A megérkezés pillanata roppant szenzációs volt.

Nagytakaritás volt. Ez azt jelenti, hogy ami rendszerint a szobában szokott lenni, az most mind kint van az udvaron. Mamuskának szokása időnkint a butorokat is szellőztetni. Székek, asztalok, ágyak, kis szekrények amiknek nacht-kaszli volt a nevük, szertestül voltak az udvaron, a fiókok mind tárva, hogy lélekzetet vegyenek a szép, mesélő hangulatu alkonyatban.

Eszti az asztalra fektetett párnákat öltöztette tisztába amikor megnyilt a kapu és megjelent egy katona. Eszti látta, hogy uri katona ez és rémülten sugta a párnákat püfölő Mamuskának:

— Jaj, valaki, vendég jött...

— Azt tudtam. Majd »van« egy nagytakaritás, amikor nem jön váratlan vendég.

Mamuska kezében megállt a poroló, Esztiében összegyürődött a vasalt cilha és egyáltalában minden müködés megállt az udvaron. Mintha egy láthatatlan száj ráfujt volna mindenre és eloltotta vele a mozgást. Megmerevedett az udvar mindenestül a várakozás szent csodálatában.

A katona pedig jött egyre beljebb, egyre mosolygóbban és a mozdulatlan mamuskához fordulva kérdezte:

— Nem ismer meg a néni?

— Nahát, ez a Guszti! Szervusz fiam, de megváltoztál.

Mamuska már nevetett és megigazitotta a bluzát és a haját is félre simitotta homlokáról.

Nusi és Rózsi is előfutottak és a Guszti csókolózott mindenkivel szépen sorra. Mikor végül Esztikéhez ment, akit utoljára hagyott az üdvözlésben, annak csak a kezét nyujtotta:

— Szervusz Esztike...

Eszti le volt forrázva. Dermesztő hideg ült a szivére és különös félelmes zsibbadás. Nem tudott válaszolni és alig tudott a megjelenéstől lélekzetet venni. Jól látta. Nusival és a Rózsival is csókolózott... Csak épen vele nem. Mit jelent ez?

Mamuska bevezette a szobába Gusztit. A butorok tüneményes tempóban kerültek vissza illetőségi helyeikre. Jó tiszta szagu volt a szoba és a vendég ült az ebédlő asztalnál édes apával.

A lányok sürgősen tisztálkodtak a konyhában és ekkor mondta Éva néni a segitő asszony:

— Ez csinos fiatal ember, ezt válassza Rózsika kisasszony ne azt a melák Károly urat.

— Hogyisne, ez az enyém — szaladt ki Eszti száján erre a szó és olyan hevesen fordult meg a mosdótól, hogy végig spriccelte a szappanos vizzel a fényesen sikált fazekakat.

*

Kiszaladt a szó no, ámbár az illető szemtelen Guszti nem csókolta meg őt érkezéskor, ami érthetetlen, tekintve az előzményeket.

Az előzmények döntő fontosságuak voltak elanyuyira, hogy Rózsi is respektálva azokat, nem lepődött meg az Eszti bejelentett igényjogosultságán Gusztit illetőleg.

Az előzmények dióhéjbeli tartalma leitár szerint:

HORNIMAN'S TEA

AZ IGAZGATÓTÓL A GYAKORNOKIG

Nincs ital, amely frissitőbb, nincs ital, amely jobban megfelel a modern üzleti élet követelményeinek: a nehéz, felelősségteljes munkát végző vezető részére épenugy, mint alkalmazottaknak, a kik szellemileg és testileg tevékenykednek, mint a világhirü Horniman's tea.

Ha felfrissülésre áhitozik, ha munkája világos és nyugodt gondolkodást kiván, igyék csak egy csésze frissitő és kellemesen ható

HORNIMAN'S TEÁT,

amely a munkáját nagyban megkönnyiti.

Horniman's tea minden üzletben kapható. A világ minden országa részére külön csomagolásban és különböző nagyságban, hogy minden igény kielégithető legyen.

Három képes lev. lap és egy levél, amelyet a negyedik ravasz hangu képeslap előzött meg.

A három képeslap egyszerre futott be, a Hit, Remény és Szeretet csodálatosan szép lány alakjában szimbolizálódott rajtuk. És titok irással, amelyet egy régi vakációs nyáron Gusztitól tanult Eszti igy gyuróddtak át a jelszavak: Hiszek... Remélek... Szeretek...

Esztinek nagy izgalmat szereztek ezek a rejtélyes szavak. Mit akar ezzel az a Guszti? Közöttük nem történt soha olyasmi mint például a Bandival, vagy Ernővel vagy a bolondos Simonnal, aki azt irta: Kedves Esztikém, vigyen el az ördög és az ördög legyek én...

Ezek mind rokonfiuk voltak és házasságról beszéltek akkor.

Ahogy most erre gondolt, egyszerre jeges félelem fogta el. A Simi, az meghalt. Az Ernő is meghalt... és a Bandiról akit öt éve nem látott azt mondják, beteg... Ja, és a Lajoska is meghalt...

És ha valaki vőlegény az is meghalhat, vagy ha férj lesz belőle akkor is?

Nem, ilyen buta gondolatok mellett nem lehet megállni, hiszen mindenki csak nem hal meg, kivált egy katona akinek tauglich egészsége van.

Az a negyedik képeslap az költészet volt igy:

Valakit szeretek, értse meg az akit illet...
Ha megérti az akit illet, örül aki irta...
Valamit kérek, hallgassa meg az Isten...
Ha meghallgatja Isten, boldogok leszünk ketten...
Aztán harmadnap befutott egy levél.

Alkonyat volt. Az uccamenti akácfákon gyerekek böngésztek másodvirág után és Esztinek dobták le. Ekkor jött arra a Mátyás bácsi levélhordó fáradt lépésekkel és meglátva Esztit kotorni kezdett a táskában. Aztán egy levelet adott át.

Levelet...

Garten Eszti urleánynak saját kezébe...

Saját kézbe. És levelet. Neki cimezve.

Nagy uj gyönyörrel nézte forgatta. Eszti most kapott életében először levelet.

Erősen szürkülött már, kihalt volt az ucca, Eszti még egyre csak olvasott olvasott...

Mese, szin, illat, ábránd, vágy, rajzott a betükben, mint turbékoló galambok a szivére szálltak.

Hogy a Tisza partján él egy kis szőke leány és a nagyvárosban küzd, tanul egy szegény diák, hogy egyszer érte jöhessen és közös fészket rakjanak, mint turbékoló galambpár....

De — jaj — mire végül kezében van a megváltó diploma és rohan a bálványkép után, a tiszaparton már üres a fészek. A kis lány elrepült, más párja lett...

Esztike nem is vette észre, hogy megkönnyezte ezt a szomoru történetet. Ámbár falra festett ördög az egész és e mesét lehet másképen is elképzelni bizony.

És Eszti megirta a választ:

Igaz, hogy él a Tisza partján egy szőke lány. Csend van. Minden alszik, minden álmodik. És álmodik a szőke lány is. Egy diákról álmodik. A diák azt igérte egyszer visszajön és a boldogság szekerén viszi magával... És várt a lány... Várt, várt... Nyiltak az orgonák, elhervadtak az orgonák... Sokszor nyiltak és sokszor hervadtak el... és a fiu nem jött... Mást ültetett maga mellé és a szőke lányt a Tisza partján felejtette... És a Tisza csak folyik mint az élet tovább...

*

— Kisérj Esztike a vasuthoz — mondta másnap délután Guszti, akinek állomáshelyére kellett utaznia.

Eszti fölvette a meggypiros ruhát a selyem gallérkával és a vastag szőke fonatokat végig engedte a hátán. Ünnepélyesen de egy kis fanyar daccal kisérte a Gusztit, aki »ugy« irt és mégis csak vele nem csókolózott épen.

Egy suszterinas haladt el mellettük és gunyosan röhögött:

— Haha, az önkéntes ur komisz bakancsban!

Guszti arca elpirult. Eszti nem értette miért. Igen csinosnak találta Gusztit és sejtelme sem volt róla mi az a komisz bakancs.

— Esztike bizonyára csodálkoztál, hogy nem csókoltalak meg érkezésemkor. Levelemben kifejtettem veled szemben tanusitott érzelmeimet és céljaimat. Igen boldoggá tettél édes és okos válaszoddal és én ugy tisztellek, olyan tisztának akarlak tudni, hogy amig egymásé nem leszünk Isten és ember előtt, nem akarlak ajkaimmal érinteni...

És Guszti beszélt igy még soká soká, amiből Eszti csak foszlányokat értett meg. Végtelen respektussal ment a csodálatos beszédü ifju mellett némán és szótlanul. Már majdnem a vasutnál voltak, amikor Guszti mondta:

— Mind ez, amit rövid vázlatban ismertetni óhajtottam veled reményteljes jövönkről, szerelmünkről és mindenről ami ezzel összefügg, nem lehet addig befejezett tény, amig a te oldaladról is nem tapasztalom a hajlandóságot. Igy, ha mindvégig hallgatsz, ugy érzem mindez részemről meddő akarás...

Eszti szoruló érzéssel kutatta a szavak zavaros értelmét. A kis falusi lány ugy érezte mintha Jókai Kárpáti Zoltánja csöppent volna életébe épen ugy nem értette Guszti szavait, mint a Kárpáti Zoltánét se igen. Vergődött. Érezte valami mondani kell, mert itt fontos dolgokról van szó, a Guszti olyan komolyan beszél, nem látja az embereket, akik elmenve nézik őket és azt sem látta, hogy a lányok is nézik, és Eszti most ezzel volt elfoglalva épen. Egy ismeretlen szó hangzott el Guszti ajkán, amire feleletet vár, de hát mi az?

— Mi az hogy »meddő«? — kérdezte.

Guszti elpirult. Nézett Esztire szótlanul. Épen az állomásra értek. Az ujságárustól lapott vett és Esztinek nyujtota amig az erszénye után nyult. Eszti böngészte a lapot:

»Egy tizenhárom éves rövid szoknyás lányka védtelen helyzetével egy kalauz vissza élve, legdrágább kincsét elrabolta — olvasta hangosan az érdekes hirt és mondta:

— Vajjon mit rabolhatott el az a kalauz? Biztosan a fülbevalóját....

Guszti ekkor megint elvörösödött. Esztin furcsa kényelmetlen érzés futott át, mert Guszti igen sajátságosan nézte őt. Aztán ott, ahol pedig mindenki látta, magához ölelte félkarjával és mondta:

— Csodálatos gyermek vagy...

A vonat berobogott és a *fehér* kendő viszontlátást igért.

Nem irok több komédiát, mert átéltem a háborut — mondja Nusics Braniszláv

A háboru óta nem irt meg semmi komikus témát — Háromfelvonásos tragédiáját játsszák a napokban Beogradban — Nusics nyilatkozata uj darabjáról

A beogradi Nemzeti Szinház hosszu előkészités után a napokban hozza szinre *Nusics* Braniszláv uj darabját, amelynek *Nagyhét* a cime. Nusics, a szerbek rendkivüli tehetségü bohózatirója, akinek éles meglátó szeme van az emberek gyöngéi, kicsinyességei iránt, aki olyan kacagtató közvetlen, meleg humorral gunyolja ki pompás komédiáiban a közélet visszásságait, a mesolygő, nevető, gunyolódó kedvü Nusics Braniszláv ezuttal általános meglepetésre *tragédiát irt, nem bohózatot.* Valóban irodalmi szenzáció, hogy Nusics élete alkonyán, közel félszázados bohózatirói müködés után most először lép ki egy tragédiával. Érthető és természetes, hogy minden kulturember ebben az országban lázas kivánesisággal várja a premiért, amelyen az öreg Nusics, mint fiatal tragédiairó mutatkozik be.

Nusics minden darabja előtt ontani szokta a nyilatkozatokat, amelyben ismertette darabja tárgyát, gondolatait, célzatait stb. Erről a tragédiáról azonban senki se tud semmit. Nusics ezuttal néma volt. Mindössze annyi szivárgott ki felőle, hogy a *Nagyhét* a nagy albániai visszavonulás idejében játszik Most végre megjelent Nusics első nyilatkozata a *Nagyhétről,* amelyet a beogradi *»Vreme«* szerkesztője előtt tett és ebben a nyilatkozatban ez az igazán nagy iró olyan mondatokat mond, amit meg kellene hallani mindenkinek az egész nagy világon. A finomtónusu, melleghangu és nagy gondolatokkal telitett nyilatkozatot egész terjedelmében itt adjuk:

— Kérem önt, uram — igy kezdte Nusics — ne tekintse ezt valami nagy szenzációnak, vagy különös jelentőségü eseménynek. Nehéz elmondanom, mennyire deprimál engem még a róla való beszélgetés is. Nem tudom képes leszek-e egyáltalában jelenlenni a *Nagyhét* prömierjén. A *Nagyhét* előttem ugy áll, mint felujulása a legtragikusabbnak, amit csak átéltem életemben, és nem tudok szabadulni a hatásától.

— A *Nagyhetet* még tizenkét év előtt irtam, még a párisi emigráció idején. Megirtam egyszerre, nagy rohanással, egy benyomás alatt, nem tettem le a kezemből a tollat mindaddig, amig az egész nem volt készen, kikerekitve, átjavitva, befejezve. És, sietek hangsulyozni, egyáltalában nem csináltam semmiféle pretenzióval, nem gondoltam arra se, hogy afféle »kaszszadarab« legyen, sem valami nagy irodalmi esemény, sem társadalmi szenzáció. Egészen szerényen, egész közönségesen, mint ahogy minden őszinte ember leirná fájdalmát és küzdelmeit.

— Ami a legfontosabb, a közvetlenség annyira abszolut, hogy nem vethetik a szememre, amiért a formában kötetlenebb, spontánabb voltam. Albániát átéltem és átéltem olymódon, hogy e tragédia emléke még ma is elbágyaszt, komor gondolatokra kényszeriti, kétkedésre vajjon az valami rendkivüli volt-e, vagy valami nagyon egyszerü bennünk, valami ami bele tudott önteni testünkbe és lelkünkbe annyi erőt, annyi kitartást, annyi önfeláldozást. És bár már akkor ezeknek az elgondolásoknak a hatása alatt megirtam az *»Ezerkilencszáztizenöt«*-öt, még is ugy éreztem, hogy ez nem elég.

— A *Nagyhét* és az *Ezerkilencszáztizenöt* motivumai ugyanazok, de a tárgyaik különböznek. A *Nagyhét* nem felmagasztalása azoknak a szenvedéseknek, amelyeket átéltünk és amelyet irodalmi formába próbáltam önteni. Ellenkezőleg annak a másik szenvedésnek pillanatát tükrözi, a hazánkba, lerombolt tüzhelyeinkhez, a romokhoz való visszatérés szenvedéseit. A fő hős, miután feláldozta egészségét, bátorságát és erejét a nagy müért, visszatér a feldult tüzhelyhez és megtudja, hogy amit alkotott és amit tett nem megmaradt, hanem azokért, akik jönni fognak. Belátja, hogy neki küzdeni és elbukni kellett és utódai hosszu idő és uj szenvedések után élvezik a háboru és azt közvetlenül követő idők erőfeszitéseinek gyümölcsét. Az ő szenvedései nem olyan fáradalmak, amelyek kifizetődnek. Ez nem számla, nem dijazásért végzett munka. Őt megölik, hogy mások élhessenek. Nem élvezetre jött vissza, hanem belátta, hogy igen sok tennivalója van még és meg kell halnia anélkül, hogy láthatná jutalmát.

— Azt akartam bebizonyitani, hogy mindez óriási idealizmus és önzetlenség volt és hogy ez olyan tett, amely a természeti törvény és önfeláldozás legnagyobb bizonyitéka marad, tette azoknak, akik alapjában tiszta emberek, igaz emberek, önzetlenek és nagylelkűek maradtak. Ebben van a darab tragikuma is, valamint annak morálja. Mint ahogy valamikor a nagy mesterek — müépitők, nagyszerü alapitványokat épitve, tudták, hogy elevenen befalazzák magukat és elpusztulnak ezután a munka után, mégsem menekültek el, nem rombolták le az épületet, hanem annál szebbre, annál fenségesebbre épitették, minél inkább tudták, hogy abban fog kiégni a királyi gyertyaszál. Az erőfeszités édesebb, ha azért életet kell áldozni. És itt nincs mást mit mondani. Ez a darab gondolata és ez az értelme mindannak, amit a háborus generációk dolgoztak és alkottak. Másoknak és nem maguknak. A jövőért és nem a jelenért.

— Azért irtam a *Nagyhetet* teljes közvetlenséggel és őszitséggel, mert ezzel a magam részéről is szerény, de őszinte és önzetlen munkát végezek, amely nem sok figyelmet fordit a forma törvényeire, mint ahogy azok a harcosok sem vigyáztak tettekben a formákra, hanem azt akarták, hogy cselekedetük őszinte és mindenkire hasznos legyen. Azért a darabnak ugyszólván nincs is bonyodalma, nincs benne semmi intrika. Meséje a végletekig egyszerü. Az első felvonás leirja, amint elhagyták a hazát, a második az átvonulást Albánián, a harmadik pedig a visszatérést.

— Hogy az őszinteség és közvetlenség világosabb legyen, és morális szempontból inkább igazolva legyen, az egészet erőink közönséges, becsületes, primitiv hordozóinak, a parasztoknak a körébe helyeztem. Ezért sem a tipusokban, sem az egész anyagban nincs semmi pretenciózus, semmi, ami egy széles alapra épitett komédia tarka szineire emlékeztetne. Itt-ott, magam is csodálkozom, nagyon modern találtam lenni a kifejezések erős őszinteségében és a friss képek és emlékek önmagamból való közvetlen átvételében. Igy például a második felvonást, az albániai átvonulást egész filmszerüen adta, sietősen, sok élénkséggel a személyekben és szavakban, és ugy tünik nekem, hogy egészen eltávolodtam a stilusomtól. Annyira sietek, hogy a szintetikus átélések és tulságosan elfoglalt egyének minél nagyobb teljességét és kerekségét állitsam a világ elé.

— Hogy ezt a darabot tiz és egynéhány éve a fiókomban tartottam, annak egyik oka az volt, hogy azt gondoltam, hogy nem kell mindjárt beszélni olyan eseményekről, amelyek ely közeliek, ugy véltem, kell bizonyos disztanc, hogy az eseményeket kevesebb fájdalommal és sóhajjal élhessük ujra át. Nem volt bátorságom, hogy az emberek szemére a fájdalom könnyeit kicsaljam — ez régi szokásom, a komikus szokása — hanem csak később, mikor az emlékek már kissé elhomályosultak és talán — Istenem, hisz emberek vagyunk — és ha már azok nagyrésze nem lesz itt közöttünk. Ez nem gonoszság, ez óvatosság, félelem, hogy a fájdalom ne legyen tulságosan hevesen felidézve hogy meg ne átkozzanak, szét ne szaggassanak a bátorságomért és a közeli szerencsétlenséggel való játékomért. De most a helyzet pszichologiai tekintetben sokkal jobb és már meg lehet ismertetni a közelmult legfájdalmasabb részleteit is. Egészen más a regény. Ott ezek a tekintetek nem annyira fontosak, mert a kép közvetlensége nem lehet olyan erős és plasztikus. De a jelenet: ez a felujult valóság. Itt látjuk az embereket, sőt az események valóságos képét, és át is éljük több intenzitással.

— A *Nagyhétnek* két alaptipusa van. Egyik a katona tipusa, aki küzd és alkot, a másik az öregek tipusa, aki bemutatja a nép minden természetes erősségát, az eszét, amely mindent helyesen, ösztönösen, a legnagyobb morállal, őszinteséggel és közvetlenséggel fog fel. Ezek viszik a darabot. És ezért — talán csodálkozni fognak rajta — a legkevésbé sem törődtem az epizódhelyzetek komikumával. — Valóságos csoda — fogják mondani — hogy ennyire tudtam magam visszatartani. De ez az őszinteség, a jelenetek őszinte visszaadása az életből papiron és szinpadon, hozzáadás, kokettéria, pretenzió nélkül. Azért a tizenkét év alatt soha eszembe nem jutott hozzáadni vagy törölni belőle valamit. Ugyanaz maradt, ami volt azon a közeli események erőteljes benyomásának rettentő éjjelén, azon az éjszakán ott Párisban, amikor a darab irása közben ért utól a hajnal. Ez a legigazabb müvem, ha már meg kell mondanom, a legőszintébb és lássa, a legtragikusabb. Nem lehet-e, hogy ez a sors keze?...

— Lássa kérem, az én személyes tragédiám olyan nagy és olyan mély, hogy magamba fojtottam, hogy *megöltem magamban a hajlamot és a vágyat, hogy komédiát irjak.* Ugy találtam, hogy ez profán, hogy ez blaszfémia, hogy ez az igaz őszinteség tagadása, hogy ez hazugság volna. Ezerszer mondtam magamban, hogy bünt követnék el és hogy mennyire méltatlan dolog ez egy iróhoz, aki él, aki mindezt átélte és aki elsősorban azt kell, hogy megfesse, ami legmélyebben hatott rá, és a legmélyebb hatást keltette benne. Azért én megátkoztam magamat is és azt a szörnyü hajlamomat, hogy a dolgok tömegét komikus formában fogom föl.

— Valami megérintett engem és azt kérdeztem magamtól: *van-e egyáltalán komikus elem a küzdelmek és szenvedések világában?* Van-e egyáltalában valami, ami képes kivezetni az embert a tragédiából, mint a komikum? Vajjon a nevetés a jellem potenciálja, avagy az csak egy villanás, amely jelentéktelen az örökkévalóságra nézve? Vajjon nem éppen a nevetés-e az emberi sors tragikumának bizonyitéka? És éppen mert bizonyiték, nem lehet az ideák eleme.

— Ez az elgondolás és — be kell ismernem — a mély depresszió érzelmemben kényszeritett engem arra, *hogy minél erősebben elgondoljam és elfojtsam azt,* azt, ami engem arra ösztönzött, hogy a nevetségeset keressem a világban és azt reprodukáljam. *Megöltem volna magamat inkább, de komikus motivumot nem fog többé feldolgozni agyam és kezem.* Azért a háboru óta minden látomásom, minden motivumom abszolut komoly volt. A *Lelenc,* a *Tribala Hercegnője* és végül ez a *Nagyhét* bizonyitékai ennek a hangulatomnak.

— Valójában — mindenki tudja — valamennyi bohózatomat, amelyet a háboru után előadtak, még a háboru előtt gondoltam el, vázoltam, dolgoztam ki és adattam elő. A világon semmi komikus témát nem dolgoztam ki, sőt el se gondoltam a háboru óta. Semmit. És mintha a sorsom üldözne, éppen most csakis komikus darabokat kérnek tőlem és ahányszor irodalmi ünnepet rendeznek nekem, mindig a komédiámból állitják össze a programját a *háboru óta.* A sors ujja! És higyjék el, hogy ez fáj nekem. Nagyon fáj, mert tudom, mert nem vagyok abban a helyzetben, hogy ezt a komikus elemet feltámasszam a régi formában és mert egy nyomás van bennem, amely ezeket a ventillátorokat erősen lezárva tartják, talán örökre. Arra törekszem, hogy bebizonyitsam: a sulyos benyomások és emlékek ideje elmult és visszamegyünk a régi, vidám életbe. De nem birok szabadulni. Szenvedek.

— Most pedig, mivel látom, hogy sokat beszéltem, mivel *érzem, hogy tovább nem terjedhet ez a vallomás,* mégegyszer hangsulyozom, hogy ez az uj darabom teljesen őszinte, mindenben átélt és teljesen másmilyen, mint a többiek.

A MODERN
NYELVTANULÁS
NEM FÁRASZTÓ

ellenkezőleg napról napra növekedik öröme, mert

amint megkezdte a tanulást, már beszél is!

Nem a nyelvtani szabályok halmazát adja, hanem gyakorlati módszerrel irta

VUJKOVICS MARICA
SZERB-MAGYAR
nyelvtanát
Ara 30·— dinár

Kapható a Bácsmegyei NAPLÓ könyvosztályában

Vidéki szállitásnál 5 dinár portó

Fehér őszi rózsák

Irta: Karlócay

Szürke köd uszott a házak közé, ahogy haza jött a csorda a legelőről. Nagy kolompolással bandukolt a sok szarvas jóság a megszokott kapuk elé.

A száraz ősz finom pora fátyolozta a kopaszodó fákat s a tisztára meszelt házfalakat. A fojtó porfelhőtől mindenki menekült, még a Majcsinkáék is behuzódtak az uccáról, pedig ezek minden pillanatot kihasználtak, hogy künn lehessenek, nehogy egy mozzanat is történhessék a környéken az ő tudtuk nélkül. Most is csak éppen hogy behuzták a kaput — rést hagyván a kitenkingetésre.

A csorda mögött fütyürészö bojtár gyerek durrcgott nagyokat az ostorával. Hátul lépdelt a gulyás, éles szemmel figyelt egy kis kapura, kipödrött bajuszát simogatva, kutató tekintettel keresett valakit.

Majcsinkáék kapu résén is kivillog egy szempár — sóhaj száll az ajkról. — A szép gulyás legény nem erre, hanem a szomszéd kis kapujára figyel.

Egy sárga foltos, kajla szarvu nagyot bödül a kis kapu előtt. Oda ugrik a gulyás s megnyomja az ajtó kilincsét. Virágos kertre nyilt a kis kapu s a virágok között dudolt valaki.

— Megjött a Riska — szól be a legény s belép a tehén után. — Adjon Isten!

— Ejnye, de megijesztett Sándor — riadt fel bibort öltött arccal Piroska, Gallai Balázs egyetlen leánya.

— Pedig ez nem akarattal történt. Merre van apja ura?

— Kiment az ugarokba.

— Egyedül vagy gyönyörü szentem — ujongott fel a legény s boldog örömmel tárta ki karjait ölelésre.

A leány mint a lengö virágszál elsiklik tőle s szalad az istálló felé, hogy a bámuló Riskát a jászolhoz kösse.

Legény az ügyetlenségén beszankodva rövid köszönéssel a kapu felé tart. Nem gyermek ő, hogy kergetőzzön.

— Már elmégy? — Kérdé Piroska a jászol mellől kitekintve.

— Megyek, szól komoran a legény.

— Várj no egy pillanatot, jövök én is.

Akár egy életen át is — gondolta a legény, de másként felelt:

— Kitalálok a kapun magam is.

— Sándor — szólt az elősietö hajadon — mire való ez a viselkedés, hát nem tudod megérteni, hogy egyedül vagyok s bárki benyithat a kapun. Mit szólna, ha ölelö karck között látna.

— Persze, persze értem én. Hogyne érteném. Én gulyás volnék, édes apád pedig gazdálkodó.

— Nem igy Sándor. Édes apám nem büszke ember, hiszen ő is gulyás volt legény korában.

— Az olyan régen volt, hogy ő maga is elfeledte.

— Nem feledte biz el — feleselt a leány s rá mosolygot a legényre.

— Hát akkor mért nem engeded, hogy szóljak vele — mindig találsz kibuvót, s halogatod. Vagy magad is szégyenled a gulyás legényt?

— Félek töled Sándor, oly furcsán nézel rám.

— Mindennek te vagy az oka. Ha meglátlak nem birok a karjaimmal, hogy meg ne öleljelek.

— Nézd Sándor milyen szépek az öszi rózsák, ez itt halvány rózsaszinü, amott meg sárga — forditotta másra a szavakat a leány.

— Ha téged láthatlak nem nézek én a rózsákra.

— Sándor, holnapután halottak napja, kint leszek a temetőben.

— Én is ott leszek.

— Az őszirózsákat kiviszem édes anyám sirjára, majd ott találkozunk.

A legény rá néz az apró virágokra, sodrint a bajuszán s szól:

— Az uraság kertjében vannak szép őszirózsák, jó cimborám a kertészsegéd, majd attól szerzek belőle. Olyan azokból egy-egy, mint a frissen hullott hópehely s oly nagy mint az öklöm. Ha megvársz a kertvégén harangszó után hozok belőle...

Ekkor óvatosan megnyilik a kiskapu s kivánesian tekint be a szomszéd leánya, aki szomoruan látta, amint belépett ide a legény, de nem volt türelme kivárni a távozását.

— Mit csinálsz Piroska? Kiált be a kapun, majd meglepetést mimelve folytatja. — Á hát nem vagy egyedül?

Sándor befelé szitkozódik, átkozva ezt a kotnyeles faluszáját, legszivesebben kipöndöritené a kapun, de csak hallgat. Hamarosan azt sem tudja, feleljen-e ő vagy elköszönjön. Zavartan áll s forgatja a kiskarimáju kalapját.

Piroska sejtette a látogatás okát s kurtán szólt:

— Gulyás az édes apámat keresi én meg a virágágyást gyomlálom. — Jöjjön Sándor esetleg később, édes apám még nem jött haza. S ahogy a kapuig kisérte, odasug — várlak.

— Kivánsz valamit tőlem Zsuzsika?

— Nem... azaz, hogy eljössz estére Balogékhoz?

— Szivesen mennék, de ma koszorut akarok kötni, igy itthon kell maradnom.

— Hát akkor jól van — szervusz. — Ahogy kifelé indul, belép az öreg Gallay, mérges tekintete nem jót igér.

— Itt lefetyeltek, én meg arra várok, hogy kaput nyisson valaki.

— Isten hozta édes apám. Ne haragudjon, nem hallottam a kocsizörgését — mentegetődzött a leány.

A barátnő is megszólal:

— A gulyás volt itt, valami fontos dologban.

Piroska arca erre a váratlan beszédre égő pirosra vált. Mélyen lehajtott fejjel szaladt kaput nyitni.

— A gulyás? Melyik? — Kérdé Gallay Zsuzsát.

— A falu gulyása, Deli Sándor — kiabálta már a kiskapuból vissza a leány.

— Azt hittem az uraságé — mormolta maga elé az öreg s kiment behajtani a fáradt lovakat.

Mikor minden készség a helyén állt, Piroska már teritett asztallal várta édes apját. Leült az öreg s evés közben jut eszébe a gulyás, vajjon mit akar vele.

Piroska frissen fejt tejjel tartott az éléskamra felé, az öreg rászól:

— Mit beszélt a gulyás?

A leány majd elejti az edényt. Jaj, most mit is mondjon.

Az őszirózsák a holdvilág fényében feléje bólogatták illatos fejüket, ezeket nézte Piroska szótlanul.

— Ejnye, hát megkukultál?

— Nem édes apám, csak gondolkoztam. Sándor nem is édes apámat kereste...

— Hanem?...

— Csak a Riska előtt nyitotta ki a kis kaput.

— Hm... igen szives ember — köhint egyet Balázs gazda.

— Nagyon — kapott a szón Piroska, — meglátott engem, amint gyomláltam a virágágyást. Kérdezte minek ez a sok őszirózsa, s igérte, hogy sokkal szebbeket hoz, még ma este elhozza.

*

Sándor nagy csokor fehér őszirózsával karján leselkedett be a Gallay portára. Sehol senki. Kutató tekintete a kis kapu felé téved, ott áll valaki. Talán rosszul értette őt Piroska és nem a kert végében várja. Elkerül a kapu felé, majd hogy kővé nem mered, — küszöbön az öreg Gallay pipázik, háta megett áll a leány.

— Jó estét — köszön csendesen a legény.

— Adj' Ist', mérre van utad?

No Sándor most vedd elő a jobbik eszed. — gondolja a gulyáslegény.

— Hová viszed ezt a fehér takarmányt? Faggatja az öreg a szótlan legényt.

Piroska felel helyette:

— Mondottam édes apám, hogy nekem hozza Sándor. Koszorut kötök belőle édes anyám sirjára. Holnapután halottak napja lesz.

— Hm, persze, mondottad. — Nahát akkor kerülj beljebb fiam — lágyult el a hangja az öregnek.

Az őszirózsák illata kedves emlékeket borzolt fel Gallay lelkében. Ő is igy vitte valamikor a tarka virágokat s virágokkal a szivét, mint ezek itt most.

Becsukta a kiskaput, ledőlt a lócára az eresz alatt s nézte a csillagokat. Pipája zamatos füstjében mosolyogva hallotta a fiatalok susogását, kik a szobában koszorut kötöttek — illatos, fehér őszirózsákból.

Házasság, pajtásházasság, vagy próbaházasság?

A házasság mai formájában elvesztette misztikumát és nem tud egész életre szóló kapcsolatot teremteni — A „jazz-korszak“ uj együttélési formát keres

A világháborunak jellemre, erkölcsre és intelligenciára kiható nagy befolyása, az öldöklésből felfakadt atavisztikus vadság szomoru ösztönei nemcsak a nemzetek egymás közötti kapcsolataiban ingatták meg az erkölcsöket, hanem mindenütt megrendült a moralitás szilárd, polgári bástyája is. Visszafejlődött a jó érzés, a becsületesség és a szükölködés, az inség, a háborus csapások szabadjára engedték a bünözés hullámát. Az erkölcsi és a sexuális élet szinte korláttalan perverzitással ivelt át az öldöklést szankcionáló törvényeken s a ma és a jövő társadalmának élet-, halálproblémáit ez a borzalmas megrázkódtatás, valamint az azt követő forrongó idők átérzékelték.

A modern társadalompszihológusok szivesen sütik napjainkra a »jazzkorszak« bélyegét és a modern élet exhibicionizmusát a jazz kavargó, hangos melódiájában keresik, amelynek ütemére az uj asszony az uj erkölcsöt táncolja uj életfelfogássá. Amerikában a »flapper« tipus, Kemál modern Törökországában a bubifrizurás, fátyolnélküli, erősen intellektuális életet élő nő: a kor ideálja és az orthodoxia Chestertonjának nincs igaza, amidőn »vissza akar térni az elegáns Biedermayer hölgyhöz, aki fürtöket hord és illatszeres üvegcsét és egy kicsit akvarellt fest, egy kicsit olaszul pötyög, egy kicsit hárfázik, emlékverseket ir albumokba és értelmetlenségeket fest fára«. A ma nője, miután sorban állt a háborus üzletek előtt, margarint kent kukoricakenyérre, hadiszövetből készült kosztümöt hordott, sebesülteket ápolt, álmokat és vőlegényt temetett el, elvetette a valcer szentimentalizmusát is, karcsu lábszárait rövid szoknyával és szines harisnyával teszi tetszetősebbé, domboru melleit nem szoritja füzőpáncélba, hanem nyakát beretváltatja, ajkát és arcát festi, kedvenc irója: *Claude* Anet, *Dekobra* és Anita *Loos* s a családi otthont szivesen cseréli fel a mozival, a tánclokállal vagy a clubbal. A nagy mozgositás és a nagy emberszüret, a háboru orgiájában devalválta a polgári élet elavuló ideológiáit, a halálba menő katonák milliói a front mögött, a szabadságolások ideje alatt a kalandot keresték és a szétválasztott emberpárok külön-külön megbarátkoztak a gondolattal, hogy a szenvedést az intenzivebb, ütemesebb, könnyelmübb élettel feledtessék. André *Viollis*, feljegyzéseiben ezt irja 1919. Párisáról: »Nincs lakás, nincs szén, só, nincs pénz. Minden ember nyög, panaszkodik, morog. De mindenki táncol«. S a tánc tombol tovább. Minden évnek, minden hónapnak uj tánca van és minél értelmetlenebb, annál inkább csuszik a sexualitás felé, hogy az egyre vékonyodó ruhák mögött a vér lüktetése forróbb legyen. A férfilideál: a mozi Valentinója, a boxmeccs Tunneyje s Keyserling gróf a sofförtipust teszi meg a kor igaz emberévé.

Az indusztrializálódás kora már a régi arisztokrácia felgöngyölödését elősegitő polgári osztály teljes kiformálódását találta, a polgárságot, amely dolgozott, takarékoskodott s minden luxust leegyszerüsitett, gazdasági komponensére hozott. A polgárság rideg, puritán felfogása tükröződött vissza az irodalomban, a művészetben, az egyházban és a női ártatlanságnak soha annyira megbecsült értéke nem volt, mint a polgárság fénykorában. A későbbi korban a polgárság a plutokrácia helyébe lép, a tőkekoncentrációban, a vagyonok felduzzasztásában éli ki magát és a hatalmas tőkék birtokosai, a puritánok kései unokái mohón vetik magukat az élvezetekre. A modern gépipar kialakulása már egy csömörig élvező polgársággal rendelkezik, amely a házassági botrányok, a szenzációs válóperek anyagát adja a boulevardsajtónak, mig a kispolgárság és a proletariátus a régi morál és a nyilt prostitució átmenete között ér el a mához, az erkölcs átértékeléséhez. *Keyserling* ebben az átértékelésben a civilizáció felosztását, Bertrand *Russch* az emberiség menthetetlen tragikumát látja s mig a világháboru befejezése felé közeledik, a fiatalság kiábrándul az imaginárius ideálokból, a nő skepticizmussal nézi az igazság, a szerelem, a szépség, a jóság és a béke megmaradó nyomait s inkább a francia forradalom jelszavainak: az egyenlőségnek és a szabadságnak lesz fanatikus követelője. A polgári romantika nyomai és a forradalmi világszemlélet káotikussá, zavarossá, cinikussá teszik a fiatalságot, még a párisi külvárosi békék aláirásai meg sem száradtak: forradalmak, ellenforradalmak, polgárháboruk tépik a lerongyolódott, nyomorult Európa testét, amelyen a jazz ütemére táncoló párok a mindenért kárpótló teljes sexuális kiélés felé huznak.

Nézzünk szembe az uj erkölcsel, az uj asszonynyal, aki kilépett a Dickens regények levendulás romantikájából s egy merész kanyarodással a ma tuiindusztrializálódásában segit otthont, családot likvidálni. A gépi ipar bevitte a gyárba, a háboru a férfiak helyére állitotta, gazdaságilag önálló lett és a polgári morál épülete alá a megváltozott nemi felfogás forradalmának bombáit rakta le. A férfiak társadalmától való függetlenitődéssel párhuzamosan, erkölcsi életében is önálló lett s politikai jogainak kivivása mellett sexuális kivánságaiban sem maradt a férfiak társadalma mögött. Az ipari forradalom kitépte az asszonyt az elavult életformákból, a családból s a nyugodt, alázatos háziasszonyból dolgozó nő lett: hivatalnoknő, tanárnő, párttitkár, politikai szónok, orvos, épitész, aki fiatal élánnal és bátorsággal éli a maga önálló szerelmi életét. Ez az önálló szerelmi élet, ez a szabad sexualitás szétfeszíti a mai házasság szigoru, nehéz formáit és az egyház, a törvény által erősen megnehezitett válási lehetőségre is nagy hatással van. A ma szenzitivebb, igényesebb emberei az élethossziglani házasság mai formáinak kényszerüségét nem tudják többé elviselni, nem tudják megérteni, miért kell esetleg egy egész életen át férjnek, feleségnek az ellentmondás, a civódás atmoszférájában élni s mig a tragikus *Strindberg* szerint a házastársnak gonosz szándéka egymást leplezni, addig a tiszta liráju *Dehmel* a boldogságot abban látja, ha a házastársak egymást az álarctól megszabaditják.

A poligámsággal lépett az ősi ember a haladás utjára, de a keresztény egyház, a törvények a monogámságot fogadtatták el házasságformául. Ez a monogá-

mia egy egész életre elkötelezettséget jelentett, de a nő felszabadításával a monogámia mithosza is megrendült. A nő gazdasági függetlenitődése, a szabadabb szerelem, a »folytatólagos poligámiá«-nak csinál utat, ami a válás statisztikájának emelkedéséből konstatálható. V. F. *Calverton* szerint, akinek »*Der Bankerott der Ehe*« cimü könyve (»Avalun Verlag, Hellerau) igen figyelemreméltó, ma Hollandiában, a puritánok hazájában minden ezer házasságra 14 válás esik s mig az Unióban 1880-ban százezer lakósra csak 38 válás jut, addig 1919-ben ez a szám már 73-ra emelkedett s Fielding tanár statisztikája már azt állitja, hogy 1887-ben minden Unióbeli 17.3 házasságból, 1924-ben már minden 6.9 házasságból egy válással végződött. Az 1924. év 945625 válóperét 642476 esetben az asszony kérésére inditották meg, ami megint csak bizonyiték, hogy a ma asszonya teljesen más lény, mint az előző nemzedéké, mert hiszen a tizenkilencedik század válni készülő asszonya cselekedetével még önmagát bélyegezte meg s tette a társadalomból kitaszitottá. Németországban 1918-ban: 13344, 1920-ban már 36540, Svájcban ugyanakkor: 1698-ról 2241-re, Svédországban 1098-ról 1455-re emelkedett a válás, tehát a gyors emelkedés mindenütt észlelhető s valóban nincs már messze a szabad válás lehetősége, amit Ellen *Key* — akit még ma is tévesen a nőemancipáció apostolának és nem a modern kor szerelmi élete legalaposabb ismerőjének tudnak — is megjövendöl, hol a társadalom valaha a felbontott házasságok tekintetében is addig a tágabb felfogásig érkezik el, mint ameddig a felbontott eljegyzésekre vonatkozólag már elért. A váló házastársak szociális rétegeződése arra mutat, hogy a válóperhez többé-kevésbbé a vagyonosabbak, a jó középosztályhoz tartozók folyamodnak, mig a proletariátus a költséges pereskédés terheit nem birva, otthagyja házastársát s uj párjával vadházasságba megy. A válást a gyermek alig befolyásolja. Egy amerikai statisztika 547 válásból csak 3.48% gyermektelen házaspárt talált, tehát a válóperek elintézése után a gyermekek ezreinek sorsa is átalakul.

A házasság mai pszihológusai és a társadalomkutatók a házasság elavult formái elleni harcukban a modern irodalom mestereire és alkotásaikra hivatkoznak s ha nem is kell Shaw »Pygmalion«-jának vérig ható gunyfintorait idézni, elég Wells »Clissold«-jára mutatni, aki észreveszi a házasság eltünő jelentőségét. Az anglikán egyház több bátor prédikátora a szószékről hirdeti ma már, hogy a házasság misztériuma eltünt s az emberi természet tudományos vizsgálódásából leszürt uj etika segitségével az egyszerübb házassági életformára kell áttérni.

A mai házasság csődje a világháboru immorális következményeinek, a vezető osztályok etikai idealizmusa eltünésének és a modern nő egyre erősbödő gazdasági függetlenségének eredménye s az uj asszonyok ma uj érdekei, uj hajtóereje, uj eszméi vannak. Az uj morál a leányok tobzódásával tulhajtott élniakarással kezdődött s amit Amerika »necking«-nek nevez, az Európában a féktelen flört. Ez a flört merőben elüt attól a szerelemtől, amit *Petrarca*, *Swinburne* vagy *Heine* énekeltek és amit *Botticelli* vagy *Turner* festettek s aki olvasta Upton *Sinclair* »*Petroleum*«-ját, az az Eunice Hoyt alakjában meg is találja a modern gazdag leány tipusát, sőt Rácheiben a proletár forradalmár leány figuráját is, aki igy szól: »Tudni akarom, szeretsz-e és hogy szerethetlek-e Téged! Mit érdekelnek engem azután a papok és a birák«. S ezek a leánytipusok érlelték ki a modern házasság laboratóriumául az amerikai Ben Lindsey biró denveri anditóriumát, ahol Lindsey husz éven át a szabad sexuális életet élő fiatalságnak gyóntatója, segitője volt. 1920—1921-ben például 769 kiskoru leány vette igénybe Lindsey segitségét. S a husz évi tapasztalat, segitség érlelték meg a biróban a szerelmi élet és a mai házasság gyakorlati reviziója szükségességét s ezekből a gyónásokból kerekedett ki a »pajtásházasság« eszméje: a mai fiatalság egymást megismerésének és eljövendő, igaz egybekelésének próbaköve.

A pajtásházasság feltünő és figyelemreméltó következménye: a prostitució teljes visszafejlődése is. Mig azelőtt a prostitució a morális élet és a monogain házasság védelmére, valóságos hatósági asszisztenciával állott a nyilvánosság rendelkezésére, addig ma a prostitució elvesztette misszióját.

A pajtásházasság létrejötte nem jelent forradalmat s nem jelenti a házasság mai problémáinak megoldását, de lehetőséget ad fiataloknak arra, hogy szabadon élhessék a maguk életét. Gyermektelenség, akármelyik házastárs kérésére szabad válási lehetőség... ez a pajtásházasság alapja és ha a mai gyermektelen házasságokat figyeljük, önkéntelenül is rájövünk arra, hogy a »pajtásházasság« a gyakorlatban már kialakult. Dr. Urbantschitsch, a bécsi individuálpszihológus a »próbaházasság«-ot propagálja, amely a pajtásházasság strukturáján, csak egy évre jönne létre s ez az egy év az eljövendő, végleges házasság próbaköve lenne. Linsey és Urbantschitsch eszméinek hivőiből és követőiből már nagy tábor verődött össze, ezzel kapcsolatosan természetesen sokan ellenzik is. Alfred Ádler a próbaházasságot a gyengébb nemre hátrányosnak, Prof. Lennhoff ugyancsak a nő chanceai csökkentésének véli, Werthauser berlini professzeor szerint a házasságban a későbbi évek a kritikusak, tehát hiábavaló a próbaév, a moralisták pedig etikai piedesztálról próbálják a gyakorlati eszme megvalósulását megakadályozni.

Mindazt, amit az eddig elmondottakban kifejtettünk, azokból egy a régi morálból az átmeneti állapotok felé tartó morál konturjai s a ma kisérletei bontakoznak ki, hogy a megváltozott életformákhoz igazodó férfiunak és nőnek uj erkölcsi attitudejét kialakitsák.

Ami Oroszországban történt, az a civilizált világ minden modern államában el fog következni. A fiatalság lázadása, az uj asszony ébredése, az uj erkölcs előretörése és a mai házasság szétesése mind arra mutatnak, hogy uj tavasz van a levegőben: a szerelem erkölcsösségének kisarjadása, amit a mindenkire ráhuzott monogám morál álszent dogmái nem tudnak majd elsorvasztani.

Leszámolás

Irta: Blazsek Ferenc

A küszöbön megtörülte a cipőjét, levette a kalapját és félénken bekopogtatott az ispánhoz.

— No, mi ujság, János? — kérdezte az ispán anélkül, hogy felnézett volna rá. Ezzel is jelezni akarta, hogy nagyon sok dolga van, nem ér rá hosszasan tárgyalni.

— Az az ujság... hiszen tudja az ispán ur... az az ujság, hogy én ma este elmegyek innen. Már csomagoltam is.

Az ispán felállt és kezet nyujtott:

— Hát akkor... Isten vele, János. Kivánok minden jót magának.

— Köszönöm szépen... Isten áldja meg, ispán ur...

Az ajtóban még egyszer megállt.

— Ispán ur, kérem...

— Mi az, János?

— Kérem szépen, muszáj ennek ugy lenni?

— Hogy érti ezt, János?

— Ugy, hogy énnékem most el kell mennem, hogy engem kitesznek az uccára most... Ezt én nem érdemeltem meg, ispán ur.

— Én nagyon sajnálom magát, János, higyje el. De nem segithetek magán. Én is csak alkalmazott vagyok itt. A nagyságos ur igy intézkedett, ez ellen nem lehet csinálni semmit.

— Talán, ha beszélhetnék a nagyságos urral...

— Annak nincs semmi értelme. A nagyságos ur, tudja, hajthatatlan az ilyesmiben. Különben is elutazott már.

— Még nem utazott el, ispán ur. Az előbb láttam az autóját és beszéltem a sofförrel. Azt mondja, csak estére mennek vissza, tiz órakor.

Az ispán elpirult, hogy rajtakapták a hazugságon.

— Igaza van, János, még itt van a nagyságos ur; *én csak azért mondtam, hogy elutazott*, hogy maga ne is akarjon beszélni vele. Ezt a maga érdekében ajánlom; jobb, ha elmegy igy, csöndesen és nem csap lármát. Ma délelőtt szóba akartam hozni a maga ügyét, de a nagyságos ur leintett, hogy »hagyjuk, — azt mondta — arról a... arról a tolvajról nem akarok többet hallani.«

— Igy mondta?

— Igy mondta, János. Nagyon csunya szó ez, tudom, maga erre nem szolgált rá, de a látszat... a látszat mégis csak maga ellen vall. Körülbelül félévvel ezelőtt — ugye? — átküldtük a szomszédba egy csomó pénzzel s maga azzal jött vissza, hogy elvesztette a pénzt. Akkor nem szóltunk semmit, mert az ilyesmi könnyen megesik az emberrel. De tegnapelőtt megint azzal jött vissza a vásárból, hogy ellopták magától azt a pénzt, amin lovakat kellett volna vennie. Ez — ugye? — most már gyanus. Maga tudja, hogy tényleg ellopták a pénzét, valószinüleg a jó Isten is tudja; de *honnan tudhatná a nagyságos ur*, hogy valóban igy volt-e? Ezért mondom magának, hogy távozzék feltünés nélkül és ne ingerelje fel a nagyságos urat; mert ő képes lesz feljelentést tenni s akkor baj lesz. Olyon nagy a világ, meg tud maga élni máshol is.

— Nem hiszem, ispán ur, hogy kapnék valahol munkát, ha maguk igy megbélyegeznek... Node lesz, ami lesz... Még egyszer: áldja meg az Isten, ispán ur...

Azzal fogta a szegényes batyuját János és nekivágott a bizonytalan utnak.

A földeket, ahogy keresztülment rajtuk, megsimogatta még egyszer könnyes bucsupillantásával. Öt évig volt itt, sose hitte volna, hogy innen egyszer el is kell menni...

A mezőkön állatok és emberek görnyedtek a munkában: mindnyájan ugyanennek az igáját hordták: a földesurét. Itt, messzi határban, mindenki neki dolgozott; százan, talán ezren is egyért...

Akihez szólni akart János, az hirtelen mind elfordult, *mintha sürgős tennivalója akadt volna*. »Nem mernek már beszélni se hozzám« — gondolta János — »félnek, hogy gyanuba keveredjenek, hogy megosztottam velük a lopott pénzt«.

És ahogy lassan tovább ment, tovább is bölcselkedett magában:

— Lám, a szegények nem mernek összefogni, pedig a gazdagok mind összetartanak ellenük. Ezek most kitagadnak engem, pedig, ha mellém állnának, csak önmagukat védelmeznék. Mert holnap talán közülük rugnak ki valakit, ahogy ma engem rugtak ki. És akkor majd az se szólhat egy szót sem: mert, aki a mások igazságát nem védi, az a saját igazságát sem kereshetí.

Igazság...

János megrészegült ettől a nagy szótól. A saját sérelmét szinte el is felejtette, érezte ebben a pillanatban, hogy az ő bajánál nagyobb bajok is vannak a világon. A fájdalma most átalakult és megnőtt, mint egy óriási vérző palást, amelyet ráteritett a társaira, az összes szegényekre. És ebben a pillanatban az alkony hiborüényében ugy látszott, mintha János fején a Dózsa György koronája izzana...

A faluba érve betért egy korcsmába, hogy attól is elbucsuzzék.

Amikor belépett, a vendégek összedugták a fejüket s halkan sugdostak; János érezte, hogy róla beszélnek.

Leült egy üres asztalhoz.

— Mi van vacsorára? — kérdezte a korcsmárostól.

— Székelygulyás.

— Hozzon egyet, sok tejföllel. És egy liter bort.

A székelygulyást nagyon szerette János, de most nem izlett neki. A bor ellenben igen. Tiz perc mulva megrendelte a másidok litert is.

— A székelygulyást visszaviheti. Nem ettem még belőle, de azért megfizetem.

— Nincs étvágya?

— Nincs.

— Van az ugy néha.

János fürkészve nézett végig a korcsmároson.

— Mért mondja ezt, hogy »van az ugy néha«?

— Hát csak... Valamit kell mondani az embernek...

— Mondja, a Boriska itthon van?

— Nincsen. Elment a keresztanyjához.

— Ilyen késő este.

— Nem gyerek az, hogy ne mehessen... Különben mért kérdezi?

— Hát csak... Szerettem volna beszélni vele.

— Mért akar beszélni vele?

— Furcsa kérdés. Máskor is beszéltem vele és nem kérdezték, hogy mért... Talán maguk is tudják már?

— Tudjuk hát.

— Mit tudnak?

— Azt, hogy maga... hogy maga...

— Mondja csak ki bátran. Hogy én tolvaj vagyok, ugye?

— Azt nem mondom. De...

— De gondolja, ugye?... Jól van hát... Fizetek... Mondja, az órájuk jól jár?

— Jól.

— Szóval mostan féltiz van? Köszönöm... Isten áldja meg...

Mielőtt elment volna, benyitott a konyhába. A másik ajtón épen akkor futott ki Boriska. »Gondoltam mindjárt, hogy hazudott az öreg« — szólt magában János. — »Nem akarja, hogy a lányával beszéljek... Node, sebaj. Egy pofonnal több vagy kevesebb már nem számit...«

Kint az uccán megtapogatta a hátsó zsebét: a revolver ott volt, ez megnyugtatta.

Kiment az országutra és meglapult egy fa mögött. Kezébe vette a revolvert és várt. Várta a nagyságos urat, akinek tiz órakor erre kell jönnie.

A nagyságos ur...

János ritkán látta őt, az arcáról talán rá sem ismert volna. Ha beszélt is vele néha, mindig lesütött szemmel állt előtte. A nagyságos ur különös dicsfénynyel övezetten élt Jánosnak gondolatkörében: ő élet és halál korlátlan ura, ő talán nem is ember már, hanem valami magasabbrendü lény. János például nem tudta elképzelni, hogy a nagyságos urnak is lehet tüdőcsucshurutja vagy tyuksze me. Ami szép és jó, az minden az övé, de... a mások vereitéke árán. És ezért gyülölte meg őt, ezért határozta el, hogy most leszámol vele... »Ha már tolvajnak tartanak, legyek hát gyilkos is. Ha ő nem sajnálta az én életemet, mért sajnáljam én az övét?...

Az óra tizet ütött... Azután negyedtizenegyet... féltizenegyet... De az autó nem jött.

Jánosnak elfogyott a türelme. »Holnap is megtehetem még. Ami késik, nem mulik.« Elzárta a revolverét és elindult a falu felé.

Amikor a hold előbujt a felhők mögül, János, mintegy husz lépésnyire maga előtt, egy összeroncsolt autót látott. Mellette, az árokból, tompa nyögések hallatszott.

János odarohant: ketten feküdtek az árokban; az egyik, a sofför, halott volt, de a másik még élt.

Jánosnak szinte elállt a lélekzete: a nagyságos ur, akit le akart lőni, most itt fekszik előtte, nem is kell hántani, csak hagyni kell, elpusztul magától is.

Az első percben örült neki, hogy »mégis csak van Isten az égben«, — de azután hirtelen nagy, meleg szánalom fogta el. »Szegény nagyságos ur!...

Letérdelt melléje, levetette az ingét, darabokra tépte és hamarjában bekötözte velük a nagyságos ur sebeit.

Azután óvatosan a vállára kapta a nagyságos urat és lihegve futott vele a faluba, az orvoshoz...

TERE-FERE

Kóborcigányok internacionáléja. Kongresszusok korát éljük, igy aztán nem is lehet nagyon csodálni, hogy az angolországi kóborcigányoknak is eszükbe jutott kongresszust tartani. A nem mindennapi kongresszus színhelye a Kent-grófsági Blair falu lesz és ötezer vendégre számitanak.

Ez a kongresszus a jelekből itélve a cigányság gazdasági leromlása fölött érzett elkeseredésének azzal akar kifejezést adni, hogy gigászi lakomát rendeznek az egybegyült éhesek számára. Hadd lássa a világ, hogy esznek azok, akik a legtöbbet éheznek.

Az angol lapok, hogy némi fogalmat adjanak a cigánykongresszus gasztronómiai előkészületeiről, megirják, hogy csupán a leves elkészitéséhez a következő mennyiségü »alkatrészeket« kellett beszerezni: 250 kgr. marhahust, 300 kgr. borsót, 150 kgr. burgonyát, egy sereg szárnyast, (hogy hány darab lopott csirke van közöttük, arra nézve hallgat a statisztika), 26 kgr. hagymát és egy negyedmázsa sárgarépát.

*

Amerika véráldozata a békében. Az amerikai statisztikusoknak különös kedvük telik abban, hogy a legelvontabb dolgokon csipkelődjenek. Eddig csupán a moszkitók kerülték ki az Uj-világ statisztikusainak csipkelődéseit, de most már az ő nyugalmuknak is vége.

Egy statisztikus ugyanis kétségbevonhatatlan adatokkal bebizonyitotta, hogy az Egyesült-Államok moszkitóinak *vérengzése felér egy közepes háboru pusztitásaival.* Részletes adatokat hoz fel, melyeknek végső konkluziójaként megállapitja, hogy az Egyesült-Államok moszkitói évenként nem kevesebb, mint 29.132 liter vért szivnak ki a türelmes yankeekből.

Az Egyesült-Államoknak 110 millió lakosa van, mondja a statisztikus s ha tekintetbe vesszük, hogy minden embert évenként átlag tizszer csipnek meg a moszkitók és egy moszkitócsipés egy cseppnyi vért von ki a testből, akkor nem is tulzunk, ha az Egyesült-Államok véráldozatát évi 29.132 liternyi vérre becsüljük.

A gyermek és a világ. Piaget dr.-nak, az angol lélekbuvárnak négy kötetes munkája a gyermekek lelki világával foglalkozik és rendkivül becses anyagot nyujt arra vonatkozólag hogy a gyermek általában hogy gondolkozik a körülötte lévő világról, a természetről és a dolgok eredetéről. Lajstromoz mindenféle feleletet melyet kérdéseire adnak.

A válaszokból kiderül, hogy a gyermekek bizonyos életkorban hasonlóan vélekednek a földi élet céljairól és a természeti jelenségekről. A fákat fából készitik, a viz vizesapból folyik ki, a napot gyufával gyujtották meg, a kisebek a nagykövekből születnek, az éjszakát felhők okozzák

Ime, néhány epikutes párbeszéd a tudós és gyermekek között. Egy Falq nevü hét és félesztendős fiu a kérdezett.

— Gondolkozik a ló?
— Gondolkozik.
— Mivel?
— Azzal a kis hanggal, ami a fejében van.
— Hogyan?
— Valami van a fejében.
— Micsoda?
— Egy kis labda.
— Mi van a labdában?
— Gondolatok.
— De mit látna az ember, ha belepillantana a fejébe?
— Füstöt.
— Miért vannak gondolatok a labdában?
— Mert levegő van benne és füst jön ki belőle.

Ez a labda gyakran visszatér a gyermekek képzeletébe A kisebb gyermekek szerint a szájunkkal gondolkozunk. Egy *Fert* nevü hétéves fiu igy válaszolgat:

— Mért hivják a felhőt felhőnek?
— Azért, mert ez a szó felhő, benne van a felhőben
— Miért?
— Mert szürke.
— És hol van a tó neve?
— Nem a tóban, hanem a tavon.
— Miért?
— Mert a tóban viz van.

A hetedféléves *Dug* az álmokról nyilatkozik:

— Honnan jönnek az álmok?
— Kivülről.
— Honnan?
— Messziről, nagyon messziről.
— Miért?
— Mert a szél fujja ide hozzánk.
— Miről álmodunk?
— A levegőről, madarakról, galambokról..

Iparos. Nem ismerünk olyan törvényt, amely szerint arra, aki III. osztályu kereseti adófizetésre volt kötelezve, 200 százaléknál nagyobb községi pótadót nem lehetett kivetni. A korlátozás annyiban állott fenn, hogy a községi pótadó nagyságát a pénzügyminiszter illetve a noviszadi pénzügyigazgatóság birálta felül és az ő engedélyüktől függött, hogy a községi pótadó hány százalék legyen. Az uj törvény nem tesz különbséget abban, hogy másként fizessen községi pótadót az a földtulajdonos, aki III. osztályu kereseti adó fizetésére is kötelezve van. A községi pótadó minden állami alapadót egyformán terhel és nem lehet több, mint amennyi az előző évben volt. Az egyenlőtlenség abból származik, hogy az 1929. évi január elsejétől fizetendő adók még nincsenek megállapitva és igy minden egyelőre az előző évi állapot szerint kezelendő. Ez azonban csak ideiglenes dolog. Mihelyt az uj adótörvény a gyakorlatba is át lesz ültetve, akkor a tulfizetéseket be fogják számitani és a községi pótadókat is az igy rendbehozott állami alapadókhoz képest kell kiigazitani. A baranyai földek után megállapitott kataszteri tisztajövedelmet az illető községre nézve illetékes pénzügyigazgatóságnál, illetve kataszteri hivatalnál kell megnézni.

L. J. Elsősorban azt kellene tudnunk, hogy miként került az édesanyjától örökölt és a testvérek tulajdonát képező háznak a fele az apa, másik fele a nevelőapa tulajdonába. Küldjön be nekünk egy egyszerü másolatot a telekkönyvi betétről, amiből azt is megállapithatjuk, hogy az apának mennyi földje van és meg lehet-e akadályozni azt, hogy ezt a földet elidegenitse. A gyermekek csak abban az esetben léphetnek fel az apjuk ellen, ha az tékozlónak bizonyulna és attól lehetne tartani, hogy akár a rokonoknak, akár a községnek terhére fog esni. Arról azonban szó sem lehet, hogy ezt a gondnoksági eljárást titokban és ugy lehetne keresztülvinni, hogy a legjobban érdekelt apa arról tudomást ne szerezzen. Nagyon veszélyes volna, ha valakit — minden megkérdeztetése és védekezési lehetőség nélkül — megfoszthatnának a vagyona feletti szabad rendelkezési jogtól.

Vidéki olvasó. Az 1883. évi 25. t.-c. szerint a korcsmai hitel nem haladhatja meg a 160 dinárt, mert korcsmai adósság cimén a biróság ennél többet nem itélhet meg. Ez a tilalom azonban nem vonatkozik a korcsmákban megszállott vendégeknek nyujtott hitelre és a joggyakorlat régtől kezdve birálat tárgyává teszi azt, hogy milyen vagyoni viszonyok között éi a fogyasztó. Igy például egy gazdag földbirtokos által megrendelt két üveg pezsgő árát megitélik, ha a földbirtokos adós is marad vele.

Laci, Becskerek. A szóbanforó hetilapot nem ismerjük, igy nem is foglalkozhatunk vele.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. Sándor, Bezdán. Baedeker köszöni szives bizalmát és azt üzeni, hogy a figyelmébe ajánlott társadalmi témát alkalmilag szóvá fogja tenni lapunkban.

M. J., Beograd. Forduljon a beogradi Vojni Okrughoz.

V. K., Szombor. A Graf Zeppelin hossza 776 láb, magassága 113 láb, átmérője 100 láb. Öt motorral rendelkezik, amelyek összesen 750 lóerőt fejtenek ki és 258.000 font brutto suly emelésére képesek.

F. J., Noviszad. Filmszinészek és szinésznők cimeit nem tartjuk nyilván. Sziveskedjék kérdésével a Szinházi Élethez fordulni, Budapest, VI., Aradai-u. 10.

L. L. Többször megirtuk már, hogy csak a két segéddel dolgozó *kisiparost* mentesiti a törvény a forgalmi adó fizetése alól. A fényképész nem tekinthető kisiparosnak, tehát forgalmi adót fizetni tartozik. Ha elvi döntést akar provokálni, akkor adjon az általános felhivás határidejében adóvallomást és az adókivető bizottság határozata ellen éljen jogorvoslattal. Végső fokban a közigazgatási biróság fogja megmondani, hogy az egy-két segéddel dolgozó fényképészt is azon kisiparosok közé kell-e sorozni, akik forgalmi adómentességet élvezhetnek.

D. Gy., Szombor. Star film Budapest, Kossuth Lajos-ucca 13, Jugoszláviában Star-film Noviszad és Star-film Zagreb.

Érdeklődő. Az amnesztia kiterjed azokra az illetékhiányokra is, amelyeket utólag derítettek ki, mert nem a felfedezés, hanem az elkövetés ideje a fontos.

Fátum. A Keleti Akadémia Budapesten létezik, mint felsőfoku kereskedelmi iskola, ahol a növendékek kereskedelmi szaktárgyakon kivül keleti és modern nyelveket tanultak. Ma Bécsben és több német városban vannak kereskedelmi főiskolák, amelyeknek a tananyaga ugyanaz,a keleti nyelvek nélkül. Érettségivel lehet beiratkozni. Forduljon a Welthandelshochschulehoz, Wien (XIX., Franz Klein-Gasse 1.)

F. J., D.-Lendava. Tudomásunk szerint január elsejére nem lehet lakást felmondani. Erre nézve egyébként az érvényben levő lakbérszabályrendeletek az irányadók, amelyek törvényhatóságonkint eltérők szoktak lenni. A téli hónapokra való felmondás tilalma csak a védett lakásokra vonatkozott, de ez a védelem — valószinüleg — most november elsején megszünik és a lakbérviszonyokra a békebeli jogszabályok lesznek irányadók. Annak elbirálására, hogy az uj háztulajdonos felmondhat-e három szegény családnak, csak akkor vállalkozhatnánk, ha tudnánk, hogy a lakók és a lakások védelemben részesülnek — de még, mi a lakók foglalkozása, hány tagból áll a család és hány lakrészből a lakás.

Előfizető, Szubotica. A vallás szabad gyarkorlatáról szóló 1895. évi XLIII. t.-c. még mindig hatályban van a mi jogterületünkön. Ennek a törvénynek 5. §-a szerint »valamely vallásfelekezetből kilépni vagy valamely vallásfelekezetbe belépni mindenkinek szabad.« A ki- és belépésre vonatkozó szabályokat az 1868. évi 53. t.-c. foglalja magában.

Sch. J., Oszijek. Az adótörvény 63. §-ának 12. pontja szerint azok a tartásdijak, amelyeket a szülők gyermekeiknek és a gyermekek szüleiknek juttatnak — jogi kötelezettség nélkül — a járadékadó fizetése alól mentességet élveznek. Ha mégis kötelezhető volna járadékadó fizetésére, akkor az adókulcs 15% és ebben az esetben községi pótadóval is megterhelhető. Ellenben akkor, ha a járadékot élvezőnek nincsen 10.000 dinárt meghaladó összjövedelme, akkor a kulcs csak 8% és ebben az esetben ezen járadékadó után községi pótadó sem vethető ki a 69. §. utolsó bekezdése szerint.

B. F., Szenta. Ilyen segélyről nem tudunk.

Mindennapi olvasó, Szubotica. Nem bocsáthat ki sorsjegyeket, mert ahhoz miniszteri engedély kell. Árut sem sorsolhat ki.

Kereskedő. Ha nincs is olyan tételes jogszabály, amely kötelezőleg kimondaná, hogy az önálló háztartást vezető, de szüleivel egy házban élő leánygyermek, köteles gondoskodni maga tehetetlen szüleiről, a biróság feltétlenül kötelezné azt, aki ezt elmulasztja. Levelét olvasva, azt mondhatjuk, hogy kár, hogy már nincs kaloda. Oda kellemes zárni, hogy lássák azt a leányt, aki beteg öreg szüleit gyámolitás nélkül hagyja.

Iparos. Az 1884. évi 17. t.-c. az iparszabadság elvén épül fel és ezért a legszélesebb köröknek lehetővé akarta tenni az ipar gyakorlását. Csak a teljeskoruságnak igazolását kivánja és ott, ahol az ipar önálló gyakorlásához képesités kimutatása szükséges, ezt is. A kereskedés nyitásához nem szükséges annak kimutatása, hogy a kereskedést folytatni akaró egyén ugyanazon szakmában mint tanonc müködött és mint ilyen felszabadult. A könyvkötőmester is folytathat külön szakképzettség nélkül könyvkereskedést, de ez a tétel nem áll meg a forditott viszonylatban. Ha az iparág olyan mesterség, amely kézmüves természeténél fogva rendszerint csak hosszabb gyakorlat utján sajátitható el, igazolni kell, hogy a tanviszony megszünése után szakba vágó mühelyben legalább két évig foglalkozott. Aki ezt igazolni nem tudja, ellenben igazolja, hogy gyárban vagy mühelyben legalább *három* éven át szakbavágó munkát teljesitett, annak a képesitéshez kötött mesterségek gyakorlásához is kiadandó az iparigazolvány. Minthogy azonban ilyen magánbizományokkal sok visszaélést követtek el, a keresk. min. 21478/1903. számu rendeletével kimondotta, hogy a három évi gyakorlatot csak munkakönyvvel lehet igazolni. A dolgon azonban segiteni lehet az ipartörvény 8. §-a szerint, vagyis ugy, hogy az üzletében olyan egyént alkalmaz, akinek megvan a kellő képesitése. Az okmánybélyegek árusitására rendszerint a rokkantak kapnak engedélyt.

1210.

Nem hiányoznak, nem késnek el...

Boldogan és örömmel mennek idejében reggelenkint az iskolába. Betegség miatt sohasem kell nekik mulasztani, az iskolában szép előmenetelt és szorgalmat mutatnak.

A jó egészség titka a megfelelő táplálkozásban rejlik. A növésben levő gyerekeknek több olyan tápanyagra van szükségük, a melyek egészségesen tartják őket és a test fejlődését elősegitik, mint a mennyit a közönséges táplálék tartalmaz. A gyerekeknek a mindennapi táplálkozáshoz OVOMALTINE-ra van szükségük, mert ez a jóizü, táperős ital nagy mértékben tartalmazza mindazt a tápelemeket, amiket a test megkiván.

Adjon gyermekeinek reggel, délután és este a lefekvés előtt egy csésze kellemes OVOMALTINE-t. A gyermekek ettől egészségesebbek lesznek, életerejük gyarapodik és ezáltal a betegségekkel szemben ellenállóképesebbek lesznek.

Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és a jobb csemegekereskedésekben dobozonkint 18.50 dinárért.

Kérjen ingyenes mintát erre a lapra való hivatkozással dr. A. Wander d. d. Zagreb cégtől.

A JUNIPER sósborszesz, zöld borókakivonat, minden sósborszesz hatását felülmulja. Kapható gyógyszertár akban, drogériákban, füszerüzletekben. Postai szétküldés: BLUM gyógyszertár, Subotica, Főpostával szem ben

Oh jaj a lábaim!

Könnyen elszibbadó, érzékeny lábak, a legkisebb fáradságnál megduzzadó bokák, nyilaló tyúkszemek, igazi nyomoruságok, melyek sokat rontanak a nő bájosságán, szánalmassá teszik a férfit. A fájdalmaktól kinzott láb az egész testet idegessé teszi, a cipő szoritása, bőrkeményedések égetései kedvetlenséget, levertséget idéznek elő. Ime egyszerü de hatásos módszer, hogy egyszer s mindenkorra megszabaduljunk a lábfájásoktól: egy evőkanál Szent Rókus lábsót oldjunk fel jó meleg lábvízben és áztassuk lábainkat ebben a jótékony oxigénes fürdőben vagy 10 percig. A Szent Rókus lábsó erősitő, vérkeringést fokozó, antiszeptikus hatásánál fogva a láb sérülései-feltörések, kipállások, fájdalmas érzések, égető nyilallások egy csapásra elmulnak. A lábak, izületek mozgékonyak és könnyüek lesznek, a megduzzadt bokák vékonyakká válnak. Hosszabb áztatás megpuhitja a tyúkszemeket annyira, hogy azok kés vagy borotva nélkül eltávolithatók. A Szent Rókus lábsó a legelhanyagoltabb lábakat tökéletesen rendbehozza. Egy nagy csomag Szent Rókus lábsó ára 16 dinár. Kapható *gyógyszertárakban és* drogériákban. Ha valahol nem volna, forduljanak a főelárusitóhoz KOLLÁR ÉS GABRIĆ

Drogerija „Nada“
Subotica elmre

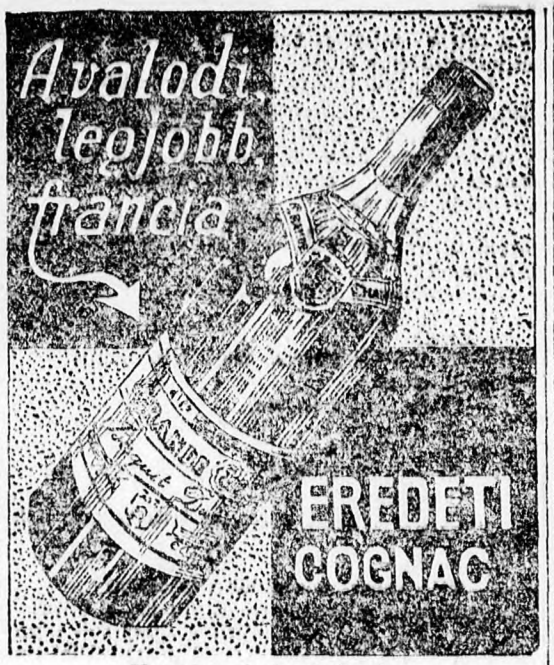

Vezérképviselet és lerakat
ETABL. DAN. PECHMAJOU & Cie, ZEMUN

A vajdaságiak kedvelt találkozóhelye
BUDAPESTEN a
KÖZPONTI SZÁLLODA
VII, Baross-tér 33
a Keleti pályaudvarnál
Teljesen ujonnan berendezett kényelmes családi ház.
Központi fütés, hideg-meleg viz.
Mérsékelt polgári árak.
A Bácsmegyei Naplóra való hivatkozással
20% engedmény t kap
Testvérvállalat
OSTENDE KAVÉHAZ
Tulajdonos: GROSZ ÖDÖN

12705
ÁTKÖLTÖZÉS
JOVIČIN OLGA
a párisi Universitéde Beauté „CEDIB“ tanitványa
kozmetikai intézetével átköltözött Novisad, Jevrejska ul. 6. II. emelet alá. Legmodernebbül felszerelt intézetemben villany kézeléssel véglegesen eltávolitok hajszálakat, redőket, szemölcsöket. Hámlasztás, esti kikészités, stb. Az *Université de Beauté „CEDIB“* Páris laboratóriumának készitményei állandóan és mérsékelt áron kaphatók

Olcsó árak! Olcsó árak!
Tekintse meg a **Schlager**-*féle kirakat*
ridikül-ujdonságait
Utazó-cikkekben nagy raktár! *Subotica, Aleksandrova ul 1.*

BOTOT

AZ EGYEDÜLI A PÁRISI GYÓGYSZERÉSZETI AKADÉMIA ÁLTAL VÉLEMÉNYEZETT SZAJVIZ.
A világ legrégibb gyára. Alapitva 1755

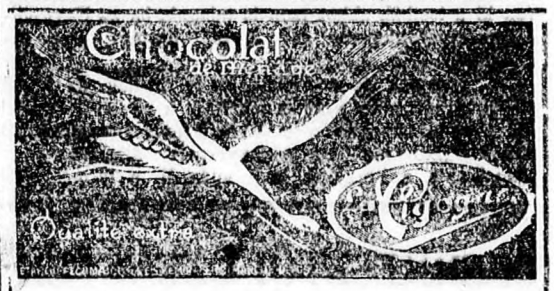

A legjobb márka, akár tej-, akár tőzőcsokoládé, marad a
La Cigogne

Szép nemes gesztenyét
ajánlunk azonnali szállitásra. Érdeklődők kérjenek táviratilag ajánlatot
HINKO SCHLOSSBERG I SINOVI, GLINA
Táviratcim: SCHLOSSBERG 12 99

Legjobb minőségü
ültetésre
jól válogatott
magyarbirható
kitünő bor-
és csemege-
szőlőoltványok
kitartó amerikai alanyokon oltva, igen erős gyökérzettel, mérsékelt árban kaphatók.
Kérjen árjegyzéket.
Gyorgyevics Misa
szőlőoltványtelep-tulajdonos
Novisad, Kiszácsi ulica 10

CRÈME ÉCLIPSE

A legjobb cipőkrém
a legjobb kulcsos
patent-dobozban 12443
Jugoszláviai vezérképviselet és lerakat:
Etabl. D. Pechmajou & Co., Zemun

„PROFESSZOR ANDONOVIĆ“
geodéziai és épitészeti akadémia
BEOGRAD BRANKOVA 23, TELEFON 16-36
Előkészit GEODÉZEKET GEOMÉTEREKET (földmérőket adotiszteke), ÉPITÉSZEKET (vállalkozókat), és MŰSZAKI RAJZOLÓKAT. Az OKTATÁS két vagy egyiskolai évre terjed. TANDIJ 3 300 dinár az első 3.000 dinár a többi szemeszterekre. A TÉLI ISKOLAI ÉV november 1-én, a NYÁRI junius 1.-én kezdődik. A VIZSGÁK kezdete október 21.-én. BEIRATKOZÁS most még lehet. ELŐKÉSZITŐ ÉS KIEGÉSZITŐ KURZUSOK. Felvilágositással, valamint díjmentes útbaigazitással szolgál az IGAZGATÓSÁG

MOST NYILT MEG!
„NAPREDAK“
KÖNYVKERESKEDÉS ÉS ANTIKVÁRIUM VEL. KIKINDÁN
Szerb horvát, magyar és német
kölcsönkönyvtár
vidékre is kölcsönöz
Kereskedelmi információk
Hirdetéseket felvesz a Bácsmegyei Naplóra és az összes lapokra kiadóhivatali áron
MOST NYILT MEG!

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalónja
A legmodernebb hygienikus arcápolás, saját készitményü arcápoló és kozmetikai szereknek egyénenként való előállitása és felhasználása. Szeplőknek villanyossággal való végleges eltávolitása, mindennemü szépséghiba kezelése és gyógyitása. — *Tanitványok tökéletes elméleti és gyakorlati orvoskozmetikai kiképzése.*
Subotica, Trg Sv. Ćirila i Metoda 5. I. Tel. 5-39

Kivándorlók figyelmébe!
Aki az Egyesült Államokba, Kanadába vagy Délamerikába: Argentinia, Brazilia, Uruguay államba akar utazni, annak **azonnali és dijtalan felvilágositást nyujt a**
FRANCIA VONAL
Hasonló felvilágositást nyernek a visszautazók is.
11722
Beograd Sombor Vel.-Becskerek
Karadjordjeva 91 Vojvoda Putnika Venac 20 Obala Princeza Jelena 3

Olcsóbb lett a tüzifa! Mindennemü tüzifa, koksz és szén a legolcsóbb napi árakon kicsinyben és nagyban beszerezhető: **Vujkovics J. és Társa** cégnél, Jukićeva u. 41. - Tel. 6-69

Vigyázat!

A rádiókészülékek legnagyobb része még 1928-29. évi modell alapján készül.

Ne vegyen mást, mint

1930. évi

modellt

4224

I-a rózsaburgonyát

fehéret és Woltmann-rózsát, hagymát, **dughagymát, fejes káposztát,** babot, almát, diót, sto.

I-a préselt réti szénát

vagon- és kisebb tételekben legolcsóbban és legjobban szállít

Lederer Jenő

bank- és bizományi üzlete — fő elér- és gyümölcskivitel

Novisad, Vilsonov trg 1

Telefon 22-14. Távirati cím: Lederer. Raktár: Temerinska 38

11948

12537

„Provendeine"-nel hizlalva!

UJ! UJ!

Szavatolt siker!

A legmesésebb eredményt éri el, ha sertéseit a belga

„PROVENDEIN"

készitménnyel hizlalja. Egy doboz 1½ kg-os »Provandin« ára csak 55 *dinár, tartalma* 120 leveses kanálra való készitmény, amely egy sertésnek 40 napra elég.

Gyors meggazdagodást jelent minden sertéshizlalónak.

Csak másfél leveses kanál »Provandine«-t kell naponkint a sertés rendes abrakjába jól belekeverni, a sertése 2—3 hónappal hamarabb hizik ki, mint azok a sertések, amelyeket »Provandin« nélkül hizlalnak.

»Provandin« a legjobb szer arra is, hogy a sertések egészségi állapota mindvégig változatlanul jó legyen.

»Provandin« gyógyitja a sertéshurutot és más betegségeket is feltünő rövid idő alatt.

Kérjen kifejezetten »Provandin«-t, mert az, aki egyszer megkisérelte ezt a készitményt, állandóan csak ezt alkalmazza.

A földmüvelésügyi minisztérium állatvizsgáló állomásának 1929 május 16-án kiadott 773. sz. jegyzőkönyvével és 30. sz. leletével jóváhagyva és engedélyezve.

Ha lakóhelyén nem lenne kapható, irjon nekünk és mi postán utánvéttel elküldjük a kivánt mennyiséget.

Nagyfogyasztóknak lényeges árengedmény.

Vezérképviselet Jugoszlávia részére

LEON M. SID, BEOGRAD

Zmaj od Noćaja br. 14 — telefon 37-69.

Spricc-lakkozást

1800—2000 dinárért, uj tapétázást, uj tetőkészitést legolcsóbban végez

JAKOB HERMANN, NOVI VRBASZ

12530

Lőtt nyulat és foglyot

minden mennyiségben

legmagasabb napi áron átvesz

HARTMANN és CONEN

HUSKIVITELI R. T. SUBOTICA

TELEFON 12.

11350

Téli divatujdonságok

férfi és női szövetekből nagy választékban megérkeztek

BERGER GYULA

kézmüáruüzlete, SUBOTICA, Terezijina ulica 3.

12510

LUMOPHON
ELEKTRA
WELTMEISTER

3 és 4 csöves rádiókészülékei:

1930. évi modell!

Vezérképviselet:

Maller Béla

okl. gépészmérnök

Subotica

Petrogradska ulica 8. Telefon 35

A mütrágya alkalmazásáról közelebbi felvilágositással szolgál:

Agrikulturno-Kemički Ured za kalijevo gnojenje

BEOGRAD, Poenkareova 27. ZAGREB, ač oga ul 2

11659

WEITZENFELD i DRUG SUBOTICA

INTERURBAN TELEFON 192.

Zsák, zsineg, ponyva, gazdasági kötéláruk, szőnyegek, linoleumok, kárpitos kellékek nagy választékban

Kérjen árajánlatot!

1000 dinárt fizetek Önnek, ha tyukszemei,

bőrkeményedése, bütykei a RIA-BALSAM tyukszemirtóval három nap alatt minden fájdaom nélkül, biztosan, kés nélkül el nem mulnak. Orvosi ajánlás. Dr. B. Cyrakus Wien irja: „A RIA-val meg vagyok elégedve, küldjön ujabb 24 tégelyt, mert betegeimnél is akarom alkalmazni" Ara jótálló levéllel együtt 9 din., 3 tégely 18 din., 6 tégely 32 dinár. ***Dr. Nic. Kemény Košice (Kassa). Postafiók 12/R 11. Csehszlovákia***

Az árak beszélnek!

Női téli kabát . .	**350 dinár**-tól
Férfi téli kabát .	**350 dinár**-tól
Férfi öltöny . . .	**350 dinár**-tól
Gyermekruhák . .	**140 dinár**-tól

Szőrmebundák! Nagy választék!

EISLER IZSO

RUHAÁRUHÁZA • SZUBOTICA

Mindennemü

LŐTT VADAT

nyulat, fácánt, foglyot, őzet, vaddisznót, szarvast

veszek

ab feladóállomás

Nagyobb mennyiség átvétele a helyszinen történik

E. VAJDA

vadnagykereskedő

Čakovec - Međumurje

Távíratcim: **Vajda Čakovec**

Telefonszám: 59, 60, 3 és 4

11944

Női- és gyermek télikabátok

FACSAR

ruhaüzletében olcsón szerezhetők be

Subotica, Aleksandrova ul. 13

BURGONYA

elsőrendü, étkezési és takarmánycélokra, legolcsóbban napi áron kapható

Jakob Schönauer Daruvar

Szlavónia

12563

„Arábia"-hajfesték kiválóságát és utolérhetetlenségét 50 éves multja bizonyitja. **Olcsóbb lett! 1 garn ura 35 din.** Ha nem kapja ott ahol vásárol, forduljon a jugoszláviai vezérképviselethez **Drogueria „Nada" Subotica**

Legujabb minták — Gyári árak!

Kötött-szövöttáru készitményeim már 10 év óta elismertek és a legjobbak

Beck Jenő

kötött-szövöttáru gyára

Gyári árak! — Legujabb minták

Osijeki Vasöntőde és Gépgyár R. T.

Sürgönycim: Olt, Osijek **Osijek** Telefonszám: 63 és 2-89

Eladunk jutányos áron

1 gőzmotort

Plewa, Wien gyártmányu 4—6 lóerős, alig használt

1 Dieselmotort

30 lóerős, alig használt

12706

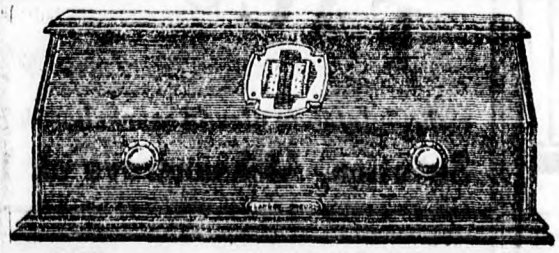

Dr. Georg SEIBT Berlin

villanyrádiói hangerősek, selektivek, hangjuk szép tisztán csengő

Mielőtt **rádiót** vásárol, hallgasson meg egy

SEIBT-gépet és hangszórót

Közp. eladási hely:

Tehn. Biro Ing. Solarović, Novisad, Futoški put 68

HERSON

Subotica, Aleksandrova ul. 15

Speciális bőr-KEZTYÜ

női és gyermek-

FEHÉRNEMÜ

üzlet. Bőrkeztyük eladása és szakszerü javitása, tisztitása. *Mindennemü fehérnemü készen és rendelésre.* - Varrás hozott anyagból is. Nagy választék, mérsékelt árak. 0378

Rendkivüli alkalom

Eladó 200 drb válogatott szépirodalmi, müvészeti tudományos könyv teljesen szép állapotban, olcsón

KRAMER

Sokolska ulica 1 2538

Olcsó, de jó javitást, kész és rendelt cipőket csak a

gyorstalpaló

készit. Poštanska ulica 4. Vörösökör mellett. Saját ház

LUSPAI

Eladó Babkox-kazán

155 m² épült 1917-ben

Brüani Tandem kondenzátoros, 450 HP, legujabb szerkezetü

GŐZGÉP

Pančevói Gőzmalom R.-t. Pančevo 11841

Előnyomdát

legujabb rajzokkal, I-a papiron legolcsóbban szállit

Bleier Armin

előnyomda-berendezési gyára

Senta, Sokolska ulica 5

Olcsóbb lett a

petróleum

Értesitem a t. vevőközönséget, hogy a világitási szezon kezdetével a petróleum árát literenkint

Din. 5·50-ra

mérsékeltem.

Kőrösi Géza

gyarmatárukereskedés

Rudić ul. Tel. 513

Mübutor

Legjobb és legizlésesebb csak

Szabadosnál

Subotica,

Daničićev put 1 7281

Esőviztartányok

és épitkezési célokra igen alkalmas

500 literes vashordók olcsón eladók

ALBUS szappangyár Noviszád

12177

Pénz

-kölcsönt kapnak gazdák földre, hosszabb és rövidebb időre. Amortizációs hitelt 30 éves lejáratra. Irásbeli felvilágositást is dijtalanul ad. Azonnali elintézés. — Képviselők minden helységben kerestetnek.

Vardar Banküzlet Novisad

Željeznička (Vasut) u. 62

12059

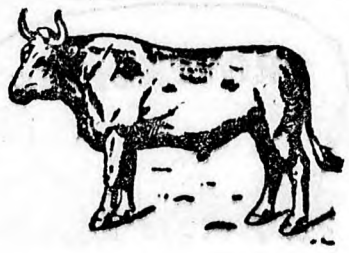

Ha azt akarja,

hogy hizója, tehene, ökre, lova baromfia, malacállománya egészséges legyen, könnyen hozzájusson a *jó hizáshoz*, csontállománya fejlődjék, tegyen egy hónapig próbát és használja az állatorvosi tudomány legujabb vivmányai szerint összeállitott

„MAGDOLNA“ hidralizált állati táplisztet.

Ez a kiváló gyártmány, amelynek csomagolása és plombálása állandó állatorvosi felügyelet mellett történik, tartalmazza mindazokat az ásványi anyagokat és savakat, amelyekre az állatnak szüksége van s amelyek a természetes takarmányból hiányoznak.

Elegendő, ha nagy állatnál naponta egy kanál MAGDOLNA hidralizált állati táplisztet kever a táplálékba, baromfinál és egyéb apró állatnál pedig fél kanállal és egy hónapi használat után az eredmény meglepő lesz: az állatok jobban hiznak, jobban fejlődnek és jobb étvágyuk van.

A MAGDOLNA állati tápliszt olyan olcsó, hogy minden jószágtartónak alkalma van beszerezni és állandóan készenlétben tartani. Minden csomaghoz az adagolásra nézve használati utasitás és minden zsákban az adagoláshoz szükséges kanál van mellékelve.

Gyártja és szállitja:

„MAGDOLNA“ hidralizált állati táplisztipar Subotica,

Mariborska ulica 7.

10228

Előnyomdát

jól szerkesztett I-a anyagból legolcsóbban szállit

Bleier Márk, Senta (Bačka)

Első Előnyomda Berendezési Gyár 11581

A legjobb asztali és templomi

GYERTYA

legolcsóbban kapható

Resch Józsefnél Sombor

Kérjen árajánlatot

11662

Minden időre

HUMANIK

Subotica: Aleksandrova ulica 7
Karadjordjev trg 9
Novisad: Kralja Petra ulica 11
Sombor: Aleksandrova 6
Vel. Bečkerek: Aleksandrova 3a

12303

AMERICAN HEATING

a jelenkor legtökéletesebb, koksszal fütött kályhája.

Csak 4 kg. kokszra van szükség egy 100 köbméteres helyiségnek 24 órán át való fütésére. Állandó tüz ősztől tavaszig, naponkint mindössze egyszer kell egy egész kis mennyiséget utánarakni. Lukszus-kivitel. Okvetlen irjon a jugoszláviai vezérképviseletnek: **American Heating, Zagreb, Marovska 15.**

11889

PARAFFININTÉZET

ALEKSANDROVA UL. **VEL. BECSKEREKEN** LUKINICH-HÁZ

Terápia

Rheuma, köszvény, ischias, neuralgiák.

Női bajok, magas vérnyomás stb.

Bámulatos eredmények elhanyagolt idült bajoknál is.

A tudomány mai állása szerint a legbiztosabb hatásu hökezelés.

Kozmetika

Egész testi vagy helyi soványitás biztos eredménnyel és abszolut ártalmatlanul.

Korai ráncok, szeplők, foltok, anyajegyek, valamint szőrszálak végleges eltávolitása villannyal. — Saját készitményü, kitünően bevált szépitőszerek.

ORVOSI FELÜGYELET!

133

A tudomány uj sikere!

Antiszeptikus fog-, száj- és garatviz!

Bakterológiai vizsgálatok igazolják, hogy ez a viz megöl minden kórokozót, lehetetlenné teszi azok elszaporodását, nem árt a szövetnek, a fogakat, a szájat és a garatokat megtisztitja a ragályt okozó és terjesztő élősdiektől, a fogakat tisztán tartja és megőrzi azok szép fehérségét

Kitünő védekező szer a fogfájás és a szájbetegségek megakadályozására, — egyedülálló szer bármely ragályos betegségnek, az angina, reuma, szivizomzat megbetegedése, spanyolnátha, influenza, nátha, stb. bacillusnak a szájüregbe és ezzel a szervezetbe való behatolása ellen.

Garatmegbetegedéseknél kitünő hatásu öbli ószer.

Különösen nélkülözhetetlen az iny- és az állkapocs megbetegedéseinél és az olyan betegségek tartama alatt, amelyeknél a beteg biszmutos gyógyszert használ.

Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

Ara üvegenkint 24 dinár.

11533

3

kivitelben készül a világhirü

ARCOPHON-HANGSZÓRÓ,

melynek tökéletes reprodukciója, hét és fél oktávra terjedő hangskálája

UTOLÉRHETETLEN

Az emberi hangot ép oly természethüen adja vissza, mint a zenét a maga egyéni sajátságaival

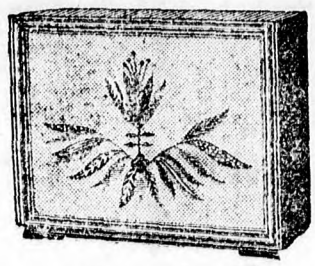

ARCOPHON 4 Z

a népszerü hangszóró egyszerübb kivitelben

Ára csak 770 dinár

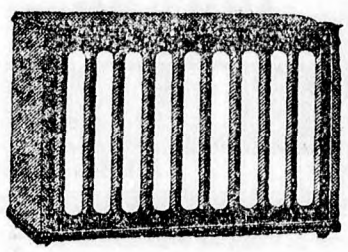

ARCOPHON 3

a bevált koncert-hangszóró, szalón-kivitelben

Ára 1.385 dinár

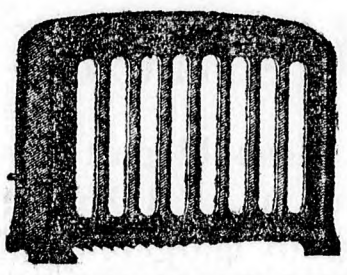

ARCOPHON 5

luxus-kivitel, az egész külső szigetelő anyagból készült

Ára 1.700 dinár

TELEFUNKEN

A legrégibb tapasztalat — A legmodernebb konstrukció

Jugoslavensko Siemens A. D. Beograd, Kr. Aleksandra 8

Képviselők minden nagyobb városban

1514

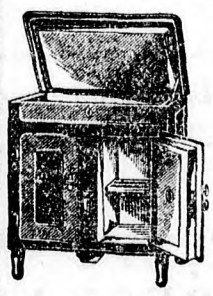

Szabadalmazott

jégszekrényeink árait leszállitottuk!

Mielőtt jégszekrényt vásárol, kérjen árjegyzéket és ajánlatot

BRAĆA GOLDNER jégszekrény-, fabutor- és rézárugyártól

SUBOTICA, Jugovića ulica 20. — Telefon 1—84

Akar-e reumájától, csuzától megszabadulni?

Huzó és nyilaló végtag- és izületi fájdalmak, megdagadt végtagok, elgörbült kezek és lábak, viszketés, nyilalás az egyes testrészeken, sőt gyakran még a szemgyengeség is a reumatikus és a csuzos fájdalmak következménye szokott lenni, amelyeket meg kell szüntetni, mert különben a betegség még jobban elharapódzik.

Ajánlok Önnek

egy gyógyitó, hugysavoldó, az anyagcserét és a kiválasztást előmozditó ivókurát, tehát nem valami egyetemes vagy titkos gyógyszert, hanem egy olyan szert, amelyet a jóságos anyatermészet adományozott a beteg emberek gyógyitására.

Bárkinek ingyen próba!

Irjon még ma nekem és az összes államokban felállitott lerakataim utján teljesen ingyen és bérmentve kap egy próbaküldeményt a megfelelő utasitással együtt. Ennek alapján Ön is meggyőződhetik ennek a szernek ártalmatlanságáról és gyors hatásáról.

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse Nr. 5 — Abt. 28

SOK EZER MEGGYÓGYULT BETEG

köszönőlevele igazolja, hogy mindennemü **gyomor-, máj-, vese- és bélbaj** ellen a leghatásosabb gyógyszer a **FIGOL,** amely a legmakacsabb betegséget a legrövidebb idő alatt teljesen kigyógyitja. A **FIGOL** nem titkos szer, hanem az évszázadok óta kiváló gyógyerejéről hires dalmáciai fügének nedvéből kiváló gyógyhatásu tengeri füvek hozzáadásával készült kivonat.

Készíti és postán szétküldi **Dr. Semelić gyógyszertára Dubrovnik 2.**

Ara üvegenkint 40 dinár, 3 üveg 105 dinár, 8 üveg 245 dinár 7642

Nemes
GESZTENYE
legolcsóbb napi árban
Ceizler Károly cégnél
Subotica 12498

Egészséges
GYOMOR
és a rendes székelés az egészség legfontosabb feltétele, mert ha erre ügyelünk, elejét vesszük sok olyan betegségnek, amelyeket az állandó vagy időnkint fellépő szorulás okoz, mint a főfájás, vérszegénység, gyomorfekély, bél- és májbajok, sárgaság, epebajok, a vizeleti szervek mindennemü megbetegedése, véredényelmeszesedés, vértisztátalanság, étvágytalanság, stb. Mindezeket a legsikeresebben gyógyitja a
PURGATIN TEA
amely friss gyógyfüvekből készül. Készíti és utánvéttel szállitja (egy doboz 30 dinár, két doboz 55 dinár)
Sv. TRAJKOVIĆ
gyógyszertára BEOGRAD
a Nemzeti szinház mellett
. . . kérem, küldjön még 2 doboz „PURGATIN"teát, mert látom, hogy ennek hatása, főleg a gyomorra kitünő.
MILOVAN RADOVANOVIĆ
mészáros, Lazarevac

Ha gallérját, fényesen, fehéren és elegánsan akarja viselni, akkor küldje 445
PIUKOVIC
gőzmosodába
Subotica, Vilsonova ulica 16. sz.

Elvem:
kis haszon, nagy forgalom!
Cukor
legolcsóbb napi árban
1 kg. Din.
Nyers kávé I-a **38**
Pörkölt . . **48**
Kávé, saját őrlésü garantált tiszta . . **52**
Kávépótlék . . **17**
Kneip-kávé . . **15**
Kakao, hollandi . **32**
Finom rizs . . **8**
és egyéb füszer-, gyarmat- és csemegeáru legolcsóbban beszerezhető
Kurteš Miloš-nál
Subotica
Muzička škola
Tel. 4-83 1185

Elismerő nyilatkozat.

Megboldogult férjem, Dobrovoljni Otto kereskedő, Ruma, a „PHÖNIX" Életbiztositó Társaság Wien, beogradi igazgatóságánál

50,000 dináros

életbiztositást kötött.

Miután férjem meghalt, én az életbiztositás liquidálásáért a „PHÖNIX" Biztositó Társasághoz fordultam, amely kérésemnek azonnal eleget tett és a biztositási összeget 50,000 dinárt azonnal kifizette.

A „PHÖNIX" Életbiztositó Társaság ezen gyors és kifogástalan elintézése arra késztet, hogy mindenkinek ajánljam, aki magát és családjának jövőjét biztositani akarja.

Ruma, 1929. szeptember hó.

Mária Dobrovoljni

SZANATÓRIUMOK és FÜRDŐK FIGYELMÉBE! Kezelem a legujabb rendszerü Fungo de Nido viaszterapiát, valamint elsőrendü maszirozó, speciális pedikürözö, sokévi tapasztalattal alkalmazást keres. Sok elismerő- és ajánlólevéllel rendelkezem. Beszélek szerbül, németül, magyarul és olaszul. Megkereséseket Fürdőmester Nido Novisad Primorska ul. 30. cimre kérek. 12107

Legfinomabb solingeni
szabó-OLLÓ
olcsó áron jótállással.
Kérjen árajánlatot!
Weiner
vaskereskedés
Subotica, gyümölcspiac

TŰZIFA
azonnali szállitásra vagóntételekben kapható
Ács Andor
Subotica, Badalićeva 12
11727

KORONABÓNOKAT

a legmagasabb áron, minden mennyiségben vásárol
RÁDIÓ REKLÁM, SUBOTICA, PAŠIĆEVA 7 2641

SZŐRME-
különlegességek
Zsulyevitsnál
Subotica,
Sokolska ulica 15
1050

Billiárd
mandinergumi, zöldposztó, dákó, golyó, sakk, dominó, Lignum-Sanktum tekegolyók, babák és minden más esztergályos áru legolcsóbban beszerezhető
Ehrlich J.
esztergályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1 44

Sütemény 2 din.
Haboskávé
süteménnyel **5 din.**
Teasütemény
kg.-ja **60 din.**
Alkalmi és lakodalmas
Torták
olcsón kaphatók 5408
„MIGNON"
Institorisz Sándor
ujonnan megnyilt cukrászdájában SUBOTICA, Strosmajerova ul 22
Halpiac, Faragó mészáros mellett

MALOMTULAJDONOSOK!
Szerelésből kimaradt, alig használt és uj gépek, szerszámok, tarár, triőr, rentábel, kefegép, hengerszékek, szabadonlengő siksziták, Reform dara- és dercetisztitógépek, automatikus neosperátok, exhausztorok, filterek, kőjáratok, mindenféle gyürüs csapágyak, szijtárcsák
legalacsonyabb áron eladók.
Malomhengerek rovátkolását és csiszolását szakszerüen végzem konkurrencián aluli árakon
KELEMEN ISTVÁN, ADA
malomgépeket gyártó ipartelep és malomszerelési vállalat
12638

SZANATÓRIUM FARKIĆ
BEOGRAD, Knez Mihajlov venac 23.
TELEFON 5—89.
IDEGBAJOK: Neuraszténia, hisztéria, epilepszia, idegsziflisz, bénulások, ischias.
SEBESZETI-ORTOPÉDIAI MEGBETEGEDÉSEK: Csont- és izületi bajok, hátgerincferdülés, lábbajok, csipőferdülés és egyéb testi hibák gyógyitására.
Ortopéd készülékek. — Vizgyógyintézet. Elektrotherápia.
Klinikai laboratórium (Dr. Lemešić vezetése alatt)
Teljes röntgenintézet. Bélfürdők (Enteroclesner)
MÉRSÉKELT ÁRAK
Vezető orvosok Dr. H. Klein és Dr. Kajon

A legujabb, legjobb rádiók, hangszórók, alkatrészek
Centrál Rádiónál, Szubotica, Kaszinó-épület

A RUHA

A divatos bársonyanyag

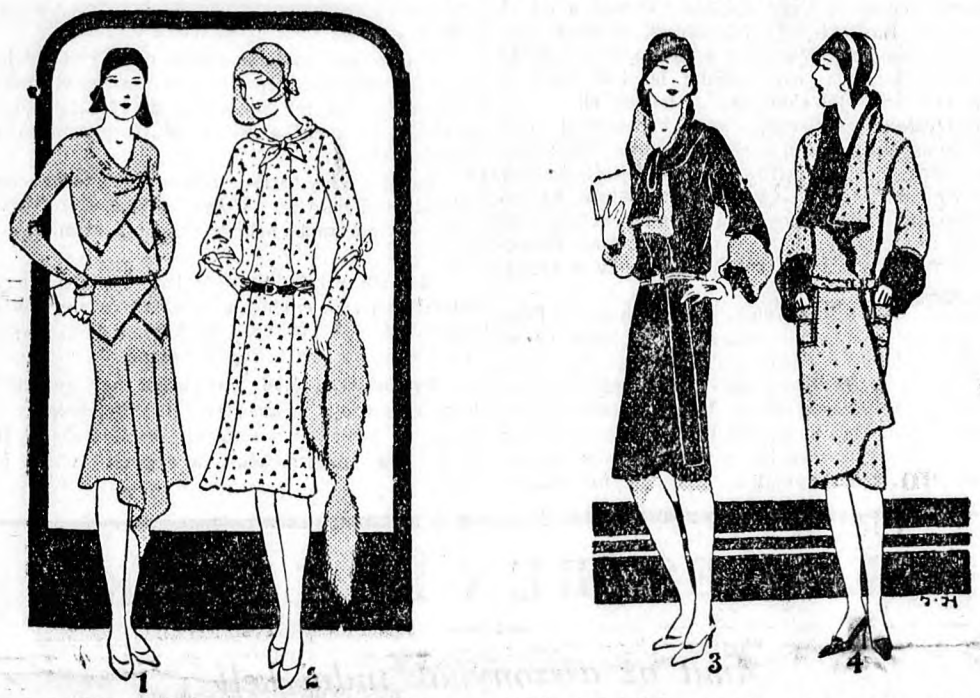

1. Egyszerü délutáni ruha egész aprómintás bársonyból, csak karcsu, lapos alakoknak.
2. Délelőtti ruha mintás mosóbársonyból. A gallér és ujjdiszités különösen fiatal lányoknak való.
3. Elegáns kabát sötétkék bársonyból mókusszörme disz a kravátli-galléron és laza manzsettákon.
4. Sport-utazó kabát tweed anyagból. Kézelő és a divatos sálgallér biberetteből.

A KONYHA

Mit főzzünk ezen a héten?

Hétfő: Tarhonyaleves, friss sült kolbász, pirított burgonya és párolt káposzta, habgaluska sodóval.

Kedd: Csontleves, kirántott disznóhussal, kelkáposzta főzelék, császármorzsa.

Szerda: Keménymagos leves, borjuszelet paprikásan rizzsel, csörege.

Csütörtök: Paradicsom leves, fasirt hus, tökfőzelék, kompót.

Péntek: Zellerleves, rakott burgonya, palacsinta.

Szombat: Husleves, kifőtt hus paradicsom mártással, tarhonya és burgonya körzettel, citromkoch.

Vasárnap: Ragoutleves, töltött csirke, kompót és vegyes salátával, krémespite.

*

Receptek:

Hollandi mártás. Karfiól, kelvirág vagy spárgához nagyon izletes, 7 deka vajat kissé felolvasztunk s hozzá kavargatunk egy kanál lisztet s felöntjük a karfiól vagy spárgától maradt 2 deci lével, ugyanannyi tejjellel, sót, kis szerecsendióvirágot (nem muszáj!) teszünk bele s szép sima mártássá főzzük, melyet aztán külön csészébe adunk a tetszés szerint elkészitett karfiól vagy spárgához. Lehet finomra vágott, külön párolt gombát is a mártáshoz keverni, ami mindenesetre izletesebbé teszi.

Pikáns mártás alma és tormával. Fél tojásnagyságu vajat cserépbögrébe teszünk, elkeverjük, egyenként téve bele 4 tojássárgájával, 4 kanál jó ecet és kis sóval. Megfelelő kis lábosba, melybe előzőleg 2 ujnyi forró vizet tettünk, beleállitjuk s tüzön addig kavarjuk, mig sürüsödni kezd. Akkor levesszük, kissé még keverjük, aztán hozzáteszünk egy kis tányér reszelt tormát, 1 nagy vagy két kisebb reszelt almát, 1 kanál törött cukrot, mustárt tetszés szerint s azután tejfellel vagy borral higitjuk s hideg helyre tesszük. Mindenféle hideg hushoz kitünő.

Májas szeletkék. Bármilyen baromfi máját vagy ha nincs, borjumájából néhány szeletet lebőrözünk és 2—3 órára tejbe áztatjuk. Apróra vágva kevés zsirban puhára pároljuk s szitán áttörjük. 4 deka vajat habosra keverünk, kevés párolt finomra vágott hagymát, 3—4 tisztitott szardellát, 3 kanál reszelt parmazán sajtot, a májat, sót, törött borsot, mindezt simára elkeverjük. Kenyérből szépen egyforma szeleteket vágunk, a fentiekkel megkenjük, vajjal, vagy zsirral kikent tepsibe tesszük s 10—15 percig sütjük. Lapos tálra szalvetára rakjuk és ugy szervirozzuk.

Sajtos burgonya. 1 kiló burgonyát héjában megfőzünk, leszürjük és lehámozva egyenletes szeletekre vágjuk. Két deci tejfelt, két tojást és 8 deka reszelt parmezánsajtot elhabarunk s izlés szerint megsózzuk. Elővesszünk egy tüzálló porcellán tálat, kikenjük vajjal s rétegenkint rakunk bele egy sor burgonya, aztán a habarékkal leöntjük, ismét burgonya s igy folytatjuk. Legfelül a burgonyát megszórjuk zsemlyemorzsával összekevert sajttal, kis darabka vajat egynehányat és tejfelt teszünk reá és sütőben szép aranysárgára sütjük.

Gesztenye torta. 8 tojássárgáját 28 deka cukorral habosra keverünk, 28 deka passzirozott gesztenyét, 2 kanál zsemlyemorzsát és a 8 tojás kemény habját keverve lassan hozzá a tömeget két részben sütjük. 35 darab gesztenyét megfőzve áttörünk kb. 20 deka cukorral és ½ liter tejszinhabbal elkeverve, a tortát megtöltjük és áthuzzuk.

Déli gyümölcs tészta. 12 tojássárgáját és 2 egész tojást 21 deka cukor és 21 deka darált barna mandulával habosra keverünk, azután hozzáteszünk 7 deka vágott fügét, 7 deka datolyát, 7 deka malagasszőllőt, 5 deka mazsolát, 12 tojás habját és 10 deka zsemlyemorzsát. Hosszukás jól kikent formában sütjük.

Gesztenye kifli. ¼ kiló vaj, ¼ kiló liszt, 2 kanál törött cukor, 2 tojássárgája, kevés sóból hideg tejjel meglehetős kemény tésztát gyurunk. 1 kiló gesztenyét puhára főzünk, megtisztitva szintén áttörjük s vaniliás cukorral összegyurjuk. A tésztát kinyujtjuk, kártyanagyságu darabokra vágjuk, a gesztenyéből kis ujjnyi darabokat formálunk s a tésztába csavarva kifli alakra formáljuk. Tojással megkenve forrón megsütjük.

Kitünö mogyorós tészta. 6 tojássárgája 28 deka cukorral habosra kevertetik, 28 deka mogyoró és 6 tojáshabja belekeverve megsüttetik. Krémje a következő: 28 deka cukor, 28 deka mogyoró, 3 kanál tejszin, 2—3 kanál rum, felül kávémázzal bevonni.

Édes cakes. 56 deka liszt, 25 deka cukor, 8 deka vaj, 1 és fél deci tejfel, 3 egész tojás, kis vanilia és 1 kávéskanál szodabikarbona. A deszkán jól összegyurva kidolgozzuk, késfok vastagságra kinyujtva, formákat szurkálunk ki belőle, tetejét villával kissé megszurkálva s nem éppen nagy tüznél világos barnára sütjük.

Főtt csókocskák. 15 deka cukrot 4 tojásfehérjével üstben habverővel egy lábas forró vizbe téve sürüre verünk. Kivéve a forró vizből még egy ideig verjük, azután darabos diót vagy mogyorót keverünk 6—10 dekához. Bekent és kilisztezett tepsikben langyos sütőben inkább száritjuk mint sütjük.

Illatszerek a divat változatában

Már abból, hogy »divatos parfumről« beszélnek látszik, hogy a szeszélyes divatisten a kertek, laboratoriumok, gyárak különböző produktumait sem kiméli meg. Az a szokás, hogy különböző olajakkal, kenőcsökkel, vizekkel a testnek »kellemes illatot« adjunk. A régi egyiptomiak már nagy mesterei a kozmetikus művészetnek. Az egyptomi férfi és nő illatos kenőcseiről már a bibliában is gyakran olvashatunk. Az ókor kenőcsei különböző ingredienciákból álltak, nagy szerepe volt az akkori ugynevezett »spicanarde«-nak, ami nem más, mint a mi most ujból közkedveltségnek örvendő levendulánk. Emellett egy Indiából származó gyökér, amit Costumnak neveztek, játszik nagy szerepet az ókori kozmetikában. Arábiából hozták a Cassiát a hamis cimetet, egy ma már ismeretlen fának a kérgét, amit a babona szerint az istenek maguk jelöltek ki a kenőcsök készitésére. A rómaiaknál később nagy közkedvetlenségnek örvendett a — sáfrány — a keleti crokus finom himpora. Ezvel a porral ünnepélyes alkalmakkor nemcsak színházat, termeket, tereket hintettek be, hanem finom illatszerként elkészitve nyilvános szőkőkutak — nagy csészék is árasztották a kedvelt illatot. Még később Keleten a drága rózsaolaj kezdett szerepet játszani, Európa a középkorban a mosusz, bisam, jázmin erős illatát frequentálta olyan mértékben, hogy nem egyszer gyöngébb idegzetü ember fejfájást, ájulást, orrvérzést kapott tőle. A moszkus vagy bisam állatot, amelyik mirigyeiből a moszkusnak nevezett illatszert kivonták egész nagy kolóniákban termesztették, mert elképzelhetetlen volt parfumot nélküle elkészíteni. Még igen kedvelt illatszer volt az ámbra, egy az indiai partokon talált kő, mely porrá zuzva igen erős illatu volt.

Mindezeket az erős szagokat tulajdonképen nem is hiuságból használták, hanem azon a véleményen voltak, hogy az erös illat kitünő gyógyszer minden fajta ideggyöngeség, fejfájás, álmatlanság, szemgyöngeség ellen. Ugyanebből az okból a rozmaringot is igen szerették, a régiek koszoru virágát és minden a bibliában hyssop, ysop, név alatt előforduló elnevezés nem más, mint közönséges rozmarin. A levendula mindig igen kedvelt volt friss, füszeres illata miatt, a francia mosónők a frissen mosott fehérnemü közé tették, hogy annak kellemes illata legyen.

A tizenhetedik század végén ismertté vált a citrom, akkor ennek hajából kisajtolták az olajat, amivel parfum-öt, szappant, pudert illatositottak. A kertészet fejlődésével azonban mind több és több virágnak az illatát tudták olajak és illatos vizek formájában kivonni, ugy, hogy máma már a parfumoknak olyan változatossága áll az illatkedvelők rendelkezésére, hogy mindenki kiválaszthatja az orrának és erszényének megfelelőt

Lehet-e a gyermekeket lefogyasztani?

Igen sok szülő jön elhizott gyermekével az orvoshoz azzal a kérdéssel, hogy szabad-e a gyermeket lefogyasztani s hogy az egyáltalán lehetséges-e. Ez a kérdés nem egészen indokolatlan. Még husz évvel ezelőtt az akkori idők egyik legnevesebb anyagcsere-professzora véleménye szerint

lehetetlen egy gyermeket ugy fogyókurának alávetni, mint egy felnőttet.

Ennek a véleményének támogatására a következő példát hozza fel: »Egy 8 éves 142 cm. magas 60 és fél kg. sulyu gyermeket vettem fel magánklinikámra, ahol szeptember 6-tól október 8-ig összesen egy kilogramot (!) fogyott. Ez nagyon siralmas eredmény két hónapi kura után. A fogyókura eredményét már az is meghiusitotta, hogy a gyermek rendkivüli raffinériával és ügyességgel mindenféle nyalánkságot és édességet tudott magának szerezni. Ennek következtében eredmény nélkül kellett magánklinikámról elbocsátanom«. (Epstein: A fiziológikus fogyókura). Nem szabad azonban a fenti esetben csodálkoznunk, ha meggondoljuk, hogy Epstein könyveit husz évvel ezelőtt irta, amikor még a belső kiválasztásról semmit sem tudtak. Epstein a gyermeki elhizás okát öröklésre vezeti vissza. Az elhizott gyermek apja és anyja is tulságosan el voltak hizva és a nagyszülők valóságos járkáló zsirkolosszusok voltak. Még ma sincs ugyan megdöntve, hogy a hizásra való hajlam örökölhető, tekintve, hogy egész generációkat figyelhetünk meg, akik mind tulkövérségben szenvednek. Egyet azonban még sem szabad szem elől téveszteniink. Az ilyen családokban a régi jó tradicióhoz hiven rengeteget is esznek — és nagyon jól is főznek, az ételeket jó zsirosan készitik és ehhez még a gyermekeket valósággal rendszeresen tultömik. Feljegyezték például, hogy egy ilyen családban a gyermeket kényszeritették, hogy egymásután hat pohár tejet igyon meg. Mivel a gyermek nem mutatott tulságos nagy kedvet vagy hajlandóságot, minden lehetővel kecsegtették, hogy a lehetetlen mennyiségü tejet megigya és más hasonló mennyiségü, nagy táperejü ételeket egyen. A gyermek 10 éves korában 145 cm. magas volt és 73 kg.-ot nyomott. A pontos vizsgálat azonban megállapitotta, hogy a kövérségének egyéb okai is vannak. Ugyanis nemcsak a tultápláltságra karakterisztikus tüneteket mutatta fel, hanem megállapitották, hogy a pajzsmirigy és hypophisis müködése rendellenes. A megfelelő diétán kivül, — mely egy esetben sem engedhető el — pajzsmirigy és hypophisis kivonatot kapott, szinte csodával határos eredménnyel. Anélkül, hogy a diéta tulságosan szigoru lett volna, például egyszer hetenként még édességet is kapott — a fentemlitett diéta és készitmények hatása alatt négy hónap alatt 10 kg.-ot fogyott le és nőtt is két centimétert. A gyermek frissebb, elevenebb lett, örült az eredménynek és 18 éves korában 65 kg.-ot nyomott. Ilyen eljárással már igen sok esetben kezeltek számos gyermeket hasonló eredménnyel. A kezelés káros következményekkel egy esetben sem járt. Általában a fogyókura kezdetén nem sportoltatták őket és nem is volt jó tulságos sok testmozgást végezni, csak később voltak a testgyakorlatok megengedve. Ahol nem érnek gyermekeknél el eredményt, ott a hiba legtöbbször abban keresendő, hogy éppen forditva járnak el. A kövér gyermekeket erősen tornáztatják, mindenféle sportot üzetnek velük — természetesen minden eredmény nélkül. A sok torna után a szegény elgyötört gyerek farkasétvággyal ül az ételhez — és egy anya sem habozik, hogy ilyen étvágyat kielégitsen. Az eredmény aztán rendesen az, hogy ahelyett, hogy fogyna, még hizik a gyermek. Szabad-e tehát a gyermeket lefogyasztani? Nyugodtan felelhetünk igennel, hacsak nem akarjuk, hogy formátlan zsirkolosszus legyen belőle. A lényeg csak a lefogyás technikája — ezt már szakértő kezekre kell bizni.

A praktikus háziasszony

Ha az esernyő piszkos alaposan bedörzsöljük meleg szappanos vizzel, amihez, ha az ernyő nagyon piszkos kevés szalmiákszeszt is önthetünk. Természetes, hogy az ernyőt addig kagyjuk kifeszitve, mig meg nem szárad.

Megpörkölt ruhanemü. Ha vasalásnál, vagy egyébkor a ruhanemü megpörkölődik, de a szálak épek maradtak, tiszta borvizes ruhával dörzsöljük meg a helyet s öblitsük le a folt helyét tiszta vizzel.

A függönyök sárgás szine. Ha azt akarjuk, hogy a függöny elefántcsontszint kapjon, az utolsó öblitővizbe egy kevés okkert teszünk. Két vödör vizre egy teáskanál aranyokkert kell számitani. Ajánlatos a szint előbb egy darab rongyocskán kipróbálni. Vagy: veszünk egy kevés sáfrányt s 1—1½ óráig meleg vizben hagyjuk állni. Ebben a vizben a függönyöket ¾ vagy egy órán át áztatjuk. Innen kerülnek a keményitőbe.

Függönyök tisztitása. A függönyökből először kirázzuk a port, aztán négyrét hajtjuk és oldalt nagy öltésekkel összeércelljük. Igy nem fog olyan könnyen elszakadni a mosásban. Azonkivül sokkal könnyebben is kezelhetjük. Állott vizben áztatjuk szóda nélkül. Miután másnap kicsavartuk belőle az első vizet, gondosan beszappanozzuk és hideg vizben állitjuk a tüzhelyre, ahol a viz lassan felmelegszik, de forrnia nem szabad. Most alaposan átmossuk a szappanos vizben, kiforditjuk, megöblitjük langyos vizben s azután beszappanozva 15—20 percig lassan főzzük. A vizből kivéve most már kiöblitjük és kékithetjük. Függönyöket sohasem szabad dörzsölni vagy csavarni. Végre keményitőbe tesszük s nedvesen vasaljuk.

A festékfoltot kezünkről az ételolaj leviszi.

Fényképeket friss zsemlebéllel vagy spirituszba mártott vattacsomóval lehet tisztitani. Azután tiszta száraz ruhával fényesre dörzsöljük.

Festék-, olaj-, kátrány-, kocsikenőcs foltot mosóanyagból ugy vehetünk ki, hogy terpentin szesszel, vagy benzinnel megdörzsöljük, aztán forró vizben kimossuk és kifőzzük a ruhát, a főzőedénybe kevés szalmiákot is önthetünk.

Folttisztitó gyanta-, szurok-, olaj — festékfoltokhoz. Tiszta palackba 8 gram tiszta benzint és 250 gram erős borszeszt vagy spirituszt öntünk s jól eldugaszoljuk. Ha a benzin feloldódott, tegyünk még hozzá 50 gram szalmiákszeszt s alaposan rázzuk fel az üveget. Használat előtt mindig fel kell rázni és ügyelni reá, hogy jól eldugaszolva tegyük el.

Gyertyafolt. Spirituszszal vagy borszeszszel való dörzsölés azonnal kiveszi a gyertyafoltot. Vagy: óvatosan lekaparják a stearinrétegot a foltról, itatópapirt teszünk reá s forró vasalóval átvasaljuk. Az itatóst váltogatni kell. Ha forró vasaló nincs kéznél, elég egy égő cigarettát az itatópapir alá tartani. Természetesen nagy óvatosság szükséges, nehogy a szövet megpörkölődjék.

Gyümölcsfolt szines ruhán vagy selymen. Friss gyümölcsfoltot mindenféle szövetből ki lehet venni, ha a foltot valami kis edény nyilására vagy egy kulcs alá helyezzük s forrásban levő vizzel addig öntözzük, mig a folt el nem tünik. Vagy: vászonnemüből és gyapjuszövetekből kéngőzzel lehet a gyümölcsfoltot kivenni. Nedvesitsük meg hideg vizzel a foltot, gyujtsunk meg egy kénes gyufát és tartsuk a folt alá. Ki fog jönni. Természetesen nagy óvatossággal kell eljárni, nehogy a szövet megégjen.

Izzadságfoltok. A ruhában levő izzadságfoltokat először is átmossuk meleg vizzel, azután kidörzsöljük benzines ruhával. Ha bársonyból vettük igy ki a foltot, utána zacskóba kötött finom forró homokkal simitsuk végig néhányszor a szálak mentén a helyet.

Izzadságfolt a selyem ruhában. Denaturált szesszel megnedvesitjük a foltot, kevés borkősavat hintünk reá, dörzsöljük, aztán lemosogatjuk szeszbe mártott puha, rongyocskával.

Gyümölcsfolt selyemben. Ha selyemből akarunk gyümölcsfoltot kivenni, langyos boraxos vizben mossuk át s utána öblitsük ki tiszta vizzel.

Prémet ugy molytalanitunk, hogy kivül belül nádpálcával alaposan kiporoljuk, azután petroleumba vagy terpentinben mártott ruhát teszünk rá, ugy hogy a folyadékot jól magába szivja. Másnap-harmadnap lehet szellőztetni.

Fejfájás ellen hatásos a hámloknak fodormenta olajjal való bedörzsölése. Utána kezünket rögtön mossuk meg és vigyázzunk, nehogy valami a szemünkbe kerüljön belőle.

Méh stb. csipés. A csipés helyét érintsük meg szalmiákszeszszel. Ez enyhiti a fájdalmat és megakadályozza, hogy daganat képződjék. Ha hagyma levét csepegtetjük a csipés helyére, az is rögtön használ.

Gyulladásban levő bütyköket ugy gyógyithatunk, hogy kimagozott, lehámozott citromszeleteket teszünk rájuk és fehér rongyocskával körülcsavarjuk. Ha ezt néhányszor megismételjük, a daganat vissza fog fejlődni.

ELŐNYOMDÁT
legmodernebb stilü rajzokkal és kellékek tel legolcsóbban szállit
LEOPOLD SÁMUEL, SENTA
modern előnyomdaberendezé i gyára
Relief-festéshez való festékek, porok és kellékek kaphatók

ÉP TESTBEN ÉP LÉLEK

Amit az asszonynak tudni kell

A gyermekek edzettsége fél egészséget és életrevalóságot jelent. Most az ősz kezdete az az idő, amikor nem szabad elhanyagolni az edzést. Amig csak az idő megengedi, folytassuk a szabad fürdést, ha pedig beáll a hüvös idő, pótoljuk enyhén langyos lemosással. Küldjük minden időben szabad levegőre a gyermekeket. Melegebb napokon játszanak szabadon, de hüvös, esős napokon elégedjünk meg egy-két órás sétával.

Ne öltöztessük esztelenül a gyermekeket. Ne kényeztessük el mindenféle meleg alsóruhával őket, hanem viseljenek egyforma fehérnemüt télen, nyáron. A hőmérsékleti különbséget egyenlitse ki a felsőruha és szabadban az időnek megfelelő kabát. Vigyázzunk arra, hogy a gyermekek jó cipőkben járjanak, melyek nem nedvesednek át s ha nedves időben hazaérkeznek, váltsanak rögtön harisnyát és cipőt. Ez az eljárás egyformán egészséges a gyermeknek és cipőnek is. Nagyon egészséges, ha a gyermekek az utat az iskolába gyalog teszik meg oda-vissza, ez a kis testmozgás ugy reggel, mint a 3—4 óra ülés után rendkivül egészséges és szükséges.

Tornaóra

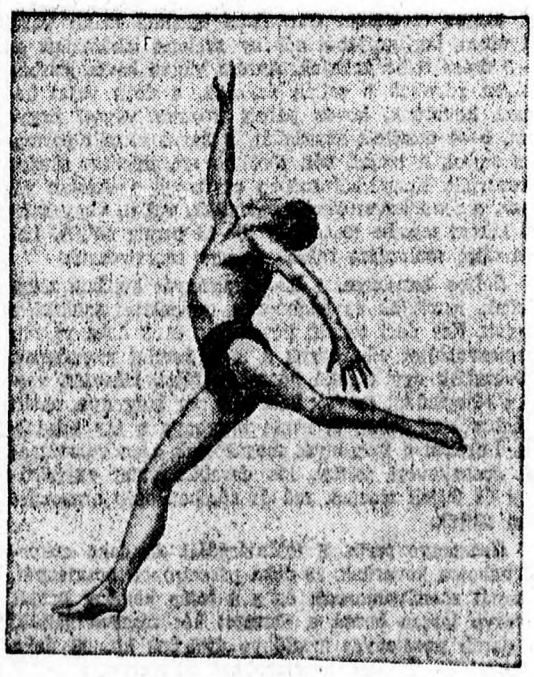

8. számu gyakorlat férfiak részére.

Néhány lépésnyi szaladás után magasra ugrani (felugrás egy lábbal) ugrásban felfelé nyujtózkodni.

A gyakorlat célja: A test nehézség érzésének leküzdése.

6. számu testgyakorlat nők részére.

Alapállás.

A gyakorlat: nyujtott lábbal előre-oldalt-hátra minél nagyobb kört irunk le.

A gyakorlat célja: a csipőizületek rugalmassága, csipő és combizmok erősitése, az egyensuly gyakorlása.

KOZMETIKAI ÜZENETEK

V. Lola Banat, Novoselo. Használjon Ichthyolszappant és pedig akként, hogy este lefekvés előtt meleg vizzel habot készit, amelyet fel kell rakni az arca megfelelő helyeire. Ez a hab száradjon oda és maradjon ott reggelig, amikor is meleg vizzel le lehet mosni, vagy pedig, ha ugy tetszik, mandulaliszttel ledörzsölni. Ha néha a bekövetkezendő bőrizgalom folytán nagyobb foku vörösség áll elő, ettől nem kell megijednie, mivel ez rövid idő mulva eltünik és javulás fog beállani.

Kiváncsi, Oszijek. A Heider-féle fogpor összetétele a következő: Rp. Pulv. ossis Sepiae 40.0; Irid. flor. Magn. carb. aa. 5.0; ol. menthol pp. guttas quinque.

H. Nesszi, Csakovec Azzal tisztában kell lennie, hogy bizonyos kellemetlenségek nélkül hajhullást megakadályozni nem lehet; — ha tehát ezt mégis el akarja érni, ugy abba bele kell törődnie. Kellemetlen pl. az, hogy gyakran kell mosni a hajat, hogy azt zsirozni, szeszezni szükséges, minek következtében a haj rendes, üde, bársonyos tapintata, szine, szaga, fésülhetése a kezelés tartama alatt bizonyos formában változást szenved. A legtöbb, nagy reklámmal terjesztett hajszesz mind jó szagu és kellemes, de kilencven százalékban értéktelen, mig az orvos által helyesen megválasztott és alkalmazott hajszesz, ha néha rossz szagu is, vagy a hajat kellemetlen tapintatuvá is teszi, de okvetlenül segit. Azért a legjobb, ha az orvosa által irat fel magának megfelelő hajszeszt és nem hagyja figyelmen kivül mindazokat a hajápolásra vonatkozó módokat, amelyeket e helyütt már igen sokszor megirtunk.

Miriam, Daruvár. Naponta legalább kétszer forróvizes és bőséges szappanos lemosás után, mint specifikus hatásu szappant, a króm-szappant ajánlhatom.

Vadrózsa, Crvenka. A borax tudományos neve natrium biboracikum, mint enyhe alkália szolgál a bőr puhitására, amelynek a hatása azonfelül abból áll, hogy ya bőr faggyuját elszappanositja és gyengén desinficiálja.

L. Jaša-Tomič. A kérdéses szer összetételét nem ismerjük és igy véleményt sem mondhatunk róla.

Mizantrop, Vukovár. Az elhizás két tényező következménye lehet: a fokozott és mértéktelen táplálkozás, a rendszerént velejáró kevés testmozgás, azután a test dispoziciója, a hizásra való hajlama. Hogy ez utóbbi körülményt mi idézi elő, már nem egyszer volt e helyen tárgyalva. A tulzott táplálkozás lecsökkentése természetesen kivánatos, de óva intem, nehogy a végletekbe menjen vele bármennyire kétségbe is van esve a kövérsége miatt, mert a napi táplálkozás mennyiségének erős lecsökkentése dacára, bármily hihetetlenül látszik is az, megtörténhetik, hogy a test ugyanolyan elhizott marad, mint ákár a kezdetén volt, sőt még kövérebb lesz. Ilyen esetekben ugyanis a felvett táplálék nem a test belső munkájának a biztositására szolgál, hanem egészében a testet felépitő sejtekben, tehát a zsirrétegben helyezkedik el. Az anyagcsere megáll és noha valósággal paradoxul hangzik, az illetők az éhezéstől meghiznak.

D. S K.-né, Titel. Az ivásra használt édes vizet a zsiros arcbőrü egyének mosakodásra rendszeresen jól türik és igy a hiba aligha itt van. Valószinü, hogy a szappan nem megfelelő minőségü. Ne tessék hinni a nagy hangon hirdetett erősen illatos és drága szappanokban. A legtöbbjük nem felel meg és különösen érzékeny arcbőrü egyénekre ártalmas, mert olyan alkatrészeket tartalmaznak, amelyek a bőrt izgathatják és gyulladásba is hozhatják. Izgatólag hathat már a benne foglalt nagyobb mennyiségü eterikus olaj is.

Normandia, Dragutinovo. Legjobban tenné, ha egészséges és ésszerü életmóddal és testgyakorlattal igyekeznék halvány arcát megpirositani. Figyelembe kell vennie, hogy a piros festék visszatartja a napfény sugarait a bőrtől és ezáltal a sáppadság látszatát még inkább fokozza. Inkább rózsaszinü pudert használjon ez az arcbőrére kevésbbé ártalmas, mint a festés és az arcnak lehelletszerü rózsaszinü arnyalatot ad.

Terezia. Kérem teljes cimét. Levélben válaszolok.

Dr. Vécsei Jenő

EUPHOSIL
PARAFFIN THERAPIA

A legujabb és eredményeiben felülmulhatatlan gyógymód reuma, köszvény, ischias, lumbago, fagyott végtagok és neuralgikus fájdalmak eseteiben. Legbiztosabb sikerü paraffinos pakolásos fagyasztás az egész testre, vagy annak egyes részeire berlini módszer szerint. Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére lakás és ellátás. Kivánatra prospektust vagy szóbeli felvilágositást ad Dr. Vécsei Jenő orvos, Subotica, Ciril i Metod trg 5. Tel. 539
83

Rovatvezető: **NÉSZMÉLYI IZSÓ**

Bélyeggyüjtés

Hány bélyegujság van? Hogy a bélyeggyüjtés mennyire elterjedt az egész világon mutatja az a körülmény, hogy havonta átlagos becslés szerint kb. 250 folyóirat és szaklap jelenik meg, melyek közül a legelterjedtebbek a következők: Basler Taube, Berner Briefmarken Zeitung, Berliner Briefmarken Zeitung, Briefmarken Rundschau, Briefmarken Händler, Briefmarken Sammler, Germania Zeitung, Jugoszláviában pedig Börse Jugoslav. Philatel. Zentrale Zagreb (német nyelven), Filatelista Zagreb (horvát nyelven). Jugoszláviában a bélyeggyüjtés tudománya még gyermekkorát éli. Hiszen hány intelligens ember mosolyog még ma is rajta, mert nem érti meg a philateliának nemzetközi szoros kapcsolatát. A két zagrebi szaklapon kivül nálunk csak két speciál katalog jelent meg: Rukavina pénzügyi főtanácsos Sarajevo és Belodorov beogradi mérnöktől. Ámbár rendes légiposta járatunk van: Beograd—Zagreb—Gratz—Bécs között, nem nyomattak »Légi Posta« bélyegeket.

Egyéb uj bélyegek. China uj légi posta bélyegeket adott ki az 1921-es mintára, Curacas 3 légi postaprovisoriumot adott ki Nyugatindia—Panama—Newyork részére. Libanon köztársaság: 15—25 Piaster felülnyomásos légi postabélyegeket bocsátott ki.

Apróságok. Graff Zeppelin világkörüli utjára az amerikai posta külön bélyegzőt használt: Fiost-Round-the World Fhligt — U. S. Air Mail szöveggel. — A német légi posta Amerkán át a következő államokba vesz fel küldeményeket: 1. Miami (Florida)—Havanna (Kuba)—Belize (Brit. Honduras)—Managua (Nikaragua)—David (Panama)—Christobal (Kanalrone). 2. Chritsobal—Baranquille (Kolumbia)—Curačao (Niederland Antillen). 3. Christobal—Buenaventura (Columbia)—Guayaquil (Ekuador)—Talara (Peru), Trujielo (Peru), Lima (Peru), Mollendo (Peru—Arica (Chile), Iquique (Chile)—Autofagasta (Chile), Santiago de Chile. Ezen vonalakon ugy egyszerü mint ajánlott leveleket továbbitanak.

Az uj német jótékonysági bélyegek

Az uj német jótékonysági bélyegek. Ez év november 1-től a jövő év január 15-ikéig terjedő időközben a német posta jótékonysági bélyegeket ad ki 5, 8, 15, 25 és 50 pfenninges értékekben. A bélyegek a jövő év junius 30-ig lesznek érvényben ugy a belföldi, mint a külföldi forgalomban.

Ausztria is gondoskodik a bélyeggyüjtőkről. Uj bélyegeket bocsátanak ki Ausztriában is. Az osztrák posta tizféle bélyegből álló uj sorozatot bocsátott ki. Az uj bélyegek kiállitása magas művészi nivón áll s Ausztriának történelmi, gazdasági, vagy épitészi nevezetességeit ábrázolják. Itt bemutatjuk a tizfajta uj osztrák bélyeget is. A képek igazolják, hogy Ausztria visszatér ahhoz a régi tradicióhoz, hogy neki legyenek a legszebb bélyegjei.

MARADJUNK MA ITTHON

Az e rovatban foglalt rejtvények és talányok megfejtését olyan időben kell beküldeni, hogy legkésőbb csütörtökig beérkezenek a szerkesztőségbe. A borítékra feltünően rá kell irni ezt a két szót: »*Maradjunk otthon*«. Minden egyes talány megfejtése egy pontot jelent. A keresztrejtvény megfejtése 5 pont. A megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki. Mindenki annyiszor vesz részt a sorsolásban, ahány megfejtést beküld.

A mult vasárnapi számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. Lusta lónak korbács az abrakja.
2. A lusta mindenben a legutolsó.
3. Oraparemics-Operamüsor. 1. Offenbach: Hoffmann meséi, 2. Rossini: Tell Vilmos, 3. Beethoveen: Fidelio, 4. Mascagni: Parasztbecsület, 5. Wagner: Tannhäuser, 6. Verdi: Rigoletto, 7. Puccini: Tosca, 8. Leoncavallo: Bajazzo, 10. Mozart: Figaró házassága, 11. Bizet: Carmen, 12. Bartók: Csodálatos mandarin.

(A teljes megfejtés 2 egység.)

4. A szerelem és a hold.

De hiszen akkor a hold fogy, igy a szerelme is fogyóban van.

5. Haditanács.
6. Szalmaláng.
7. III. Richard.
8. Keresztsoros.

Vizszintes sorok: 1. Greta 5. Kicsi 9. Alarm 13. Zupa 15. Gáz 16. Ares 17. Trafalgari ütközet 22. Haza 23. Kel 24. RRR 25. L. t. l. k. 26. Apu 27 Mar 28. Titok 30. Aga 31. Stratégua 34 Cékla 37. Cug 38. ...-ban 39. Lipót 41. Szamos 44. Lefut 46. Rády 48. Sub 49. Stab 51. Egál 53. Nue 54. Egál 56. Email 58. Sarcol 60. Nebra 62. Rio 64. Mio 65. Dante 66. Marco Polo 69. Hit 70. Kodak 72. Sue 73 TRT 75. Adua 77. Tck 78. Aki 79. Aase 80. Botcsinálta doktor 84. Crep(e) 85. Mae 86. Altáji 87. Stael 88. Lakmé 89. Vasat.

Függőleges sorok: 1. Gotha 2. Ez az ucca bánat ucca... 3. Tufa 4. Apa 6. Igal 7. Cár 8. Sziria 9. Ark 10. Leöl 11. Asztaltáncoltatás 12. Mátka 14. Alkat 16. Atrocitás 18. Raps 19. Gereb 20. Urt 21. Elga 27. Magos 28. Time 29. Kép 32. Rum 33. Galba 35. Kór 36. Essen 39. Lug 40. Nyelv 42. Zug 43. Stereotip 45. Felir 47. Duo 50. Ama 52. Lampe 55. Len 57. Irak 59. Rio 61. Btk. 63. Ócska 65. Dido 66. Makáma 67. Ouida 68. Orsoja 69. Habos 71. Don 74. Terit 76. Acre 78. Atem 79. Akta 81. Sel 82. Lak 83. Olv.

Helyes megfejtést küldtek be Szuboticáról: Csomasz Dezső 13, Jakab Dezső 3, Kunetz Vera 6, Sztolkov Simi 5, Schiller Magda 8, Kraft József 6, Ujvári Margit 3, Moravetz Cézáné 4, Cathry Klára 12 egység. Szatmáry Kálmán 3 egység.

Velikibecskerekről: Kada Aranka 6, Schossberger Zsuzsika 4, Orban József 2, Guttmann Imre 6 egység.

Schwirtlich Béla 11, Mahalek Árpád 11, Hieber B. 8, Jakabfalvy Gizella 3 egység.

Noviszad: Bukovenszky Emma 4, Rasveiber Rudolf 4, Vass Nándor 5, Weiszkopf Ferenc 7, Hajdu Ilka 7 egység, Klinger Lajos 7 egység.

Szombor: Szőke Józseiné 6, Sebedić Ferenc 2, Szladek Géza 4, Lederer Károlyné 5, Tussay Gabriella 8, Benedek István 4 egység.

Sztara-Moravica: Kopilovics István 4, Kuczor Juliska 4 egység.

Hillier Sarolta Szárcsa 4, Saághy Babus Belimonasztir 6, Schiller Zoltánné Mokrin 12, Mathes Mariska Kraljevićevo 4, Klenanc Ferenc Bogojevo 12, Brückner Györgyné 6, Ney Rózsi 6, Schönaug Terézia és Svarc Ferenc Kovacsica 2—2, Kiss Ferenc Kula 9, Ujvári Ferencz Temerin 1, Tiller Mihály Bogojevo 13, Bellán Mátyás Cservenka 6, Dieners Károly 5 egység. Pásthy Károly Bogojevo 5, Keresztes György Bród 5, Mathes Miklósné Krajevičevo 6, Révész József Debeljacsa 10, Schlanger Klári Zagreb 4, ifj. Probst Istvánné Szécsanj 11, Rózsa József 5 egység, Börcsök Böske Sečanj 11 egység, Krall Angela Csakovec 3 egység, Svraz Regina Kovacsica 1 egység, Bajza Károly Martonos 3 egység.

Könyvjutalmat nyertek: Cathry Klára Szubotica (Kupcsayné: Van Isten című 2 kötetes regényét), Ifj. Probst Istvánné Szécsanj (Sudermann: A rokant című 2 kötetes regényét).

E heti rejtvényeink

1.

2.

Órák

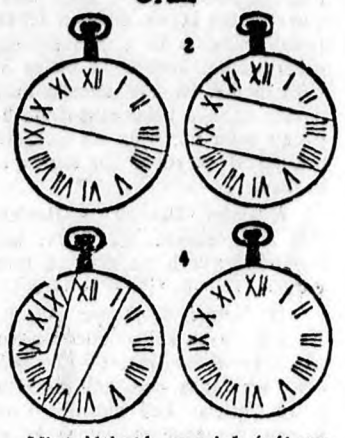

Mint látható, az első órát egy egyenessel két részre osztottuk fel és mindkettőben a számok összege 39.

A második óra lapjának mindhárom részén 26-ot számolhatunk össze.

A harmadik ábrán a négy rész számjainak összege 20—20.

Ugy osszuk fel négy vonallal az utolsó számlapot, hogy az öt rész mindegyikében azonos legyen a számjegyek összege.

3.

E
j
S

4.

T-ben iiii a

5.

2 x ta

vénásszony

Keresztsoros rejtvény

(Copiright by Bukor Lajos — Bácamegyei Napló)

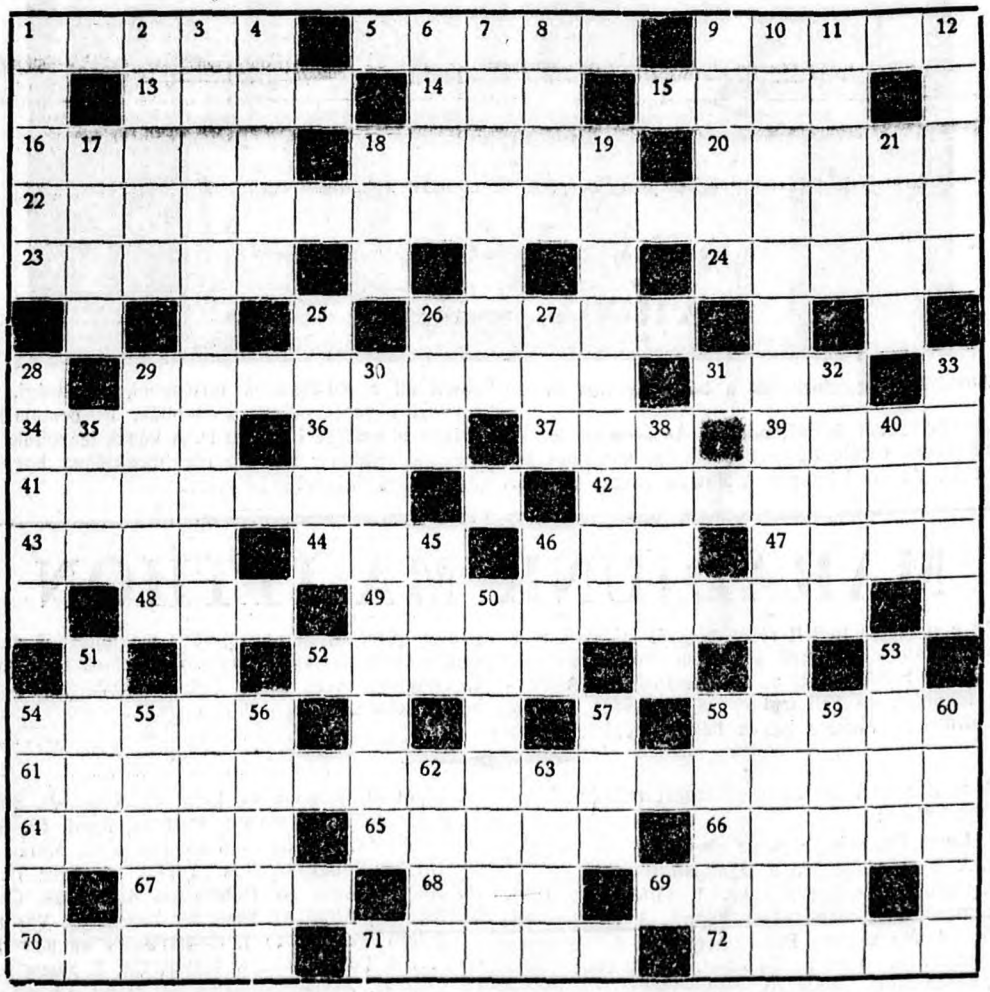

Vizszintes sorok:

1. Ékszer, nyakban viselik
5. Régi, kopott jószág
9. Kártyabemondás, zenei kifejezés is (névelővel)
13. Svájci szabadsághős
14. Két névelő
15. Kipusztít
16. Női név
18. A ló járásának egyik módja
20. Minden lakott helyiségben van
22. Ausztria számára ez volt a világháboru befejezője
23. Jó szag
24. Mérges kigyó
26. Perzsa nevek után, herceget jelent
29. Zenei előírás: tetszés szerint
31. Folyadékkal teszi az ember
34. »Az... férj«
36. Fából van
37. Egyik nagyfajta kutya angol neve
39. Vigyázz! — latinul
41. Női lakosztály
42. A monda szerint Svájc szabadságharca során Tell Vilmos lőtte agyon
43. Sziget — idegen nyelven
44. Cosinus — rövidítése
46. A szépnemen levők tulajdona
47. Vallástankönyv
48. Angol nevelő
49. Város Jugoszlávia déli részén
52. Péter apostol előbbi neve
54. Francia kikötőváros (a »Le« előszócska nélkül)
58. Birói fórum
61. A csodás szépségü Potsdamról mondják ezt
64. A Kurisches Haffba torkollik
65. Istennév
66. Tüzet idéz elő
67. Férfinév
68. Isten teszi
69. Tisztogató eszköz
70. A »Jézus élete« világhires irója
71. Magyarán: hülye
72. Tehén

Függőleges sorok:

1. Ismertnevü tagja volt az egykori magyar függetlenségi pártnak
2. Meredek — németül
3. A spanyol lira egyik legnagyobb müvésze, akinek kortársai az »isteni« melléknevet adták (1534—1597)
4. Helyhatározó
6. A film legaranyosabb anyaszinésznője
7. Ókori szabin néptörzs
8. Gazdasági szerszám
9. A 21., 28. és 46. számu függőleges sorok magánhangzói
10. Mesealak
11. Kereket old, elsomfordál
12. Teához szokás enni
17. Vármegye
18. Táplálék
19. Lassu, nem sokatérő munka
21. Vonatkozó névmás, többesszámban
25. Hallgatnia illenék
26. Német előljárószócska
27. Kocsin van
28. Kalapgyár
29. Régi, divatjamult
30. Magyar festőművész
32. Bő, reverendaszerü öltözék
33. Madár
35. Kalifornia legnagyobb városának kezdőszócskája
38. Szent István atyja
40. Gazda teszi
45. Aprószemü piros gyümölcs
46. Rag
50. Elhunyt, hires olasz szinész
51. Ujjatlan köpeny
53. Ólom — németül, fonetikusan
54. Gyorsan, sürgősen
55. Nő — angolul
56. Szövetanyag
57. Hamu — angolul
58. Egyik vadállat idegen neve
59. Tánc
60. Filmgyár
62. Román politikus
63. Kabarészinész

egész csalafintaságot miért cselekedted velem?

— Megmondom őszintén azt is. Azért, nemzetes uram, mert az én természetem olyan, hogy nem élhetek csalafintaság nélkül. Tréfát akartam csinálni. Az egész ártatlan tréfa volt és ha nem jön közbe a verekedés, akkor a nemzetes ur nem is tudta volna meg soha.

Nem akartam tovább vitatkozni Ravaszfi Fülöppel és azért igy szóltam hozzá:

— Eridj most dolgodra Isten hirével. Eridj mind a vizig szárazon! Megigértem, hogy nem bántalak és meg is tartom a szavamat. Azt az egyet azonban megmondom, ne pletykálkodj erről a dologról az erdőben. Mert ha kotyogsz, akkor velem gyülik meg a bajod. Hát ez a szavam legyen számodra az elbocsátó apsit, mehetsz vele, amerre a nap süt.

A róka alázatosan elköszönt, aztán elkotródott. Sietve ment kifelé, mintha attól tartot volna, hogy még egyszer uána nyulok és nem tartom meg a szavamat.

Mikor már a róka elment, eszembe jutott, megnézem a Muncurkót, vajjon magához tért-e már azóta. Bizony az nem feküdt már a füben. Magához tért és mint később beszélte, azonnal elmenekült, mert félt, hogy még jön a további ütleg. Csak késő este mert hazajönni és nagyon csudálkozott, hogy nem vertem meg.

A három fonóasszony

Vot egyszer egy leány, aki nagyon lusta volt és nem akart fonni és az anyja beszélhetett neki amit akart, nem birta ráveni arra, hogy fonjon. Egyszer aztán nagyon megharagudott az édesanyja s ugy fogytán lett a türelme, hogy jól megverte a leányát, aki keservesen sirva fakadt. Épen akkor arra hajtatott a királyné s mikor meghallotta a nagy sirást, megállittatta a kocsiját, belépett a házba és megkérdezte az anyától, mért verte meg a lányát ugy, hogy az uccára is kihallatszik a kis lány sirása.

Az asszony pedig szégyelte megmondani, milyen lusta egy teremtés a lánya és azért igy szólt:

— Nem birom rávenni, hogy hagyja már abba a fonást. Örökkétig fonni akar csak, pedig én szegény asszony vagyok és nem tudok annyi lent előteremteni.

A királyné erre igy felelt:

— Legszivesebben hallom a világon a rokka kerekeinek

Egy téli nap története

Kemény, hideg téli nap volt. A hópelyheket a szél táncolva forgatta, kavarta, vitte odább és végre dühösen csapta a szemközt jövő emberek arca közé, kik dideregve, lehajtott fejjel iparkodtak kitérni előle, vagy legalább kikerülni az arcukba csapódni akaró éles hópelyheket.

Összébb huzzák magukon a kabátot, kendőt és fedél alá iparkodnak, hogy védve legyenek. Beh jó ilyenkor a meleg szobában a kályha vidám pattogását hallgatni, gondolják sokan elégülten, de arra nem gondolnak, hogy milyen sokan vannak, akiknek nemcsak vidám pattogó tüzhely nem jutott, de talán födél sem; és ki vannak téve a zimankós, hideg téli időnek.

Egy emeletes ház ablakában egy kis lány áll és nézi a kavargó hópelyheket, a mi igen szép látvány a fütött szobából nézve; olykor-olykor hátrafordul és valamit mond, nyilvánvalóképen gyönyörködik a künn táncoló hópelyhekben.

A kis Margit az, egy gazdag uraság egyetlen leánykája, vidáman magyarázgatja a mamának, hogy miket lát az uccán. A szél egy uri embernek lekapta a fejéről a kalapot

REJTETTKÉP

Hol van a felesége m ?

mekek. Megbántottátk az édes anyját. Ő szóljon elöször és én igérem, hogy ugy bosszulom meg a nagy sérelmet, ahogy ő kivánja. No szoli hát fiam.

Gyurka hallgatott, pedig a könnüláblok ugyancsak elláttáik jó tanácsokkal. — Veresd meg öket, Gyurka. Kérd, hogy vessék őket sötét börtönbe. Kérjél vagy száz dinárt, az ura-ság azt is megadja.

Aztán lestèk, melyiket válaszlja a tanácsok közül. Gyurka felemelte véres arcát s bátran nézett az uraság szemébe:

—Nagyot kérek, nagyságos uram. De ha megadja, örökké hálás leszek.

— Mondd ki bátran, minden megleisz.

Gyurka átölelte a sánta koldus asszonyt, ki az ő édes, szeretett anyja volt s remegő hangon mondá:

— Paranscolja meg nekik, hogy sohase bántsák többé az én anyámat.

a zörgését. Elviszem a lányodat a palotámba, énnekem van otthon elég lenem. Ennélam kedvére kifonhatja magát.

Az édesanya nagyon megörült az ajánlatnak és a királyné elvitte magával a lányát. Mikor a palotába értek, fölvezette a királyné a kis lányt három kamarába és mind a három kamara telisdedteli volt a padlótól a menyezetig gyönyörü szép lennel.

— Fond meg nekem ezt a lent, — szólt a királyné, — és ha elkészülsél vele, feleségül adlak a legidősebb fiamhoz. Ha szegény vagy is, nem törődöm vele, elég hozomtány a rikka nagy szorgalmad.

A lányka pedig nagyon megijedt, mikor ezt hallotta, mert nem tudta volna megfonni a lent, ha háromszáz esztendeig ott ült volna reggeltől estig a rokka mellett. Mikor egyedül maradt, sirva takadt és ugy ült három napig, a kezét sem mozditotta meg. Harmadnap megjelent megint a királyné, és mikor látta, hogy még egy csipet len sincs megfonva, nagyon elcsodálkozott; de a lányka azzal mentegetődzött, hogy nagy szomoruságában a szülői háztól való távollét miatt nem is tudta még a munkát elkezdeni. A királyné belenyugodott ebbe; de mikor távozott, igy szólt:

— Holnap azonban munkához kell látnod!

Mikor a lány megint egyedül maradt, nem tudta, mitévő legyen s nagy szomoruságában az ablakhoz lépett. Hát látja, hogy három asszony közeledik felé. Az egyiknek szeles taposó lába van, a másiknak akkora alsó ajka volt, hogy lelógott az álla alá és a harmadiknak szeles volt nagyon a hüvelykujja. Megállt ez a három asszony az ablak alatt, telnéztek a kis lányhoz és megkérdezték mi a baja. A kis lány elpanaszolta nekik a baját, az asszonyok pedig megigértek nekí, hogy megsegitik és igy szóltak:

— Ha megfelyisz bennünket az eskűvődre, nem szégyenkezel miattunk és nénünek szólitasz, meg az aztalodhoz is ültetsz, akkor hamarosan megfonjuk a lenedet.

— Nagyon szivesen, — felelt a lány, — jertek csak be és lássatok mindjárt munkához.

Azután bebocsátotta a három furcsa asszonyt, egy kis helyet csinált nekik az első kamrában, ahol leülhettek és fonni kezdhettek. Az egyik a fonalat huzta és a kereket tapostа, a másik a fonalat sodorta s az ujjával az asztalra csapkodott. Es valahányszor rácsapott az asztalra, egy csomó fonál hullott a földre és ez mind a legfinomabban meg lett fonva. A királynné elől elrejtette a kis lány a három asszonyt és valahányszor megjátogatta őt a királynè, megmutatta neki a

és viszi ellenállhatatlan erővel előre és a gazdája kénytelen utána szaladni egy darabig, mig elfogja; majd egy szegény aszonynak boritja a fejére a nagy kendőt, hogy alig tudja merre van előre, merre hátra és időbe kerül, mig lerázza magáról és haladhat tovább. A kis Margit ezt igen mulatságosnak tartja. Aminthogy az is jó, meleg szobából nézni.

Egyszer csak elkomolyodik a kis Margit nevető arcocskája. Egy kis koldusleánykát pillant meg, aki szorosan magához vonva foszladozó nagykendőjét, iparkodik előre, de a szél minduntalan visszafelé tolja. Mintha könnyek lennének szemeiben, talán a hideg facsarta ki azt, vagy a szomoruság, de Margit nagyon megsajnálta.

— Nézd csak, édes jó anyám — szólt a kályha mellett ülő mamához — egy szegény kis leány didereg ott künn, szegény, alig bir előre haladni a szélben. Nagyon fázhatik szegényke, hivjuk be, hadd melegedjék fel.

A mama szó nélkül nyul a csengetyühöz, melynek hangjára egy cseléd siet be, kinek rögtön kiadja a parancsot, hogy azt a szegény koldusleánykát, a kit Margit az uccán lát, hivják be.

Néhány perc mulva ott állott a kis didergő lányka a meleg szobában. Margit jószivüen sietett eléje és odavezette a kályhához.

— No melegedjél csak meg — mondja neki — aztán mond el nekünk, hogy miért nem maradsz otthon, ilyen borzasztó időben.

A kis leányka sirva fakadt és a sirástól el-elcsukló hangon mondta, hogy neki nem lehet otthon maradni, koldulnia kell, hogy szegény beteg édes anyjának rajta kivül nincs senkije.

A kis Margit is hamarosan sirva fakadt és ugy kérte édes anyját, hogy segitsenek a szegény kis kolduslánykán. A mama szivesen megtett mindent, hogy kis lányának örömet szerezzen. Összeszedett sok elhasznált ruhát a Margitkáéból, meg a magáéból is tett egy párat a szegény beteg aszszonynak. Aztán egy csomó ennivalót is pakolt össze és mikor jól átmelegedett a kis kolduslányka, felpakolták és még egy cselédet is vele küldtek, hogy lássa hol laknak, mert Margitka még azután is segiteni akart rajtuk.

Néhány nap mulva aztán vidáman szaladt fel a lépcsőn Margitkáékhoz a kis kolduslányka, most már jó meleg ruhába öltözve; és mikor bement hálás köszönettel mondta el, hogy anyja már egészen jól érzi magát és őt azért küldte, hogy megkérdezze, nincs-e szükségök mosónéra, vagy cselédre,

— Ezt megint csak ugy mondod, hogy szabadulhass a veréstől.

— Mindjárt bebizonyitom a nemzetes urnak, hogy a levelet én irtam, csak tessék kicsit rám figyelni.

Ezzel aztán szóról-szóra elmondta a levél tartalmát, de még azt is elbeszélte, hogy a levél milyen levélpapirosra van irva.

Azonban még mindig nem tudtam neki egészen hinni. Végre aztán eszébe jutott egy mentőgondolat

— Nemzetes uram, ha már nekem nem hisz, de bizonyára hinni fog annak, amit a rádiókönyv mond. Tudom, hogy a nemzetes ur a héten hozatott a városból egy nagy rádiókönyvet, abból meggyőződhetik róla hogy igaz, amit beszélek.

Tényleg hozattam egy rádiókönyvet, de eddig nem volt időm, hogy olvasgassak belőle, mert minden időmet lekötötte a hangversenyre való előkészület.

— Igazad van, hozattam egy rádiókönyvet. Gyere be velem a házba és mutasd meg nekem, hogy igazat beszéltél-e.

Ezzel megragadtam a rókát a gallérjánál fogva és ugy vittem be magammal a házba. A szobában leemeltem a polcról az uj rádiókönyvet és odatettem a róka elé.

— Tessék, itt a könyv, mutasd meg belőle nekem, hogy minket tényleg nem hallottak Beográdban. De ha nincsen igazad, akkor jaj neked! Ellenben, ha igazad van, akkor megbocsátok és letörülöm összes rovásaidat.

Ravaszfi Fülöp lapozni kezdett a könyvben és csakhamar mutatott egy képet, amely teljesen olyan rádiót ábrázolt, amilyen az enyém. A kép alá az volt irva: felvevő állomás. Aztán mutatott egy másik képet, amely egészen más masinériát ábrázol, mint az enyém és annak az volt az aláirása, hogy ledaó állomás. Aztán mutatott a könyvben egy fejezetet és azt mondta, hogy olvassam el. El is olvastam azt és akkor megbizonyosodtam róla, hogy a róka ez egyszer tényleg igazat mondott. Megkönnyebbülten sóhajtottam föl, amikor tisztában voltam vele, hogy tényleg nem hallották botrányos hangversenyünket Beográdban.

— Hát igazad van, róka, — szóltam Ravaszfi Fülöphöz, — és hogy lássad, hogy szavatartó urral van dolgod, hát ez egyszer tényleg elengedem az ütlegeket, amelyeket neked akartam juttatni.

— Köszönöm szépen, nemzetes uram, — hálálkodott Ravaszfi.

— Nincs mit megköszönni, — mondottam én, — mert nem adtam semmit. De azt mondjad még meg, hogy ezt az

halom kész fonalat, ugyhogy a királyné nem győzte dicsérni őt. Mikor az első kamra üres lett, rá kerillt a sor a másodikra s végül a harmadikra és nemsokára elfogyott ebből is a len. Ekkor azután elbucsuzott a hárem asszony a leánytól és így szólt neki:

— Ne feledtsd el, mit igértél. Szerencsédre fog válni.

Mikor a kis lány megmutatta a királynénak az üres kamrákat és a nagy halom kész fonalat, királyné megtette a készületeket az eskűvőre és a vőlegény ürvendezett, hogy olyan ügyes és szorgalmas feleségge lesz és rettentően dicsérte.

— Hárem néném van, — szólt a kis lány, — és mivel sok jót tettek velem, nem szivesen feledkezném meg róluk a szerencsémben; engedjétek meg, hogy meghivjam őket az eskűvőmre és az asztalomhoz illessenek.

A Királyné és a vőlegény pedig így szólt:

— Miért ne engednénk meg?

És mikor megkezdődött az ünnep, belépett a három néne csodálatos ütőzetben és a menyasszony így szólt:

— Isten hozott kedves nénéim!

— Ah! — szólt a vőlegény, — honnan szeretted ezt a borzalmas rokonságot?

Azután odalépett a széles tapsóládu asszonyhoz és így szólt hozzá:

— Miért ilyen széles a lábad?

— A tapsástól, — felelt ez, — a tapsástól.

Azután odament a vőlegény a másodikhoz és így szólt:

— Mitől van ilyen lelógó alsó ajkad?

— A nedvesitéstől, — felelt ez, — a nedvesitéstől.

Azután megkérdezte a vőlegény a harmadiktól is:

— Mitől ilyen széles a hüvelykujjad?

— A sodrástól, — felelt ez, — a sodrástól.

Megijedt ám erre a királyfi és így szólt:

— Már bizony az én menyasszonyom nem fog ám tonni sola többé!

Így aztán a kis lány örökre megszabadult a fonástól.

magasra a port a Kovács fiuk, hangos pajkos beszélgetéssel. Alig tudtak a kevélységtől hova lenni, most mikor végre nekik is egész tárasságuk volt, még négy fiu ment mellettük, hiteltleg vendégek a szomszéd városból, mert a faluhelyek nem ismertek s megbámultak szokatlan városias öltözékeiket.

A két Kovács fiu mulattatni akarta vendégeit és sétára hivta őket a faluba, hogy alkalmatadtán mindi több bosszuságot szerezhessenek a falubeliknek. Már megelhetős sok rombolást vittek végbe, midőn a Csutorás Gyurka viskójához értek. Az ajtó még be volt zárva, mert az öreg kolduasszony csak most bicceget haza felé. S ugy sietett szegény, ugy rakta egyenlőtlen lábait, hinbálta rongyos alakját, hogy a pajkos gyerekek alig győzték kacagással.

Persze Kovács Péter volt az első, aki sietett megmutatni: hogyan bicceg az öreg Csutorásné.

Ekkor ért oda Gyurka. Egy pillanat alatt megláttott mindent. A gunyolódó, vásott gyermekekel és az ő szegény nyomorék édes anyjával, ki az ajtófélhez támaszkodva, keserüen zokogott.

Ereztе, hogy vére felforr és összeszorított ökölle rohant Péter felé, ki akkor is nagy sikerrel végezte rut mesterségét. Erős, durva ökle az uri gyermek fehér arcára csapódott, ki egyetlen felkiáltással zuhant le előtte a porba.

Kovács Mátyás látta testvére veszedelmét s pajtásaival együtt Gyurka ellen rohant. Heves dulakodás fejlődött most ki és ütőbb is levertek őten a szegény Gyurkát, ki véresen összeszuzva terült el a poros uton.

Fényes uri fogat állott meg az ucca végén s az öreg Kovács Péter, kit már értesitettek a bajról, szigoru arccal közeledett a megszeppent verekedők felé. Mindjárt volt rá szemtanu, aki jól elbeszélte neki az esetet, melyből megérthette, hogy Gyurka a legszentebb indokból, édes anyja iránt érzett tiszteletből, fenyitette meg a csutolódót.

Két fia lesütött szemmel állott az atya előtt, ki most már mindent megtudott. S a falusiak látván, hogy az uraság nem részrehajló s kész rossz gyermekeit példásan megbüntetni, bátorságot vettek magukuak ahhoz, hogy a sok régi panaszt most mind kiontsák. Ez is, az is kért valamit; kártérítést, vagy a fiuk ilyen, meg olyan megbüntetését. Csak Gyurka állott szótlanul édes anyja mellett, ki vizes kendőjével törülgette a jó fiu véres homlokát.

— Mindent elintézek, jó emberek, — szólott szelidén az **uraság.** — De most első a Gyurka dolga. Neki a kinek semmije **sem** volt, okoztak legnagyobb bajt ezek a rossz gyer-

Morgó Mackó ujabb kalandjai

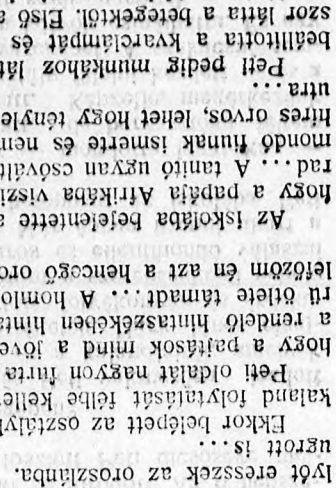

A nemzetes urnak a Habostorta olvasóihoz sajátmancsulag írt levelei

Másolta
KORO PAL

Már éppen ütésre emeltem a kezemet, amikor a róka hirtelen ezeket mondotta:

— És nem bántana engem a nemzetes ur, ha Beogradban *nem tudnának a verekedésről semmit?*

— Akkor nem bántanálak, de hát tudnak róla nagyon is, mert hiszen a rádió nem volt elzárva.

— Engedje meg a nemzetes ur, hogy bünbánó gyónást tegyek. Az igazat megvallva, az erdei hangversenyből Beográdban nem tudhattak meg semmit, mert a nemzetes urnak olyan rádiója van, amelyben csak hallgatni lehet, amit máshol szavalnak, énekelnek, vagy zenélnek, de innen nem lehet leadni semmit, mert erre a célra különleges leadó állomásra van szükség.

— Hazudsz, mordizomadta, — kiáltottam a rókára, — ezt az egész mesét csak most találtad ki, hogy az ütlegektől megmenekülhess. De engem bizony nem csapsz be és a verésből megkapod a megszolgált porciódat!

— Esküszöm, nemzetes uram, hogy ugy van, amint beszélem. Beográdban egy kukkot sem hallottak az egész hangversenyből.

Mivel bizonyitod ezt be?

— Azzal, hogy kijelentem, hogy én irtam azt a levelet, amelyben a nemzetes urat felszólitották, hogy rendezzen az erdei zenekarral nagy hangversenyt a beográdi rádió-studió számára.

mert o mindent tud dolgozni és szeret is dolgozni, hogy hálját leróhassa.

A kis Margit megint kéréssel állott anyja elé, hogy fogadják meg őket. A kis lány jó lesz az ő játszótársának, mire a kis leány azt mondta, hogy tud ő azért dolgozni is, habár kicsiny is.

A mama aztán engedett a kis Margit kérésének és a szegény asszony másnap eljött és segitett a házi dolgok végzésében. Derék, ügyes, szorgalmas asszony volt és a Margit mamája sohasem bánta meg, hogy a kis Margit jó szivére hallgatott, mert semmi pénzért sem kaphatott volna olyan hüséges, megbizható cselédet, mint a hajdani kis kolduslányka anyja volt.

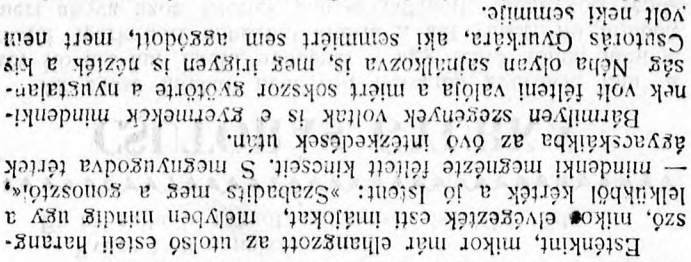

Legutóbbi fejtörök helyes megfejtése: *Tandrok, Semmi szín alatt.*

Helyesen fejtették meg: Mayer Márta, Gyurák M és Józsi, Fábián Margitka, Kocsis Sándor, Schumacher Irénke és Rózsika, Ferdinándy Ilonka, Gerber Géza, Galambos Dezső és Palkó, Berky Ilike, Szorád Erzsi és Feri, Balahó Ferkó, Polacsek Imre és Lacika, Perl Irita és Gellértke, Kun Anna, Nánay Levente, Schuster István, Kovács József, Szalkity Mica, Obedár Emmike, Lakatos József, Tomka Laci, Szilágyi Laci, Kocsis Irén, Fábián Katica és Micike, Rác Etel, Bleszics Margit, Berényi János, Kanyó Róza, Kovács Duci, Telkes Maris, Dukász Mária, Tamás József, Szántó László, Hermann Misi, Szarek Ferkó, Galambos János, Miskolci Joán, Szávics Teréz, Bugarszki Imre, Spitzer Mihály, Mayer Etel, Vitsek Mariska, Stolz Ella, Vass Etel.

A jutalomkönyvet Mayer Mártha nyerte el, ki közölje pontos cimét.

Perszе, hogy nagyon haragudott a két rossz fiu. Az egymás tárasságát már untak, ugy vágytak egy kis társaságtok után, de hát nem akadt senki, aki szóba állott volna velük. Ilyenkor lelkük a templom-fal árnyékába s még tehetelen dühökben összeverték a szép zöld ivet, kikörcsönt, mályvát, ujabb gonoszságokon törték a fejüket.

— Nem akarnak velünk játszani, mondta haragtól vörös arccal Matyi, — jó, majd leszünk róla, hogy legalább emlegessenek.

S meg sem gondolták, hogy épen azért nem akad pajtásuk az egész faluban, mert már annyi gonosz csinyt, érzékeny kárt ckoztak mindenkinek, hogy nagyon is sok okuk van az emlegetésre s az elkerülésre is.

Mindennap volt sirami valójuk, szegény gyermekeknek, kik rem is remélhették, hogy valaha kárpótlást nyerhetnek ilyen sok vezedelem után. Panaszra sem mehettek senkihez. A két Kovács-fiu nem járt iskolába, hol a nádpálca szokta ostogatni a fölöl igazságot, a megérdemlett büntetést.

Estékint, mikor már elhangzott az utolsó esteli harangszó, mikor elvégeztek esti imájokat, melyben mindig úgy a lelkükből kérték a jó Istent: »Szabadits meg a gonosztól«, — mindenki megnézte félelt kincseit. S megnyugodva tértek ágyacskáikba az óvó intézkedések után.

Bármilyen szegények voltak is e gyermekek mindenkinek volt félteni valója a mitert sokszor gyötörte a nyugtalanság. Néha olyan sajnálkozva is, meg irigyen is néztek a kis Csutorás Gyurkára, aki semmiért sem aggódott, mert nem volt neki semmije.

Nyugodt volt, elégedett. Semmit sem hagyott otthon, mitert most aggódnia kellene. Hallgatta a tücskök csiripelését, méhek zummogását, összeszedte a vad-rózsa pitos bimbót. Nem, igazán, neki semmije sincs. Ez az ötönie, játékszere. Ezt csak nem vehetik el tőle.

Alkonyodott már, mikor ama kis kunyhó felé ballagott melyben édes anyjával, azzal a szegény, sánta kolduasszonnyal lakott. Ilyenkor már anyja is elvégezte napi munkáit, mely abból állott, hogy itt is, ott is segitett valamit, a mennyit sánta lábai mellett elbirt, azután esténkint lazatért öcska kosarával, melyet a jó emberek nyphosszat ilegtelőtek kalamizsnával. Ilyenkor megygyultak a tuzet s elfogyasztottak szegényes vacsorájukat.

Alig torduit be Gyurka abba a sikátorba, melynek legvégén kuporgott az ő kis viskója, midőn megleplе az a szomatan zürzavar, mely az uccát betöltötte. Az ut közepén verlék

SZERECSEN PETYKÓ

(Folytatás).

Izmos, barna testét sorra megcsudálták. Mindenki bchódolt neki. Ő volt a nap hőse, az büszke. A legvadabb, legvérekedőbb, legcsufolódobb tiltk is elismerték a tekintélyét és bandátk előtte a derekukat. Pedit egyszerüen őszre se vették Kereszttilhették rajta, mintha levegő lett volna, vagy egy kirakatüveg. Valamennyien az orosztánvadász fiacskája körül tolongtak, aki épen egy izgalmas vadászkalandot adott elő.

— Hát kérlek szépen — dilleszteitte ki a mellét gőgösen — éppen gyanutlanul sétálgattam az őserdőben, amikor hirtelen rettentes ordítást hallok. Megfagyott eremben a vér. Oroszlán volt. A hangját ismertem, hisz naponta hallhattam, amikor édesapám elvitt a vadászatra. No mondom, Tamás most mutasd meg, hogy legény vagy a talpadon! Ussyi, lekapom a vállamról a fegyvert...

— Hát puskád is volt? — kérdezte tisztelettel az egyik fiu.

— Na hallod, — oktatta ki fölényesen a kis tudatlant — hát lehet a vadonban fegyver nélkül egy lépést is tenni? Természetesen puska volt a vállamon, kétcsövü.

Mindenki lélegzetvisszafojtva figyelt.

— Éppen annyi időm maradt, hogy pitti patt! két golyót eresszek az oroszlánba. A következő pillanatban már ugrott is...

Ekkor belépett az osztályba a tanító bácsi és a gyönyörü kaland folytatását félbe kellet szakitani.

Pett oldalát nagyon fúrta a dolog. Bántotta a hiusságát is hogy a pajtások mind a jövevény mellé pártoltak. Ebédután a rendelő hintaszékében hintázott, amikor hirtelen nagyszerü ötlete támadt... A homlokához csapott! Na megállyatok, letőzöm én azt a hencegő oroszlánvadászt!

*

Az iskolába belelentette az egész osztály fülle hallatára, hogy a papája Afrikába viszi, repülőgépen. Pár napig elmarad... A tanító ugyan csóválta a fejét, de Petit rendes, igazmondó fiunak ismerte és nem jutott eszébe kételkedni. Apja hires orvos, lehet hogy tényleg magával viszi egy ilyen nagy utra...

Pett pedig munkához látott. Bezárkózott a rendelőbe, beállitotta a kvarclámpát és alája feküdt, ahogy azt annyiszor látta a betegektől. Első alkalommal tiz percig, azután negyed, majd hucz percig kvarcolttatta magát. Az arca csak

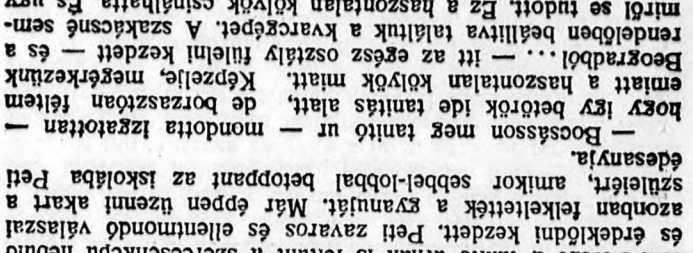

Hektor kutya

Megy Teruska nagy sietve
Tállal a kezében,
Izletes jó ozsonnája
Most készült el épen

S hogy a szobába menne,
Falatozni vágyva,
Sóvár szemmel takint a kis
Hektor kutya rája

Nincsen az a nagy áldozat,
Amit megsokalna,
Ha valahogy szert tehetne
Egy izes falatra

Hátsó lábaira állva
Kéri a leánykát
S ez megosztja bizonyára
Véle az ozsonnáját

Gyurák Józsi. Majd meglátom hogyan tartod meg az igéreted? Küldhettek be fejtőrőket, ha jók, felhasználom. — *Fábián testvérek:* Örömmel fogadlak titeket is a Habostorta táborába, irjatok szorgalmasan, fejtőrőket is küldjetek. — *Schumacher Irénke és Rózsika:* Derék kislányok vagytok. Köszönöm a jó kívánságaitokat, nem fogok megfeledkezni rólatok. — *Ferdinándy Ilonka:* Küldhetsz fejtőrőket, majd a jobbakat kiválogatom. — *Berky Ilike:* Látod, ezt már szeretem, ha tudsz türelmes is lenni. Fog még rád is sor kerülni. Hova jársz iskolába. Ird meg okvetlen. — *Szorád Erzsi és Feri:* elfelejtettétek megirni hogy mulattatok a szüreten, pedig kiváncsi vagyok ám rá. Irjátok meg legközelebb a pontos cimeteket is, kis névrokontok szeretne irni. — *Balahó Ferkó:* Legközelebb rád fog a sor egész biztosan kerülni.

Berki Ilitől

Da / Ma	r / i

Ház

T ü ü ü ü
ü ü ü
ü ü

Ujgy lángolt és vörös volt, akár a sülő pecsenye. De hősiesen tűrt és éjszakára bekente a képét krémmel, hogy csillapítsa fájdalmát.

Negyednap aztán — amikorra az édesapja visszaérkezése is esedékes volt — ismét megjelent az iskolában. Alig ismerték fel. A padellus nem akarta beengedni.

— Hohó kis szerecsen — kiáltott rá — te biztosan eltévesztetted a házszámot! Ez nem a néger iskola!

Csak amikor jelezte kilétét, hitte el a csudálkozó Jánosz szolga, hogy valóban Petivel áll szemközt.

— Ni egy kanibál! — kiabálták az osztálytársak amikor Pel belépett a tanteremhe.

— Peti vagyok — mondotta dicsalmasan Peti — most érkeztem meg Afrikából...

Es leadott egy hosszu, kacskaringós mesét, amit valahol egy régi könyvbe olvasott. Persze a gyerekek körülvették és bámulták a koromfekete Petit, mint egy természeti jelenséget.

— No ott csakugyan erősen foghat a nap — mondották a gyerekek, — ha négy nap alatt ilyen pecsenyére lehet leküli! Még feketébb vagy, mint a Tamás!

— Ja mert én sokkal délebbre voltam, az igazi Afrikában!

A kis orosz láncvadászszal senki se törődött. Az ő népszerűsége egyszerben a semmibe foszlott Peti dicsőssége mellett.

— Es hogy utaztál a repülőgépen?

— Köszönöm egész jól — és Peti vakmerően leadott egy kitalált mesét az utazásról és a kalandjairól, amelyek messze tulszárnyalták Tamás történetét. Hárry Jánosz elbujhatott volna melléte, ugy hazudott, folyékonyan és érdekesen. Persze a tanitó urnak is feltünt a szerecsenkéjü nebuló és érdeklődni kezdett. Peti zavaros és ellentmondó válaszai azonban felkeltették a gyanuját. Már éppen üzenni akart a szülőért, amikor sebbel-lobbal betoppant az iskolába Peti édesanyja.

— Boccáccson meg tanitó ur — mondotta izgatottan — hogy igy betörők ide tanitás alatt, de borzasztóan féltem emiatt a hazontalan kölyök miatt. Képzelje, megérkeztünk Beogradból... — itt az egész osztály füleinl kezdett — és a rendelőben beállitva találtuk a kvarcégetet. A szakácsné semmiről se tudott. Ez a hazontalan kölyök csinálhatta. Es ugy féltem, hogy valami kárt okozott saját magának...

Elkor közelebb lépett.

— Itt van a fiam? — kérdezte — mert ha nincs, akkor másutt kell keresnem.

— Itt van — mondotta a tanitó és Petire mutatott — ezere elő Peti!

Peti zavartan lépett ki a padból.

— Hol vagy Petykó? — kérdezte tűrelmetlenül a doktorné, aki a négerkéjü gyerekében nem ismert rá a saját csemetéjére.

— Ott áll ön előtt — nevetett a tanitó.

— Ez a kis néger lenne az én Petim? — ijedezett azonnya.

Csak aztán ismert rá.

Hogy ezután mi történt? Boritsunk fátyolt rá. Peti megkért, hogy ne adjam tovább a szégyenét és felsülését. Kicsit — mit tagadjuk — kikapott... de a szülői korholásnál is szászszor jobban fájt neki, hogy a gyerekek kinevetik és előtt kezdve igy csufolták:

— Kvarc Peti a müszerecsen!

Es ez rajta is ragadt, amig csak iskolába járt...

CSUTORÁS GYURKA

Az egész falubán nem volt rosszabb gyermek, mint a két Kovács-fiu. Tudta mindenki s ugy féltek tőlük, mint a tűztől. Iparkodott mindenki kitérni a két vásott fiu útjából, mert ahová azok letettek gonosz lábaikat, vége volt rendnek, békességnek, tisztességnek.

Miktor ugy esteledő összegyültek a gyermekek azon a szép zöld gyöpön, mely a kis falusi templom körül terült el s szaporán dobálták erős bőr-labdáikat, vagy röpitették a hosszufarku, zizergő sárkányt: csak azt kellett elkiáltani valakinek: — ehol járnak a Kovács-fiuk! No, lett erre riadalom. Megcsappant a jó kedv, ellanyzott az utósó kacaj. A gyermekek összeszedték lapdáikat, az elobott kalapokat, levetett dolmányokat, (siettükben persze a kalapokat szorták hónuk alá s a dolmányt huzták a fejükre) s ugy futott szét mind, ki merre tudott

Mire a két fiu odaért, üres volt a tér. Itt-ott feltünt a pattogatott kukorica szép fehér »kakas«-a, összegyürt papir, almacsutak, összetépett virágok, melyek hiven jelentették, hogy néhány perc előtt itt igen vidám élet volt, ámde nekik nem maradt más belőle annál a hitt helynél, melyet — a közmondás szerint — csak bottal lehet ütni.

KÖNYV·FILM·RÁDIÓ

Hugo Károly irodalmi hagyatéka

Irta GOVORKOVICH JÁNOS

VIII. A kantomimika.

Hugo Károly keserves panaszai a magyarok hálátlansága miatt teljesen jogosultak: Ha végig nézünk pályafutásán fiatalkori lelkesedésétől kezdve orvosi gyakorlatának a jövedelmén, irói müködésének a dicsőségén és nyomoruságán át egészen életének legszomorubb szakáig, a demenciáig, nem lehet részvét nélkül elsiklani a tragédiája fölött. A magyar irodalom szegénysége korában az ő müvei mindenesetre nyereséget jelentettek és komolyan gondolkodó kortársai ezt el is ismerték.

Hogy ezt az érdemet a költő tul becsülte — ez az ő tragikuma. De hogy a mániájával a »sajtófickók« visszaéltek, hogy a legraffináltabb rosszakarattal igyekeztek szellemi nyilaikat a guny legváltozatosabb mérgébe mártogatni — ez az ő megbocsáthatatlan bünük. A mérges kigyó harapását a hinduk a kigyó fogából szárított méreggel szokták gyógyitani, az elmeorvosok megkönnyebbitik a betegeik sorsát, ha ténynek veszik a rögeszméiket és nem izgatják szerencsétlen betegeiket ellenmondásokkal. Ez az idegcsillapitó eljárás nagyon dicséretes, addig mig a beteg javára történik és nem megy tul a tudomásulvétel határán, de bünös kegyetlenséggé válik, ha a fantazmagóriák kiszinezésével, a lehetetlen gondolatok fokozásával bővebb táplálékot nyujt a beteg elméjének, a saját gyönyörüségére, a rosszakaratu ellenség károrömére, a csőcselék mulattatására.

Ezt tették a magyar és az olasz ujságirók. Hasonlóan az uccai gyerkőcökhöz, akik a félkegyelmü falujáró alak után rohanva, a többiek csufolkodása között uszitják maguk ellen a tisztességesen gondolkodó emberek haragját, ők sem szüntek meg gunnyal ostorozni az amugy is sorsverte költőt. A legszomorubb volt a dologban, ami az élcelődőket az utókor előtt nagyon siralmas alakoknak tünteti fel, hogy sikerült nekik elhitetni a szegény tébolyodottal, hogy az epe méz, hogy a guny komoly birálat, a bemocskolás elismerés.

Egyoldalu birálatuk közben nem vették észre az örületben is felcsillanó éleslátást, a zavart gondolatok közé ékelt bámulatos emlékezőtehetséget, amellyel a beteg ember órákon át szóról szóra idézte a klasszikusok remek müveit és a saját drámáit.

Vigasztaló jelenség, hogy a frivol gondolkodásu, károrvendő hirhajhászók között voltak az ujságirógárdának komoly munkásai is, akik számolva a kantomimika örületével, nem tudtak belenyugodni a siralmas állapotba és elvetve a *difficile est satiram non scribere* elvét, értékelték a trónvesztett iró mult érdemeit és dicsérő riportjaiknak komoly jelleget adtak. Ezek a hirek kézzelfogható irányzattal irodtak, talán a meghirált hiuságának a legyezgetésére, minden malicia nélkül, mélyen átérzett kegyelettel.

Voltak néhányan az elagott iró fiatal kortársai közül, akik ezt a kegyeletet a siron tul is kiterjesztették. Ezek között a legérdemesebb Ábrányi Emil, aki lépéseket tett az elfelejtett iró emlékezetének a felujitására. Az ő fáradozásának köszönhetjük, hogy hirt vettünk az utolsó napjait Milánóban élő kantomimikus tenor szomoru végéről. Ezek a napok nem végződtek olyan romantikusan, mint azt az olasz tudósitók akkortájt kiszinezték; halála kevésbbé volt tragikus — de nyomoruságos.

A gunyolódók, a sirontuli meghékülés szokott, de nekem mindig furcsa gondolatával, legendát kovácsoltak a tényből: az impresszário az isteni tenor utolsó hirdetett kantomimikai előadása előtt a függöny elé lépett és jelentette a közönségnek, hogy a nagy művész nem tarthatja meg az előadást, mert — meghalt.

Ez nem igy történt. Ábrányinak hosszas utánjárás után sikerült felfedezni az egyetlen embert, aki az elhagyott mellett töltötte az utolsó perceket. Ez volt talán az élethen a legnagyobb tisztelője, haldoklásában egyetlen barátja és halála után igaz bánattal megsiratója. Petznek hivták, pincér volt a költő törzskávéházában, az egyetlen aki Hugó Károlyt utolsó utján elkisérte. Mint Ábrányinak mondta, tifuszban halt meg egy padlásszobában, a legnagyobb nyomoruságban.

De mielőtt idáig jutot volna, végig kellett szenvednie a kantomimika kritikusainak gunyversei között a kengyelfutást, igaz hogy a vesszőcsipéseket nem érezte.

Ha a »civilizáció prófétájának« ezt az elképzelt küldetését figyelemmel kisérjük, csodálkoznunk kell, hogy sokszor sikerült neki összeköttetései révén, kedvező ujságbirálatok és szép stilusu francia és olasz levelei által félrevezetni az impresszáriókat, különösen az olaszokat akik mint az erre vonatkozó leveléből látom, néha egészen komolyan tárgyaltak vele fellépéséről. Ugylátszik, hogy fénykorából eredő összeköttetései még ekkor sem szüntek meg, és még mindig voltak jóakaró pártfogói, akik nem hagyták el a szükségben. Erre enged következtetni néhány előkelő állásu olasz férfiu ajánlata.

Mindenesetre élénk világitásba helyezi beteg ambicióját lázas igyekezete, hogy minden eszközt felhasználva, sikerüljön érvényesülnie. Nagyon érdekes, hogy kivéve berlini fellépését, Budapesten, Párisban. Londonban, Firenzében, Milánóban, a nevetségessé tétel mellett mindig sikerült komoly dicsérő kritikát is elérnie, amit csak bámulatos emlékező tehetségének köszönhetett. Emellett mindig akadtak énekesek, akik előadásain közreműködtek, anélkül, hogy őt anyagilag kihasználták volna, mint például a jónevü Tiberini házaspár.

Hogy tanitványai később is megbecsülték őt, arra enged következtetni, hogy Hugo kantomimikájában mégis lehetett valamellyes müvészet: az elszavalt téma mély átérzése és ennek következtében az érzések mimikai visszaadása, ami tanitványainak mint operaénekeseknek valószinüleg hasznára vált.

Budapesti előadásairól egy pár jóakaró, müvészi hirnevét védelmező kritika mellett nagyon sok gunyosat is találunk a költő hagyatékaiban. Mindezeket ő gondosan kivágva eltette és csak az a sajnálatos, hogy a kivágás által elkallódott a lapok cime amelyekben ezek a hirek megjelentek. Egy ilyen komoly kritikát a *Pester Journal*-ból vágott ki a költő és németből olaszra forditva megküldte reklámként mint előfutárt az olasz lapoknak és impresszárióknak és valószinüleg ennek és hasonló cikkeinek köszönheti, hogy sikerült az olaszországi szinpadokra jutnia. Ha a kritika nagyitó üvege alá vesszük a hirt, ebben is felfedezhetjük a rejtett gunyt, de mi ez a »sajtófickók« ostoraihoz képest.

»*Csodák csodája*«. Tegnapi jelentésünk Hugó Károly csodaelőadásáról, zenei tudósitónk másoldalu elfoglaltsága miatt egy más munkatársunktól származott azonban szaktudósitónk nem akarta elmulasztani Hugo nagyszerü müködését szakszerüen és körülményesen méltányolni. A következőben helyet adunk a birálatának: Hugó Károly, aki anyagi javak és ipar után áhitozó századunkból amugy is a csodák századát csinálta, feltétlenül a legnagyobb csodát hozta létre csodaművészetével amellyel az »Európa szálloda« disztermébe nagy közönséget csábitott, amelyben ott láttuk Treiort minisztert is 29 fok hőségben (árnyékban). Ennek a teremnek elegáns kis szinpadán felhangzott péntek este a kitünő »*Poeta-attore-cantante*« csodahangja, amelyet gyakran félbeszakitott a közönség lelkesedése. Nem tudtuk, mit csodáljunk jobban, a csodaművész finoman árnyékolt jellemzését vagy a finomfelfogásu müvészetkedvelő közönség lelkesedését. Az elért tetszés általános volt, de az ilyen »Edgards« csakugyan unikum. Minden hang és kifejezés mondhatni balzsam a szerelmesöknek, minden mozdulat, minden állás minta müvészek számára. Minden törekvő művész számára szerencse, a mester »hugolikus« ötlete, hogy ezeket az állásokat fényképezés által megörökitette. Ennek ellenére Hugó nem a halandók legboldogabbika, hanem a halhatatlanok legszerencsétlenebbje, mert alig találta meg a müvész az Edgárdo szerepében, mint azt valaki megjegyezte »a léleknek az összes müvészetekbe való beolvadása által« az uj formákat, és ezáltal szakitott a hagyományosakkal, nyugtalan szelleme ujólag óriási munkát keres. Ugyanis örömmel olvassuk a *Pester Lloyd*-ban a következő nyilatkozatot: Előleges hirdetés egy csodaelőadásról amelyet én nem csak általános kivánatra, hanem inkább hálából azok iránt, akik kantomimikus akadémiámat pártfogolták és különösen a legutolsóban felismerték, még pedig félreismerhetetlen lelkesedéssel »a csodamüvészetemet« a következő évadban az általam meghóditott képviselők és barátom Liszt visszatérte után rendezek. Ez pedig a legnagyszerübb drámai opera az »*Othello*« egész tenorszerepéből 1. felv. a nagy *cavatina* szavalattal együtt. 2. felv. A nagy duett Jagóval és a reákövetkező duett Rodrigóval, és rövid tercett Desdemónával. 3. felv. az ismert »gondoliere« a szinpad mögött, azután Othello nagyszerü szavallata és végre ennek duettje Desdemónával«.

Hugó Károly londoni fellépéséről egy angol lapban a következő hirt olvassuk:

»Hugo Londonban. Olvasóink közül azok, akik jelen voltak Párisban a hirneves recitator Hugo Károly magyar költő előadásánál, vagy hallottak a feltünésről, amelyet Hugo legutóbb a Hetz-teremben elért, örülni fognak, hogy meghallják hogy ez a tehetséges költő megérkezett Londonba és nyilvános estét rendez« stb.

Az emlitett párisi szereplésről *Hneri Vignaud* aláirásával a következő birálat jelent meg egy francia lapban:

»Hugo Károly, a hirneves magyar költő, az automimika feltalálója (néha igy nevezi a kantomimikát) visszatért Párisba és nemsokára uj előadást rendez epikai nagy drámájából.«

»Mindazok akik tavaly a Hertz-teremben résztvettek a »*l'Iliade finie*« első előadásán, csodálattól és elképedéstől megilletődve távoztak onnan. Nehéz, ha nem lehetetlen megérteni, hogy lehet az egyéni értelem elegendő felölelni annyi helyzetnek a festését, kifejezését, szinrehozatalát és annyi különféle indulatot; hogy lehet az emberi emlékezőtehetségnek olyan széles kerete, ahol a sokszorositott elemeknek annyi különfélesége mozog, hogy nem rendül meg egy egyedüli ember fizikuma egy ilyen heves, ilyen hosszu, ilyen fárdtságos teljesitésnél, mint ez a szavallat, az elbeszélés, a gondolatátültetése a mozdulatokba, a szavak és a gesztusok, szóval egy egész tragédia cselekvése... és milyen tragédia! Homer egész müve, a trójai háboru, Európa és Ázsia harca, az isteneké és az embereké. De Hugo leküzd minden akadályt, minden kimerülést, az ihlet által támogatva, a benne égő szent tüz által, a szép szeretete, a magasztos, a csodálatos eszményképe által.«

»Vissza jön a rapszódikus, uj babérokat arat, amelyeket letépett Angolország, Németország és szülő hazája Magyarország, azoknak az egyhangu tapsai által kisérve, akik anyagias századunkban még hivek maradtak a költészethez, felbátoritva a kedvező fogadtatás által, amelyben az osztrák császár és császárné részesitették, akik jelen voltak a budapesti nemzeti szinházban az *Iliade finie* előadásánál (?). A rokonszenvnek ezekhez a forrásaihoz csatolni látszik a saját komolyságát, amelyet sokkal élénkebb hévből meritett. Reméljük, hogy nem mulik el a hónap, hogy Hugo automimikája ne aratna még több győzelmet és epedve várjuk legközelebbi előadásának a napját.«

Ebben a kritikában igazán nyoma sincs a gunynak és ne csodáljuk, ha ilyen előfutárok megalapozhatták olaszországi fellépését. Legközelebbi párisi előadásáról a *Memorial diplomatique* többek között a következően számol be:

»Három óra hosszán át a legcsekélyebb vonakodás és sugó segitsége nélkül szavalt, vagy inkább játszotta az összes szerepeket, az összes jeleneteit ennek a komplikált drámának, lendülettel, energiával, a szinfestés hüségével, hajlékonysággal, a mozdulatok változatosságával és olyan hangsulyozással amely szebbé és élénkebbé tette a hallgatók csalódását, akik csakugyan teljes szini előadást véltek hallani egy egész szinészcsoport sokszorositott közreműködésével. Ez az egyéni erő pazar megnyilvánulása, amely magában elegendő, hogy a modern rapszódikusnak megszerezze a közönség rokonszenvét.«

Egy másik francia lapból idézzük a következő mondatokat:

»Idegen nyelven néhány ezer verset irni (ha nem csalódunk Ch. Hugo magyar származásu) és még hozzá elvitathatlan klasszikus alakban, ennek a münek büszkén Homer remek müvének a nevét adni, azután eljátszani teljesen egyedül szinházi segitség nélkül és ami még több, ezt a rettentő gyakorlatot megkisérelni angol földön, ezt nem teheti meg közönséges vágásu ember.«

Végig tanulmányozva Hugó Károly irodalmi hagyatékának terjedelmes anyaghalmazát, különösen életének legszomorubb korából, tapasztalom, hogy csupán a francia zsurnalisztika szellemessége volt képes a tébolyodott agy müködésében megnyilvánuló nem közönséges tehetséget felfedezni és méltányolni. Nagyon megbecsülendőnek tartom ezt a módszert és őszinte örömmel tölt el, hogy ezek a riporterek nem csatlakoztak a többi nemzet gunyolódó csoportjaihoz.

Hogy a guny nyilait olyan nagy erőlködéssel lövöldözték belé, ez különben azt bizonyitja, hogy nem közönséges embert választottak vértanunak, amint a vértanuk soha sem voltak közönségesek, hiszen a fanatizmus az őrületnek egy neme. Nem is akarom ennek a fejezetnek a hangulatát a rendelkezésemre álló számtalan gunyolódó németnyelvü ujsághirrel rontani, de szeretném egy epizóddal az olvasó részvétét felkelteni a szegény kicsufolt ember iránt, ami egy misztifikáció léhaságát bizonyitja. Egy magyar ujságból kivágott hirt olvasok, ez igy hangzik:

»*Hugó Károly és Patti.* Hugó Károly Budapesten olyan szerződést mutat fel, mely hangja értékét egyenlőnek tünteti föl a Pattiéval. Hugónak ugyanis a szentpétervári *cancellárhivatal* 3000 frankot kinál minden föllépéséért az ottani olsz operában; tehát annyit, amennyit Patti Adelina szokott kapni. E levelet Hugó kész bemutatni a nemzeti szinház igazgatóságának is, azzal a hozzátevéssel, hogy mint rengeteg patrióta, kész lemondani Pétervárról a nemzeti szinház javára. Milyen áldozatkészség!«

Azt hihetnők, hogy ezt a hirt a költő valamelyik irigy vagy rosszakaratu »sajtófickó«-ismerőse találta ki bosszantására vagy örömére. Sajnos itt a malicianak sokkal drasztikusabb fokát látjuk megnyilvánulni, mert egy sürgöny megadja az egész ügy magyarázatát. Ugy látszik, hogy Hugó csakugyan kapott Pétervárról ilyen ajánlatot tartalmozó levelet, de természetesen nem a cári kancellár hivatalból, sem a császári olasz operától, hanem valamilyen rosszmáju ismerősétől, valószinüleg »sajtófickótól« aki kihasználva a költő beteges természetét, ilyen módon akarta őt bolonddá tartani. Az idézett sürgöny igy hangzik:

»*Hotel Tieger Pest, Carlo Hugo. Vienne Petersbourg 40422, 20, 16, 3, 25, n gr. La direction n a rien recu qui vous concerne c est une mystification. Ostrometzky.*« *Magyarul:* Az igazgatóság nem kapott semmit önre vonatkozólag, ez misztifikáció.

(Folytatása jövő vasárnap.)

Pályadij magyar regényre

Az idén is kitüzik a Mikszáth Kálmán-dijat

A francia irodalom főképen azoknak az irodalmi dijaknak köszönheti magas szinvonalát, amelyek az év terméséből kiemelik a legjelentékenyebb munkákat és fémjelzéssel látják el az uj regények legkiválóbbjait. A Prix Goncourt, a Prix Femina kihirdetése évről-évre Páris legnagyobb müvészi eseménye. Hasonló célt szolgál az Akadémia nagydija és a Mikszáth Kálmán regénypályázat, amely az utolsó években egész sor kiváló tehetségre hivta fel a magyar olvasó közönség figyelmét. Andai Ernő (Soha ilyen tavaszt), Jarnó József (A börtön), Molnár Ákos (Végre egy jó házasság) a Mikszáth Kálmán-dij révén jutottak a kritika és nagyközönség érdeklődésének középpontjába.

A Pantheon Irodalmi Intézet az idén is kitüzi a Mikszáth Kálmán-dijat a következő feltételek mellett:

1 Pályázhat minden eddig meg nem jelent eredeti magyar regény, tekintet nélkül arra, hogy irója ismert, vagy ismeretlen.

2. A regény tárgya szabadon választható.

3. A regény terjedelme a rendes regény-alakot számitva 260—320 oldal legyen.

4. A pályamü gépirásban, névtelenül, jeligével ellátva a Pantheon Irodalmi Intézet r.-t.-hoz, Budapest, V. Vilmos császár-ut 28. I. küldendő be. A szerző neve és cime zárt borítékban melléklendő. A boriték külsején csak a regény cimlapján szereplő jelige tüntetendő fel.

5. A pályamüvek elolvasását, elbirálását és a dij megitélését kiváló kritikusokból alakitandó biráló bizottság intézi.

6. A pályadij 1500 pengő. Ezen dijjal a regény első kiadásának tiszteletdija is kielégitést nyer.

7. A Pantheon Irodalmi Intézet r.-t. fentartja magának a jogot arra, hogy a pályanyertes regényen kivül a pályázaton résztvevő más elsőrendü regények kiadását is elvállalja a szerzővel való megegyezés alapján.

8. A pályázat határideje 1930. február 1. Ezen határidőn tul beérkező kéziratok nem vétetnek figyelembe.

9. A biráló bizottság határozatát a Pantheon 1930 május 1-én hirdeti ki.

10. A pályadij csak abszolut értékü regénynek itélhető oda.

Osztálysorsjegybirtokosok figyelmébe
ALEKSANDAR R. PAVLOVIĆ FŐÁRUSITÓ BEOGRAD
Obilićev venac 33
az V. osztály november 7-től december 2-ig terjedő husása alatt
mindennap rádión
közli a 4.000 dinárnál nagyobb nyereményeket. A közvetités mindennap a napi birak leadásával együtt, tehát délután fél 2 tájban történik.
Rendeljen tehát a fenti főárusitónál sorsjegyet, mert itt gyors és pontos kiszolgálásban lesz része. 12301

ÚJ KÖNYVEK

Két szentai iró: „Igy a koma“ és a „Kokain“

Szentai bennszülött vagyok. Ezért már csak lokálpatriotizmusból is, büszke vagyok arra, hogy a két diadalmas novelláskötetet, az *Igy a komát* és a *Kokaint* két szentai iró irta.

Novoszel Andor családjához már betört a nyomor. A szükös szobában — padlótól a mennyezetig — zavartalanul elterpeszkedett a szegénység. Novoszel Andort megrokkantotta a betegség: kezét, lábát meg sem tudta mozditani. Meg-megvonagló fájdalommal, kitörő, elfojtott sóhajok és nyögések között, sorvadó testtel, bénán, meggyötört lélekkel diktálta könnyekig megnevettető novelláit feleségének, sógornőjének, vagy barátjának, *Csányi* Endrének. *Markovics* Mihály, ez a fiatal, szinte még gyerekember, duzzadó életerővel, dalolva, mosolyogva, fütyörészve, boldogan-szerelmesen festi a megzokogtató emberi sorsokat.

Novoszel minden irásán derüs jókedv, boldog harmónia csillog. Markovics novelláin végigömlik a szomoruság, a sivárság, a borzalmas fátum.

Novoszel Andor jelentéktelennek tekintette a nőt. Ezért nem vésett galériájában egyetlen maradandó nőszobort sem. Vagy talán szentnek látta a nőt. És ezért nem mert még az ő humorával sem hozzányulni a szerelmi problémához. Az *Igy a koma*-ban csak statiszta szerepet játszik a nő és csak egy-két odavetett szót, néhány sort, — ha zefirből, ha rubintból is, de csak morzsát — kap a fehérnépség.

Markovics egész könyve abból az alapgondolatból indul ki, amelyikből *Adynak* »Én régi mátkám« cimü költeménye: »Csupa rom és romlás a multunk, S te voltál élén A romboló angyal-seregnek.« Te, te, hófehér, vagy koromfekete testü, lelkü, romlott, vagy romlatlan, de pusztitó nő, asszony, lány, anya, szerető, vagy hitves.

Novoszel Andor is, Markovics Mihály is testi-lelki jóbarátaim. Nappal épugy, mint sötét éjszaka hüséges kisérőim. Ha csöpögött a vér a szivemről, Veronika kendővel balzsamozták be sebemet. Máskor féktelen jókedvemet egy-egy megjegyzéssel, néhány szavukkal elhessegették.

Édes gyermekeik, az: »Igy a koma« és a »Kokain« is nagyon jó pajtásaim. Ha porba hullok, csak rátekintek a »Lelenc« bibliai képére, vagy a gatyát kapó Péterkére, A plébános urra, Géni bácsira, A pepita nadrágra, Kis János bárányhőrére, a szalvétával felkötött képü Klein árendásra, a praxira, vagy hallgatom Pepes cigány muzsikáját, mindjárt megszünik a baj, vége bánatomnak.

Ha pedig nagyon nagy a jókedvem, Áron Kristóf, a kokaint szedő góbé, Erich Grotte, Strazsik Ádám, Kristóf, az agyonhajszolt fiakkeresló, a patikus Spanger, Petró hegedüs, a szerencsétlen Szelinger, Better instruktor lelohasztja jókedvemet.

Novoszel Andor könyve a sötétben világit, fényt szór, mint a szentjáros bogárka. Markovics a legderüsebb napsütésben is árnyékot vet.

Novoszel *Rákosi* Viktor (Sipulusz) és *Tömörkény* István mesét szőtte, fonta, mesélte tovább, amig csak meg nem halt. Markovics Mihály még sok-sok novellát fog irni. A Kokainból előre látom, hogy egyik-másik irása meg fogja közeliteni az elbeszélés érdekességével, a lélekemelés biztosságával, a probléma mélységével Maupassant-t, vagy Cschovot.

V. L.

Barabás Béla: Emlékiratai

A régi fotográfiáknak megvan az a varázsuk, hogy amikor időnként előveszi őket a gyüjtő, visszavarázsolják nemcsak a régi embereket, hanem a régi korszakot is. Ugyanez a hatása Barabás Béla emlékiratainak. Ifjuságunknak és ifju küzdelmeinknek napjait idézi vissza ez a komoly hittel és megbecsülendő jószándékkal megirt érdekes könyv. Barabás Béla egyéniségét és szerepléséét a mai ujságolvasó is teljesen ismeri és a Vajdaságban is alig van nagyobb hely, ahol ne hallották és ne élvezték volna az ő magávalragadó szónoklatait.

A hetvennégy éves Barabás Béla most egy hatalmas kötetben összefoglalta emlékiratait, amelyekben nemcsak az ő életére, hanem az egész ferencjózsefi korra nézve talál adatokat az olvasó. Pompás jellemrajzokból világlik ki, hogy hogyan lesz az aradi politizáló asztalos fiából szereplő politikus, aki már az egyetemen összeütközésbe kerül az akkori hatalmas miniszterelnökkel, Tisza Kálmánnal s akiről Tisza megjósolja, hogy *még nagy szerepe lesz.* Végigvisz a könyv a Tisza Kálmán — és az azt követő korszakokon a darabont korszakig, majd a koalició uralomrajutásáig, amikor Barabás, mint a delegáció elnöke, Ferenc József asztalánál szivesen látott vendég, aki jóizüen előadott adomáival meg tudja nevettetni a mindig savanyu kedélyü öreg uralkodót. Minthogy az egyik adoma, amellyel Ferenc Józsefet megnevettetl, minket is közelről érdekel, iktassuk ide:

Barabás Béla elmondja, hogy a delegációs ebéden az első formaságok után, amikor a társalgásra keresni kellett a témát, ő a delegáció tevékenységéről, a tiszti fizetések felemeléséről beszélt, amiket nem rideg szavakban, hanem derüti tónusban adott elő. Majd igy folytatja:

»A király sokat foglalkozott velem s mikor látta, hogy előttem már két-három pohár van borral megtöltve s én nem nyulok hozzá, azt kérdi tőlem: — Nem szereti a bort? — De igen, felséges uram, iszom is. Mikor az egyik pohárból ittam, kedvesen magyarázta, hogy az milyen bor s ezzel rátértünk a bortermelésre. Persze én egymásután soroltam elő a Hegyalja kitünő borait, amit a király figyelemmel hallgatott, sőt jeleztem neki, hogy a bácskai homokbuckákban is igen jó bor terem. A királynak ez ujság volt s azt kérdezte tőlem, hogy a bácskai bor is exportképes-e. — Nem, felséges uram, — feleltem én, — *mert a bácskaiak kardcsonyig mind megisszák.* — Olyan derült lett az arca az öreg királynak — mondja Barabás — jóizüen mosolygott s később a főudvarmester még külön megköszönte, hogy sikerült a királyt *megnevettetni.*

Barabás személyes élmányein tul történelmi jelentőségü része a könyvnek, ami eddig alig volt valahol megirva, Károlyi Mihály amerikai utjának és francia fogságának leirása, melynek osztályosa volt Barabás is, valamint az 1919 május havában megalakult aradi minisztérium megalakulásának és elmulásának története. A könyv mindvégig rendkivül érdekes, folyamatos olvasmány s azok, akik érdeklődnek a közelmult eseményei iránt, nagy élvezettel olvashatják.

Barabás könyvét az aradi Korvin nyomdai müintézet adta ki s ott kapható.

Néma vagy hangos?

Nem babra: *életre halálra megy a játék.*

Egyiknek pusztulni kell! — ez a jelszó. A »hetolakadott« a talkie, egyelőre lármás sikereket arat. Az első vágtás tempó valóban azt a látszatot keltheti, hogy legyürte hatalmas vetélytársát. De már hallatszanak tiltakozó hangok innen is onnan is, melyek ovatosságra intik a nagyszáju filmet: unalmas vagy együgyü és nevetséges. Már mint a drámai jelenete. Mig a humoruk — *sirnivaló.*

Gyilkolják egymást és elképzelhetetlennek tartanak más megoldást, mint a konkurrencia teljes és maradék nélkül való kiirtását. Olyan irtóhadjárat ez, akár az első telepeseké az indiánok, vagy a szövőgépnek a kézipar elleni harca.

Csak arra nem gondolnak, hogy lehet egy közvetitő megoldás is és valószinüleg igy fog majd később történni: megmarad a néma és a hangos film is. A néma film ma külön müvészet. Mint játék: százszor *tökéletesebb a beszélő giccseknél* Viszont ha a beszélő film is megtalálja majd a maga hangját — egyelőre csak pöszög és selypit mint a csecsemők — a *néma mellett* fog futni tovább mint egy szórakozási plusz, mint a differenciálódás törvényének megfelelően kifejlődött és önállósult müvészet.

A néma film egyáltalán nem mutat regressziv tendenciát. Sőt! Még lázasabban dolgoznak. Tehát a versengés, mint az már történni szokott, jótékonyan hatott rá. A közönség mindenesetre használ látja majd.

Egy német professzor felvetette az ötletet: hogy a különböző nyelvi nehézségeket áthidalják, *beszéljen minden film — eszperantóul.* Ez az idea egyelőre kivihetetlen. (Angolul sokkan többen beszélnek akármelyik kis országban, mint eszperantóul.) Mindenesetre: idők jele!

Mig a világ eszeveszetten fegyverkezik, titkos és nyilt muníciógyárak tömik a halál arzenáljait, addig itt jószándéku emberek azon törik a fejüket, hogy hozhatnák ismét közelebb egymáshoz a népeket egy lépéssel...

*

Hangos film — néma film. A Warner Bross világhirü monumental filmje a *Noé bárkája* eredetileg hangos film. Miután azonban nálunk még egyáltalán nincsen Ton-gép igy a film nálunk néma változatban, azonban eredeti kisérő zenével fog bemutatásra kerülni. Ugy a közönség, mint a mozgószinház tulajdonosok is kivánják ezt a látványos, vonzó filmdarabot minél előbb, mert azt az időt bevárni, mig mindenütt mint hangos film kerülne bemutatásra kissé sok lenne .. A Noé bárkája tehát mint néma film kerül bemutatásra,

ÜZENETEK

A BEKÜLDÖTT KÉZ RATOKRÓL

Nekünk legszomorubb ez a világ. Kedves soraiért köszönet. A levélhez mellékelt kis költemény hangulatos munka, de egyelőre nem lendül tul a házi használatra szolgáló mükedvelés határvonalán. Mindenesetre tovább próbálkozhat.

Házibarát. Régi muzsika régi hangszereléssel. Legutóbb megirtuk, hogy stiluskészsége meglepő. Ezt a véleményünket fenntartjuk és maibb, igazabb, eredetibb novellát várunk öntől.

Két muzsikus. Valószinütlen história, amelynek amugyis problematikus értékét nullára redukálja a mondvacsinált szentimentalizmus. Megirása is gyönge. Sajnálatunkra nem biztathatjuk.

Magdaléna. Emlékkönyvbe való versikék.

A dal. Kedves és zengzetes. De fogjuk mutatni.

Vadludak. Az esti gyors stb. Valamennyi ujabb fejlődésre mutat. Válogatni fogunk közülük.

Tiszapart tólen, Ősz stb. Egyik-másikban megcsillan a készség, szép sorok, üde képek és plasztikus hasonlatok is akadnak az irásokban, sajnos azonban sokkal több bennük a bombaszt, a frázis és a felesleges felkiáltójel. Egyiket sem használhatjuk.

Kezdő, Velikiecskerek. Kedves kis kezdő, ezt az irást inkább grafológushoz kellett volna juttatni, mint egy nagy napilap kritikusához. A grafológus körülbelül ezeket mondaná: Forrongó kedélyü, nyugtalan és melankóliára hajló fiatal lány irása. Tele van alaktalan vágyakozással, világfájdalommal és rosszul percipiált könyvromantikával. De sebaj, mindez el fog mulni és később önmaga is mosolygni fog azon, hogy ilyen sorokat: *»... S a hideg, uéma sir befödi, S benne elenyészik a szív...«* — valaha is le tudott irni.

FILM-HIREK

Lesz-e beszélőfilm Jugoszláviában? A hangos film torjed és rohamos előretörésének nem lehet gátat vetni. A mindenható közönség ujat követel és ennek a követelésnek nem állhat ellen senki és semmi... Még az sem, hogy a Westend Electric Ton gépe százezrekbe kerül és hogy ezt a tul nagy árat alig néhány mozi képes nálunk megfizetni. A Ton film mégis jön feltartóztathatatlanul és nem telik bele három-négy hónap, már Beogradban és Zagrebban felcsendül a vászonról az első hang és a közönség tódulni fog a mozikba, mint ahogy az egész világon óriási érdeklődés mellett futnak a hangos filmek legkiválóbbjai. Ugy Beogradban, mint Zagrebban természetesen a hangos filmek filmjével a Singingfoollal akarják megnyitni a mozi uj korszakát. Beograd és Zagreb után sorra jönnek majd a nagyobb vidéki városok és csak a kisebb városok, falvak fognak néma filmeket hozni, amig ki nem fogy a néma film, hogy átadja helyét végleg a »hangos«-nak. A Westend Electric egyik mérnöke már napok óta Beogradban van és tárgyal az ottani mozgószinház tulajdonosokkal gépek eladásáról és valószinü, hogy a tárgyalásoknak az lesz az eredménye, hogy karácsonyra egy-két gép már állni fog. A gép beépitése heteket vesz igénybe, igy a legjobb esetben is csak decemberre futhat nálunk az első hangos film a Singingfool.

—

Korda Mária — a Lagunák leánya. Egy színésznőt feleségül vesz a ködös Albion egy gazdag, büszke fia, aki féltékenyen vigyáz arra, hogy az imádott nő csak az övé legyen. S amikor a színésznő visszavágyik Velence tükörsima csábító vizeire a férj féltékeny gyanakvással követi őt. Az hiszi, hogy az asszony ujra fellobbanó régi szerelme miatt akar visszatérni Velencébe. S amikor egy volt színészkolléga beszökik a nő ablakán, noha az asszony erről mit sem tud, a férj otthagyja az asszonyt, aki elbujik. Azt hiszi mindenki, hogy a férj ölte meg az asszonyt. Letartóztatják a férjet s a biztos büntetés elől csak akkor szabadul, amikor az asszony ismét jelentkezik... De most az asszony bosszulja meg a nevén esett foltot. Lelövi a színészt. Nem banális história és nincs is Happy end. A cimszerep Mária Kordának való, tehetségét ezer változatban csillogtatja. Hol szerelmes asszony, hol pedig a férjét féltékennyé tenni akaró kokott. Mindig elegáns, mindig hódító. A férjet Milton Sils alakitja. A rendezés feladata Korda Sándor kezében volt letéve, aki a filmmel »mesterit« produkált.

—

A féltékeny férj. Joan Crawford és ifjabb Douglas Fairbanks tudvalevőleg fiatal házasok és nagyon szeretik egymást. A fiatal Dug most először élt férji hatalmával, amennyiben a hollywoodi fotografusok és a Metro propaganda osztályának nagy keservére betiltotta szép feleségének, hogy fürdőtrikóban és hasonló hiányos kosztümökben lefényképeztesse magát. A képeslapok most valószinüleg kénytelenek lesznek ázsiatörőknek felárakat fizetni az ilyen képekért.

—

A Trenk báró sikere. Petrovics Szvetiszláv legujabb filmje már meghóditotta a főváros közönségét, ahol az ottani Luxor mozgóban került a film bemutatásra. Az elegáns milliőben lejátszódó film gyönyörü látványosságok sorozata egy bájos kedves történet, amely a kifinomultabb izlésü közönségnek épugy tetszik, mint a nagy tömegnek. A Trenk báró Beograd után Noviszadra kerül és aztán megkezdi diadalutját a Vajdaságban, ahol Petrovics Szvetiszlávnak annyi hive van. A női főszerepet Lil Dagover játssza.

—

Anita Page minden filmjével mind nagyobb és nagyobb népszerüségre tesz szert. Legutóbb Lon Chaneyel szerepel egy bünügyi drámában. A darab cime: »De profundis« és Lon Chaney egy newyorki detektivet alakit benne.

—

Ralph Forbes, aki Lillian Gish mellett tünt fel a »Galamb a viharban« cimü filmben, most mint Dolores del Rio partnere szerepel az »Aranytánc« cimü filmoperában, melynek rendezését Clarence Brown végezte.

—

Jaques Feyder a hires francia rendező Hollywoodba érkezett, ahol Greta Garbo uj filmjét fogja rendezni.

—

A fiatal gárda müvésznői között Dorothy Sebastian érte el legutóbb a legnagyobb sikereket. Két legujabb filmje a »Végzet«, ahol Greta Garbo mellett szerepelt és a »Buta ember szerencséje«, ahol mint Buster Keaton partnernője kacagtatja meg a nézőt.

—

A Déli Tenger szépségei nemcsak a **»Fehér árnyak«** cimü filmben, de a **»Pogányban«** is méltó keretet adnak egy nagyszabásu szinészi alakitásnak. A **»Pogányban«** Ramon Novarro a főszereplő, partnernői pedig Renee Adoree és Dorothy Janis.

—

Josephine Dunn, aki legutóbb a Singing Fool-ban aratott nagy és megérdemelt sikert, a Metrohoz szerződött. A fiatal müvésznő legközelebb Williams Haines uj filmjében, a »Felesleges ember«-ben fog bemutatkozni.

—

Jack Dempsey felesége Estelle Taylor filmsznésznő legujabb szerepét Lon Chaney mellett játszotta le a »Tigris« cimü filmben. Egy maláji félvért alakit és biztosan nagy sikere lesz.

—

A »Drága kis kutyusom« után, mely a sajtó egyöntetü véleménye szerint a legmulatságosabb vigjátékok egyike, Aillen Pringle és Lew Cody a **»Kamasz agglegény«** cimü filmben fognak megjelenni.

A hangos film hadat üzent a csóknak

Ujból kell megtanulni csókolódzni, mert a mikrofon a csók lágy muzsikáját robbanásszerü zaját erősiti, a hangos ölelés a fakerék nyikorgásához hasonlit a filmen

A mozitechnika legujabb csodáját, a hangfilmet sulyos veszedelem fenyegeti. Veszedelemben forog ugyanis a hatásos mozidarabok leghatásosabb jelenete, a hosszu, husz-harminc méternyi csókjelenet az utolsó felvonásban. A hollywoodi mozisztárok között ugyanis voltak eddig valóságos csókolómüvészek, akik csodálatos bensőséggel, szenvedéllyel és odaadással tudták rászoritani ajkukat a szép hősnő ajkára. Ezek közé tartozott különösen a hires Rudolf Valentino, aki karrierjét is csókmüvészetének köszönheti, mert egyik hollywoodi rendező egy szépen sikerült csók nyomán fedezte fel. Ilyen csókmüvész John Gilbert is, akinek csókjai világhirüek már a mozilátogató női világban. Ugy ő, mint Valentino, mintaszerü mesterei voltak a csókok müvészetének, mely most a hangfilmmel komoly veszedelemben forog.

Az uj csókolásnak ugyanis teljesen nesztelennek kell lennie, *mert a hangot felvevő mikrofon kellemetlen, nevetséges, rikácsoló zajjá erősiti a szenvedélyes csók susogó hangját.* Némelyik moziszinésznek, vagy szinésznőnek a csókjai a mikrofonon ugy hangzik, mint az erős tüzijáték robbanása és a levegőben szétlövő szikrák surranása. Másoknak csókjainál az az érzése a hallgatóknak, hogy széles lapátokkal lágy anyagot ütögetnek. Mindenik csókkal járó zajnak más karaktere van s a mikrofon ezt a legnevetségesebb szélsőségekig erősiti meg.

A szenvedélyesen emelkedő és visszasülyedő mellkas, mely eddig a forró szerelemnek legjobb kifejezője volt, szintén a felhagyott rekvizitumok közé tartozik már. Az igy okozott kilélegzés ugyanis a mikrofonban valóságos orkánnak tetszik, melyet inkább lehetne nagy viharok jelzésére, mint a szerelmi jelenetek mellé beállitani. A csókolás müvészetét tehát a hangfilmen teljesen uj alapra kell fektetni. A csókok tarthatnak ugyanolyan hosszu ideig, mint régen. Lehetnek husz-harminc méteresek és még hosszabbak is, de minden esetben teljesen zajtalanoknak kell lenniök.

Ez pedig nem olyan könnyü. Amint Hollywoodból jelentik, a mozimüvészek csak a legnagyobb nehézségek árán tudják megtanulni és vannak olyan mozisillagok is, akik teljesen képtelenek látszanak erre. A szenvedélyt ezután csak a szemeknek szabad kifejezniök, mert a szemforgatás nem jár semmiféle zajjal. A lélegzetvételnek pedig normálisnak és zajtalannak kell maradnia a legszenvedélyesebb jelenetek között is. De át kell tanulni a moziszinészeknek nemcsak a csókot, hanem az ölelést is. Az ölelés ugyanis szintén olyan zajjal jár, amit az emberi fül nem hall meg, ami azonban a mikrofonon át különös, zavaró lármává erősödik. Némely hősnek az ölelése a mikrofonban olyan zajt produkál, mint amikor megkenetlen kocsikerék köves talajon halad tova. Ezért a szenvedélyes ölelésnek is alighanem vége fog szakadni a jövő mozijában. Ahol lehet, csókokat és öleléseket ki fogják kerülni. Legjobban fizetett müvészei a mozitársaságoknak pedig azok lesznek, akik csókolni és ölelni a mikrofon számára is tudnak. Hogy akadnak-e ilyenek, az a jövő titka.

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

VASÁRNAP, október 27.

BEOGRAD 9: Templomi zene. 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.75: Pontos idő. 12.20: Az orosz dalkör hangversenye. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Falusi élet (énekes, zenés kép). 19.30: A »Književni klub« előadás. 20.30: Esti koncert. 21.35: Pontos idő, hirek. 21.50: »Da se manjoma« vigjáték. 22.20: Rádió koncert.

ZAGREB 11.30: Hangverseny. 12: A Márk-templom harangszava. 12.05: A hangverseny folytatása. 17: Cukrászdai zene. 20.35: A zagrebi kamaratrió hangversenye.

WIEN 10.20: A bécsi gyermekkar előadása. 11: A bécsi szimfónikus zenekar előadása Zemlinsky müveiből. 16: A bécsi szimfónikus hölgyzenekar hangversenye. 18.45: Kamarazene. 20.05: Granichstaedter Bruno: »Orlow« cimü operettje három felvonásban.

BRESLAU 12.25: Zongorahangverseny. 15.50: Citerazene. 16.45: Héber, görög és spanyol népdalok. 18.10: Szórakoztató zene. 20.15: Berlin nyugati része dalokban. 22.35 és 24: Tánczene.

BRNO 10.30: Közvetités Prahából. 13.30: Schumann A-moll zongorahangversenye. 19: Katonazene. 20: Hangverseny közvetités Prahából. 21.30: Morva zene.

KATOWICE 16.20: Népszerü hangverseny. 17.40: Szórakoztató zene. 19.20: Bach A-moll szonátája. 20: Humoros előadás. 23: Tánczene.

KÖLN 13 és 14.30: Szórakoztató zene. 16.30—18: Szórakoztató zene, Frankfurtból. 18: Mesék. 20: Hangverseny ismert operákból. Utána 24-ig tánczene.

KÖNIGSBERG 13.05: Gramofón. 14.45: Rádiózenekar. 16.45: Szórakoztató zene. 19: Gramofón. 20: Könynyü zene. 22.30—24: Tánczene.

LEIPZIG 11.30: Rádiózenekar. 15: Bizet »Carmen« cimü operája a gerai szinházból. 19: Karének. Mendelssohn-dalok uj részei. Német népdalok. 20.30: Tarka zene-est. 22.30 és 0.30: Tánczene.

MILANO 12.30—14: Szórakoztató zene. 16: Vig jelenet. 16.30: Kvintett Torinóból. 20.30: Mulé »Dafni« cimü operája. Utána: Hirek és könnyü zene 0.15-ig.

PRAHA 11: Hangverseny Novak Vitezslav müveiből. 12: A lövészzenekar hangverseny. 13: Gramofón. 18: Strauss R. dalok németül. 19.05: Fuvózenekar. 20: Rádiózenekar. 21: Szórakoztató zene. 22.15: Kávéházi zene.

STUTTGART 11.15: Egyházi zene. 12: Sótatéri hangverseny, utána gramofón. 17: Kávéházi zene. 19: Hangverseny közvetités Mannheimből. 20: »Malmgreen« hangjáték a Nobile-expedició közdelmeiből. 21.15: Szaxofón-hangverseny. 22.30: Tánczene.

BUDAPEST 8.30: Az országos katholikus nagygyülés alkalmából ünnepi főpapi szentmise közvetitése. 10: Egyházi zene a Budavári Koronázó Főtemplomból. 11.30: Rádió-matiné a Városi Szinházból. Rendezi Hegedüs Tibor és K. Halász Gyula. E hangverseny szünetében pontos időjelzés, időjárásjelentés. 4: Rádió Szabad Egyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 5.15: Másfélóra könnyü zene. (Zenekari hangverseny). 6.50: Móric Zsigmond felolvasása: »Éjjeli szállás«. 7.25: A m. kir. Operaház »Álarcosbál« előadásának ismertetése és az előadás szinlapjának felolvasása. Az első felvonás után sport- és lóversenyeredmények. Utána kb. 10.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd: Magyari Imre és cigányzenekarának hangversenye.

HÉTFŐ, október 28.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 1.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofón. 12.30: Börzehirek. 12.40: Rádiókvartett. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Divatbemutató. 17.30: Gramofón. 19.30: Francia nyelvóra. 20: Hangverseny olasz operákból. 21.30: Rádió csevegés. 21.55: Pontos idő, hirek. 22.10: Operaáriák.

ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.30: Mozizene. 20: A

cseh filharmónikusok hangversenye. Smetana »Szülőföldem« című szimfónikus költeménye.

WIEN 11: A Corda-négyes könnyű zenéje. 15.30: Gyermekzene. 16: A Silving-négyes szórakoztató zenéje. 20: Gerhart operaénekesnőária- és dalestje. 20.30: Tarka-est. 22: Jazz-zene.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 17.30: Zene gyermekeknek. 19.05: Hangverseny. 21.10: Kamarazene. 22.30: Táncóra.

BRNO 12: Közvetítés Prahából. 19—22.15: Közvetítés Prahából. 22.15: Katonazene.

KATOWICE 16.45: Gépzene. 17.45: Szórakoztató zene Krakóból. 19.45: Alt-szóló. 20.30: Nemzetközi hangverseny Berlinből.

KÖLN 13.05: Könnyű zene. 16.50: Ifjusági óra. 17.30: Szórakotató zene. 18.30: Elbeszélés. 20: Hangverseny. 21: A fiatal Heine dalokban. Utána hirek és 24-ig tánczene.

KÖNIGSBERG 13.15: Déli zene. 16.30—18: Szórakoztató zene. 18.45: Gramofón. 20.35: Handel: »Sándor-ünnep« cimü oratórium. 22.30: Gramofón-tánczene.

LEIPZIG 12—14: Gramofón. 16.30: Szórakoztató zene. 19.30: Citerahangverseny. 20: Népszerü dal-est Dresdenből. 22.30: Táncoktatás: Utána: 24-ig Tánczene.

MILANO 12.30—14: Szórakoztató zene. 16: Gyerekkuckó. 17: Rádiózenekar. 20.30: Operettközvetités. 22.55: Hirek. Utána 23.30-ig: Szórakoztató zene.

PRAHA 12.00: Déli zene. 18: Német hirek és dalok. 20: Smetana »Szülőföldem« cimü szimfónikus költeményének előadása. 22.15: Katonazene.

STUTTGART 12,15—13.15: Gramofón. 19.30: Hangverseny. 21.30: Közvetités Frankfurtból. 22.45—24: Tánczene.

BUDAPEST 9.15: Gramofónhangverseny. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: A rádió házikvartettjének hangversenyc. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhirek. 3.45: Fulton rendszerü képátvitel. 4.20: Asszonyok tanácsadója. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 5.10: Tót-magyar nyelvoktatás. 5.45: Komlóssy Emma magyar nótákat énekel: Kurina Simi és cigányzenekarának kiséretével. 7: Német nyelvoktatás. 7.40: Kuruc-est. Kuruc-nóták, a Rákóczi-kor zenei emlékei. 9.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hirek. Majd: Bachmann-jazz.

KEDD, október 29.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofón. 12.30: Börzehirek. 12.40: Gramofón. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Novellák. 17.30: Egészségügyi előadás. 18: Kávéházi zene. 19.30: Német nyelvóra. 20: Németnyelvü előadás, a »Nibelungok«. 20.30: Rádiókvartett. 21.30: Pontos idő, hirek. 21.40: »Klinklinom« (vigjáték). 22.10: Gramofón.

ZAGREB 12.30: Délszláv zene gramofónon. 17.30: Délszláv zene. 20: Gundulics »Dobravka« cimü pásztorjátéka a Nemzeti Szinházból, zenéje Gotovactól. Utána Baranovics »Mézeskalácsszív« cimü horvát balettje.

WIEN 11: A Silving-negyes könnyü zenéje. 16: Szórakoztató zene. 20: Nemzetközi müsorcsere Berlinből. 21.30: Népszerü hangverseny.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 19.05: Gramofón. 20.30: Szimfónikus hangverseny.

BRNO 11.30: Gramofón. 12.30: Rádiózenekar. 16.30: Rádiózenekar. 20.20: Óbrünni fuvószenekar. 21.20: Rychlik zeneszerző zongora- és hegedü-szerzeményei. 22.55: Kávéházi zene.

KATOWICE 16.20: Gépzene. 17.45: Közvetités Varsóból. 19.20: Verdi: »Alarcosbál« cimü operája a katowicei szinházból.

KÖLN 13.05: Könnyü zene. 16.25: Ujabb német prózaköltők. 17.30—18.30: Chopin-hangverseny. 20.05: Házi zenekar. 21: Bach-hangverseny.

LEIPZIG 12—14: Gramofón. 15.15: Karisinski: »Istentelen komédia« cimü darabja a gerai szinházból. 16.30: A dresdeni filharmónikusok hangversenye. 19.30: A legnépszerübb dalok. 20: »Romeo és Julia«. Hangjáték. 21: Mai német müdalok.

MILANO 16.30: Gyerekkuckó. 17: Kvintett Torinóból. 20.31: A torinói rádió-ötös 11 számból álló hangversenye. 22.25: Hirek. 23—24: Szórakoztató zene.

PRAHA 11.30: Gramofón. 12.30: Közvetités Brnoból. 16.30: Rádiózenekar. 19.05: Tamburicahangverseny. 20: Szórakoztató zene. 21: Gordonkaszonáták. 22.15: Kávéházi zene.

STUTTGART 16: Operett-zene. 19.30: Dalok. 20: Szonáta-est. 21.15: »Ám, Platzl«. Derüs hangjáték. 22.30—24: Szórakoztató zene.

BUDAPEST 9.15: A m. kir. 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Hangverseny. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhirek. 3.30: A »Tündérvásár« meseórája. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés, hirek. 5.10: A Mándits szalonzenekar hangversenye. 6.30: Mit üzen a rádió? 7.20: Dr. Hans Friedrich, a nürnbergi Nachrichtenamt igazgatójának németnyelvü előadása: »Nürnberg und Ungarn«. A középeurópai müsorcsere sorozatban a berlini rádió adóállomás müsorának közvetitése. Az adóállomás fennállásának hatodik évfordulója alkalmából diszhangverseny. Vezényel Seidler-Winkler Bruno. Utána kb. 10.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. Majd Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye.

SZERDA, október 30.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofón. 12.30: Börzehirek. 12.40: Rádiókvartett. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Meseóra. 20: Szonáta-est. 21.10: Pontos idő, hirek. 21.25: Rariókvartett. 22.25: Tánczene.

ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.30: Népszerü holland zene. 20.35: Mozart-est. 1. D-dur szonáta; 2. Titusz-ária; 3. C-moll zongora-ábránd; 4. Dalok; 5. Es-dur hegedüverseny. 22: Tánczene.

WIEN 11: Délelőtti zene. 15.30: Ifjusági zeneelőadás: Éjjeli zenék és szerenádok. 16: Délutáni hangverseny. 19.45: A bécsi szimfónikus zenekar hangversenye. Verdi: Requiem. 22: Könnyü zene.

BRESLAU 16.30: Könnyü zene. 17.30: Ifjusági óra. 18.25: Sziléziai adomák. 19.15: Gramofón. 21: Vidám négyeskar.

BRNO 11.30: Gramofón. 19.20—22.15: Operettközvetités Prahából. 22.15: Cigányzene.

KATOWICE 16.45: Gépzene. 19.10: Szórakoztató zene. 20.30: Friemann Witold, a katowicei állami zeneiskola igazgatójának müvei.

KÖLN 13.05: Könnyü zene. 17.30—18.30: Szórakoztató zene. 20: A német népdal (szólók, kettősök, karok). 20.45: Szimfónikus hangverseny.

KÖNIGSBERG 13.15: Déli zene. 17: Kávéházi zene. 20: Kabaré. 21.15: Hires indulók. 22.30: Tánczene.

LEIPZIG 12—14: Gramofón. 16.30: Szórakoztató zene. 19.30: Zongorahangverseny. Beethoven: D-dur zongorahangverseny. 20.30: Reformációs emlékünnep a leipzigi egyetemi templomból. 22.30: Az ősz zenéje. 0.30 és 1.30: Kamarazene.

MILANO 12.30: Szórakoztató zene. 16.30: Gyerekkuckó. 17: Kvintett Torinóból. 20.30: Könnyü zene. 22.30—24: Vegyes zene.

PRAHA 11.30: Gramofón. 19.30: Operettközvetités a Vinohradská zpevokrából.

STUTTGART 13.15: Egyórás gramofón. 16: Hangverseny. 19.30: Közvetités Frankfurtból.

BUDAPEST 9.15: A rádió házikvintettjének hangversenye. 9.30: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 11.10: Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó, időjárásjelentés. 12.05: Smirnoff Sergej »Volga« orosz balalajka-zene »Grecsanniki« népdalok. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhirek. 4.15: Dévai Janka: »Az én örökségem«. Felolvassa Rákosi Szidi, a Nemzeti Szinház örökös tagja. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 5.10: Turchányi István novellái. 5.45: Pertits Jenő és cigányzenekarának hangversenye. 7: Olasz nyelvoktatás. 7.35: Rádió amatőrposta. 8.10: Lóverseny- és ügetőversenyeredmények. 8.15: »A külföld a rádiós otthonában«. Hallgatókagylóval a világ körül. Vezető Kardos István. Utána kb. 9.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. Majd a Fejes-szalonzenekar, az Ostende-jazz és Horváth Gyula cigányzenekarának hangversenye.

Utikészülékét lássa el
TUNGSRAM
barium-
csövekkel,
mert ezek már kis feszültségnél nagy eredményeket mutatnak fel
6546

CSÜTÖRTÖK, október 31.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 12.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofón. 12.30: Börzehirek. 12.40: Gramofón. 13.30: Ujsághirek. 19.30: Francia nyelvóra. 20: Esti koncert. 21: Pontos idő, hirek. 21.20: Tánczene.

ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.30: Cukrászdal zene. 19.30: Opera közvetités a ljubljanai Nemzeti Szinházból.

WIEN 11: Délelőtti zene. 15.30: Mesék nagyoknak és kicsinyeknek. 20.05: Operaelőadás. Weber: »A büvös vadász«. Utána: Képrádió.

BRESLAU 16.30: Strauss János zenéje gramofónon. 19.15: Hangverseny: Mozart, Tartini, Haydn, Cocchetini, Beethoven, Cherubini müveiből. 20: Umberto Urbano ária- és dalestje. 23: Tánczene.

BRNO 11.30: Gramofón. 12.30: Közvetités Prahából. 16.30: Kamarazene Prahából. 22.15: Katonazene.

KATOWICE 16.20: Gépzene. 17.20: Közvetités Varsóból. 20.05: Hangverseny Krakóból. 23: Tánczene.

KÖLN 13.05—14.30: Könnyü zene. 17.30—18.30: 1. Nicolai: »Windsori vig nők«, nyitány. 2. Guiraud: Caprice. 3. Bizet: Carmen-szvit. 4. Delibes: Naila-nyitány. 5. Müllöcker-egyveleg. 20: Vidám est. 22.30: Kávéházi zene. 24—1: Tánczene.

KÖNIGSBERG 13.15: Déli zene. 15.30: Szórakoztató zene. 17.30: Gramofón. 20.15: Jacobi—Spangenberg: »Sah ein Knab' ein Röslein stehn« cimü énekesjátéka.

LEIPZIG 12—14: Gramofón. 14.30: Bach jegyzőkönyvecskéjéből; Mozart, mint nyolcéves zeneszerző. 16.30: Szórakoztató zene. 19.30: Dalok és áriák. 20.15: Schönlank »A feltaláló« cimü hangjátéka 8 képben. 21.15: Karg-Elert zenemüvei.

MILANO 12.30—14: Szórakoztató zene. 16.30: Gyerekkuckó. 17: Könnyü zene. 20.30: Mulé »Dafni« cimü operája. Utána: Hirek és szórakoztató zene.

PRAHA 11.30: Gramofón. 12.30: Déli zene. 16.30: Kamarazene. 19.05: Szórakoztató zene. 20: »Itt az ősz« cimen kabaré. 22.15: Gramofón.

STUTTGART 12.15: Kétórás gramofónzene. 16: Szórakoztató zene. 19.30: A freiburgi mandolin- és gitár-egylet hangversenye. 20.15: Blech: »A szalmaözvegy« cimü háromfelvonásos operettje.

BUDAPEST 9.15: Ujsághirek. 10: Református istentisztelet. 11.15: Evangélikus istentisztelet. 12.25: Hirek. 1: Pontos időjelzás, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak, árfolyamhirek. 4: Rádió Szabad Egyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 6.10: A rádió házikvartettjének hangversenye. 7: Katona Lajos dr., a Pénzintézeti Központ igazgatójának felolvasása. 7.30: Gyorsirási tanfolyam. 7.55: Lóversenyeredmények. 8: Emlékezés Tisza István grófra, elmondja: Kozma Andor. 8.50: Zongora-gordonka szonáták. Előadják Bartók Béla és Kerpely Jenő. Utána kb. 9.50: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. 10: Ottlik György dr. németnyelvü előadása: »Graf Tisza«. Majd: 10.30: Gramofónhangverseny.

PÉNTEK, november 1.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofón. 12.30: Börzehirek. 12.40: Gramofón. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Felolvasás modern francia költők müveiből. 17.30: Konyhamüvészet. 18: Kávéházi zene a Moszkvából. 19.20: Német nyelvóra. 20: Opera közvetitése a Nemzeti Szinházból. 21.30: Pontos idő, hirek.

ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.30: Szórakoztató zene.

WIEN 10.20: Orgonaelőadás. 11: A bécsi szimfónikus zenekar hangversenye. 16: Délutáni hangverseny. 18.20: Kamarazene. 19.35: Négy komoly dal. »A földmives és a halál«. Jelenet az 1400 évből. Utána: Burggart: »Lidércfény az árbócon«. Hangjáték. 21.45: Esti zene.

BRESLAU 16.30: Kamarazene. 19.05: A breslaui Kreuzkirche müemlékei (párbeszéd). 20: Közvetités Berlinből.

BRNO 10.30: Dalhangverseny Prahából. 12: Rádiózenekar. 16.30: Hangverseny. 18.20—22.55: A Lohengrin közvetitése Prahából. Utána kávéházi zene.

KATOWICE 16: Gépzene. 17.45: Közvetités Varsóból. 20.05: Zenei csevegés. 20.15: A varsói filharmónikusok szimfónikus hangversenye.

KÖLN 13—14.30: Könnyü zene. 18: Szórakoztató zene. 20.10: Hofmannsthal: »Jedermann« c. darabja.

KÖNIGSBERG 13.15: Déli zene. 16.30—18: Fuvószene. 20: Szimfónikus hangverseny.

LEIPZIG 12—14: Gramofón. 16.30: Szólisták hangversenye. 19.30: Gramofónbemutató. 20.30: Spohr Lajos zeneszerző müvei. 22: Hirek. Majd a dresdeni filharmónikusok hangversenye.

PRAHA 11: A morva tanitók dalegyletének hangversenye. 12: Közvetités Brnoból. 16: Szórakoztató zene. 18.30: Wagner »Lohengrin« cimü operája a prahai Nemzeti Szinházból. 22.15: Kávéházi zene.

STUTTGART 12.15: Gramofón. 14.30: Helyszini közvetités Budapestről: Dél-Németország—Magyarország labdarugó mérkőzése. 16.15: Közvetités Frankfurtból. 19.30: A stuttgarti filharmónikus zenekar hangversenye. 21.30: »A XVIII. számu fogoly«, hangjáték. 23.30: Kamarazene gitárral.

BUDAPEST 9.15: Ujsághirek. 10.00: Egyházi zene és szentbeszéd. 11.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Közreműködik Szende Ferenc. 3.45: Manchen Mariska előadása. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 5.10: Tamás József dr. előadása. 5.35: Molnár Endre felolvasása: »Isten regimentje«. 6.00: Mindszenti emlékezés. A Mindszentek ünnepére, illetve a Halottak napjának előestéjére való tekintettel a Studió további müsort nem ad.

SZOMBAT, november 2.

BEOGRAD 11.45, 12.05: Vizállásjelentés. 11.52: Napi program. 11.57: Pontos idő. 12.20: Gramofón. 12.30: Börzehirek. 12.40: Rádiókvartett. 13.30: Ujsághirek. 17.05: Meseóra. 17.30: A vokal kvintett hangversenye. 19.30: A szép nő a müvészetben. Dr. Vl. Petković előadása. 20.30: Esti hangverseny. 21.30: Pontos idő, hirek. 21.45: »Žena puna duha« komédija. 22.20: Tánczene közvetitése a Palace szállóból.

ZAGREB 12.30: Gramofón. 17.30: Tánczene. 20.30: Hangverseny.

WIEN 16: Délutáni zene. 17.40: Előadás: Beethoven műhelyéből. 18.05: Kamarazene. 20.05: A bécsi szimfónikus zenekar hangversenye. Utána: Képrádió.

BRESLAU 16: Gramofón. 19.10: Német népdalok a halálról és az örök életről. 20.30: »Magazin« hangjáték.

BRNO 11.30: Gramofón. 16: Délutáni zene. 19.05: Hangverseny. 19.30: Vidám est. 19.45: Az előbbi hangverseny folytatása. 22.20: Kávéházi zene.

KATOWICE 20.30: Hangversenyközvetités Varsóból.

KÖLN 13.05—14: Orgonahangverseny a kölni nagy mintavásárcsarnokból. 17.30: Kamarazene a dortmundi vonósnégyes előadásában. 20: Handel: »Jámborság és lesujtottság« cimü oratórium.

KÖNIGSBERG 13.15: Déli zene. 16.15: Hangverseny. 19.30: Amiről beszélnek. 20: Weltmann tanár megtámadtatása, hangjáték. 20.50: Hangverseny.

MILANO 12.30—14: Szórakoztató zene. Délután és este zene a Halottak napja miatt nincsen.

PRAHA 11.30: Gramofón. 16.30: Jazz-zene. 17.25: Német hirek; Dehmel-versek szavalása; zongorahangverseny. 20: Közvetités Königgrätzből. 20.30: Hangverseny. 21.35: Zongorahangverseny. 22.20—23: Kávéházi zene.

STUTTGART 11.15: Katholikus gyászünnep Freiburgból. 12.15: Kétórás gramofón. 15.30: Délutáni hangverseny. 16.50: Tánczene. 21: Szerenád-est Kasselből. 23.15: Tánczene.

BUDAPEST 9.15: Ujsághirek. 10: Egyházi zene a Budavári Koronázó Főtemplomból. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05: A rádió házi-kvartettjének hangversenye. 12.25: Hirek. 12.35: A hangverseny folytatása. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 2.30: Hirek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak és árfolyamhirek. 4: A Szociális Missziótársulat előadása. 5.40: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 6.40: Fedák Sári rádióestje. 7.45: Szinmüelőadás a Studióból. »A molnár és gyermeke«. Utána kb. 10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hirek. Majd: Az 1. honvédgyalogezred zenekarának hangversenye.